

Riksdagens protokoll

2011/12:43

Onsdagen den 7 december

Kl. 09.00 – 19.28

Protokoll
2011/12:43

1 § Justering av protokoll

Justerades protokollet för den 1 december.

2 § Beslut om senaste dag för avlämnande av propositioner

I enlighet med 3 kap. 3 § riksdagsordningen hade talmannen föreslagit att propositioner som regeringen avsåg skulle behandlas under innevarande riksmöte och för vilka särskild tidpunkt inte var föreskriven skulle avlämnas *senast tisdagen den 20 mars 2012*.

Kammaren biföll detta förslag.

3 § Meddelande om skriftliga frågor och svar under juluppehållet

Talmannen meddelade att skriftliga frågor som lämnats in under tiden *fredagen den 16 december 2011 kl. 10.00–torsdagen den 5 januari 2012 kl. 10.00* skulle besvaras senast inom fjorton dagar efter det att frågan framställts.

4 § Hänvisning av ärenden till utskott

Föredrogs och hänvisades

Motion

2011/12:K4 till konstitutionsutskottet

EU-dokument

KOM(2011)810 och KOM(2011)811 till utbildningsutskottet

Åttaveckorsfristen för att avge ett motiverat yttrande skulle gå ut *den 30 januari 2012*.

5 § Förnyad bordläggning

Föredrogs och bordlades åter
Kulturutskottets betänkande 2011/12:KrU1
Socialförsäkringsutskottets betänkande 2011/12:SfU2
Justitieutskottets utlåtande 2011/12:JuU10
Trafikutskottets betänkande 2011/12:TU4

Rikets styrelse

6 § Rikets styrelse

Föredrogs
konstitutionsutskottets betänkande 2011/12:KU1
Utgiftsområde 1 Rikets styrelse (prop. 2011/12:1 delvis och redog.
2010/11:RS2).

Anf. 1 PETER ERIKSSON (MP):

Herr talman! Vi har i dag att debattera konstitutionsutskottets betänkande nr 1, *Utgiftsområde 1 Rikets styrelse*.

Till att börja med tänkte jag säga några ord om våra tillkännagivanden. Vi har två tillkännagivanden i betänkandet. Ett handlar om länsstyrelsernas djurskyddskontroller. Under de senaste åren, sedan regeringen organiserade om djurskyddet, har vi fått en kraftig försämring av djurskyddskontrollen och djurskyddet på många ställen i Sverige. Det här gav i det senaste valet upphov till att vi fick en diskussion om hur man ska ordna till detta. Vi har fått mindre pengar på många ställen.

I slutändan blev det ändå höjningar i statsbudgeten på ett antal miljoner kronor för att se till att det fungerade någorlunda. Till årets budget har vi från Miljöpartiets sida lagt in relativt mycket pengar, över 100 miljoner kronor, för att försöka se till att djurskyddet i Sverige ska bli enhetligt och fungera någorlunda över hela landet. Andra partier har också gjort förstärkningar i sina budgetförslag.

I regeringens skrivningar i budgetarbetet står det att det ska fortsätta på samma nivå som tidigare. När man däremot kontrollerar lite mer noggrant, vilket vi lyckligtvis har tjänstemän som har gjort i utskottet, visar det sig att siffrorna inte stämmer med skrivningarna. Då handlar det om en minskning med 10 miljoner på anslaget till djurskyddskontroller, trots att man i skrivningarna säger att det ska fortsätta på samma nivå.

Det är naturligtvis inte bra att det ser ut på det sättet. Vi har från utskottets sida reagerat ganska starkt mot det sättet att arbeta med budgeten. Vi har ett enhälligt tillkännagivande i den här frågan, där vi lite kryptiskt skriver att ”utskottet föreslår att riksdagen tillkännager för regeringen ... vad konstitutionsutskottet anfört om behovet av att säkerställa att länsstyrelserna tillförs avsedda medel under 2012 för fortsatta insatser för en god och kvalitativ djurskyddskontroll på 2011 års nivå i enlighet med regeringens i budgetpropositionen uttalade avsikt”, alltså inte i enlighet med de pengar som man har anslagit utan med vad man har sagt i texten. Den kryptiska formuleringen beror på att vi försöker arbeta inom det budgetsysteem och de regler som vi har satt upp för riksdagen. Det är inte så enkelt för ett utskott att höja ett anslag. Men det är i alla fall en förhål-

landevis skarp skrivning. Vi menar på stort allvar att regeringen måste se till att de här pengarna kommer fram.

Det andra tillkännagivandet är tyvärr inte enhälligt, men det handlar om monarkin, kungen och redovisningen. Vi vill från utskottets majoritet att man från regeringens sida ska ta initiativ till en ny överenskommelse mellan regeringen och riksmarskalksämberet rörande hovstatens redovisning. Det finns en sådan överenskommelse sedan tidigare. Den tillkom 1996 och har justerats lite grann. Men vi menar att redovisningen måste göras ännu tydligare och i lite större utsträckning redovisa vad skatte-medlen går till. Jag ser det här som en del i det arbete för ständiga förbättringar som vi håller på med i riksdag och regering för att se till att vi tar ansvar för skatte-medlen och att medborgarna kan känna sig trygga i att de används på ett bra sätt.

En tredje fråga i betänkandet, som vi inte har lyckats få en majoritet för nu, handlar om gåvor till partier. Jag ska inleda med att berätta en historia från det senaste valet i Tyskland.

De tyska liberalerna FDP gick till val på stora skattesänkningar inom många områden. Man vann också valet, och det blev en ny regering i Tyskland. Efter valet visade det sig att liberalerna var tvungna att backa på nästan alla områden. Det blev mycket kritik mot partiet, men man lyckades ändå få igenom en skattesänkning. Det gällde skatten på hotellmomsen.

Efter ytterligare en tid kom det fram att en baron von Finck, ägare till hotellkedjan Mövenpick, hade finansierat en stor del av FDP:s valrörelse med – om jag minns rätt – 1,1 miljoner euro, motsvarande 10 miljoner kronor. Han hade också finansierat en del av valrörelsen för CSU, det bayerska systerpartiet till kristdemokraterna i Tyskland, med över 1 miljon euro. Det var ganska mycket pengar, men man har i Tyskland ett system där man tvingas redovisa pengarna som finansierar partierna. Därigenom kom den här frågan fram, och det blev en ganska stor skandal. Att sänka hotellmomsen var just den linje som baron von Finck hade drivit. Många antog att han lyckats få igenom detta tack vare att han medverkat till att finansiera de här partiernas valrörelser.

Det här är bara *en* berättelse av många runt om i Europa och andra länder om hur det kan gå att köpa politiska beslut. I Sverige skulle man kunna tänka sig motsvarande historia när det gäller restaurangmomsen, om Centern eller Moderaterna hade fått pengar från en restaurangkedja och vi i budgeten skulle klubba igenom en sänkning av restaurangmomsen. Jag tror inte att det har gått till på det sättet. Men Tyskland är inte ett land som är långt borta med helt annan kultur och helt andra seder. Jag tror att vi kan räkna med att någonting motsvarande det som hände i Tyskland för bara ett par år sedan kan hända även i Sverige.

Därför behöver vi tydlig lagstiftning om partigåvor och finansiering av partierna. Det ska inte gå att köpa politiska beslut. Medborgarna ska veta vilka det är som finansierar de politiska partierna och enskilda politiker. Sverige ska också ha en lagstiftning som motverkar korruption och som är av hög internationell standard. Nu har det tvärtom varit så att trots att Sverige har skrivit under Europarådets konvention mot korruption och har varit med sedan 1999 har vi flera gånger anmodats att göra förändringar. Vi har varit ett av de länder som är sist att göra någonting åt bristen på lagstiftning på det här området.

Senast 2011 skrev Greco, den organisation i Europarådet som ansvarar för den här konventionen, till den svenska regeringen och undrade varför Sverige inte har genomfört en enda av de sju rekommendationer som man har skrivit till den svenska regeringen och sagt att man behöver få genomförda för att man ska klara av systemet med korruptionsfrågor och ha en modern och skarp lagstiftning. Den svenska regeringen har dock sagt nej till detta.

Tyvärr lämnar vi nu återigen frågan till partisekreterarna. Partisekreterarna i Sverige är inte en grupp som är lagstiftande eller bör förbereda lagstiftning. Det är mycket olyckligt att lämna en sådan fråga till dem. Det är de som är närmast berörda, och att lämna lagstiftningsfrågor till partisekreterarna när det gäller finansiering av partierna är snarast som att lämna till bankrånarna att besluta vilka straff det ska vara för inbrott och rån. Liknelsen är kanske lite överdriven, men det är åtminstone den gruppen som är närmast berörd och ansvarig.

Moderaterna har nu till slut sagt att man går med på att införa en lagstiftning, men det borde inte gå till på det här sättet. Det borde gå till så att regeringen tar ansvar, utser en grupp som ska göra en utredning, helst en parlamentarisk utredning, som sedan lägger fram förslag om hur lagstiftningen ska se ut. I stället tvingas vi nu se att riksdagen passar och att majoriteten, med Socialdemokraterna och de borgerliga partierna i spetsen, röstar nej till lagstiftning. Man säger trots detta att man vill införa en lagstiftning, men den ska inledas med att partisekreterarna ska lägga fram förslag.

Vi får se vad detta leder till, men början har inte varit särskilt bra måste jag säga. Det började ju med att Moderaterna ställde nya krav som är mycket märkliga i sammanhanget – det handlar om lotteriverksamhet och annat – för att man ska genomföra det man säger att man vill och som det egentligen finns en bred majoritet för i Sveriges riksdag.

Svenska medborgare borde kunna lita på att vi har ett system för en modern, bra och stark lagstiftning som motverkar korruption. Sverige borde vara först i klassen och leda det arbetet i Europa i stället för att vara sist och hela tiden försöka smita från en självklar uppgift.

Jag yrkar bifall till utskottets förslag men med ett undantag. Jag yrkar nämligen bifall till reservation 3. Jag står naturligtvis bakom de särskilda yttranden vi har. Med tanke på budgetarbetet och det system vi har måste vi ha särskilda yrkanden i stället för reservationer när det gäller förändringar i budgeten.

Anf. 2 PER BILL (M):

Herr talman! Jag vill inleda med att yrka bifall till utskottets förslag bortsett från en punkt där Alliansen har en reservation. Den återkommer bland andra Andreas Norlén till senare.

Det här betänkandet – det gröna betänkandet – är på 126 sidor. Framst handlar det naturligtvis om regeringens budgetproposition, utgiftsområde 1, men det omfattar också Riksdagsförvaltningens årsredovisning samt 39 motioner med anknytning till utgiftsområdet.

Totalt består betänkandet av 26 beslutspunkter. I alla utom en av dem finns det samsyn mellan Alliansen och det största oppositionspartiet, Socialdemokraterna.

Herr talman! När vi samlades här förra året och höll budgetdebatt var det ganska hårda ord, framför allt om neddragningen av anslaget till Regeringskansliet med 300 miljoner kronor. Det var en kortsiktig och säkert rolig seger för oppositionen, men för dem som blev av med sina jobb och för dem som fick hjälpa till att stänga ambassader var det nog mindre roligt.

Det var även en del hårda ord om partifinansieringen.

I år skulle jag säga att vi har haft konstruktiva diskussioner. Det började redan i somras med en överenskommelse mellan Socialdemokraterna och Alliansen om Regeringskansliets budget, som innebar att de 300 miljonerna återförs till anslaget. Det gjorde bland annat att fyra ambassader i viktiga tillväxtområden kunde räddas. Det gav också en väldigt fin grund för att vi skulle kunna jobba igenom vår budget tillsammans med Socialdemokraterna.

Ur detta arbete har det sprungit fram en bred samsyn på flertalet punkter. Jag vill för detta tacka Socialdemokraterna. Det har varit konstruktivt och givande att leta efter lösningar i stället för låsningar, och vi ser redan resultat.

Under de sex minuter jag har kvar vill jag säga några ord om fyra områden där Alliansen och Socialdemokraterna har enats. Det gäller dels budgeten för Regeringskansliet, dels det Peter Eriksson har tagit upp om djurskyddet inom länsstyrelserna, dels JO:s ställning som ett extraordnärt tillsynsorgan och inte ett reguljärt och dels – sist men inte minst – stödet till de politiska partierna.

När det gäller budgeten för Regeringskansliet är vi nu överens om en budget som är väl avvägd och som ger långsiktiga möjligheter för regeringen att utföra sina uppgifter. Det är viktigt.

Som framhålls i en motion av Socialdemokraternas utrikespolitiska talesman med flera har den överenskommelse som jag tidigare refererade till inneburit att bland annat ambassaderna i Hanoi, Buenos Aires, Luanda och Kuala Lumpur räddas från nedläggning och att UD i närtid ska få stärka sin närvaro på viktiga exportmarknader samt att Exportrådet får ytterligare resurser. Det är mycket glädjande.

Herr talman! En av de frågor som jag skulle säga att det har funnits mest lösningar i under de fem år jag har varit vice ordförande i konstitutionsutskottet är den om partifinansiering. Det har varit oavsett om det har handlat om statlig partifinansiering, om kommunal partifinansiering eller om privata donationer. Vi gick därför den här gången in i diskussioner om att försöka hitta lösningar i stället för låsningar.

Vi konstaterade till exempel mycket enkelt att det statliga partistödet inte har ändrats sedan 2004. För två veckor sedan kunde vi också konstatera att det hade tagits initiativ till diskussioner mellan partisekreterarna för att hitta lösningar på de problem vi har haft och se till att vi får en samsyn i en av de viktigaste frågorna för oss politiker, nämligen partifinansieringen.

Sedan dess har det hållits ett första möte mellan partisekreterarna som de själva säger har varit konstruktivt. Detta är en process som fortsätter. Naturligtvis, Peter Eriksson, är det inte partisekreterarna som sitter på sina rum och skriver lagtext. Jag utgår från att det kommer att göras på Justitiedepartementet.

Vi moderater är nu beredda att lagstifta om de politiska partiernas finansiering. En lagstiftning på området är enligt oss det bästa sättet att långsiktigt och förutsägbart värna den öppenhet människor har rätt att kräva av politiska partier.

Ingångsvärdena för oss handlar om att en ny lag ska ge öppenhet och därmed öka tilliten till det politiska systemet. Grunden för själva parti-finansieringen bör även i fortsättningen vara offentliga medel, både på lokal och på nationell nivå. För övrigt bör vi se till att få en lagstiftning som förhoppningsvis alla partier i den här riksdagen kan vara överens om.

Herr talman! Peter Eriksson har redan varit inne på den punkt som handlar om djurskyddet, så jag använder i stället min sista minut till att påpeka det som alla åtta partierna i konstitutionsutskottet också är helt överens om, nämligen att JO har en väldigt tung arbetsbelastning. JO ska vara ett extraordinärt tillsynsorgan och inte ha reguljär tillsyn över olika delar, men när det gäller vissa områden har de nu i princip reguljär tillsyn vilket naturligtvis gör att de blir väldigt hårt arbetsbelastade.

Vi har enats om att i samband med JO:s ämbetsberättelse, som vi redan håller på att bereda i utskottet, göra ett tillkännagivande om att det måste ske förändringar på tillsynsområdet som gör att JO åter kan vara ett extraordinärt tillsynsorgan.

Herr talman! Med tio sekunder kvar kan jag konstatera att det bara finns ett enda område där Alliansen och Socialdemokraterna inte har enats, och det är redovisningen av hovstaten. Den frågan lämnar jag till Andreas Norlén och naturligtvis till alla de andra debattörerna på allianssidan att diskutera.

Anf. 3 PETER ERIKSSON (MP) replik:

Herr talman! Jag har två frågor till Per Bill som gäller partigåvor och partistöd. Per Bill talade själv om att ni moderater har gjort en uppgörelse kring ett antal frågor i utskottet med Socialdemokraterna, bland annat att lämna det här med gåvor till partierna till partisekreterarna. Det gäller också översynen av partistödet. Hur mycket tror Per Bill att det kommer att behövas i ökat partistöd för att uppfylla den här överenskommelsen? Det är min första fråga.

Den andra frågan gäller gåvorna och diskussionen kring partisekreterarna. Anser Per Bill att det är rimligt att Moderaterna ställer villkor vid sidan om själva lagstiftningsfrågorna för att ställa upp på och genomföra lagstiftning?

Anf. 4 PER BILL (M) replik:

Herr talman! Vi har dragit i gång en process där vi ska se över helheten, alltifrån om man ska få partibidrag för tomma stolar i kommunfullmäktige till anslagsnivåer.

Jag skulle se det som ett tomt papper, en möjlighet att hitta lösningar snarare än låsningar. Jag har ingen aning om vad det skulle kunna få för effekter på ökade nivåer.

Som svar på den andra frågan vill jag säga att som jag ser det gäller det att hitta en lösning som alla åtta partier i riksdagen kan stå bakom. Det blir väldigt konstigt om vi hittar en överenskommelse som sex eller sju partier står bakom och ett par stycken står utanför. Jag tror och är

ganska övertygad om att lagstiftning kommer att vara vägen att gå fram, och då är det väldigt bra om denna lagstiftning är någonting som vi alla kan bli överens om.

Därför ser jag framför mig att när partisekreterarna har gjort sitt arbete så kommer Justitiedepartementet, i nära samarbete med konstitutionsutskottet, att göra sitt arbete. Jag vill inte i dag försöka hitta lösningar. Jag vill försöka hitta möjligheter. Det sättet har gjort att vi nu har sagt att vi tycker att det är en bra idé med lagstiftning på området.

Anf. 5 PETER ERIKSSON (MP) replik:

Herr talman! När Moderaternas partisekreterare Sofia Arkelsten gick ut med den här frågan och sade att man var beredd att arbeta för och stödja en lagstiftning var det inte med den öppna attityden som säger att nu ska vi arbeta tillsammans förutsättningslöst. Det var i stället ett antal villkor som var kopplade till helt andra saker kring lotteriverksamhet och ideellt arbete och att detta också skulle regleras på något sätt.

Jag tycker att det var ett väldigt märkligt sätt att inleda processen, för det verkar som om man vill ha någon möjlighet att kliva av när som helst.

Jag tycker också att det finns en risk med en attityd som säger att alla åtta partierna ska med. Risken är uppenbar att det då blir Moderaterna och Sverigedemokraterna, som är mest ovilliga, som får styra vad en sådan lagstiftning ska innehålla i stället för att det blir en modern och skarp lagstiftning med lite bett i.

Anf. 6 PER BILL (M) replik:

Herr talman! Genom samarbetet inom Alliansen har jag lärt mig att de egna åsikterna när man går in i en förhandling inte alltid är de bästa och att varje typ av kompromiss därför skulle vara en försämring. Tvärtom är det så att när man samlas fyra personer, eller i det här fallet åtta personer, och försöker lösa problem tillsammans kan slutresultatet faktiskt bli bättre än de egna ingångsvärden man hade.

Jag tycker att vi har fått en bra start på en process, och jag ska göra mitt yttersta för att den här processen går i mål och att vi får ett regelverk för partifinansiering i stort som vi kan vara både stolta över och nöjda med.

Anf. 7 KARIN GRANBOM ELLISON (FP):

Herr talman! Ett år har gått, och vi står här igen i budgetdebatt om rikets styrelse. En avgörande skillnad från förra årets debatt är att nu avser en majoritet att anta hela regeringens förslag till anslag. I år tar alltså även Socialdemokraterna ansvar för ett välfungerande regeringskansli och en fortsatt stark utrikesrepresentation. Att svensk ekonomi och välfärd är starkt beroende av omvärlden och export har blivit alltmer självklart i dessa ekonomiskt turbulenta tider. Det är därför glädjande att ambassader på för Sverige viktiga exportmarknader nu kan räddas genom den överenskommelse som slutits mellan Alliansen och Socialdemokraterna.

Den övriga oppositionen vill fortsatt spara 300 miljoner kronor. En sådan besparing är enkel att föreslå men svårare att motivera och ta an-

svar för. Det är därför inte så förvånande att de olika oppositionspartierna spretar i argumentationen.

Sverigedemokraterna återanvänder till exempel en argumentation som hade passerat bästföredatum redan förra året. De säger att Regeringskansliet har svällt efter ordförandeskapet i EU 2009 och därför bör skäras ned. Påstående är taget ur luften, eftersom antalet anställda i Regeringskansliet sjunkit kraftigt och nu är det lägsta sedan åtminstone 2002.

I det här sammanhanget förtjänar det också att nämnas att antalet anställda i den politiska delen av Regeringskansliet, eller formellt uttryckt, personer anställda på politikeravtalet varje år sedan regeringsskiftet har legat lägre än vid utgången av regeringen Perssons sista verksamhetsår, alltså 2005. Detta kan utläsas av budgetpropositionen.

Miljöpartiet väljer en annan strategi och ifrågasätter att anslaget ökat med 15 procent de senaste fem åren. Miljöpartiet gillar ju nolltillväxt, så kanske tänker de inte på att de anställda också har rätt till löneökningar. Pris- och löneomräkningen står för en betydande del av anslagets tillväxt. Därtill har Regeringskansliet fått ett antal nya uppgifter, till exempel genom ambassaden i Kabul som öppnades 2008 och ambassaden i Bagdad som kunde öppnas på nytt 2009 efter att ha varit stängd i hela 18 år. Det är mycket dyra ambassader med tanke på säkerhetsläget i dessa länder. Jag har inte hört att Miljöpartiet skulle vara emot ambassaderna i Kabul och Bagdad. Ska dessa ambassader vara öppna måste vi också vara beredda att betala för dem. I år tillkommer också extra anslag för att vissa ambassader bättre ska kunna hantera visumansökningar.

Att försvara kostnader för regeringskansli och därmed administration är väl inte det roligaste; det kan jag erkänna. Men ska Sverige fortsatt ha en välfungerande förvaltning med ett skickligt utredningsväsen måste det få kosta. Oppositionen är ofta snabb med att vilja tillsätta utredningar och ge regeringen nya uppdrag. Då krävs också att man tar ansvar och finansierar det. Utifrån detta är det positivt att Socialdemokraterna i år tar ansvar och att arbetet i Regeringskansliet kan fokusera på ett konstruktivt arbete.

Sedan alliansregeringen tog över har vi de senaste åren kraftigt höjt ambitionen i minoritetspolitiken. Detta är ett viktigt område för oss i Folkpartiet liberalerna, och mycket har åstadkommit under de ansvariga statsråden Nyamko Sabunis och Erik Ullenhags ledning. 2010 års minoritetspolitiska reform ger ökat skydd för de fem nationella minoriteterna och förstärkningar för minoritetsspråken. Bland annat har förvaltningsområdena för samiska och finska ökat kraftigt, och de fortsätter att växa i takt med att ytterligare kommuner ansluter sig. Det betyder bland annat bättre tillgång till barnomsorg och äldreomsorg på minoritetsspråken och bättre förutsättningar för att dessa språk ska kunna leva vidare i vårt land. För att ytterligare kunna öka antalet kommuner i förvaltningsområdena ökar statsbidragen.

En särskild satsning görs i år för att öka säkerheten för den judiska minoriteten. En del judar i Sverige undviker i dag att öppet visa att de tillhör den judiska minoriteten av rädsla för trakasserier. För att människor ska våga besöka synagogor och utöva sin religionsfrihet betalar de judiska församlingarna stora summor för säkerhetsarrangemang. Vi liberaler beklagar att det ska vara nödvändigt att satsa så mycket pengar på säkerhet, men när nu behovet finns välkomnar vi att staten tar sitt ansvar

och anslår ett engångsbelopp för att öka säkerheten för den judiska minoriteten.

En satsning görs också på den nationella minoriteten romer. I juli 2010 överlämnade Delegationen för romska frågor ett betänkande med ett flertal åtgärder för att förbättra romers situation i Sverige. Regeringen lägger nu sista handen vid skrivelsen där förslagen tas om hand. För de kommande fyra åren satsas 11 ½ miljon årligen för att bemöta utanförskapet för romer och finansiera förslagen i skrivelsen. Det handlar bland annat om insatser för romers utbildning och deltagande på arbetsmarknaden. Arbetet för att bryta romers utanförskap har brett stöd i riksdagen, utom hos Sverigedemokraterna som drar ett streck över hela denna satsning. Dessutom vill Sverigedemokraterna från årsskiftet lägga ned den myndighet som romer kan vända sig till om de utsätts för öppen diskriminering, det vill säga Diskrimineringsombudsmannen.

Romer har levt i Sverige i 500 år, utsatts för omfattande diskriminering och nekats rättigheter av majoritetssamhället. Kommande satsningar handlar om att ta steg för att minska utanförskapet och tillgodose mänskliga rättigheter och minoritetsrättigheter för romer. Det är beklagligt att riksdagen inte kan vara enig i denna satsning, men det är glädjande att en bred majoritet ställer sig bakom en förstärkt minoritetspolitik.

Alliansen har en reservation som handlar om hovstaten. I denna fråga är skillnaden mellan Alliansens och oppositionspartiernas linjer inte så stor som det kan verka. Självklart vill alla ha stor öppenhet i hur skattepengar används. Allianslinjen handlar om att vi förutsätter att regeringen i de löpande kontakterna med de kungliga hovstaterna, ska pröva förutsättningarna för att ytterligare utveckla den årliga redogörelsen från hovstaterna. Oppositionen uppdrar åt regeringen att ensidigt göra en översyn av den överenskommelse som tidigare träffats mellan regeringen och hovstaten.

Vi i Alliansen tycker att ett lämpligt första steg, och en mer framkomlig väg, vore att sända en tydlig signal både till regeringen och till de kungliga hovstaterna om att riksdagen vill se mer öppenhet och att frågan tas upp i de löpande kontakterna. På så sätt menar vi att grunden är lagd för att steg ska tas i god konstruktiv anda för en mer utförlig redovisning för hovstaten.

Slutligen, det mest glädjande: partifinansiering. När jag stod i kammaren vid förra årets budgetdebatt sade jag så här:

”Låt mig vara mycket tydlig: Vi i Folkpartiet vill se större öppenhet i redovisningen av stöd till partier och enskilda. En lagreglering är önskvärd. Men låt oss göra ett brett och grundligt förarbete så att vi får väl genomtänkta bestämmelser. Detta är en uppmaning till såväl allianskamrater som oppositionen.”

Det är mycket tillfredsställande att det nu äntligen ser ut att gå framåt i denna fråga. I förra veckan inledde partisekreterarna samtal om redovisning av bidrag till partier. Vi i Folkpartiet välkomnar att det nu finns en allianslinje om att det behövs lagstiftning när det gäller bidrag till partier och att Moderaterna därmed ansluter sig till Folkpartiets linje.

Min förhoppning är att lagstiftning kan finnas på plats inför valet 2014. Ska man vara realistisk inser jag att det kan bli tajt med tid eftersom utredning och remisstider ska hinnas med. Det underlättar förstås att en utredning redan är gjord på området och att Sverige har många

andra länders lagstiftning att studera. Vårt grannland Finland har nyligen skärpt sin lagstiftning för redovisning där bidrag till både partier och enskilda ska redovisas. Det finns en hel del att inspireras av från det arbetet. Lagstiftning, och inte enbart en överenskommelse mellan partier, är viktigt då det möjliggör kontroll och sanktioner och att också partier utanför riksdagen omfattas. Med den öppenhet och trygghet som lagstiftning ger kan väljarna dra egna slutsatser om vilka hänsyn och drivkrafter som partier och eventuellt också valda kan ha i sina prioriteringar av politikområden och ställningstaganden. Att vi nu får besked om att Sverige i framtiden slipper vara ett av de få länder i Europa som står utan lagstiftning betyder att vi tar ett viktigt steg för att fortsatt kunna vara i topposition som ett av de länder i världen som har lägst korruption.

Sammanfattningsvis anser vi i Folkpartiet liberalerna att regeringens budgetförslag för rikets styrelse lägger en god grund för en effektiv och demokratisk styrning av Sverige.

Jag yrkar därmed bifall till förslaget i betänkandet med undantag för punkt 2, där Alliansen har en gemensam reservation som jag för tids vinnande inte yrkar bifall till.

I detta anförande instämde Maria Abrahamsson (M).

Anf. 8 PETER ERIKSSON (MP) replik:

Herr talman! Jag funderar på frågan om Regeringskansliet. Både Karin Granbom Ellison och Per Bill tog upp den. Vi gjorde ju en neddragning på Regeringskansliet med 300 miljoner i fjol. Min bild är att det redan då fanns ett betydande anslagssparande, ett överskott, på kontot. Man har inte använt de anslag som man har fått i statsbudgeten. Det verkar vara fallet även i dag. Jag tyckte att det fanns gott om utrymme för att göra en neddragning eftersom vi har ett anslagssparande som är mycket större än neddragningen. Långsiktigt fanns det ett sådant utrymme.

Antalet regeringsärenden och utredningar har minskat rejält. Vi ser hur Sveriges riksdag inte har fullt upp att göra eftersom det kommer väldigt få förslag från regeringen. När vi har en regering som inte gör så mycket är det rimligt att vi minskar något på anslaget till ett sådant kansli. Den reaktion som vi fick från regeringen var i stället att man skar ned på antalet ambassader. Mitt intryck är att man ville göra det hela så dåligt som möjligt för att oppositionen skulle ändra sig. Man lyckades till slut få med Socialdemokraterna på att höja anslaget.

Tycker inte Karin Granbom Ellison att det vore bättre att försöka effektivisera Regeringskansliet, och att det finns ett rimligt utrymme att minska anslaget?

Anf. 9 KARIN GRANBOM ELLISON (FP) replik:

Herr talman! Jag menar att vi har ett regeringskansli som fungerar mycket effektivt i dag. Sverige är känt för att förbereda lagstiftning mycket väl. Det är en tradition som vi ska värna. Jag är också mycket glad över att vi till exempel har kunnat stärka våra exportsatsningar och att vi har en stark närvaro inom utrikesrepresentationen. Det är mycket viktigt. Sverige är mycket beroende av omvärlden.

Det var möjligt att göra en neddragning förra året när det gäller anslagssparandet. Det fanns utrymme för att göra en engångsneddragning och ta av det anslagssparandet, men jag menar att det inte är hållbart att göra det på lång sikt. Det är också normalt att det ska finnas en visst anslagssparande på ett anslag så att det finns en liten buffert för oförutsedda utgifter. Som jag sade är 15 procent på fem år ingen stor ökning. Det är normalt med pris- och löneomräkningar som ligger på omkring 2–3 procent. Nya uppgifter ska också finnas under det här anslaget. I år tillkommer en hel del kostnader, och det flyttas över från andra anslag. Därmed ökar också anslaget.

Anf. 10 PETER ERIKSSON (MP) replik:

Herr talman! Karin Granbom Ellison sade själv tidigare att antalet anställda har minskat sedan 2002, men samtidigt som vi ser en minskning av antalet anställda ökar anslaget ganska kraftigt och antalet regeringsärenden och utredningar minskar. Ytterligare en sida av detta är det som jag nämnde förut, nämligen att vi får väldigt få förslag från regeringen i dag. Trots en jättelik organisation med tusentals anställda och fyra partier i regeringen har jag aldrig under alla mina år i riksdagen varit med om att det händer så lite och kommer så få propositioner och så få förslag från regeringen. Har man inte så många idéer och förslag på hur man vill förändra Sverige borde det vara möjligt att minska det här anslaget ytterligare.

Anf. 11 KARIN GRANBOM ELLISON (FP) replik:

Herr talman! Jag tycker att det händer en hel del. Det är naturligtvis välkommet att det händer ännu mycket mer. Där instämmer jag med Peter Eriksson. Jag sade till exempel att det alldeles strax ska komma en strategi som gäller romer. I mitt anförande talade jag om något som ska komma men som ännu inte har kommit.

Jag tycker att vi i Sverige ska fortsätta att vara stolta över att vi har en väl fungerande förvaltning och över att vi förbereder vår lagstiftning så att det ganska smidigt går att göra förändringar i vårt land.

Anf. 12 PER-INGVAR JOHNSON (C):

Herr talman! Budgetramen för 2012 i förslaget om rikets styrelse avser riksdag, regering, länsstyrelser och andra myndigheter. Den är på 11,8 miljarder. Härav gäller 6,6 miljarder Regeringskansliet.

En viktig del i konstitutionsutskottets arbete är granskningen av regeringen. Vi i konstitutionsutskottet har noterat att det efter Sveriges ordförandeskap i EU skett en betydande neddragning av antalet anställda inom Regeringskansliet. I den senaste granskningen som avslutades i förra veckan noterade vi att det sett ur ett längre tidsperspektiv från 2004 till 2011 skett en neddragning i Regeringskansliet med 300 anställda.

Förra året hade vi i konstitutionsutskottet långa diskussioner om storleken på anslaget till Regeringskansliet. Den samlade oppositionen, Socialdemokraterna, Miljöpartiet, Sverigedemokraterna och Vänsterpartiet, föreslog då en neddragning med 600 miljoner kronor i förhållande till regeringens förslag. Efter lite eftertanke minskade oppositionspartierna neddragningen till 300 miljoner, vilket blev riksdagens beslut.

När oppositionspartierna sedan fann att konsekvenserna av deras beslut blev att flera ambassader höll på att läggas ned ångrade Socialdemokraterna sig, och därför har vi i konstitutionsutskottet nu kommit tillbaka till samma budgetnivå inför 2012 som regeringen och allianspartierna i konstitutionsutskottet föreslog för 2011. Vi välkomnar naturligtvis det socialdemokratiska uppvaknandet även om det tog nästan ett år. Som jag uppfattar det har socialdemokraterna i konstitutionsutskottet agerat konstruktivt vid beredningen av det här årets budget.

Vi i Centerpartiet har sedan länge påtalat att det behövs en lagstiftning om en öppen redovisning av gåvor och bidrag till politiska partier. Det är viktigt för att inte någon genom gåvor och bidrag ska kunna köpa partier och politiker i olika frågor. Det är viktigt att misstankar om mutor kan undanröjas. När vi debatterade det här för ett år sedan sade jag att det behövde vara klart med en lagstiftning före 2014 års val. Lika besviken som jag blev förra året över de negativa besked som vi fick i den här frågan, lika glad blev jag för 14 dagar sedan när Moderaternas partisekreterare förklarade att Moderaterna nu ändrat sig och vill ha en lagstiftning om en öppen redovisning av gåvor och bidrag till politiska partier. Som jag ser det behöver det här också omfatta personvalskampanjer, och jag tror inte att det är en så partiskiljande fråga. När Moderaterna nu rättar in sig ledet av partier som vill ha en lagstiftning om öppen redovisning är det ett viktigt led i det som jag för ett år sedan sade behöver vara klart till 2014. Jag uppfattar att det kommer att bli möjligt.

Jag hoppas att den skrivning som vi i majoriteten i KU nu har om en överenskommelse mellan partierna och det arbete som där pågår ska kunna leda fram till att i varje fall sju av riksdagens åtta partier kommer fram till detta. Jag misstänker att Sverigedemokraterna, utifrån det uttalande som gjorts, inte ställer upp på detta. Vi i Centerpartiet ser möjligheterna till lagstiftning som en stor framgång för demokratin.

Herr talman! Vi i konstitutionsutskottet har diskuterat hur redovisningen när det gäller kungliga slotts- och hovstaten ska ge en ökad insyn. Vid ett sammanträde i konstitutionsutskottet i höstas har vi också fått en särskild redovisning av ekonomin från företrädare för hovet och från Finansdepartementet. Dessutom lämnar hovet varje år en omfattande verksamhetsberättelse. Den får samtliga riksdagsledamöter del av. Vi i allianspartierna menar att vi skulle få möjlighet att få en ökad insyn i ekonomin om det togs kontakter mellan Finansdepartementet och hovet för att reda ut detta, men oppositionspartierna, inräknat Sverigedemokraterna, vill ha en översyn av den nuvarande överenskommelsen som träffats mellan regeringen och riksmarskalksämberet om hur redovisningen av hovstaten ska ske. Detta krav på översyn blev därför också konstitutionsutskottets förslag till riksdagen.

Som jag uppfattar det är oppositionspartierna, inklusive Sverigedemokraterna, mest ute efter att haka på den kritik som främst riktats mot kungen i medierna. I verksamhetsberättelsen finns faktiskt bokslut, revisionsberättelse upprättad av auktoriserad revisor, revisionsbevis och uttalande av Riksrevisionen om årsredovisningen. Jag undrar hur många av de riksdagsledamöter som nu kräver en omfattande redovisning som egentligen har läst den redovisning på 72 sidor som redan finns. Och hur många skulle läsa den om den blev mer omfattande?

I konstitutionsutskottet har vi vid beredningen av budgeten, i den del som avser djurskyddskontrollen – den sköts ju av länsstyrelserna – funnit en felräkning i budgetens tabellverk. Det fattas 10 miljoner kronor. När det skedde en förfrågan hos Finansdepartementet kom det fram att man även där hade upptäckt felet, men det hade varit för sent att rätta till siffrorna. Finansdepartementet hade då ersatt detta med ett textmässigt löfte om att djurskyddskontrollen skulle vara på en oförändrad nivå 2012. Från KU har vi därför enhälligt gjort ett tillkännagivande om att regeringen bör göra en rättelse av anslaget i vårt tilläggsbudgeten, och det bör vi nu kunna komma fram till i riksdagen.

Herr talman! Jag yrkar bifall till konstitutionsutskottets förslag i budgetbetänkande KU1 med undantag för den föreslagna översynen av överenskommelsen som träffats mellan regeringen och riksmarskalksämberet om redovisning av hovstaternas verksamhet. I den delen yrkar jag bifall till reservationen från Moderaterna, Folkpartiet, Centerpartiet och Kristdemokraterna.

Anf. 13 PETER ERIKSSON (MP) replik:

Herr talman! Nu har vi lyssnat till både Karin Granbom Ellison från Folkpartiet och Per-Ingvar Johnsson från Centerpartiet som talat om hur glada de är att vi får en lagstiftning mot korruption när det gäller politiska partier och en lagstiftning för hur man hanterar gåvor. Det tycker jag är bra.

Jag har en enkel och rak fråga som jag skulle vilja ha svar på. Varför låter ni, Per-Ingvar Johnsson, Moderaterna bestämma när och om vi ska få en sådan lagstiftning?

Anf. 14 PER-INGVAR JOHNSSON (C) replik:

Herr talman! Svaret är enkelt. Det är viktigt att vi arbetar så att vi på ett konstruktivt sätt kommer fram till hur detta ska se ut. Då är det viktigt att så många partier som möjligt är med. Det är inget konstigt i det.

Anf. 15 PETER ERIKSSON (MP) replik:

Herr talman! Om Moderaterna hade fortsatt att vänta med den här frågan hade det inte blivit någon lagstiftning och Per-Ingvar hade sovit gott om natten i alla fall. Ska jag tolka det så?

Anf. 16 PER-INGVAR JOHNSSON (C) replik:

Herr talman! Jag sade redan för ett år sedan att det är viktigt att få detta uppkärlat inför 2014 års val. Jag står fast vid det.

Anf. 17 JONAS ÅKERLUND (SD):

Herr talman! Det har varit ett bra arbetsår i konstitutionsutskottet. Det känns lite bättre att vara på andra varvet, så att inte allt är nytt och okänt. I mångt och mycket har vi också kommit överens. 11 808 miljoner har vi talat om, och för vår del skiljer det alltså på 114 miljoner som vi vill gå ned i anslag.

Perspektiven är väldigt olika. För den som är ny och inte vant sig vid en sådan här miljö, där allt finns och fungerar och man sällan behöver göra några direkta uppoffringar, ter det sig lite märkligt att man aldrig

ska spara för egen del. Vi har inte glömt hur det var att befinna sig utanför dessa väggar, på andra sidan dörrarna. Därför tyckte vi att det var ganska vettigt att inte utgå från att stödet för de politiska partierna ska vara precis som det är och att om vi minskade det skulle vi också minska effektiviteten. Det är faktiskt inte prövat. Vi tror att de politiska partierna i likhet med företag och organisationer överallt skulle tjäna ganska bra på att åtminstone få prövat om vi kan producera lika bra för ett mindre anslag. Det är nämligen den verkligheten många lever i. Det är tråkigt att det för många partier snarast verkar gå åt andra hållet.

När det gäller djurskyddet och anslaget till länsstyrelserna såg vi det som mycket angeläget eftersom förhållandena i dag är sådana att även om lagstiftningen är bra ligger det ett så starkt kommersiellt tryck på de människor som arbetar inom lantbruk och jordbruk att det är svårt att frivilligt efterleva de bestämmelser och regelverk som finns.

Vi har också ordets makt över tanken. Vi talar om köttproducenter. Vi möter annonser där färsk fläskfilé säljs för under 60 kronor kilot. Jag tror att var och en som har någon kännedom om hur djurhållning fungerar förstår att det bakom de priser som ofta möter oss finns en verklighet som är alldeles fruktansvärd för djuren som föds upp på gårdarna, även om det naturligtvis inte finns någon bonde som vill något annat än sina djurs bästa. När den ekonomiska verkligheten ser ut som den gör tror vi att vi måste ha mer pengar för att skydda dessa djur än vad anslagsförslaget ligger på.

Det som nämndes tidigare, och som jag vill ägna lite tid åt att bemöta, gäller åtgärder för den nationella minoriteten romer. Jag fick intrycket att Karin Granbom Ellison utgår från att det när vi säger att anslaget är verkningsslöst betyder att vi uppfattar frågan som mindre angelägen, som mindre angelägen för att det ska bli bra. Om man under en längre tid har försökt med åtgärder som en festival, lite utbildning, samtalspaneler, morgonsoffor, olika kampanjer, allt sådant som man försökt med i decennier, och det inte gett någonting tror vi inte att det ger någonting nu heller.

Det vi behöver ta reda på är vilka svårigheter minoriteten romer ser med majoritetssamhället. Vi känner till deras skepsis inför vår skola. Finns det kanske andra saker som vi måste kunna tala om? Vilka svårigheter har majoritetssamhället inför det romska samhället?

Om några timmar kommer Stiftelsen Expo att få en utmärkelse i Bankhallen i Riksdagshuset. Jag tänkte citera vad Expo skrev om den här frågan för en kort tid sedan: "För några år sen handlade programmet Nattcafé om fördomar mot romer. Samtliga gäster tyckte det var lika hemskt med alla osanningar om 'tjyvaktiga zigenare'. Gott så. Men inte en enda fråga om bakgrunden till fördomarna ställdes. Och det ironiska var att när programmet var slut och gästerna gått hem, hade allt porslin stulits från redaktionen. I dag ångrar programledaren Siewert Öholm att han inte berättade om händelsen i nästa Nattcafésändning. Vad det handlar om är att inte se ner på människor och omyndigförklara dem, utan bevärdiga dem med att få svara på kritiska frågor på precis samma sätt som andra."

Det är den vägen jag tror att vi måste gå. Vi kan inte lösa problemet genom att säga att den Icahandlare eller campinginnehavare som i tio år haft stora problem inte gjort några erfarenheter, att de har ägnat tio år åt

att bygga på sina fördomar. Om de på något sätt försöker värna sin verksamhet hålls det upp ett finger och man säger: Du diskriminerar. Om de vill berätta om sina erfarenheter säger man: Du hetsar. Det är ingenting som ligger i romernas intresse. Det gagnar inte romerna att vi försöker sopa problemet under mattan. Vill vi öka integrationen i Sverige, vill vi hjälpa till med den processen, bör vi börja med att göra en kartläggning av de problem som romerna upplever i förhållande till majoritetssamhället och de problem som företrädare för majoritetssamhället upplever att de har med romerna. Det är en bas att starta från.

Jag har under lång tid inte sett något som tyder på att viljan att verkligen lyfta upp problemen och lägga dem på bordet finns.

I allt väsentligt delar vi utskottets uppfattning i frågorna, men budgetreglerna är sådana att vi i det här läget inte kan yrka bifall till ett skarpt motförslag.

Anf. 18 MIA SYDOW MÖLLEBY (V):

Herr talman! Det budgetförslag som Vänsterpartiet presenterade i oktober är ett helhetsförslag med en helt annan inriktning på politiken. Det är ett budgetförslag med fokus på fler jobb, ökad jämlikhet och bättre välfärd. Vårt helhetsförslag har redan fallit i och med beslutet om budgetramarna i kammaren. Därför har vi inga yrkanden i de delar som handlar om fördelningen av anslaget. Jag vill hänvisa till vårt särskilda yttrande i den delen.

Utgiftsområdet Rikets styrelse spänner över flera viktiga områden, till exempel demokratifrågor, minoriteternas rättigheter, länsstyrelsernas verksamheter med mera. I de allra flesta frågor är vi helt överens. Det kan kanske vara svårt att tro på för den som lyssnar på debatten i dag, men det ligger i sakens natur att vi faktiskt lyfter upp de frågor där vi inte är överens. Det är de som diskuteras mest. Det gör inte de andra frågorna mindre viktiga.

Jag vill här lyfta upp några frågor speciellt, och då blir förstås även för mig fokus på de frågor där vi inte är eniga.

Först vill jag kommentera frågan om djurskyddskontroller. I texten i budgetpropositionen anges att länsstyrelserna ska tillföras 25 miljoner 2012 för djurskyddskontroller. Men vid närmare kontroll med Finansdepartementet och i budgetens bakomliggande tabeller visar det sig att regeringen tillför endast 15 miljoner. Det är bra att utskottet är enigt här och att misstaget ska rättas till. Regeringen bör se till att de avsedda medlen tillförs länsstyrelserna. Men jag tycker att det är mycket allvarligt när budgetpropositionen inte ger korrekt information. Det försämrar verkligen partiernas möjligheter att här i riksdagen ta ställning och formulera sina alternativ. Jag utgår från att felet inte finns någon annanstans i budgeten och att man i så fall hade skickat ut rättelseblad. Jag hoppas verkligen att felet inte uppstår igen.

Vänsterpartiet har motionerat om att inrätta en avdelning under Justitieombudsmannen för att bevaka mänskliga rättigheter i Sverige. JO har fått uppdraget att bevaka tortyr och annan grym, omänsklig eller förnedrande behandling enligt FN:s antitortyrkonvention. Vänsterpartiet tycker att det är lämpligt att JO också får ansvaret för att bevaka mänskliga rättigheter i Sverige. Utskottet avstyrker yrkandet med hänvisning till att frågan bereds. Vi hoppas att frågan kommer tillbaka snabbt.

Förra året minskade majoriteten i utskottet regeringens anslag med 300 miljoner, som redan har nämnts i kammaren. Detta byggde på att Regeringskansliets ekonomiska ramar har växt över tid och att det dessutom varje år har blivit mycket pengar över. Betydligt mer än de 300 miljoner som drogs ned har varje år funnits i överskott och lagts till regeringens anslagssparande.

Enligt budgetpropositionen som nu behandlas förväntas Regeringskansliet i år få 175 miljoner kronor över, trots neddragningen på 300 miljoner. Ändå föreslår regeringen i propositionen att dessa 300 miljoner ska läggas tillbaka till Regeringskansliet utan att i själva budgetpropositionen värdera varför det är nödvändigt. I utskottets yttrande hänvisar man bland annat till att ambassader räddas från nedläggning, men det hade varit fullt möjligt att göra ändå om den politiska viljan hade funnits. Det blir som sagt ett rejält överskott i år, trots neddragningen på 300 miljoner.

I år har vi tyvärr inte lyckats få en majoritet i utskottet för att hålla kvar Regeringskansliets anslag på nuvarande nivå. Det beklagar vi i Vänsterpartiet. Vi tycker att skattemedlen ska användas på ett vettigt sätt, och de ska användas och inte läggas på hög.

Däremot gläder det mig att det finns en majoritet i utskottet bakom kravet på ökad insyn i hovets finanser. Det är uppenbart att det behövs. Men det är samtidigt förvånande att inte alla partier tycker att en ökad insyn är nödvändig. I alla andra sammanhang pratas det om att det är viktigt att det är kontroll över hur skattemedlen används. Att representationskostnader med mera ska granskas är annars självklart, men när det gäller hovet gäller helt andra regler och andra lagar – eller faktiskt inga lagar alls eftersom kungen inte kan ställas till straffrättsligt ansvar. Jag är som sagt glad att det ändå finns en majoritet i utskottet för en ökad insyn och tydligare redovisning och att regeringen får i uppdrag att faktiskt se över detta.

Det är knappast någon hemlighet att Vänsterpartiets uppfattning är att vi måste se över statsskicket som helhet. Vår uppfattning är att om ett land ska kunna kallas rättsstat och demokrati krävs flera saker, men grundläggande är allas likhet inför lagen och att folkets representanter utses genom val – direkta eller indirekta, som fallet är med statsministern.

Vi har ett system som inte lever upp till de viktiga grundbultarna. Kungen kan inte ställas till svars, och oavsett vad han gör står han över lagen. Han kan inte granskas mer än det han själv säger att han vill låta granska.

Vad gäller uppdraget som landets främsta företrädare utses denne i dag inte genom val. Uppdrag bör grunda sig på kompetens, lämplighet och förtroende – inte på arv. Det är hög tid att vi ändrar på detta och gör Sverige till en demokrati fullt ut. Ni får chansen till detta när frågan om statsskicket kommer upp till behandling senare under våren.

Det finns de som hävdar att denna grundsyn är det som gör att vi också kräver en ökad insyn i finanserna i hovet. Det stämmer inte. Vår uppfattning är att användningen av alla statliga medel, alla skattemedel, ska kunna granskas oavsett vart de går, även om de råkar gå till kungafamiljen.

Den 22 november justerade vi det betänkande vi behandlar i dag. En majoritet av partierna hade då tidigare sagt att de var för en lagstiftning om offentlig redovisning av bidrag till politiska partier. De enda partier som tydligt har varit motståndare till en lagstiftning är Moderaterna och Sverigedemokraterna. Trots det röstade en majoritet av utskottets ledamöter nej till förslagen om lagstiftning med hänvisning till att det har tagits initiativ till samtal om en ny frivillig överenskommelse mellan partierna om en offentlig redovisning. Socialdemokraterna har efter sitt yrkande om avslag i utskottet sagt att syftet med samtalen är att de ska leda fram till en lagstiftning. Den 30 november gick Moderaternas partisekreterare ut med att partiet ställer sig bakom en lagstiftning på området. Den 1 december träffades partisekreterarna, och samtliga partier utom SD sade sig vara för en lagstiftning.

I dag är det den 7 december. Det är svårt att säga vad partierna ska tycka i dag. Det är många turer, och det är inte enkelt att hänga med. Men av det som har framkommit i medierna är det uppenbart att det finns en klar majoritet för en lagstiftning om redovisning av bidrag till partierna. Nu har man faktiskt chansen att visa det här i kammaren, om man inte har bytt fot igen. Jag utgår från att en klar majoritet i kammaren kommer att rösta för reservation nr 3 och tydligt uttala att vad man har sagt i medierna är det man står för här. Det går inte an att hävda en sak offentligt när tidningar och tv frågar och sedan sitta i kammaren och rösta tvärtemot. Självklart ska ett sådant lagförslag beredas såsom alla andra lagförslag bereds.

Jag yrkar därmed bifall till reservation nr 3.

I detta anförande instämde Marianne Berg och Lena Olsson (båda V).

Anf. 19 TUVE SKÅNBERG (KD):

Herr talman! Jag vill yrka bifall till reservation nr 1 och i övrigt till utskottets förslag i betänkandet.

Det är glädjande att kunna säga att jag instämmer i vad mina allianskamrater redan har sagt. Med det skulle jag kunna sätta mig. Så har det inte varit i alla år. Jag kommer ihåg debatter där man har letat upp skillnader, försökt bryta åsikter och hitta sätt att framhäva sin egen vinkel. Att då kunna säga att samarbetet inom Alliansen har fungerat så utmärkt att man kan yrka bifall till vad tidigare alliansföreträdare har sagt är glädjande.

Det är inte bara så. Det går att sträcka glädjen till att säga att Socialdemokraterna har visat en mycket konstruktiv och ansvarstagande attityd genom att lägga fram förslag på samma budgetram och i stort sett rakt igenom hela utskottsarbetet, med något undantag, varit konstruktivt och varit med i den del som har gjort att vi har kommit fram till ett i stora stycken helt enigt utskott i en viktig fråga, nämligen Rikets styrelse.

Jag vill bara nämna att jag är glad för att det har kommit pengar till djurskyddet. Ett tag såg det ut som om vi inte skulle lyckas med det och att djur skulle komma till skada, men nu åtgärdas det snabbt.

Jag vill också instämma i vad som redan är sagt om medlen till minoriteterna. Där vill jag som skåning särskilt lyfta fram situationen för judarna. I synagogan i Malmö är det som att gå in i en bunker, och det är

inte värdigt Sverige som rättsstat att ha det på ett sådant sätt. Dessutom får judarna själva finansiera en stor del av sin säkerhet.

Det är också glädjande, som nämdes, att vi har hittat en lösning för att avlasta Justitieombudsmannen. Det är inte rimligt att man ska hantera vad som sker på fängelserna på detaljnivå, med mat, kuddar, madrasser och så vidare. Det måste finnas en bättre lösning, och vi hittar en sådan tillsammans.

Jag vill uppehålla mig kring de två frågor där vi är mer oeniga.

Den ena frågan har vi varit oeniga om men blivit eniga om, och det är frågan om offentlig redovisning av bidrag till politiska partier. Det är mycket glädjande att vi nu är på väg att få en lagstiftning som reglerar det här. Så är det i andra europeiska länder, med något undantag. Även om Kristdemokraterna inte har varit de mest högljudda – det måste jag tillstå – i fråga om detta under åren har vi principiellt stått för den här linjen. Vi har kanske inte drivit den lika hårt som andra partier, som kan ta åt sig äran och känna tillfredsställelse över att ha varit mer utspoken i den frågan. Men likväl har vi principiellt tyckt att det har varit viktigt.

Nu öppnar det sig, och vi tycker att det är glädjande att de åtta parti-sekreterarna kan göra en första rekognosering för att hitta en gemensam linje och sedan gå vidare. Som vi hörde tidigare är detta en process där vi inte låser upp detaljerna, men det är en process i rätt riktning. Det vore roligt om vi hade lagstiftningen på plats redan 2014. Vi välkomnar det om det är möjligt. Om inte annat förutsätter vi att den ska vara på plats senast 2018.

Den andra frågan gäller insyn i den kungliga hovstaten. Majoriteten, som består av Socialdemokraterna, Vänstern, Miljöpartiet och Sverigedemokraterna ger order – ja, så står det faktiskt. Det står att ”regeringen ska genomföra en översyn av den nuvarande överenskommelsen mellan regeringen och riksmarskalksämberet om redovisningen av hovstatens verksamhet”.

Det är också ett sätt att närma sig en överenskommelse och en statschef som sedan 1809 års grundlag har haft den här friheten. ”Ska genomföra en översyn” – det låter dessutom som om det inte fanns någon genomlysning av detta. Det är ju så att kungen granskas.

Han granskas via apanaget, anslaget till kungen, på 120 miljoner kronor till hälften i det material som ligger bakom den publikation jag har här, kungliga hovstaternas verksamhetsberättelse.

När det gäller Djurgården och dess förvaltning är det ytterligare en stor del av ekonomin, som är helt självständig, och den är också redovisad offentligt.

Sedan finns det 60 miljoner kronor som inte granskas av Riksrevisionen utan av en revisionsbyrå under god revisionsledning. Det har vi inte tillgång till exakt på kronan, men däremot under rubriker. Vi vet det genom att det är granskat av en auktoriserad revisor att kungen inte är fri att använda pengarna hur som helst, utan det ska redovisas och ska finnas kvitton på allting.

Men nu önskar oppositionen, som har bildat majoritet, att regeringen ska genomföra en översyn av hur saker som är relaterade till kungens privata del och det som i hans ämbetsutövning är närmast av privat karaktär redovisas.

Vi utgår i Alliansen i den reservation som jag yrkar bifall till från att det är någonting som förädlas allteftersom. Det ligger givetvis i kungahusets intresse att ha en legitimitet och att redovisa det som går att redovisa öppet utan att det är fara för att den privata sfären träds förnär eller att säkerheten äventyras. Det vill man naturligtvis göra. Man har ju tillmötesgått detta redan 1996 och 2005 i överenskommelser, så det är ingen bristande vilja från kungens sida på något sätt.

Det ska också framhållas att när allt kommer omkring tjänar inte kungen på att vara kung, om jag får uttrycka det så. Apanaget på 120 miljoner kronor ökar inte hans förmögenhet. Enligt vad Riksmarskalksämberet meddelade utskottet förlorar kungen något varje år. En del år går det bättre, och en del år går det sämre, men över tid tillskjuter kungen av sina privata medel för att utöva sitt ämbete som kung. Det kostar alltså mer att ha monarkin än vad apanaget ger.

Vi har dessutom – då kommer vi in på det vi hörde från Vänsterpartiet – själva frågan om monarkin. Monarkin tillför Sverige mer pengar än vad den tar från landet, i representation utomlands när det handlar om att öppna dörrarna för näringslivet. Det går inte att räkna det annat än som en stor inkomst för Sverige som nation. Det skulle dessutom i reda pengar vara dyrare att ha en president. I så fall får man avsätta kungen av principiella skäl, men knappast av ekonomiska.

Anf. 20 MIA SYDOW MÖLLEBY (V) replik:

Herr talman! Jag måste ställa en fråga till Tuve Skånberg. Jag har väldigt svårt att förstå att det är så viktigt att vi granskar hur skattemedel används i alla andra sammanhang men att det är blankt nej när det gäller att regeringen ska genomföra en sådan här översyn. Den ska göras för att bland annat klargöra var gränserna går mellan det privata och det som hör ihop med ämbetet. Det är så vi gör i alla andra sammanhang, att det som används för att klara av ett uppdrag ska kunna redovisas och granskas offentligt.

Att en revisionsfirma gör en granskning, som görs i princip i alla bolag, betyder inte att det är en tydlig granskning som är transparent för medborgarna. Det här är gemensamma skattepengar, och det är klart att det ska kunna granskas att de används på ett bra sätt. Jag utgår också från att de används rätt – det är säkert inget fiffel. Men det måste kunna granskas. Det ökar trovärdigheten. Det borde vara en fördel även för hovet. Om det dessutom är så att man går back är det viktigt av det skälet, om man inte har de pengar som man borde ha för att klara uppdraget.

En ökad insyn och en ökad granskning borde väl alla vinna på. Alla skattepengar ska granskas lika, oavsett om de går till hovet eller till statsråden.

Anf. 21 TUVE SKÅNBERG (KD) replik:

Herr talman! Först gläder jag mig naturligtvis över det visade intresset från Mia Sydow Möllebys sida för att kungens ekonomi ska vara god. Det är självklart. Jag instämmer i detta. Det är naturligtvis inte tillfredsställande om kungen förlorar på att vara kung, utan han ska självklart ha de medel han behöver. Det håller jag med Mia Sydow Mölleby om – det är inte fråga om något annat.

Kungahuset har inte visat någon ovilja att granskas. Vi har överenskommelserna från 1996 och 2005. Det går att läsa den skrift som jag har här, och vi skulle kunna lägga mer tid på den i konstitutionsutskottet. Jag var i början på 2000-talet, 2002 eller 2003, med om att hovstaten kom och redovisade detta i konstitutionsutskottet. Jag ser gärna att det händer igen.

Det har inte funnits någon ovilja från kungen att utöver det privata finnas tillgänglig och redovisa vad han gör. Han är tvärtom mycket angelägen om att framhålla vilken utomordentlig insats som kungahuset gör. Det är bara att som förtroendevald tacka och vara glad för att vi har ett kungahus som gör den insats som faktiskt görs.

Det kan naturligtvis förbättras – det är inte fråga om annat, och ingen har förnekat det. Men att komma med direktiv om att regeringen ska genomföra en översyn innebär att man underkänner tidigare översyner, och det tycker jag är felaktigt.

Anf. 22 MIA SYDOW MÖLLEBY (V) replik:

Herr talman! Jag tolkar det så att ni tycker att det är bra med en ökad insyn och att det ni inte tycker om är att vi säger åt regeringen vad de ska göra – men det är ju den möjlighet som riksdagen har i det här fallet.

Då vill jag ställa en annan fråga. Jag hörde att du sade att det var glädjande att det skulle bli en lagstiftning om offentlig redovisning av bidrag till partier. Betyder det att ni kommer att rösta för det förslaget? I dag har vi faktiskt möjlighet att rösta för en lagstiftning om offentlig redovisning av bidrag till politiska partier.

Det blir svårt att tolka det på annat sätt. Eller menar du att du tycker att det är bra med en lagstiftning men tänker rösta emot en lagstiftning här i kammaren? Så kan det väl ändå inte vara? Jag utgår från att ni kommer att vara med och rösta för att vi sätter i gång med en lagstiftning.

Anf. 23 TUVE SKÅNBERG (KD) replik:

Herr talman! Jag har i många år varit i opposition och ställt motsvarande frågor om att alla våra goda idéer är öppna för att man ger medhåll genom att rösta för dem.

Men låt oss säga så här: Kan inte Mia Sydow Mölleby glädja sig med oss andra åt att vi nu efter lång process har kommit fram och det har börjat en process. De här frågorna ska beredas ordentligt. Ett bifall till den aldrig så perfekta motion som Mia Sydow Mölleby har undertecknat är kanske inte det enda sättet att komma fram i den här frågan.

Om vi nu gör som vi ofta, till 95–98 procent, gör, nämligen avslår motionerna – hur goda idéer det än kan finnas i enstaka fall – innebär det inte att Mia Sydow Mölleby inte kan glädjas över att frågan har gått framåt. Se positivt på det i stället!

Anf. 24 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (S):

Herr talman! Årets behandling av budgeten för utgiftsområde 1, Rikets styrelse, innebär inga socialdemokratiska reservationer. Däremot innebär den tre realpolitiska framgångar för oss socialdemokrater som jag gärna delger kammaren.

Den första rör redovisning av partiernas finansiering, där vårt krav på lagstiftning har tagit stora kliv framåt. Den andra handlar om att få till

stånd en näringspolitisk satsning inom ramen för utrikesrepresentationen. Även här ser vår politik ut att bli verklighet redan under 2012. Den tredje rör möjligheterna till ökad insyn i det kungliga apanaget.

Herr talman! Vi är för en lagstiftning om redovisning av partiernas finansiering, trots alla mediala uppgifter på det området som har förekommit. I stället för att återigen lämna en verkningslös reservation i utskottsbetänkandet, vilket har varit fallet de senaste åren, söker vi nu genom förhandlingar med de andra partierna nå det mål som har varit vårt hela tiden.

Vår målsättning är att nå en överenskommelse om hur en lagstiftning ska se ut och hur den ska gå till. Sedan betänkandet justerades i utskottet har även Moderaterna anslutit sig till den ståndpunkten. Jag har sett att det har rått en allmän glädje i alliansbåset över att det nu ska bli lagstiftning. Övriga har också krupit fram ur sina gryt och anslutit sig till den ståndpunkt som man har haft hela tiden tidigare men inte offentliggjort.

Det betyder att det just nu i denna kammare finns en betryggande riksdagsmajoritet för en lagstiftning. Vi kan därmed se att den strategi som vi valde, trots hårt motstånd från andra partier och från en rad olika förståsigpåare ute i samhället, alltifrån den mediala världen till statsvetare, faktiskt har gett resultat, så att vi nu är på den väg vi ville nå, att komma överens om att ha en lagstiftning om partistödet.

Detta är självfallet mycket glädjande. För oss är själva resultatet – en ökad öppenhet – viktigare än de metoder vi använder för att nå resultat. Vi socialdemokrater har alltid trott att breda lösningar är bättre än plakatpolitik som aldrig når resultat.

Det har varit min ledstjärna. Jag har varit politiskt aktiv sedan 1979. Finns det möjlighet att nå resultat tycker jag att man ska ta den möjligheten, i stället för att envist bita sig fast i ett förhållningssätt som inte ger det resultat man vill nå. Det är viktigt att slå fast det.

Hellre än att köra huvudet i väggen flera gånger har det nu blivit en öppning, och vi ser också att vi når framgång i sakfrågan.

Under flera år har vi socialdemokrater i ord och handling visat att vi står för öppenhet vad gäller hur vår verksamhet finansieras. Vi har en öppen redovisning av våra räkenskaper på både central och lokal nivå, och alla bidragsgivare, såväl individer som ger över 20 000 kronor som organisationer från första kronan, redovisas årligen i våra årsredovisningar. Detta ser vi som en självklarhet för alla partier i en fungerande demokrati.

Moderaterna och Sverigedemokraterna har varit motståndare till öppenhet. Tillsammans har de bromsat de övriga borgerliga partierna, som har velat se en större öppenhet.

Nu har Moderaterna till vår stora glädje givit vika för trycket både här i kammaren och bland allmänheten, där man har krävt en större öppenhet. Nu fortsätter arbetet i kretsen av partisekreterare med att se till att resultatet av överläggningarna också blir bra. Det behövs tydliga principer om en betydande öppenhet som regeringen sedan baserar sina lagförslag på.

Vi kan nu se fram emot ett lagförslag om redovisning av partifinansieringen under 2012. Det är en stor politisk framgång för dem som önskar en större öppenhet och transparens i detta system.

Herr talman! Förra året reagerade vi socialdemokrater kraftigt på den ohämmade och omotiverade expansionen av Regeringskansliets budget som hade skett sedan regeringsskiftet 2006. Vi föreslog då en minskning av anslaget med 300 miljoner, vilket också vann riksdagens bifall vid denna tidpunkt.

Det var i det uppkomna läget en nödvändig markering. Men det är inte oproblematiskt att på detta sätt hantera frågan om regeringens möjligheter att uppfylla sin roll att enligt regeringsformen styra riket. Därför öppnade vi i debatten upp för ett annat sätt att hantera frågan. I fjolårets debatt uttryckte sig den dåvarande socialdemokratiska ledamoten i KU Peter Hultqvist så här:

”Erbjudandet om en uppgörelse [med regeringen] står kvar. Ta budet på 300 miljoner i ramreducering och sedan sätter vi oss ned nästa år och försöker hitta en överenskommelse inför kommande år för att få balans och stabilitet. Vår ambition är att åstadkomma balans och stabilitet i detta.”

Nu har vi en sådan överenskommelse i hamn. Under sommaren har vi tillsammans med regeringen kommit överens om storleken på anslaget och att regeringen ska göra en satsning på exportfrämjande åtgärder inom vår utrikesrepresentation. Detta är ett viktigt inslag i en modern näringspolitik och bidrar till ökad sysselsättning.

Vi socialdemokrater är måna om att den överenskommelse som slöts mellan oss och regeringen uppfylls. Det är viktigt för vår utrikesrepresentation och för svensk export. Vi förutsätter att regeringen snarast återkommer med en rapport till riksdagen om hur regeringen har stärkt och ytterligare ska stärka Sveriges närvaro på de viktiga tillväxtmarknader som ingår i den uppgörelse som vi gjorde med regeringen.

Herr talman! En tredje framgång rör möjligheterna att öka insynen i hur den kungliga hovstaten använder sina medel. Anslaget som statschefen får till sitt förfogande ska täcka både helt offentliga utgifter, till exempel kostnader för de kungliga slotten, och rent privata utgifter för kungafamiljen.

Däremellan finns ett antal utgifter som hamnar i en gråzon mellan det rent privata och det helt offentliga. Det finns ingen anledning att kräva en offentlig redovisning av strikt privata utgifter som anslaget används till och givetvis inte heller att begränsa insynen i det som är helt offentligt.

Men vi menar att det finns anledning att se om den gränsdragning som i dag har skett i de utgifter som kan sägas ligga däremellan, i ett slags gråzon, är den optimala för att säkerställa legitimiteten i systemet. Här har vårt förslag vunnit gehör hos en majoritet i utskottet, vilket är glädjande.

Herr talman! Vi socialdemokrater har sökt hitta breda lösningar på en del av de problem som ryms inom utgiftsområde 1. Vi har i år nått framgång i detta arbete, och jag har därför inga problem med att yrka bifall till utskottets förslag i dess helhet.

I detta anförande instämde Phia Andersson, Hans Ekström, Billy Gustafsson och Helene Petersson i Stockaryd (alla S).

Anf. 25 PETER ERIKSSON (MP) replik:

Herr talman! Jag tänkte ta upp frågan kring lagstiftning om korruption när det gäller gåvor till partierna. Tyvärr påminner Socialdemokraternas hantering av de här frågorna inte så lite om farmors lilla kråka: Än slank han hit, än slank han dit och än slank han ned i diket.

Tidigare var högsta sanning och visdom att partierna frivilligt skulle samverka i de här frågorna, men i valrörelsen 2010 ändrade S hållning – jag är glad för det – och drev kravet tillsammans med oss om en lagstiftning och röstade också för det här i riksdagen efter valet.

Nu har man återigen förvisat frågan till partisekreterarna och kommer i dag, vad jag förstår, att rösta nej till en lagstiftning. Jag hoppas verkligen att Sven-Erik inte har trillat ned i diket den här gången.

Jag har dock en fråga direkt till Sven-Erik Österberg. Det gäller de villkor som Sofia Arkelsten har tagit upp när hon nu har öppnat för en eventuell lagstiftning på området när det gäller att reglera frågor kring ideellt arbete och lotterier till exempel, som Socialdemokraterna har en betydande finansiering från. Hur ser Sven-Erik på de villkoren?

Anf. 26 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (S) replik:

Herr talman! Jag önskar att Peter Eriksson kunde vara lite glad över att vi faktiskt har en lagstiftning i sikte just nu och inte sur för att vi inte har reserverat oss tillsammans med er. Då hade ingenting hänt i sak det kommande året heller.

Det här tycker jag är skillnaden mellan oss i den här frågan. Det handlar om plakatpolitik för att bita sig fast vid en uppfattning som inte ger resultat eller om att försöka nå överenskommelser och lösningar som faktiskt ger resultat. Nu är vi inne på resultatbanan, som vi kan se. Jag tycker att det är en bra politik att hantera det på det sättet.

Det betyder inte på något sätt att vi har övergivit lagstiftningskravet, som flera försökt trycka på oss och säga. Det ligger i botten. Det ligger tydligt. Det slog vi fast tillsammans med er i den rödgröna uppgörelsen. Det har vi inte vikit från. Vi kommer att arbeta med den frågan tills vi har en lagstiftning på plats. Vi har inte på något sätt halkat i diket i den här frågan, skulle jag vilja säga. Tack vare vår ändrade metodanvändning i det här fallet kommer också Peter Eriksson att bli bönhörd i fråga om lagstiftningen. Var glad över det, Peter Eriksson!

Anf. 27 PETER ERIKSSON (MP) replik:

Herr talman! Jag måste säga att jag var lite gladare i fjol när Sofia Arkelsten, även då, gick ut och sade att man gick med på en lagstiftning. Men när det inte hänt någonting under året och hon gick ut med det en gång till i år och det fortfarande inte har hänt något är jag lite mer skeptisk.

Sanningen att säga, Sven-Erik, är nog det enda resultat som vi har sett hittills tyvärr att Socialdemokraterna har backat och att de i dag kommer att rösta nej till en lagstiftning. Sedan får vi väl se hur det blir med lagstiftningen framöver. Jag kommer att jobba vidare för det, och jag tror att jag har en större respekt och ett större förtroende för den hållningen.

Jag har ytterligare en fråga till Sven-Erik. Du nämnde att ni hade gjort en överenskommelse med Moderaterna eller regeringspartierna och att du var nöjd med den. Du nämnde tre saker. Men Per Bill nämnde fyra.

Han nämnde också partistödet, som ni ska se över. Varför nämnde inte Sven-Erik partistödet i den överenskommelse som ni har gjort?

Anf. 28 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (S) replik:

Herr talman! Peter Eriksson har i den allmänna debatten försökt pådyvla oss uppgiften att vi villkorat den här uppgörelsen med att vi skulle ha ett ökat partistöd. Det kan jag dementera i denna kammare. Det har inte ingått ett sådant villkor i det här. Däremot har vi, precis som Per Bill sade, ett blankt papper där vi jobbar med de här frågorna. Det är naturligtvis också en diskussion om helheten i det här. Vi får se var vi hamnar. Men vi har varit urtydliga med att vi vill ha en lagstiftning när det gäller själva partistödet som ska vara på plats.

Sedan tror väl inte Peter Eriksson att det, även om det skulle ha blivit en majoritet i utskottet för en lagstiftning, inte skulle finnas olika ingångar i hur man vill att lagstiftningen skulle se ut. Det finns på så sätt olika inriktningar från olika partier.

Jag noterar Moderaternas ingång. Det finns andra ingångar. Vi har en ingång i lagstiftning. Peter Eriksson har också ingångar i hur lagstiftningen ser ut. Det där måste på något sätt diskuteras ihop så att man blir överens om en lagstiftning. Därför tycker jag inte att det är så märkvärdigt att det kommer fram lite olika uppgifter om hur man vill ha det när man startar det här arbetet med lagstiftning.

Nu har vi faktiskt kommit så långt att vi diskuterar lagstiftningsfrågor, och vi har en bred majoritet i denna kammare för att man ska nå fram till resultat. Det tycker jag är en stor framgång. Jag vill återigen säga: Det finns all anledning för oss att glädjas över den här lagstiftningen. Vi har nått framgång med den metod som vi socialdemokrater använder i årets hantering av denna fråga.

Anf. 29 MIA SYDOW MÖLLEBY (V) replik:

Herr talman! Jag vill också fråga Sven-Erik Österberg om den offentliga redovisningen av bidrag till politiska partier.

I de motioner som finns står det att man önskar att regeringen tar fram ett förslag på lagstiftning. Det står inte exakt hur den ska se ut, utan det står att det finns flera olika ingångar. Men det man vill är att regeringen ska återkomma med ett lagförslag.

Det står inte på något sätt i motsättning till att det också mellan partierna förs diskussioner. Men om man verkligen vill att de diskussionerna ska leda till att det blir ett konkret lagförslag är det förstås en förstärkning om kammaren också uttalar den önskan.

Det är inte bara en överenskommelse mellan partierna, utan det är också riksdagens kammares uppfattning att detta ska lagstiftas. Då vore det rimligt att man utöver samtalen med partisekreterarna också röstar för ett lagförslag. Varje gång vi röstar om lagförslag eller ger uppdrag till regeringen är det självklart att det ska beredas. Det är inget annorlunda i det här fallet. Det vore väl rimligt, om man nu vill ha ett lagförslag, att man också röstar för det i kammaren. Kommer S att göra det i dag?

Anf. 30 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (S) replik:

Herr talman! Låt oss säga att man står i en vägkorsning. Den ena vägen ger en möjlighet till en diskussion där man når fram. Man går in på

den vägen, och när man har kommit en bit visar det sig att det ger ett resultat. Man får det man har eftersträvat.

I det läget kan man inte säga: Nu vill jag gå den andra vägen också. Det är klart att man fortsätter på den här vägen. Det är den förhandlingsvägen, diskussionen mellan partisekreterarna, som har lett fram till att vi nu faktiskt har en majoritet i denna kammare i lagstiftningsfrågan. Det hade vi inte haft om vi hade gått den andra vägen. Då hade positionerna varit låsta, och då hade vi haft ännu ett år då ingenting hänt i den här frågan mer än möjligtvis lite allmän debatt. Jag är övertygad om att det i den här frågan hade varit ännu ett förlorat år i fråga om lagstiftningsvägen. Därför kan man inte vända och säga: Nu har jag fått det ena. Då vill jag ha det andra också.

Vi socialdemokrater står för den uppgörelse vi har gjort. Det innebär att vi står för det som vi har sagt också i KU:s betänkande, och vi kommer att rösta på det sättet, för det är den frågan som har gett resultat. Det andra tycker jag skulle vara ett svek mot en uppgörelse, och sådant står inte jag för.

Anf. 31 MIA SYDOW MÖLLEBY (V) replik:

Herr talman! Betänkandet justerades den 22 november. Efter det har också fler partier uttalat att de är för en lagstiftning. Det har alltså hänt saker efter vårt betänkandes justering. Det är rimligt att alla de partier som ställer sig bakom det också visar det här i kammaren. Man har ju kommit fram till det i de diskussioner som man har haft häremellan. Vi vill alla ha en lagstiftning, utom ett parti i riksdagen. Då är det märkligt att dessa partier, när det väl kommer till omröstning, ska rösta emot ett lagförslag som alla säger sig vara för. Jag har mycket svårt att förstå det.

Anf. 32 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (S) replik:

Herr talman! Jag har inte ett dugg svårt att förstå det. Det var ju den här vägen som ledde fram till resultatet. Hade vi haft en majoritet i vårt utskott när vi gjorde justeringen hade frågan varit i ett helt annat läge, men det var inte så.

Vi hade ju hamnat i minoritet, som vi gjorde i fjol och året dessförinnan, i den här frågan och så hade ingenting hänt i sak. Då kastar man väl inte om när betänkandet ligger fast. Det var det som lade grunden till detta. Då håller man väl fast vid den linje man har. Sedan får vi återkomma till utskottet när det finns en grund för att också ha en lagstiftning. Då får vi begära det av regeringen, och jag förutsätter att det finns en majoritet i utskottet vid det tillfället för en lagstiftning. Vi får ta den frågan då.

Man måste se lite praktiskt på hur frågan hanteras. Man kan inte få två saker samtidigt. Politik handlar faktiskt också om att välja, och vi väljer den väg som gav resultat. Det känner jag mig nöjd med.

Anf. 33 ANDREAS NORLÉN (M):

Herr talman! Jag vill ta upp frågan om redovisningen av de medel som tilldelas kungliga hov- och slottsstaterna, ett område som Per Bill inte tog upp i sitt anförande utan lämnade till mig.

Låt mig först ge en faktabakgrund.

Hovets totala omsättning per år uppgår till ungefär 346 miljoner kronor. Därav utgör anslaget från riksdagen ungefär en tredjedel, 123 miljoner kronor. Resterande två tredjedelar utgörs av dels intäkterna från Kungliga Djurgårdens förvaltning, dels intäkter från visningen av de kungliga slotten i form av till exempel entréavgifter.

Då kan man fråga sig: Hur mycket av den tredjedel av hovets omsättning som kommer från riksdagen är föremål för noggrann bokföring och extern revision? Svaret är: allt, 100 procent, varenda krona. Hur mycket av hovets övriga omsättning är föremål för noggrann bokföring och extern revision? Allt, 100 procent, varenda krona.

Omsättningen på 346 miljoner kronor består av tre huvuddelar: hovstaten, slottsstaten och Kungliga Djurgårdens förvaltning. Hovstaten svarar för bland annat verksamhetens ledning och administration, planering av program, representation, statsbesök, ceremonier och kommunikation.

Slottsstaten svarar för förvaltningen av de kungliga slotten, och Kungliga Djurgårdens förvaltning förvaltar just Djurgården. Hovets ekonomiavdelning svarar för all bokföring som rör dessa tre verksamhetsdelar, både det som finansieras via riksdagens anslag och det som finansieras på annat sätt.

Slottsstatens och Djurgårdsförvaltningens räkenskaper granskas av Riksrevisionen, som skickar sin revisionsberättelse till regeringen, medan hovstatens räkenskaper granskas av ett auktoriserat revisionsföretag.

Hovstatens omsättning uppgår till 63 miljoner kronor, det vill säga mindre än en femtedel av hovets hela omsättning. Det är dessa 63 miljoner som har förorsakat en del uppståndelse och debatt.

Jag ska sätta in dessa 63 miljoner i ett historiskt sammanhang. När Sverige år 1810 fick en ny kungaätt, ätten Bernadotte, var statens finanser i ett uselt skick efter det katastrofala finska kriget. Då träffades en överenskommelse som innebar att kungen avstod slott och kungsgårdar till staten, vilket bidrog till en sanering av statsfinanserna. I gengäld lovade riksdagen att ge kungen ett årligt anslag som skulle bekosta hovets verksamhet. Detta anslag skulle kungen själv förfoga över.

Att kungen själv kunde förfoga över anslaget illustrerar att hovet inte är en myndighet som lyder under regeringen eller riksdagen, utan en organisation direkt underställd statschefen. Om man vill ändra relationen mellan hovet och regeringen måste därför hovet och regeringen förhandla och träffa en överenskommelse om detta.

Hovets oberoende ställning i förhållande till regering och riksdag bekräftades genom 1971 års Torekovsöverenskommelse mellan de borgerliga partierna och socialdemokraterna. Torekovskompromissen var ett led i arbetet med 1974 års regeringsform och innebar att frågan om statskicket avgjordes. Sverige förblev en monarki, men monarken fräntogs all politisk makt.

Slottsstatens verksamhet har sedan länge granskats av Riksrevisionen eller dess föregångare, och 1996 kom hovet och regeringen överens om att hovet varje år ska avge en verksamhetsberättelse över sin samlade verksamhet. Den ser ut så här – som jag nu visar kammaren – och innehåller en redogörelse för hovets hela verksamhet samt årsredovisningar och revisionsberättelser för slottsstaten och Djurgårdsförvaltningen.

Sedan år 2006 innehåller den också en mer detaljerad redovisning av hovstatens verksamhet, vilket är en följd av att överenskommelsen mellan hovet och regeringen omförhandlades och utvecklades år 2005. I verksamhetsberättelsen ska anges fördelningen av kostnaderna mellan hovstatens organisatoriska delar, antalet anställda, antalet resdagar, antalet gäster vid representation samt uppgifter om hovstallet. Av de 63 miljoner vi talar om utgörs tre fjärdedelar, över 46 miljoner, av personalkostnader.

Två gånger på senare år, 1996 och 2005, har alltså socialdemokratiska regeringar förhandlat med hovet och kommit överens om hur hovet ska redovisa sin verksamhet för regeringen. Det här är bra överenskommelser, och den redovisning som hovet ger innebär att regering och riksdag får en god bild av hur hovets resurser används samtidigt som hovets oberoende ställning bevaras.

Detta var också den socialdemokratiska hållningen under hela förra mandatperioden. Vid ett par tillfällen motionerade enskilda socialdemokrater om ökad insyn i hovstatens ekonomi. Men de fick inte stöd av den socialdemokratiska gruppen i konstitutionsutskottet, och motionerna avslogs enhälligt. Förra året yrkade Vänsterpartiets representant i KU bifall till en motion i ämnet från en socialdemokratisk riksdagsledamot, men socialdemokraterna i KU röstade för avslag.

I år, däremot, har socialdemokraterna bytt åsikt och kräver nu plötsligt i en motion, som undertecknats av alla de socialdemokratiska ledamöterna i KU, att det ska bli ökad insyn i hovets ekonomi. Vad är då skillnaden mellan 2011 och 2010? Jag vet bara en enda skillnad, en bok: *Den motvillige monarken*.

Den boken handlar inte alls om hovets ekonomi. Men den gav upphov till ett mediedrev mot kungen, som gjorde det legitimt att angripa kungen och hovet från alla håll och kanter. Den som både ville ha en plats i strålkastarljuset och försvaga monarkin hade ett gyllene tillfälle. Den chansen tog socialdemokraterna i KU väl vara på.

Monarkins och hovets ställning blev 1971 föremål för en bred och långsiktig överenskommelse, Torekovskompromissen. Där bekräftas, som jag tidigare sagt, hovets oberoende ställning. Dagens förslag från oppositionen kan ses som ett sätt att långsiktigt försöka undergräva hovets oberoende.

Socialdemokraterna har på senare tid ifrågasatt flera långsiktiga och breda överenskommelser, först pensionsöverenskommelsen och nu Torekovskompromissen. Det är inte att ta ansvar för Sverige. Alliansen vill vårda dessa överenskommelser. Jag yrkar därför avslag på utskottets förslag i betänkandet under punkt 2 och bifall till Alliansens reservation 1. I övrigt yrkar jag bifall till utskottets förslag i betänkandet.

I detta anförande instämde Ann-Britt Åsebol (M).

Anf. 34 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (S) replik:

Herr talman! Det verkar som att insyn i hovet och apanaget är någonting som är väldigt känsligt på den borgerliga sidan. Vi har hört ett ganska tårdrypande inlägg här innan från Tuve Skånberg om hovet och allt som finns där.

Vi socialdemokrater står bakom Torekovsuppgörelsen. Vi har inte vikit på den punkten. Men vi har också över tiden sett en allmän uppfattning att man bör ha en ökad insyn i vad apanagepengar som går till hovet används till. Det har skett förändringar vid olika tillfällen, och senast år 2005.

Den uppgörelsen var jag delaktig i. Min statssekreterare vid den tidpunkten hade ansvar för frågan och förde diskussioner med hovet som ledde fram till ökad insyn. Ungefär hälften av det som staten bidrar med till hovet totalt sett redovisas inte öppet. Det är den gråzon som jag talade om.

Det betyder att det finns möjligheter att föra diskussionen vidare. Det är inte så att vi springer efter enskilda frågor eller någon bok, utan det växer fram under tiden. Det är nu sex år sedan som den senaste insynsförändringen gjordes. Det finns nu skäl att se om man kan gå längre.

Sedan 1971 har det hänt ganska mycket i den här frågan. Samhällets syn på hovet i allmänhet har ändrats, och den öppenhet man begär från hovet har ökat. Det är ganska naturligt att man från riksdagens sida begär att få en ökad insyn i de statliga pengarna. Det ligger i tiden på många områden att man vill ha en ökad insyn.

Det är inte så konstigt att vi ändrar uppfattning från i fjol till i år. Moderaterna har nyss ändrat uppfattning när det gäller partistödet. Ändra uppfattning kan man alltid göra som politiska partier. Nu tycker vi att tiden är mogen, och det är därför vi skriver den här motionen.

Vad tycker Andreas är så besvärande med att man gör en översyn nu när hälften av pengarna som går från staten inte redovisas?

Anf. 35 ANDREAS NORLÉN (M) replik:

Herr talman! Sven-Erik Österberg säger att han står bakom Torekovskompromissen, men samtidigt lägger han fram förslag som går i motsatt riktning. Det är uppenbart att hovets oberoende ställning till regering och riksdag undergrävs och att monarkins ställning långsiktigt försvagas om regeringen gång på gång ska omförhandla överenskommelsen mellan hovet och regeringen och hela tiden ska pressa hovet till nya eftergifter.

Det är uppenbart för var och en att Sven-Erik Österberg genom sin motion syftade till att haka på mediedrevet som blev resultatet av boken *Den motvillige monarken*. Det är uppenbart att den som hakar på mediedrevet mot kungen inser att han därigenom långsiktigt undergräver kungens och monarkins ställning.

Sven-Erik Österberg drar på sig fårakläderna och säger att han bara vill ha en oskyldig liten översyn av överenskommelsen, men jag tror inte att det är någon som inte ser de vassa tänderna. Enbart det språkbruk man till exempel använder när man talar om en gråzon indikerar att det här finns någonting skumt. Det är ett uttryck som används för att indikera misstanke om att allt inte står rätt till.

Hovstatens funktion är att stödja kungen i hans roll som statschef och övriga medlemmar i kungafamiljen i deras uppdrag. Det är hela hovstaten som har det uppdraget. Det finns ingen gråzon där. Sven-Erik Österberg vill ge intrycket att rent privata utgifter finansieras med statsmedel, men det framgår tydligt av ärendet att kostnader som är av rent privat karaktär betalas av kungens privata medel.

Jag tycker att Sven-Erik Österberg borde precisera vad han menar med gråzon och varför han väljer ett sådant uttryck som uppenbart är laddat med negativa vibrationer. Jag tror nog att Sven-Erik Österberg är den som inför den här kammaren borde redogöra för vilka hans egentliga motiv bakom det här agerandet är.

Anf. 36 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (S) replik:

Herr talman! Om jag vore representant för hovet skulle jag nog inte i rådande situation vara mest rädd för Socialdemokraterna, vilket Andreas antyder här. De borde nog vara lite mer rädda för den umgängeskrets som kungen tydligen har haft under sin tid som kung. Det är väl det som är problemet för hovet just nu och inte att vi vill ha en ökad ekonomisk insyn, om jag får nämna den delen.

Menar Andreas Norlén att vi bryter mot Torekovsuppgörelsen? Det är faktiskt på det sättet att det inte finns någon lag som styr hur hovet ska redovisa. Det vi för fram i vår motion, som det också finns majoritet för i utskottet, är att vi vill att regeringen tar upp, för en diskussion och försöker få en överenskommelse med hovet om en ökad insyn.

Hälften av de pengar som Sveriges skattebetalare skickar till hovet, som slarvigt uttryckt kan kallas apanage – det är andra resurser också – redovisas inte öppet på det sätt som det skulle kunna göras. Det är där som den här gråzonen finns som många pratar om. Vad är skillnaden här?

Jag vill understryka väldigt starkt att det aldrig har varit fråga om att vi ska in i kungens rent privata uppgifter eller något sådant. Jag har till och med någonstans läst ett påstående om att vi skulle begära att få kontrollera kungens kontokort eller att utdrag därifrån skulle redovisas för folket. Glöm den propaganda som ni för på det sättet! Det handlar inte om det.

Det handlar om en transparens där svenska folket kan se hur apanagepengarna används. Är det någon som skulle vara betjänt av ökad öppenhet kring det här och att otydligheter klarläggs på det här området är det faktiskt hovet självt. På det sätt som vi begär att detta ska göras är det faktiskt ett sätt att stärka det styrelseskick som finns nu och också stärka statschefens ställning i sig.

Jag vill ställa en direkt fråga: Menar verkligen Andreas Norlén att vi bryter mot Torekovsuppgörelsen när vi vill att regeringen ska se över om det går att ha en ökad redovisning?

Anf. 37 ANDREAS NORLÉN (M) replik:

Herr talman! Sven-Erik Österberg har varit med i politiken så länge att han vet att när ett mediedrev rullar fram mot någon, i det här fallet mot kungen, får det drevet ökad kraft varje gång en ny person ger sig in i debatten och kritiserar den som drevet riktar sig mot, oavsett om den nya debattören talar om den ursprungliga frågan eller någonting annat. Det är så medielogiken fungerar.

När Sven-Erik Österberg nu kräver att få ökad insyn i hovets ekonomi vet han att den frågan kommer att kopplas ihop med alla andra skrivelser som nu pågår och att det kommer att framställas som att riksdagen vill klämma åt kungen, underförstått som ett resultat av skandal-

boken. Därmed blir Sven-Erik Österbergs sten en i raden av de många stenar som nu kastas mot kungen, oavsett hur han försöker beskriva det.

Det står naturligtvis Sven-Erik Österberg fritt att kasta sten på vem han vill, men han ska inte låtsas som att han inte vet vad han håller på med.

Anf. 38 ROGER HADDAD (FP):

Herr talman! Konstitutionsutskottets budget behandlar även statens anslag till minoritetspolitiken. Jag vill påstå att Folkpartiet och regeringen de senaste åren har höjt ambitionsnivån när det gäller våra fem nationella minoriteter, i synnerhet i och med den nya minoritetslag som trädde i kraft 2010. Där slås ett antal viktiga principer fast när det gäller vikten av delaktighet och samråd samt att stötta och utveckla minoritetspråken. Lagen slår också ett slag för det finska förvaltningsområdet, som tidigare har nämnts, där vi stimulerar och uppmuntrar kommuner och landsting att ta ett extra ansvar och erbjuda de finstalande ännu bättre service.

När man lyssnade på Sverigedemokraternas ledamot tidigare kunde det låta som om det handlar om pengar. Sverigedemokraten Jonas Åkerlund nämnde att det inte skiljer så mycket i pengar mellan regeringspartiernas förslag och oppositionens. Men det handlar inte om pengar i denna del, tycker jag. Det handlar om synen på våra nationella minoriteter.

Vi kan alltid diskutera summor, men det känns ändå bra att regeringen nu tar ett steg framåt när det gäller den minoritet som är mest utsatt, nämligen romerna. Budgeten aviserar en årlig satsning på 11,5 miljoner de kommande åren, och nästa år uppmärksammas också att det har gått 500 år sedan de första romerna kom till Sverige. Det är uppenbart att tidigare råd, delegationer och skrivelser inte har bidragit till att bryta romernas utanförskap.

Vad kan man mer läsa i betänkandet? Jo, att Sverigedemokraterna vill avskaffa det de kallar det verkningslösa anslaget till en enskild minoritet i dess helhet. De syftar förstas på romerna. Jag återger också det ledamoten för Sverigedemokraterna sade i replikskiftet: Vi har försökt med insatser, men det har inte gett några resultat. Därför ska vi inte göra så mycket mer, kanske vi ska tolka det som.

Ska vi lyckas med minoritetspolitiken, herr talman, måste det finnas ett politiskt intresse, men det måste också tillkomma ekonomiska medel. Den skrivelse som integrationsministern har aviserat kommer att vara finansierad med en summa pengar, men detta får fortfarande anses som stimulanspengar. Det stora och tunga ansvaret ligger fortsatt där romer, precis som alla vi andra, bor, i landets kommuner.

Med tanke på den problembild som vi känner till, som romer direkt och indirekt har fört fram till oss, och som senast Delegationen för romska frågor har bekräftat befinner sig romer i ett utanförskap oavsett vilket politikområde vi tittar på: skola, arbetsliv, sjukvård och så vidare.

Ett exempel är att det råder mycket hög arbetslöshet bland vuxna romer. Upp till 80 procent har inget arbete. Många skolbarn slutför inte sin utbildning och slås rakt ut i ungdomsarbetslöshet. Men vi har också fortsatt stora problem med diskrimineringen, inte minst diskriminering i arbetslivet, trots att det är förbjudet enligt lag.

Herr talman! När vi nu konstaterat detta vore det oansvarigt av oss att inte tillsammans med romerna försöka göra något åt den här situationen. Det förvånar mig därför att Sverigedemokraterna i en motion och i sitt yttrande till riksdagen skriver att staten inte ska genomföra en satsning på romer. Hur menar Sverigedemokraterna att vi ska lyckas i detta uppdrag? Eller vill ni fortsätta befästa bilden av att vi har ett utanförskap bland invandrare generellt och inte minst bland minoriteter så att ni kan gå ut till era väljare och säga att här har regeringen misslyckats, vi har problem med integrationen och man tar inte ansvar för integrationspolitiken? Det tänker jag inte bjuda på. Vi sopar ingenting under mattan. Jag har ett exemplar av betänkandet på drygt 300 sidor som Jonas Åkerlund kan få av mig efter denna debatt om han önskar.

Romer har under flera hundra år fördrivits, förföljts och tvångsförflyttats. Fram till 1960-talet har barn inte fått gå i skola och familjer inte fått bosätta sig permanent i en svensk kommun. Skolverkets studier bekräftar fortfarande, senast 2007 och det är en ny översyn på gång, att många romska barn inte slutför grundskolan. Det finns stora problem med frånvaro. Det är få som fortsätter till gymnasiet och nästan inga till högre utbildning. Det krävs insatser och det finns goda exempel som vi har kunnat ta del av. Problemet är att det har varit kortsiktiga insatser i landets kommuner.

Vi har en skyldighet att göra något. Vi har en stor utmaning, inte minst i att stärka förtroendet och tilliten mellan de nationella minoriteterna, i synnerhet romerna, och majoritetssamhället. Jag menar att den syn som Sverigedemokraterna ger uttryck för i den här enkla meningen inte löser tillitsfrågan utan tvärtom späder på de fördomar som fortfarande finns.

Jag vill avsluta, herr talman, med att ställa ett antal frågor till Sverigedemokraterna.

- Erkänner Sverigedemokraterna romerna som en av våra fem nationella minoriteter?
- Hur kommer det sig att ni anser att det är värt att satsa mer på samerna men inte på romerna?
- Vad är ert alternativ till regeringens förslag att komma åt det utanförskap som faktiskt finns bland landets romer?

I detta anförande instämde Karin Granbom Ellison (FP).

Anf. 39 MARIA ABRAHAMSSON (M):

Herr talman! Konstitutionsutskottets betänkande 1 är uppseendeväckande i den del som behandlar motionskraven om en lagstadgad offentlig redovisning av bidrag till politiska partier. Dels döljer betänkandet den förmodade dramatik som ledde fram till att också Socialdemokraterna kunde gå med på att avstyrka motionskraven, dels kan utskottets ställningstagande vara överspelat redan om ett par månader. Ja, alla goda krafter måste rent av hoppas att så blir fallet.

Om riksdagen före nästa val ska hinna lagstifta om en skyldighet för partierna att öppet redovisa varifrån de får eventuella privata partibidrag, då brådskar det med att få fram denna överenskommelse mellan partierna

så att ytterligare utredningsbehov, propositionsskrivande, utskottsbehandling och riksdagsbeslut hinns med före valrörelsen 2014.

Eftersom betänkandet snuddar vid frågan om en eventuell grundlagsändring, som i så fall skulle kunna spräcka tidsschemat, vill jag här bara säga att det mesta trots allt verkar tala för att en lagreglering av parti-bidragen inte kräver att grundlagen ändras.

Det framgår också av betänkandet att denna uppfattning delas av Justitiekanslern, som är regeringens högsta juridiske rådgivare.

Jag är faktiskt optimistisk om att en lagstiftning ska kunna tas fram ganska snart. Processen bör också underlättas av att mitt eget parti på ganska kort tid har svängt nästan 180 grader i frågan.

Herr talman! Ingen kan vara gladare än jag över att även riksdagens två största partier nu äntligen är på väg att en gång för alla göra upp med trista misstankar om hemlighetsmakeri och otillbörliga förmåner till okända givare.

Med detta sagt vill jag önska riksdagens partier lycka till i arbetet med att lägga grunden för denna lagstiftning som gör det obligatoriskt för partierna att redovisa privata bidragsgivare. Så visar vi respekt för väljarna och för vårt politiska system.

I detta anförande instämde Karin Granbom Ellison (FP) och Per-Ingvar Johnsson (C).

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 9 §.)

Energi

7 § Energi

Föredrogs
näringsutskottets betänkande 2011/12:NU3
Utgiftsområde 21 Energi (prop. 2011/12:1 delvis).

Anf. 40 ANN-KRISTINE JOHANSSON (S):

Herr talman! Låt oss först och främst slå fast att arbetet med klimatfrågan är vår största och viktigaste utmaning. Det betyder att vi och hela världen måste bryta vårt beroende av fossila bränslen och satsa på både en kraftfull energieffektivisering och en storsatsning av förnybar energi, som solceller, vindkraft och biomassa. Det innebär också att vi här i Sverige gör oss mindre beroende av omvärlden, vilket är bra.

Energifrågan är en av de största utmaningarna för oss alla, sade EU-kommissionär Günther Oettinger för ett tag sedan, och jag håller med.

Att ge vårt energisystem en ny, mer hållbar och tryggare inriktning kommer att ta tid. Vi måste redan i dag våga fatta beslut med ambitiösa mål och inte bara tro att marknaden sköter det hela, som den borgerliga regeringen verkar tro.

För att skapa en effektiv och konkurrenskraftig ekonomi med låga koldioxidutsläpp måste vi utforma en nationell, en nordisk och en europeisk energipolitik. Jag tycker att det är bra att både Nordiska rådet och EU driver frågan om energieffektivisering och elnättdistribution.

En väl fungerande elmarknad är av stor betydelse för Sverige. Det gäller såväl den elintensiva industrin som mindre företag, hushåll och villaägare. För några veckor sedan hade vi en intressant debatt här i kammaren om ökad konsumentmakt inom energiområdet. Tyvärr försatte regeringen sin chans att öka konsumentmakten.

Den utveckling som vi har sett under de senaste åren reser en mängd frågor kring hur elmarknaden i sin helhet fungerar. Man kan som exempel ta införandet av elprisområden som är så ifrågasatt av alla – näringsliv, kommuner och hushåll.

Herr talman! Elpriserna har slagit nya rekord de senaste åren. Vi har sett kraftiga prisstegringar som ett resultat av halvtomma vattenmagasin, kallt väder och kärnkraftverk som har gått på halvfart. I vinter hoppas vi alla på ett normalt elpris.

Flera undersökningar visar att elpriset är en av de saker som oroar människor mest när det gäller den egna ekonomin. Många minns de senaste årens höga elräkningar.

Dessa frågor måste hanteras och få ett svar. Därför behövs det en utredning av energipolitikens avreglering och hur det har påverkat helheten. Det räcker inte med att låta två professorer se över utfallet, utan vi vill ha en bred parlamentarisk utredning av hela politiken.

Herr talman! Politiken har ett stort ansvar, och det krävs långsiktighet. Därför vill vi också se en bred politisk blocköverskridande överenskommelse. Det är inte bara vi socialdemokrater som vill se det, utan många av dem jag möter som är engagerade i energifrågor säger samma sak till mig: Snälla, ge oss en bred blocköverskridande överenskommelse. Vi vill ha långsiktiga spelregler och stabilitet.

Vi socialdemokrater pekar ut målet om ett fossilfritt samhälle 2050 med ett hållbart energisystem baserat på förnybar energi med kraftfull energieffektivisering.

Dessa ambitiösa mål ska vi ha klart för oss utmanar starka krafter som vill något annat. Ibland slås jag av hur konservativ energimarknaden är. Man utgår från hur det ser ut i dag och att det ska se ut så även 20–30 år framåt i tiden. Men tittar vi 20 år bakåt i tiden ser vi hur fort utvecklingen har gått. Vi har teknik i dag som vi inte trodde var möjlig för 20 år sedan.

Herr talman! Jag kom in i riksdagen för drygt 17 år sedan, och när jag tittar tillbaka på den tiden och hur mobiltelefoner och datautrustningar har utvecklats är det helt otroligt. Jag menar att det är samma sak med energin. Jag tror inte att vi i dag kan tänka oss vad som kommer i morgon.

Jag tror mycket på det tyska beslutet att stänga all kärnkraft eftersom det kommer att driva på forskning och teknikutveckling. Samtidigt som de stänger kärnkraften antar de nämligen också tuffa klimatmål.

Vad händer i Japan inom forskning och teknikutveckling?

Vi ska inte tro att vi här i Sverige leder utvecklingen. Tyvärr är det inte så, utan det är många andra länder som går före och vågar.

Herr talman! *Sol, vind och vatten* heter en vacker sång som vissångaren Ted Gärdestad skrev och sjöng. Sol, vind och vatten är också grunden för vårt framtida energisystem plus skog och jordbruksprodukter.

Tänk så spännande det är att få leva just i denna brytningstid, från det gamla in i det nya. Vi har haft dessa tekniksprång, och just nu är vi på väg in i ett nytt.

Jag är glad över att få vara med och ta ansvar. Vi som är politiker här i dag ska våga vara visionärer utan att egentligen veta vad som komma skall.

Vi har goda förutsättningar för vindkraft. Varför kan vi då konstatera att vi halkar efter övriga Norden och Europa?

Vi måste ge möjligheter till lokalt deläggande. Lös skattefrågan för vindkraftskooperativ! Genomför nettodebitering och se till att var och en kan bli mer av egen energiproducent!

Som jag sade har vindkraften en stor potential i Sverige. Men det är viktigt att etableringarna sker rätt. Det är klart att vindkraftverken påverkar landskapsbilden, ljudeffekter kan störa och så vidare. Därför är det så viktigt var verken placeras och att planeringen sker i nära dialog med de närboende.

En öppen dialog och utbildning och information är det bästa sättet att möta den oro som finns. För några veckor sedan satte värmländska medier fokus på vindkraftsutbyggnaden, och det visade ett stort intresse med många yttringar, alltifrån de som säger att man ska bygga allt som går till de som säger att vindkraft är den sämsta lösningen. Här gäller det att politiken är lyhörd och att vindkraftsindustrin har ett stort ansvar för att möta skepticismen från de boende.

Vi i Sverige har ungefär samma förutsättningar för sol och solenergi som Tyskland. Ändå hamnar Sverige rejält efter. Eller också kan man säga att Sverige aldrig kommit upp ur startgroparna. På samma sätt är det med biogasen. Vi står kvar i startblocken och tittar förvirrat omkring oss och undrar: Var är alla?

Vi behöver ge Energimyndigheten i uppdrag att ta fram underlag till planeringsmål för solenergi och el. Likaså behövs det en kraftfull handlingsplan för utvecklingen av biogas. Det gäller då allt från teknik till infrastruktur och distribution, och detta behöver göras tillsammans med branschen, som vi hört – några av er var ju i går på ett seminarium om energigaser.

Vi socialdemokrater anser att det behövs armtag mellan näringslivet, forskningen och det offentliga för att utvecklingen ska gå framåt. Inom området förnybar energi finns det tydliga vinster med ett sådant samarbete.

Herr talman! Energieffektivisering är en av de saker som är allra viktigast för att klara klimatmål och nå ett fossilfritt samhälle 2050. Här måste vi sätta upp tydliga nationella mål. Det övergår mitt förstånd att ni i regeringen väljer en annan beräkningsmodell för energieffektivisering än den som diskuteras i EU-sammanhang. Varför gör ni det? Jag hoppas på att få en väldigt bra förklaring till detta och inte minst om hur ni tänker jämföra Sveriges mål med EU:s. Hur kan vi se om vi når framgång? Och varför är ni sådana motståndare till nationellt bindande mål? Vi menar att utan mål skickar vi inga tydliga signaler om vad politiken vill.

Samtidigt med detta behöver vi utveckla styrmedel för att nå framgång. Jag tänker på de så kallade vita elcertifikaten och, som i Norge, en energifond. Det finns säkert också andra intressanta sätt när det gäller att jobba med detta.

Vi socialdemokrater menar att det behövs fler verktyg i verktygslådan för att nå framgång med energieffektiviseringen. En risk med den borgerligt ledda regeringens passiva energipolitik och passivitet inför energieffektiviseringen är att vi hamnar i EU:s bottenliga när det gäller hur vi minskar vår energianvändning.

Det finns så mycket spännande att prata om när det gäller energiområdet, för det berör dig och mig på ett handfast sätt. Jag är glad över att ministern i dag finns med här i kammaren. Också det visar hur viktig energipolitiken är.

Människor är beroende av att el kommer fram till bostaden, av att det går att driva våra bilar och av att industrin har konkurrenskraftiga energipriser.

Avslutningsvis vill jag säga att jag hoppas att vi i denna för hela svenska folket så viktiga fråga får till stånd samtal över blockgränserna.

Med detta yrkar jag bifall till reservationerna 1, 5, 6 och 7. Samtidigt vill jag passa på att önska er alla en riktigt god jul – detta sagt också med en önskan om god svensk mat på våra julbord.

Anf. 41 LISE NORDIN (MP):

Herr talman! I veckan rapporterades att ett svenskt solcells företag med verksamhet i Uppsala slagit världsrekord i effekt från tunnfilmssolceller. Det råder ingen tvekan om att Sverige har ett stort tekniskt kunskapsområde inom området förnybar energi.

Men samtidigt som vi får dessa nyheter vet vi att flera svenska solcells företag nyligen har flyttat sin verksamhet utomlands. Skälet är att Sverige saknar en hemmamarknad. Företagen uppger att oklarhet samt hotet om ny kärnkraft i Sverige gör det svårt för dem att veta om det finns plats för deras framtidsteknik.

Sedan år 2009 har regeringen en energiöverenskommelse. Men det enda man tycks vara överens om är att man är överens. Vad man är överens om är dock fortfarande väldigt oklart. Representanter från de olika allianspartierna ger mycket olika bilder av vad energiöverenskommelsen innebär. Kanske kommer vi i dagens debatt att få höra de olika tolkningar som finns.

Centerpartiet säger att överenskommelsen är en satsning på förnybart och att den inte kommer att innebära någon ny kärnkraft. Folkpartiet däremot gör tolkningen att det nu kan finnas möjligheter för ny kärnkraft.

Att säga att marknaden ska lösa vilken ny energiproduktion som ska ta vid när dagens gamla kärnkraftverk går i pension duger inte när spelreglerna är så oklara. Vattenfall meddelar att huruvida de bygger ny kärnkraft beror på vilka spelregler som sätts upp. Dessa spelregler handlar förstås om vilken definition som görs av en kärnkraftssubvention.

Regeringen har av riksdagen fått i uppdrag att återkomma med förslag om en lagstiftning som garanterar att kärnkraften inte ges några subventioner. Trots att det gått mer än ett och ett halvt år sedan regeringen fick uppdraget har man ännu inte gjort sitt arbete. Hela energipolitiken hänger helt enkelt på vilket besked som kommer att ges om kärnkraftens subventioner.

I dag behandlar civilutskottet Miljöpartiets motion där vi skriver att kärnkraften ska stå på egna ben och ta fullt skadeståndsansvar om en olycka sker. Det har regeringen sagt nej till. Regeringens tal om att kärn-

kraften ska stå på egna ben blir allt osäkrare och otydligare. Hela den bransch som jobbar med förnybar energi väntar på besked.

Otydligheten gynnar ingen, vare sig de företag som vill bygga kärnkraft eller dem som vill ha förnybart. Investeringar i ny elproduktion uteblir, och företag gör satsningar i andra länder i väntan på besked. Medan klimatutsläppen ökar kvarstår oklarheten om vad regeringens energipolitik faktiskt innebär.

Herr talman! Jag ber att få presentera Miljöpartiets tydliga vision avseende energipolitiken.

Vi anser att ett modernt och säkert energisystem till 100 procent ska baseras på förnybara energikällor. Det kräver inte några omvälvande reformer, utan det räcker om takten i effektiviseringen håller den nivå som EU har beslutat om – detta samtidigt som utbyggnaden av förnybar energi återställs till den nivå som vi hade åren 1970–2010.

Därför vill Miljöpartiet höja budgetanslagen med 2 ½ miljard mer än regeringen föreslår i fråga om förnybart och energieffektivisering – en investering för ett mer framtidsinriktat Sverige.

Att höja effektiviteten i energianvändningen kommer att bli en helt central del av energipolitiken, och området kommer att behöva stärkas kraftigt under de kommande åren. Miljöpartiet föreslår därför en kraftig höjning av anslaget till energirådgivning, konvertering från direktverkande eluppvärmning och en utvidgning av programmet för energieffektivisering, PFE, i industrin till att omfatta fler företag.

För att återställa utbyggnadstakten av förnybar energi vill vi ha kvar de stöd till vindkraften som regeringen nu tar bort.

När det gäller svenska förhållanden har Energimyndigheten nyligen fastslagit att utbyggnaden av vindkraft i Sverige har gett hushåll och industri ett lägre elpris. Utbyggnaden av vindkraften är alltså en ekonomiskt god affär för både företag och privatpersoner.

Vidare föreslår Miljöpartiet en ökad satsning på sol och solvärme, medan regeringen helt tar bort det stödet. Inför riksdagsvalet 2010 lovade allianspartierna i sitt gemensamma valmanifest att genomföra ytterligare satsningar för att ”stimulera utvecklingen av solvärme”. Men i budgetpropositionen i september sviker man detta löfte. Stödet till solvärme tas helt bort redan i år och till solceller nästa år.

Regeringen gör inga satsningar på biogas, medan Miljöpartiet föreslår dels ett produktionsstöd till gårdar där man gör biogas av gödsel, dels en utbyggnad av biogasmackar så att fler människor kan tanka miljövänligt.

Regeringens politik innebär en slakt av stöden till energieffektivisering och förnybart. Sedan alliansregeringens energiöverenskommelse 2009 har stöden till effektivisering halverats. Tyvärr ger detta avtryck i verkligheten. Även om utbyggnaden av vindkraft nu går snabbt sjunker utbyggnadstakten av förnybart totalt sett i Sverige. Takten de kommande tio åren ligger på 1,2 procent per år – den lägsta takten på 40 år och den näst lägsta i EU näst efter Lettland. Även när det gäller effektivisering är Sverige sämst i klassen i EU. Sverige är inte bara ett av de få länder där energianvändningen spås öka utan också det land där den väntas öka allra mest.

Det är dags för en framtidsinriktad energipolitik där energin används smartare och där osäker och gammaldags energi lämnas till historien och ersätts av den förnybara energi som växer runt om i världen.

På senare år har möjligheten att skapa ett helt förnybart energisystem undersökts av många aktörer – det gäller allt från miljö- och branschorganisationer till banker, försäkringsbolag, konsultbolag och FN:s klimatpanel, IPCC. Med mycket liten variation kommer de alla fram till att ett system för förnybar energi kan skapas med den teknik som finns i dag, dessutom med en rimlig ekonomisk kalkyl.

Den mest genomgripande analysen har gjorts av IPCC och presenterades i maj i år. Där undersöks flera scenarier för en sådan omställning. Slutsatsen är att det tekniskt och ekonomiskt går att till år 2050 täcka 80 procent av världens energianvändning med förnybara energikällor.

Rapporten från IPCC fastslår att förnybar energi redan i dag är konkurrenskraftig kostnadsmässigt. Det konstateras också att olyckan i Fukushima kommer att öka säkerhetskraven och därmed kostnaderna för kärnkraften, vilket ger ytterligare konkurrensfördelar till den förnybara energin.

Vid en internationell jämförelse har Sverige närmast unikt goda förutsättningar för en omställning till ett förnybart energisystem. Kartläggningar över den svenska situationen visar att Sverige kan ha ett helt förnybart energisystem långt innan 2050, troligen redan 2030. Miljöpartiets förslag att ge Energimyndigheten i uppdrag att utreda hur en sådan omställning kan ske har fått stöd av Socialdemokraterna och Vänsterpartiet. Om Centerpartiet, som på sin stämma uttalat en liknande ambition, skulle ställa sig bakom förslaget skulle det ges majoritet här i riksdagen. Detta är alltså ytterligare ett exempel på hur regeringens energiöverenskommelse är en lösning i svensk energipolitik.

Herr talman! Sverige riskerar att bli omsprunget när resten av världen satsar på förnybar energi. I dag växer de förnybara energislagen snabbare i världen än kol- och kärnkraft tillsammans. Den svenska situationen är unik. Medan vi har bland de bästa förutsättningarna för förnybar energi är vi ett av de få länder där utbyggnadstakten av förnybart minskar. Det är dags att Sverige får en framtidsinriktad energipolitik.

Jag yrkar bifall till reservationerna 2, 5 och 6.

Anf. 42 LARS ISOVAARA (SD):

Herr talman! Jag vill börja med att yrka bifall till reservation 3, och jag ber att få notera att vi också ha särskilt yttrande.

Sverigedemokraterna har en positiv syn på kärnkraften. Vi vill satsa mer på kärnkraften, såväl när det gäller forskning som när det gäller utbyggnad. Genom investeringar i utveckling av ny teknik och fortlöpande uppdateringar av säkerheten kan kärnkraften trygga den framtida elförsörjningen. Därtill bör även en högre nyttjandegrad av den befintliga kapaciteten tryggas. Vi är inte längre bort än 13–14 år i tiden då de nuvarande kärnkraftverken har tjänat ut.

Sverige tillhör de länder i världen som släpper ut minst koldioxid vid elproduktion. Vi kan tacka vattenkraften och kärnkraften för detta faktum. Vattenkraften och kärnkraften måste vi således slå vakt om. Jämför vi med våra grannländer Finland och Danmark ser bilden helt annorlunda ut. I Finland bygger bortåt hälften av elproduktionen på koldioxidgenererande förbränningsprocesser, och i Danmark är det uppemot 75 procent. Det i det här sammanhanget geografiskt sett lyckligt lottade Norge, med

fjällmassiv och älvar som mer eller mindre stupar rätt ned i havet, får sin el så gott som till hundra procent från vattenkraften.

Visst kan en viss utbyggnad av vindkraften vara på sin plats i Sverige, men hur den utbyggnaden skulle kunna minska de svenska koldioxidutsläppen ser jag inte direkt framför mig. Att helt ersätta kärnkraften med vindkraft får nog betecknas som en omöjlig och tyvärr också alltför kostsam framtidsvision.

Vindläget är det som oftast styr val av plats för en större vindkraftsanläggning. Vanligtvis hittas dessa platser där det är gles bebyggelse, i Norrlands inland och längs vissa kustremsor. Problemet är att dessa områden också har ett svagt elnät. Att bygga ut ett elnät och kanske i sämsta fall också tvingas till en förstärkning av stamnätet är ingenting som ekonomiskt låter sig räknas hem hur lätt som helst. Tröskeeffekterna, det vill säga vem som ska betala först, är högst påtagliga.

Hur reglerkraften ska hanteras är givetvis en annan intrikat fråga. Den reglerkraft som just nu finns tillgänglig i Sverige finns belägen där också den minsta totala elförbrukningen finns. Trots allt är det transporten som sker på våra vägar som förorsakar en stor del av de svenska koldioxidutsläppen.

Hur ser det då ut runt om i världen? Faktum är att kolet står för 41 procent av världens totala elproduktion. Kolanvändningen ökade med 7,6 procent i fjol. Kina har mer än fördubblat utsläppen av koldioxid sedan år 2000. Amerikanska beräkningar visar att uppskattningsvis 13 000 amerikaner årligen dör en för tidig död, vanligtvis i olika lungsjukdomar, på grund av kolkraften. Om man verkligen vill minska på koldioxidutsläppen är det just kolet som ska angripas.

Herr talman! Jag kommer in på en annan aspekt vad vindkraft anbelangar, och i det sammanhanget kan en återkoppling till vad EU-kommissionen förväntar sig av den framtida europeiska energimarknaden vara på sin plats. I förslaget till riktlinjer för transeuropeiska energiinfrastrukturer, KOM(2011) 658, kan man läsa: "Förutsatt att leveranserna är stabila kommer naturgas att spela en allt viktigare roll i EU:s energimix under de kommande årtiondena, och gas kommer att bli ännu viktigare som reservbränsle för variabel elproduktion."

Vad EU-kommissionen de facto säger är att om det byggs många vindkraftverk och görs stora satsningar på solceller så måste det samtidigt också göras stora satsningar i gaskraftverk som ofrånkomligen ger koldioxidutsläpp. Solen skiner som bekant inte hela tiden, och ibland är det kav lugnt eller till och med blåser för mycket. För någon höst sedan stod hela vindkraftsparken stilla i Danmark just på grund av storm.

Dessa fluktuationsfenomen kan man tydligt observera när man avläser produktionskurvorna för den spanska elproduktionen. Spanien är det land i Europa som innehar en tätplats vad beträffar vindkraft och solenergi. Variationen i sol- och vindelproduktionen avspeglas helt tydligt i behovet av snabbt reglerbara gasturbiner.

Visserligen är gas renare än kol, men ökningen av koldioxid lär vi inte slippa undan så länge vi använder oss av förbränning av fossila ämnen. Än mer bör detta faktum betonas nu när det tyska kärnkraftsbeslutet är taget. Enligt min mening är det tyska beslutet ett av de mer olyckliga energibeslut som är tagna i Europa under de senaste decennierna. Europa

kommer med största sannolikhet att bli än mer beroende av naturgas för elframställning och därmed vidhängande koldioxidutsläpp.

Det har redan börjat målas upp visioner, den så kallade CCS-tekniken, om hur all denna koldioxid ska tas om hand och transporteras runt om i Europa för slutlig lagring. Jag är helt övertygad om att kostnaderna kommer att bli enorma. Vindkraften kan således enligt min mening inte ersätta kärnkraften i Sverige, eller i något annat land heller för den delen.

Herr talman! För att ingen nu ska få för sig att jag skulle vara någon rabiät motståndare till naturgas vill jag betona att ambitionen måste vara att använda rätt energislag på rätt ställe. I vissa industriprocesser finns det en god teknisk potential för naturgas. Naturgasen ska alltså i sig själv ses som ett värdehöjande inslag i själva produktionen – kanske till och med tekniskt helt nödvändigt för att nå tillräckligt höga temperaturer etcetera.

I andra processer ska naturgasen ses som ett sätt att byta ut förbränning av olja. Gasförbränningsprocessen som sådan är ren från stoft och sot. Gott så! Vidare finns där en intressant potential inom transportsektorn, i kombination med biogas.

Jag ser att tiden rinner i väg och avslutar därför mitt anförande här.

Anf. 43 KENT PERSSON (V):

Herr talman! Det är glädjande att se att vi har energiministern med oss här i dag. Det ska bli intressant att lyssna och eventuellt ha en debatt lite senare under dagen.

Jag vill börja med att yrka bifall till reservationerna 4 och 7. Reservation 4 handlar om hur Vänsterpartiet ser på energipolitiken och vilka riktlinjer som bör gälla. Reservation 7 handlar om solvärme och solenergi. Jag står givetvis bakom även de övriga reservationerna från Vänsterpartiet.

Full sysselsättning är det övergripande målet för Vänsterpartiet, och det genomsyrar vårt budgetförslag. Budgetförslaget ska ses som en helhet där varje del, varje utgiftsområde, ska kugga i varandra för att vi ska få en helhetsbild av vad man vill med politiken och hur vi vill att Sverige ska utvecklas framöver.

Energipolitiken, som vi debatterar i dag, utgör grunden för väldigt många politikområden. Vi vill ta ansvar för kommande generationer och möta de utmaningar som en växande, åldrande befolkning utgör samt de klimatutmaningar vi står inför. Då måste vi också ha en industripolitik, bostadspolitik, trafikpolitik och miljöpolitik som tar avstamp i de utmaningar som vi står inför. Det är i det perspektivet som vi ska sätta in energipolitiken.

Herr talman! För något år sedan lyssnade jag på Midnight Oil, en ganska populär och bra musikgrupp från Australien. De var här i Stockholm på konsert. Det var en låt där som har en vers som passar väldigt bra i det här sammanhanget: How can we dance when our earth is turning? How do we sleep while our beds are burning? The time has come to say fair's fair, to pay the rent now, to pay our chair.

Det är precis det som politiken borde handla om när politikerna nu samlas i Sydafrika till förhandlingar för ett förhoppningsvis nytt klimatavtal som ska ersätta Kyotoprotokollet.

Vi i den rika världen måste ta ansvar. Vi har möjligheterna, vi har ekonomin och vi har kunskapen. Det är också det som jag och förhoppningsvis många med mig tycker att resultatet av toppmötet borde landa i. Läget är allvarligt, inte minst för att klimatfrågan helt har kommit i skuggan av den ekonomiska finansiella kris som många länder i dag brottas med. Under förra året skedde den största ökningen någonsin av växthusutsläpp orsakade av människan. Det är ingenting som jag påstår, utan det är uppgifter som det amerikanska energidepartementet nyligen har släppt.

Vår ständiga jakt på ekonomisk tillväxt slukar råvaror i en snabbare takt än vad jorden återskapar dem. Det leder till miljökatastrofer, protektionism och politiska konflikter.

Nära två tredjedelar av klimatpåverkan sker genom koldioxidutsläpp, och 90 procent kommer från kol, olja och naturgas. Det kan vi läsa i IEA:s, industriländernas samarbetsorganisation för energisamarbete, årliga skrift World Energy Outlook. Därför blir energipolitiken och hur den utformas väldigt viktig. Den är helt avgörande för att vi ska kunna lyckas nå miljömålen och en begränsning av jordens uppvärmning till två grader Celsius.

Det finns ett klart samband mellan ökad tillväxt och ökad energikonsumtion. Energianvändningen ökade 2010 med 5 procent, vilket ledde till att koldioxidhalterna nådde nya rekordnivåer, och det gällde även Sverige. Energianvändningen och utsläppen ökade också i Sverige. År 2009 till 2010 hade vi en ökad energianvändning, och det var för första gången på 40 år. Det är ett trendbrott i Sverige.

Dessutom kan man konstatera att subventionen till olja, kol och naturgas är fem gånger högre än till förnybar energi på världsbasis. Den har nått siffran 400 miljarder dollar nu. Det är alltså oerhört mycket pengar som satsas på fossila energibärare. Det går egentligen stick i stäv med vad vi behöver göra.

Fyra femtedelar av de utsläpp som kan tillåtas 2035 i ett tvågradersscenario har redan låsts in genom den existerande kapitalbasen – industrier, lokaler och kraftverk – och kan knappast påverkas. Om vi inget gör de närmaste åren, och nu börjar det bli lite bråttom, kommer vi redan 2017 att ha uppnått det mål som är satt till 2035, alltså tvågradersmålet. Det är alltså ett oerhört allvarligt läge. Vi har redan i dag in-tecknat det utrymmet. Det här är inget påhitt från min sida, utan det är uppgifter från IEA:s rapport.

Därför, herr talman, är det väldigt viktigt att se vad vi kan göra här i Sverige. De förslag som Vänsterpartiet har presenterat ska ses som en del i en lösning. Jag säger inte här att vi har svar på alla frågor och alla utmaningar – det vore mig förmätet – för så är det inte. Men vårt bidrag är i alla fall ett steg i den riktningen och något som jag tycker att regeringen borde lyssna lite mer på. Det innehåller egentligen tre delar, och det är ganska enkelt: energieffektivisering, att bygga ut det förnybara och att ge människor här i Sverige ett verktyg så att de kan bli aktiva konsumenter. Det är dessa tre delar som vi behöver jobba mer med.

Då menar vi i Vänsterpartiet, i likhet med Miljöpartiet och Socialdemokraterna, att vi måste ha en plan för hur vi ska nå hundra procent förnybar energi i Sverige. En sådan skiss borde vi låta Energimyndigheten ta fram. Det bör också ske relativt snabbt.

Jag menar att vi har möjligheterna, att vi har kunskapen och att vi redan i dag har den industri som skulle kunna ta det här steget. Men det behövs politiska beslut här. Vi kan inte låta marknaden avgöra den frågan.

Vi måste höja målet i elcertifikatssystemet för att vi ska kunna ta till vara den förnybara energi och de tillgångar som vi har. Det får inte vara en begränsning. Det är inte så som Sverigedemokraterna säger här, att vi ska ersätta kärnkraften med vindkraft – det är helt befängt och går inte – utan det handlar om en kombination av olika åtgärder.

Vi behöver öka produktionen av biogas om vi menar allvar med att vi ska ha en fossilfri fordonsflotta till 2030. Biogasen är en del av den strategin. Det behövs mer forskning, och det behöver byggas ut både tankställen och produktionskapacitet.

Vi måste fasa ut alla miljökadliga subventioner till förmån för forskning och utveckling av miljövänliga tekniker och energislag. Regeringen behöver ta fram en plan för hur det ska gå till här i Sverige, i enlighet med vad som beslutades i Nagoya i Japan för ett år sedan.

Vi behöver också ta fram ett planeringsmål för solenergin så att vi får klara politiska riktlinjer för hur den ska utvecklas. På en timme strömmar det in lika mycket energi från solen som hela mänskligheten gör av med på ett år. Det finns en väldig potential här att via ytterligare forskning och utveckling ta till vara betydligt mycket mer än vad vi gör. Därför är det beklagligt att regeringen har fasat ut stödet för solvärme och solenergi.

Vi behöver använda energin smartare och fasa ut användningen av eluppvärmda fastigheter.

Konverteringsbidragen bör återinföras. Tyvärr har regeringen gjort tvärtom; man har slopat dem.

Vi behöver skärpa byggnormerna för nyproduktion av bostäder och lokaler. De står trots allt för ungefär en tredjedel av energianvändningen i Sverige. Nu har i och för sig Boverket redan kommit med nya byggnormer. Men jag väntar på vad regeringen tycker och på att regeringen ska komma med förslag. EU har trots allt i sitt 2020-direktiv sagt att vi ska ha nära nollutsläpp. Men i det här sammanhanget måste vi ha ett systemtänk när det gäller våra fastigheter och lokaler. Vi måste också sätta in fjärrvärmens möjligheter här så att vi inte slår ut den genom nya byggnormer.

Vi behöver sätta upp mätbara mål för energieffektivisering. Vi kan inte ha det som nu, att den är kopplad till tillväxtmålen, alltså bnp. Det är ju helt fel, för då får vi en politik som helt baseras på hur marknaderna fungerar, och så kan det inte vara. Vi politiker måste sätta ned foten och tala om vad vi vill.

Herr talman! Jag menar att Sverige kan så mycket mer. Vi har kunskaper och vi har en bra och stabil ekonomi. Oavsett om vi får ett klimatavtal eller inte i Durban – det ser väl inte så ut – får det inte hindra oss att gå vidare. Jag menar att Sverige kan gå före.

Jag vill avsluta med att citera Fredrik Reinfeldt. Det är nog första gången. Så här sade han på Moderaternas höststämman 2011: ”Vi måste lyssna på att allt fler ifrågasätter konsumtionssamhället och att hela tiden köpa nya saker.”

Men var finns politiken?

Anf. 44 CECILIE TENFJORD-TOFTBY (M):

Herr talman! Energi är byggstenen i vårt samhälle. Det är den samhället vilar på. Utan en säker energitillförsel slutar det moderna samhället som vi känner det att existera.

Det finns dock olika uppfattningar om hur det moderna samhället bör se ut. I Alliansen är vi överens om att energiförsörjningen ska vara säker och hållbar och skapa långsiktiga förutsättningar för ett samhälle med grön tillväxt och utan koppling mellan tillväxt och ökade utsläpp av skadliga klimatgaser.

Det var dessa tankar som låg till grund när Alliansen gjorde sin historiska klimat- och energiuppställning 2009. Det var första gången som en sådan bred energiöverenskommelse åstadkoms. Det är viktigt att vi har gjort det, men självklart önskar vi oss en breddning.

Sveriges energiproduktion kan stå och gå framåt på tre ben: vattenkraft, kärnkraft och nya förnybara energikällor. Dagens budget bygger ytterligare på den energiframtid vi vill se i Sverige.

Herr talman! Hushåll, företag, industrier och samhällsviktiga funktioner förutsätter, ja, kräver att vi lyckas med våra uppsatta mål och med säker klimatvänlig energiproduktion till konkurrenskraftiga priser. Självklart finns det utmaningar, och nya dyker ständigt upp. Något annat vore underligt då energiförsörjningen är en del av en värld som ständigt förändras. Därför måste vi vara beredda att samtidigt som vi säkrar förutsägbarhet och långsiktiga förutsättningar anpassa vår energiproduktion och energipolitik till det moderna samhällets krav.

De mål som vi arbetar mot är dels 2020-målen om minst 50 procent förnybart i den totala energiförbrukningen, dels 20 procent effektivare energianvändning till 2020. Vi har som mål att vi 2030 ska ha en fossiloberoende fordonsflotta och att vi 2050 ska ha en hållbar och resurseffektiv energiförsörjning och inga nettoutsläpp av växthusgaser.

För att uppnå målen måste kraftiga insatser göras samtidigt som vi ska värna om jobben i Sverige. En omställning som går för snabbt kan skapa höga energipriser och hota arbetstillfällena, hushållens ekonomi och i förlängningen även skatteintäkterna.

Osunda statsfinanser hotar hela samhället. Självklart skulle det även få negativa konsekvenser för de satsningar som vi måste och ska göra på det energipolitiska området. Vi måste göra avvägningar mellan en forcerad omställning och hänsynen till Sveriges ekonomi och konkurrenskraft.

Delar av oppositionen vill se en omedelbar omställning och hävdar att det redan nu är tekniskt möjligt. Vi kan inte bara ta hänsyn till tekniken. Vi måste också ta hänsyn till dem som bor och verkar i Sverige, att de ska klara av sin vardag och att företag ska vilja stanna kvar.

Tyskland lyfts ofta fram av oppositionen som ett lysande exempel på hur det borde vara. Jag håller med om att utvecklingen i Tyskland är värd att följa. De står inför otroliga utmaningar på energiförsörjningssidan och samtidigt kämpar de med enorma föroreningsproblem från sina kolkraftverk. Jämfört med Tyskland är Sveriges utmaningar relativt små.

Jämför vi vår tillväxt i procent på den förnybara sidan eller på energieffektiviseringsidan kan det se ut som om Sverige går långsammare. Glöm dock inte att Sverige, som Lise Nordin sade, under lång tid har jobbat med både det förnybara och energieffektivisering. När man börjar med energieffektivisering och bygger förnybart skördar man de lägst

hängande frukterna först, och därför går utvecklingen i procent snabbare. Det betyder inte att vi i Sverige har för avsikt att lägga ned våra mål om att ha en hög utveckling inom det förnybara och samtidigt satsa på energieffektivisering.

När det gäller Tyskland är det bara att hoppas att de klarar av att nå sina mål, att de lyckas. Något annat vore förödande, inte bara för dem själva utan för hela Europa och övriga världen. Sverige är inte Tyskland, men vi ska ta tag i våra egna utmaningar. Med regeringens politik kommer vi att lyckas.

Herr talman! I höst har vi fattat flera beslut i kammaren som kommer att få effekt för Sveriges energivardag. Vi har utvidgat elcertifikatsystemet till att även gälla Norge. De gröna elproducenterna ser fram emot att få en större och robustare marknad. Mer energiproduktion är även en viktig förutsättning för stabila elpriser och gynnar därför även konsumenterna. Elcertifikatsystemet har varit mycket lyckosamt för att få fram ny grön energi i nätet.

Vindkraften växer så det knakar i Sverige, och prognosen just nu är att vi kommer att nå sex terawattimmar under 2011. Enligt uttalanden av representanter för svensk vindenergi mår vindkraften i Sverige otroligt bra.

Biobränsleanläggningar får inte lika mycket medial uppmärksamhet, men det är den produktion som för närvarande mottar mest stöd från elcertifikatsystemet.

Det har diskuterats om vattenkraften ska finnas kvar i systemet. I det svensk-norska elcertifikatsystemet beslutade vi att utesluta vissa delar av den storskaliga vattenkraften. Vi är dock fortfarande övertygade om att den småskaliga vattenkraften platsar i systemet. Vi ser att det i framtiden finns stor potential genom att göra nyinvesteringar och effektivisera äldre små verk.

Herr talman! Elmarknaden och dess funktion är svår att greppa för de flesta och har därför ibland blivit ifrågasatt. Just nu pågår ett arbete med att granska elmarknadens funktion. Uppdraget har getts till två professorer i nationalekonomi och ska redovisas senast den 30 april 2012. Vi vet inte vad slutsatserna kommer att bli, men med tanke på de många diskussioner som finns välkomnas slutsatserna oavsett. Det finns inte utrymme för ifrågasättande av en så livsviktig marknad.

Vi har beslutat om rätten till timmätning och att möjligheten för net-todebitering ska fortsätta utredas. Det är två insatser som ytterligare kommer att stärka konsumenten.

En utveckling av smarta elnät är en förutsättning för en väl fungerande timmätning och för att nettodebitering ska kunna genomföras på ett effektivt sätt. Smarta elnät är benämningen på moderna elnät som kan hantera olika teknisk utrustning. Det kommer att bli ett viktigt verktyg i det pågående energieffektiviseringsarbetet.

Förslaget om timmätning kommer även att få konsekvenser för elkonsumenternas möjlighet att energieffektivisera sina liv. Det är när konsumtionen synliggörs som vi har möjlighet att agera. Att energieffektivisera är inte gjort i en handvändning, och det är därför viktigt att regeringen i sin budgetproposition väljer att lyfta fram det arbete som sker bland de kommunala energirådgivarna och förstärker deras verksamhet.

Ytterligare ett projekt som pågår är arbetet med att ta fram en nordisk slutkundsmarknad. Målet är att göra det enklare och mer förståeligt för konsumenten att tyda sin elräkning och anpassa sin förbrukning. Att en förenkling behövs är något som samtliga partier i kammaren är överens om. Det kanske beror på att vi alla är elkonsumenter oavsett partifärg.

Herr talman! Sverige följer EU:s lagstiftning. Oftast är det lagstiftning som väl passar in i vårt energisystem och med våra energimål. Just nu diskuteras energieffektivisering inom EU, och kommissionen har lyft förslaget om vita elcertifikat.

Energimyndigheten i Sverige har flera gånger utrett om vita elcertifikat platsar i det svenska system och kommit fram till att de inte gör det. Regeringen har ändå gett Energimyndigheten i uppdrag att ännu en gång utreda om vita elcertifikat skulle kunna vara en möjlig väg.

I Europa finns det ingen samsyn om hur de vita elcertifikaten fungerar. Kanske beror det på att vita elcertifikat inte är klart definierade och att varje land fyller begreppet med sina uppfattningar.

Ett av de energislag som ur klimatsynpunkt visat sig mycket lämplig är biogasen, både som fordonsbränsle och för elproduktion. Problemet är ännu så länge att det fortfarande inte är en energikälla som klarar sig ekonomiskt. Det har därför från branschens sida efterfrågats olika stödssystem för att hjälpa biogasen in i ett lönsamt skede. Regeringen lanserade i år en biogasstrategi som har varit ute på remiss. Remissvaren behandlas nu i Regeringskansliet.

Regeringen har i budgeten för 2012 beslutat att avsätta 120 miljoner kronor för utveckling och demonstration av nya lösningar som stärker biogasens konkurrenskraft och bidrar till ökad produktion.

Med detta stöd får även Energimyndigheten möjlighet att följa upp flera av de förslag som kom in under remissrundan på biogasstrategin.

Klart är att det behövs mer forskning och utveckling inom energiområdet för att vi ska kunna klara våra utmaningar, både när det gäller 2020-målen och när det gäller att få en säker energiförsörjning till konkurrensmässiga priser.

Nytt för året är att regeringen vill bygga en kunskapsplattform för att bredda kunskapen om forskning, utveckling och demonstration av smarta elnät. Det är välkommet, för jag tror att det fortfarande finns rätt många uppfattningar om hur intelligent ett smart elnät egentligen är.

Herr talman! Det finns redan mycket högkvalitativ forskning och utvecklingsarbete inom energiteknik. Ibland är inte problemet att lösa de tekniska delarna, utan att kommersialisera sina projekt. För att få bästa möjliga energinytta och för att skapa tillväxt i Sverige vill regeringen därför satsa ytterligare på insatser för kommersialisering, utveckling och demonstration av nya gröna energislag.

Det finns även annan energiteknik som behöver lyftas fram och som har stor exportpotential, till exempel teknik avseende el- och elhybridfordon och elproduktion. I måndags gjorde jag ett studiebesök på ett litet, innovativt företag som utvecklar batteriteknik – ETC i Ale kommun. Det är ett litet företag som verkar mellan universitetsvärlden och marknaden. Detta samarbete skapar grogrund för fler inhemska, svenska, företag och för exportmarknaden. ETC är inte ensam; det finns många andra innovativa företag i Sverige med idéer och produkter som regeringen vill se kommersialiserade till nytta för klimatet, för energiproduktionen och för

en grön jobbskapande tillväxt. Det är dessa företag som kommer att säkra Sveriges plats i framkant av utvecklingen.

Herr talman! Det är bra med vattenkraft och grön teknik. Men vi får inte glömma att vi än så länge och i många år framöver kommer att vara beroende av kärnkraften som vår största energikälla. När kärnkraften fungerar som den ska står den för ungefär hälften av elkonsumention i Sverige. Det finns i dag ingen annan energikälla som kan ersätta kärnkraften.

Krav hörs från oppositionen om en omedelbar stängning. Jag är inte villig att riskera svenska företag, jobb, hushållens ekonomi och vårt samhällssystem på grund av oöverbädda beslut.

Å andra sidan, herr talman, är dagens situation i våra kärnkraftverk inte bra. Vi måste kunna lita på att de producerar och levererar när behoven är som störst. De flesta av våra kärnkraftverk är äldre och därför i behov av större renoveringar. De planerade renoveringarna ska ske under den del av året då elförbrukningen är som lägst.

Ännu bättre för den svenska energiförsörjningen vore det om vi nu snarast kunde påbörja det kontrollerade generationsskifte i den svenska kärnkraften som energiöverenskommelsen öppnar för. Svensk elitensiv industri skulle välkomna besked om detta även från oppositionen.

Herr talman! Affärsverket svenska kraftnät har fått en speciell plats i det svenska folkhemmet under hösten. Den 1 november infördes som resultat av en svensk–dansk konflikt om rätten att strypa eltillförseln vid nationsgränsen en indelning av fyra elområden i Sverige. Konsekvenserna är att vi nu riskerar att se fyra olika elpriser. Det är inte önskvärt. Vi vill inte ha det så. Men lösningen av problemet är långsiktigt. Situationen har uppstått för att vi har för låg elproduktion i förhållande till konsumtion i södra Sverige och att överföringskapaciteten är dålig. Problemet måste lösas.

Svenska kraftnät har därför fått en kraftigt förstärkt budgetram godkänd för att bygga Sydvästlänken. Det är en överföringskabel som ska föra mer el till Skåne. Utöver detta är det viktigt att effektivisera tillståndsprocesserna för ny elproduktion så att ny grön el kan komma till stånd.

Regeringen har även gett Energimarknadsinspektionen i uppdrag att övervaka och rapportera in effekterna av den första tiden med fyra elområden. Rapporten ska redovisas i april 2012.

Herr talman! Det finns, som jag började med att säga, ständigt nya utmaningar att ta tag i. Vi som är valda att representera det svenska folket måste vara lyhörda och beredda att agera när samhället förändras. Vi måste även vara långsiktiga och staka ut den kurs vi vill att utvecklingen ska ta. Det är ibland, som jag har sagt, en svår balansgång. Men med Alliansens överenskommelse kommer samhället i Sverige att fortsätta utvecklas. Vi säkrar hushållens ekonomi. Vi säkrar den gröna tillväxten och arbetstillfällena, och vi säkrar klimatinvesteringar i hela Sverige.

Med detta vill jag tacka och önska herr talmannen god jul. För övrigt yrkar jag bifall till utskottets förslag i betänkandet och avslag på motionerna.

I detta anförande instämde Jonas Jacobsson Gjørtler, Johan Johansson, Hans Rothenberg och Boriana Åberg (alla M).

Anf. 45 ANN-KRISTINE JOHANSSON (S) replik:

Herr talman! Det var intressant att lyssna på Cecilie Tenfjord-Toftbys anförande. Här står hon och räknar upp alla förslag som hon menar att regeringen driver på i. Men allt ligger ju i utredningar! Varför fattar ni inte bra och tuffa beslut när ni redan har underlaget färdigt när det gäller nettodebitering, smarta elnät, mer utvecklad timmätning och så vidare?

Jag kan upplysa Cecilie Tenfjord-Toftby om att Socialdemokraterna redan under 90-talet började ställa om Sverige i hållbar inriktning. Göran Persson drev på om det gröna folkhemmet när han var statsminister. Vi hade en bra, bred uppgörelse med Centern och Vänsterpartiet om energipolitiken. Vi hade ett bra samarbete under mandatperioderna med Vänstern och Miljöpartiet i dessa frågor. Detta har också sett till att vi socialdemokrater tar steg framåt när det gäller ett hållbart samhälle.

Jag har en fråga till Cecilie Tenfjord-Toftby. Den handlar om hur Moderaterna ser på behovet av en bred blocköverskridande energipolitik. Som jag sade i mitt anförande handlar det om att det är många som både du och jag möter när vi är ute som säger: Snälla ni – se till att bli överens över blockgränserna så att vi får långsiktiga, stabila spelregler!

En ansvarsfull och långsiktig politik ger möjlighet till förnybar energi och till energieffektivisering. Det är viktigt att vi ger politiska signaler.

Jag vill ställa frågan till Cecilie Tenfjord-Toftby och Moderaterna: Hur ser ni på detta?

Anf. 46 CECILIE TENFJORD-TOFTBY (M) replik:

Herr talman! Smarta elnät och nettodebitering nämner Ann-Kristine Johansson som något som vi borde fatta hårda beslut om redan i dag.

Vi vet inte riktigt vad smarta elnät är, men det vi vet är att elnäten i framtiden kommer att kunna underlätta för timmätning, nettodebitering och hushållens möjlighet att energieffektivisera.

Den kunskapsplattform som regeringen i budgeten beviljar medel till är ett första steg på vägen att komma till målet när det gäller smarta elnät. Teknologin måste fortfarande utvecklas. Samhället måste anpassas. Då är det bra att vi har kunskap om hur det ska se ut och vart vi vill gå innan vi sätter i gång arbetet.

Arbetet med smarta elnät hänger också ihop med den nordiska slutkundsmarknaden. Detsamma gäller regelverket för nettodebitering som hänger ihop med den regelförändring som vi kommer att se när vi får en nordisk slutkundsmarknad. Det är därför klokt att avvakta med att införa en lagstiftning som vi vet att vi måste gå in och förändra inom kort.

När det gäller den hållbara utveckling som Göran Persson startade på 90-talet sade jag faktiskt i mitt anförande att Sverige redan på 90-talet startade sitt arbete med omställning till grön energi och energieffektivisering. Jag tycker att det är jättebra, och jag tycker att det är jättebra att alliansregeringen kan fortsätta det arbete som Socialdemokraterna tillsammans med Centern startade redan på 90-talet.

Jag ska inte säga att det är vi som uppfann hjulet. Men vi har kanske fått hjulet att gå lite snabbare och på ett annat sätt – ett lite mer energieffektivt sätt. Jag tycker att det är jättebra att ni startade det.

När det gäller behovet av en blocköverskridande energiöverenskommelse kan jag inte annat än att hålla med. Jag skulle välkomna det och

jag skulle tycka att det är jättevärdefullt. Jag ser fram emot fortsatta samtal om det.

Prot. 2011/12:43
7 december

Energi

Anf. 47 ANN-KRISTINE JOHANSSON (S) replik:

Herr talman! Smarta elnät har utretts. Vi menar att det måste ges politiska signaler om att man ska genomföra detta nu. Skillnaden mellan Socialdemokraterna och Moderaterna är att vi vill att politiken ska vara med och styra inriktningen och lägga upp långsiktiga visioner. De som håller på att jobba praktiskt med frågorna ska veta att de har något att följa.

Cecilie Tenfjord-Toftby nämnde den nordiska slutkundsmarknaden. Det är jättebra, men det verkar som att det drar ut på tiden. Ska vi då vänta och vänta på att det blir av? År 2015 är det sagt, men signalerna från dem som har det nordiska perspektivet är att det här inte kommer att bli klart till 2015. Då får vi vänta ännu längre på bra och tuffa beslut som ger oss elkonsumenter mer makt.

Det är bra att Cecilie Tenfjord-Toftby säger att det är viktigt med politiska samtal över blockgränserna. Vi är beredda att sätta oss ned tillsammans med er här i morgon runt samma bord och diskutera politiken i dag och i framtiden. Är ni också beredda till det?

Anf. 48 CECILIE TENFJORD-TOFTBY (M) replik:

Herr talman! Nu är inte jag energiminister. Det är en annan här i rummet som är det. Jag kan inte lova att vi ska sätta oss ned i morgon och samtala med er om det.

Du ställde frågan hur vi moderater ser på om det är önskvärt att ha en blocköverskridande energiöverenskommelse. Som moderat kan jag säga att jag tycker att det hade varit mycket önskvärt att ha en bred energiöverenskommelse. Jag vet att även den elintensiva industrin i Sverige efterfrågar det här. Som jag nämnde i mitt anförande har jag fått rätt många signaler från den elintensiva industrin i Sverige om att de ser en kontrollerad generationsväxling inom kärnkraften som önskvärd.

Det finns alltså många saker vi skulle kunna prata om och diskutera. Jag tror att det är bra att vi riksdagsledamöter här i kammaren har ett öppet förhållande och en öppen dialog om hur vi vill se utvecklingen av en blocköverskridande energiöverenskommelse. Jag tror att det är första steget på vägen. Sedan tycker jag att vi ska lämna till vår partiledning och till regeringen att fatta beslut om när, var och hur de här samtalen ska ske.

Anf. 49 KENT PERSSON (V) replik:

Herr talman! Jag tackar Cecilie för anförandet. Jag har en liten kommentar till historieberedningen. Det har funnits en blocköverskridande energiöverenskommelse i Sverige mellan Centerpartiet, Socialdemokraterna och Vänsterpartiet som varade i tio år, ända till 2008, då Alliansen och Miljöpartiet bröt den och skapade någon ny form av energiöverenskommelse. Den överenskommelsen har också lett fram till att vi i dag har en utveckling av förnybar energi i Sverige som har tagit fart. Det var också de tre partierna som tog fram förslaget när det gällde elcertifikatsystemet, där de flesta borgerliga partier 2002 och 2003 var emot. Jag är givetvis glad att Moderaterna ändrar uppfattning i den här frågan.

Men det var inte det jag tänkte fråga om. Energieffektivisering tog du upp i ditt anförande som en av hörnstenarna. Jag delar den uppfattningen. Regeringen skriver i budgetpropositionen för 2012 att regeringens målsättning är att bryta sambandet mellan ekonomisk tillväxt och ökad användning av energi och råvaror. När jag läser vidare i texten kan jag dock inte se något politiskt innehåll. När jag läser om andra utgiftsområden som regeringen har presenterat kan jag inte se att det skulle hänga ihop. Det kuggar inte ihop. Jag får ingen helhetsbild av vad regeringen egentligen vill och hur regeringen ser på energipolitiken, om man nu ska ha den utgångspunkten.

Nu tänkte jag höra med dig. Finns det någonting med mer substans i det här, så att vi kan förstå vad regeringen menar när man pratar om energieffektivisering?

Anf. 50 CECILIE TENFJORD-TOFTBY (M) replik:

Herr talman! Jag tror att Kent Persson och jag har lite olika uppfattningar om vad "blocköverskridande" betyder. Den "blocköverskridande" överenskommelse som du nämnde ingicks trots allt mellan partier som satt i regeringsställning eller ansågs vara stödpartier till regeringen. När jag säger "blocköverskridande" handlar det mer om oppositionen, som inte ser sig som stödpartier till regeringen. Jag tror inte att vare sig Vänsterpartiet, Socialdemokraterna eller Miljöpartiet just nu ser sig själva som stödpartier till regeringen. För mig är det "blocköverskridande".

När det gäller energieffektivisering har kanske Kent Persson rätt i att det inte står några stora siffror just under rubriken Energieffektivisering. Men det handlar om timmätning, som vi har beslutat om. Det handlar om ökat stöd till våra kommunala energirådgivare. Det handlar om PFE-programmet till industrin, som har varit mycket lyckosamt och som kommer att fortsätta. Det handlar om utvecklingen av smarta elnät, som kommer att hjälpa till med energieffektiviseringen.

Vi måste komma ihåg att energieffektiviseringen kanske inte är så där jätteenkel att bara lyfta ut. Energieffektiviseringen är mer effektiv om den lyfts in i de andra besluten. Jag anser att regeringens budgetförslag är fyllt av energieffektiviseringsåtgärder i de andra olika besluten, till exempel när det gäller smarta elnät, den kunskapsplattform som ska bildas och möjligheten till timmätning.

Jag tror att jag inte glömde något.

Anf. 51 KENT PERSSON (V) replik:

Herr talman! Jag har en kommentar. Jag tror inte att vare sig Centerpartiet eller Vänsterpartiet ansåg sig vara stödpartier till regeringen när vi kom överens om den här uppgörelsen 1997.

Det du läste upp nu om energieffektiviseringen är den politik ni har fört. Vi kan se att den har lett till ökad energianvändning under 2010 med ökade utsläpp. Det är det som är resultatet. Det går stick i stäv med vad ambitionerna är.

Jag vill se på detta lite mer konkret. Vi tittar på bostadssektorn. När får vi ett förslag från regeringen på hur byggnormerna ska utformas? Det kan väl ändå inte vara Boverket som ska fastställa dem? Det måste väl vara regeringen som lägger fast hur det ska se ut? Jag vill påpeka att man då måste ha ett systemperspektiv på det här, där man inte tappar bort

eller slår undan fötterna för fjärrvärmerna, som betytt väldigt mycket för att minska användningen av fossila bränslen i Sverige. När kommer detta egentligen, framför allt när det gäller fastigheter, lokaler och bostäder?

Prot. 2011/12:43
7 december

Energi

Anf. 52 CECILIE TENFJORD-TOFTBY (M) replik:

Herr talman! Jag börjar med den sista frågan. Jag kan tyvärr inte ge Kent Persson något svar på när det kommer.

När det gäller fjärrvärme har utredaren Nygårds fått i uppdrag att ta fram ett förslag om ökad konkurrens på fjärrvärmemarknaden. Det är väldigt tydliga direktiv för utredningen: Kom tillbaka med ett förslag som gynnar både konsumenterna och den del av restvärmen som finns kvar och som vi skulle kunna använda i fjärrvärme!

Jag håller med Kent Persson om att fjärrvärme i dag kanske är ett av de grönaste och bästa uppvärmningssätt som vi har, självklart förutsatt att fjärrvärmerna kommer från en grön energiproduktion. Alliansen har absolut inte någon avsikt att försämma för den svenska fjärrvärmerna. Jag tycker å andra sidan att vi borde promota vårt svenska fjärrvärmesystem ännu bättre när vi är utanför Sverige. Jag tror att det här är en lösning kanske speciellt för storstäder i Europa som har stora problem med föroreningar.

En annan fördel med fjärrvärmerna är självklart att du får värmen levererad till dörren genom rör. Du har inga transportkostnader. För konsumenten är det också rätt så smidigt; du behöver inte fundera så mycket om det uppstår problem, för då har du kundtjänst att ringa till. Jag håller med Kent Persson och har ingen annan åsikt när det gäller fjärrvärmesystemet i Sverige.

Herr talman! Kent Persson tog tidigare upp att vi skulle förringa de insatser som startade på 90-talet. Det gör vi absolut inte. Jag tycker att det arbete som startades på 90-talet är jättebra. Jag tycker också att det är jättebra att alliansregeringen fortsätter jobbet med att utveckla samhället mot grön tillväxt, energieffektivisering och en hållbar utveckling även när det gäller företagens livsförutsättningar.

Anf. 53 LISE NORDIN (MP) replik:

Herr talman! Jag lyssnade mycket noga på det anförande som Cecilie Tenfjord-Toftby höll och fick inget svar på vad regeringen egentligen vill med energipolitiken. Min förhoppning är att Moderaterna, som det största partiet i regeringen och kanske som en medlare mellan Folkpartiets och Centerpartiets olika bild av kärnkraften, kan förklara vad den framtida energipolitiken och den framtida elproduktionen kommer att bestå av.

För varje dag som går blir de svenska kärnkraftverken äldre, och ålderskrämporna blir allt tydligare. Den stora frågan är: Vilken elproduktion ska ta vid när de svenska kärnkraftverken måste avvecklas av åldersskäl?

Vi ser i regeringens budgetproposition att stödet till utbyggnad av förnybar energi skärs ned kraftigt. Man har fortfarande inte gett något besked om vad som är en kärnkraftssubvention och hur man ska garantera att ny kärnkraft inte ges någon subvention. Hela energibranschen, vare sig man sysslar med kärnkraft eller förnybart, står och väntar, och viktiga investeringar uteblir.

Cecilie Tenfjord-Toftby sade i sitt anförande att det är viktigt att vi får svenska företag att stanna kvar. Vad jag visade i mitt anförande är att situationen i dag i Sverige är den att vi tappar många företag som jobbar med förnybar energi just för att det råder en så stor oklarhet och otydlighet om vad den svenska regeringens energipolitik faktiskt innebär. Vilken elproduktion kommer att ta vid när kärnkraften avvecklas?

Anf. 54 CECILIE TENFJORD-TOFTBY (M) replik:

Herr talman! Vad består den svenska energipolitiken i? Vi ska ha en svensk energipolitik som tryggar en säker elproduktion som ska vara klimatneutral eller i alla fall ha låga klimatutsläpp och göra detta till konkurrenskraftiga priser. Vi ska ha en svensk energipolitik som gynnar både energiproduktionen och klimatet, och den ska även göra det möjligt för svenska hushåll att betala sina elräkningar och få svenska företag att vilja stanna kvar i Sverige. Det finns ingen osäkerhet om den svenska energipolitiken på det området.

Vi har sagt att vi ska ha en svensk energiproduktion som består av vattenkraft, även den småskaliga, som jag vet att Miljöpartiet vill ha bort, och förnybara energikällor. Jag vill citera min vän inom Svensk Vindenergi, som säger: Vindkraften mår bra. Den växer så det knakar.

Jag är mycket tacksam över att elcertifikatssystemet nu har utökats till att även gälla Norge. Vi har en biobränsleproduktion på elproduktionssidan som växer och som i dag är den största mottagaren av elcertifikatssystemet.

Vi har väldigt tydliga klimatmål för den väg som Sverige ska gå. Vi har tydliga mål och en tydlig inriktning med vår energipolitik.

I sitt anförande nämnde Lise Nordin solel och företag som flyttar ut ur Sverige för att den inhemska marknaden är för liten. Du får nog inse att även solelspanelproducenter i Sverige vill ha en internationell marknad. Kina står i dag för 90 procent av produktionen av solelspaneler. Det är inte så konstigt. Den kinesiska staten har pumpat in 12 ½ miljard kronor i ett industriområde för att satsa på produktion.

Vi ska nog inse att det vi ska satsa på här i Sverige är utveckling av ny teknologi och se till att den kommer på export. Det företag som vi besökte i måndags är ett väldigt bra exempel på det. Det är sådant vi ska syssla med. Vi måste inse att vi inte kan göra allt, för det finns de som kan göra det bättre och billigare.

Anf. 55 LISE NORDIN (MP) replik:

Herr talman! Jag lyssnade noggrant men fick fortfarande inget besked om vilken elproduktion som kommer att ta vid när dagens gamla kärnkraftverk faller för åldersstrecket.

Det står i regeringens energibudget att man vill ha konkurrenskraftiga priser, en säker energiförsörjning och låg miljöpåverkan. Utifrån de kriterierna drar jag och Miljöpartiet slutsatsen att det är den förnybara energin som vinner tävlingen. Det är också den som växer i världen. Men uppenbarligen finns det inom regeringen andra partier som gör en annan bedömning av vilken energiproduktion som är billigast och miljövänligast. Därför är det så viktigt att regeringen för en gångs skull sätter ned foten och säger vilken ny elproduktion man vill ha.

Dagens situation är en total passivitet. Det är mycket ord om vilken den nya elproduktionen ska vara, men det finns ingen tydlighet vare sig mot dem som är intresserade av att bygga ny kärnkraft eller mot dem som vill bygga ny sol-, vind- och bioenergi.

Vattenfall, vårt stora statliga bolag, har under hösten gjort tre olika uttalanden med olika besked om huruvida man bedömer det lönsamt att bygga ny kärnkraft. Man säger att det beror på vilka politiska spelregler som regeringen sätter upp. De spelreglerna har fortfarande inte förtydligats, trots att det har gått ett och ett halvt år sedan regeringen beslutade att tillåta byggnation av ny kärnkraft. Det är uppenbart att marknaden inte riktigt vet vilket ben man ska stå på eftersom regeringen inte ger några besked.

Jag kan förenkla min fråga och göra den ännu tydligare: Blir det någon ny kärnkraft i Sverige med regeringens politik?

Anf. 56 CECILIE TENFJORD-TOFTBY (M) replik:

Herr talman! Elcertifikatssystemet gynnar den mest ekonomiska gröna energin. Lise Nordin påstår att det råder total passivitet på energiområdet i Sverige. Lise Nordin har fel.

Vindkraften utvecklas. Vi har vattenkraften. Lise Nordin ska också komma ihåg att vi i Sverige i dag har en elproduktion som är näst intill koldioxidfri.

Vi har kommit väldigt långt, men vi ska självklart komma ännu längre. Vi har högt uppsatta mål, och dem har vi för avsikt att nå.

När det gäller frågan om kärnkraften sade jag i mitt anförande att jag gärna ser ett kontrollerat generationsskifte i den svenska kärnkraften. Det står jag för, och det öppnar också energiöverenskommelsen för. Jag tror att ny svensk kärnkraft från grunden skulle vara säkrare, mer effektiv och mer driftsäker än den kärnkraft vi har i dag.

Från oppositionens sida har det sagts att kärnkraften ska avvecklas i den takt som samhället tillåter. Jag kan hålla med Lise Nordin om att den dag då samhället tillåter en avveckling kommer långt efter det att dagens kärnkraftsreaktorer måste avvecklas. Där ser vi ett glapp. Jag inser att vi skulle behöva beslut om ny svensk kärnkraft redan nu för att kunna klara av den långsiktiga energiförsörjningen.

Jag inser dock samtidigt den stora vikten av att fortsätta de satsningar som alliansregeringen gör för att få in ny, grön teknologi i den svenska energiförsörjningen. Jag ser stor potential både när det gäller energiförsörjningen i Sverige på det gröna området och när det gäller Sveriges möjlighet att exportera teknologi snarare än färdiga produkter, som kan produceras billigare på andra ställen.

Anf. 57 NINA LARSSON (FP):

Herr talman! Jag vill börja med att yrka bifall till utskottets förslag till beslut i betänkandet NU3, *Energi*.

Elektricitet och övrig energi är avgörande för vår civilisation. Mänsklighetens utvecklingspotential är enorm, säkerligen helt omöjlig att förutspå. Men den är också helt ogörlig utan tillgång till energi. Man skulle kunna säga att elektricitet är mänsklighetens bästa vän. Folkpartiet liberalerna är ett teknikoptimistiskt parti, och vi arbetar också hårt för att stärka forskning och utveckling även inom detta område.

Steg för steg har vi tack vare bland annat elektriciteten byggt vårt välstånd. Steg för steg sker detta också runt om i världen. När vi från satelliter tittar ned på vår jord dit solens strålar för tillfället inte når kan vi också följa elektricitetens utbredning.

Svenskt välstånd hade inte varit detsamma om inte tillgången till elektricitet hade varit så god. Många framhåller också basindustrins roll och behov av elektricitet, och jag vill göra detsamma, för basindustrins roll behöver belysas om och om igen. Vi behöver se till att tillgången till elektricitet inte äventyras samtidigt som vi minskar de negativa effekterna av energiproduktion.

Klimathotet är vår generations största globala utmaning – tyvärr säkerligen också ett par kommande generationers största utmaning. Detta måste vi ha i åtanke när vi utformar vår energipolitik, inte minst när det gäller elproduktion. Vår energimix ska vara koldioxidfri och bygga på tre ben: vattenkraft, kärnkraft och andra förnybara energislag.

Nu ska jag säga något som kanske chockerar vissa, men hör och häpna! Energipolitiken är inte bara kärnkraft för oss i Folkpartiet liberalerna. Det är viktigt att betona även de andra benen i den svenska energipolitiken. Vattenkraften är ett sådant ben. Det är ett energislag som betytt mycket för Sverige, och vi kan skatta oss lyckliga över att ha så god tillgång till användbara vattendrag. Detta är ett energislag som kommer att vara värdefullt för oss också framöver.

Men att på ett aggressivt sätt bygga ut de i dag orörda älvarna och även andra vattendrag innebär konsekvenser och en påverkan på naturen som inte står i paritet med den energimängd vi kan få ut. Priset är för högt. Därför måste de orörda älvarna värnas och skyddas också framöver.

Det tredje benet i energipolitiken handlar om annan förnybar energi. Regeringen har satt målet högt när det gäller förnybar elproduktion, nämligen 25 terawattimmar fram till 2020.

För oss i Folkpartiet liberalerna är det viktigt att vi inte låser den förnybara energin till ett visst produktionssätt eller bara till energislag som vindkraft. Vi behöver också blicka framåt och se vilka energislag som kan bli aktuella i framtiden. Vi har solkraft, kanske vågkraft och saltkraft, och vem vet vad teknikens utveckling kommer att kunna ge oss i framtiden?

Vår strävan att vår elproduktion ska fortsätta ske i princip koldioxidfritt förutsätter att gamla kärnkraftsreaktorer byts ut mot nya och att den förnybara energiproduktionen byggs ut. Energianvändningen behöver dessutom bli mer effektiv genom användning av ny teknik och genom teknikneutrala stöd.

Den svenska kärnkraften står normalt sett för nästan hälften av Sveriges elproduktion, och den är en mycket viktig anledning till Sveriges låga utsläpp av växthusgaser. Folkpartiet anser att gamla kärnkraftsreaktorer som har tjänat ut ska kunna ersättas med nya. De nuvarande reaktorerna måste pensioneras från början av 2020-talet och framåt. Ska Sverige klara av att möta klimathotet och samtidigt värna energiförsörjningen och jobben behöver dessa ersättas med nya reaktorer. Byggtiden för en ny reaktor uppskattas till mellan 12 och 15 år, och därför är det oerhört angeläget att planering för nya reaktorer snarast kan påbörjas. Alliansen har också kommit överens om att de tio reaktorer som nu är i drift

kan komma att ersättas av maximalt tio nya reaktorer på de platser där reaktorerna i dag är lokaliserade.

Herr talman! Det är nu vinter igen, även om vissa ständigt verkar förvånade när den kommer. Om det blir riktigt kallt kommer debatten om elpriserna säkerligen att gå hög även denna gång. På vissa håll hör vi debattörer som skyller på avregleringen av elmarknaden, och vi har även hört det i denna kammare i dag, som den stora orsaken till höga elpriser eller så skyller man på de höga nätavgifterna.

Avregleringen av elmarknaden var till allra största delen bra. Problemet på den svenska elmarknaden är i stället att vi lider brist på produktionskapacitet för el. Att det har blivit så beror till del på tidigare regeringars försummelser. Barsebäck lades ned för drygt tio år sedan utan någon ersättning. De kvarvarande kärnkraftverken var i behov av såväl en teknisk som säkerhetsmässig uppgradering. Men dessa effektiviseringar och uppgraderingar av övriga reaktorer genomfördes inte. Då är det inte konstigt att det blir höga priser och brist på el.

Detta är något som alliansregeringen nu försöker vrida i rätt riktning, och denna uppgradering genomförs tack vare alliansregeringens energipolitik.

Granskar man dessutom elprisets utveckling i löpande priser under en 40-årsperiod från 1970 finner man att elnätspriset sjunkit från 40 procent av kostnaden 1970 till knappt 20 procent 2010. Elenergi priset har under samma tid legat relativt konstant mellan 40 och 50 procent av den totala elkostnaden. Det som har ökat drastiskt under perioden är kostnaderna för skatt, moms, elcertifikat och utsläppsrätter. Dessa pålagor är politiskt genomförda för att stimulera förnybar elproduktion och energieffektivisering. Det är viktigt.

Några av de delar som skiljer Folkpartiet liberalerna från oppositionen i detta betänkande handlar om hur man ser på statligt stöd. För oss liberaler kan detta vara ett av flera verktyg att ta till för att få i gång exempelvis energieffektivisering eller någon ny teknik. Det är dock av yttersta vikt att denna typ av riktade stöd till största delen är av tillfällig karaktär just för att stimulera vid introducering, annars tenderar stöd att suboptimera och i slutändan bli kontraproduktivt och ett slöseri med skattemedel.

Slutligen några ord kring oppositionen. Det spretar något. Man har inte kunnat enas om en gemensam reservation när det gäller mål och riktlinjer för energipolitiken, exempelvis frågan om när man anser att Sverige ska ha en helt förnybar energiproduktion. Socialdemokraterna säger 2050. Miljöpartiet säger 2030. Detta visar med tydlighet att om vi vill bygga ett Sverige med en långsiktig, trygg och hållbar energiförsörjning så finns det ett alternativ, och det är alliansregeringens politik.

Herr talman! Gudarna ska veta att vi i Alliansen inte alltid är överens när det gäller energipolitiken. Men vi hittar framkomliga vägar där vi tar ansvar för att nå en koldioxidfri elproduktion, för att ta oss an klimatutmaningen och för att kunna ha en god tillgång till el till konkurrenskraftiga priser.

Anf. 58 ANN-KRISTINE JOHANSSON (S) replik:

Herr talman! Jag vill börja med att tacka Nina Larsson för inlägget där hon höjer blicken, tittar framåt och talar om teknikens utveckling,

precis som jag gjorde i mitt anförande. Vi vet inte vad som komma skall med den forskning som pågår i Sverige och i världen. Det är väldigt spännande, och jag tror att vi behöver göra mycket mer av det.

När det sedan gäller kärnkraften kan jag upplysa kammaren och Nina Larsson om att det var en överenskommelse över blockgränsen. Det var Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Centerpartiet som var med och stängde Barsebäck. Vi beslutade då även att de befintliga kärnkraftverken skulle uppgraderas, men det har ju dröjt väldigt länge.

Jag har en fråga till Nina Larsson. Vi är två värmlänningar som står här, och vi har väldigt mycket tung och elintensiv industri. Vad säger Nina Larsson när hon möter dem som efterlyser stabila och långsiktiga spelregler och en samsyn?

Jag vill också ställa samma fråga till dig, Nina Larsson, som jag ställde till Moderaterna: Hur ser Folkpartiet på möjligheten till just blocköverskridande överenskommelser när det gäller energipolitiken? Är ni beredda att sätta er vid samma bord som vi och diskutera energipolitiken i dag och i framtiden? Jag vet att det inte är Nina Larsson som är energiminister, henne väntar jag på, men jag skulle gärna vilja höra Folkpartiets syn på detta.

Anf. 59 NINA LARSSON (FP) replik:

Herr talman! Folkpartiet liberalerna välkomnar i allra högsta grad en långsiktig och bred blocköverskridande energiuppbyggnad. Men detta är helt beroende av vad den innehåller, och frågan går därför rakt tillbaka till Ann-Kristine Johansson.

Jag vet mycket väl att den energiintensiva industrin i mitt hemlän Värmland har en önskan om att få till en blocköverskridande energiuppbyggnad, men denna önskan innehåller också att Socialdemokraterna ska släppa taget om den linje om snabbavveckling som man nu verkar ha slagit in på. Den håller inte. Den innebär inte el till konkurrenskraftiga priser utan en osäkerhet om vårt nät och vår elförsörjning ens ska klara av de toppar som dyker upp vissa år.

Ann-Kristine Johansson sade dessutom under sitt anförande att hon tror mycket på Tysklands beslut att stänga kärnkraften. Inget beslut kunde vara så farligt för Europas försörjning.

Det som händer är ju att tyskarna driver in sig själva i ett naturgasberoende. Det hjälper inte mot klimatutmaningen, och det hjälper definitivt inte Sveriges möjligheter till konkurrenskraftiga elpriser. Frågan går tillbaka till Ann-Kristine Johansson: Är Socialdemokraterna beredda att ompröva sin inställning till kärnkraften och se till att de gamla reaktorer som snart måste tas ur bruk ersätts med nya?

Anf. 60 ANN-KRISTINE JOHANSSON (S) replik:

Herr talman! Nu har vi kommit tillbaka till det intressanta. Folkpartiet säger: Välkomna med i vår överenskommelse! Köp det som vi har kommit överens om!

Vi socialdemokrater menar att man i en förhandling ger och tar, och att man i ett samtal tittar på vilka möjligheter och lösningar som finns. Kärnkraftsdiskussionen är en sådan. Jag vet inte varför Nina Larsson har fått för sig att Socialdemokraterna driver på en snabbavveckling och att

vi har ändrat åsikt. I många år har vi sagt att kärnkraften ska avvecklas på sikt när det finns alternativ. Det har vi sagt, och det står vi fast vid.

Jag tycker att vi skulle behöva ha ett samtal och en förhandling om hur vi skulle kunna komma överens och var vi skulle hamna. Det är lite spännande.

När det gäller Tysklands beslut och att det skulle vara det farligaste man kan göra, menar jag tvärtom. Det är jättespännande. Det kommer att driva på forskning, utveckling och ny teknik – det som Nina Larsson talade om i sitt anförande. Tyskland har ju satt upp tuffa klimatkrav. Det kommer att ställa stora krav på tysk politik och den forskning som pågår när det gäller att hitta alternativ till kol och naturgas.

Anf. 61 NINA LARSSON (FP) replik:

Herr talman! Det är väl inte så konstigt att det framstår som om Socialdemokraterna vill snabbavveckla när Ann-Kristine Johansson står här i kammaren och hyllar tyskarnas beslut att direkt stänga några kärnkraftverk. Om det är den linje som ska gälla i Sverige också blir man orolig. Det håller inte. Det kommer att driva upp priserna avsevärt. Det har inte vår elintensiva industri råd med. De är redan utsatta för en internationell konkurrens.

När det handlar om en så stor del av den svenska elproduktionen som kärnkraft, är pudelns kärna om man ska tillåta att reaktorer byts ut helt eller delvis. Det har inte Socialdemokraterna varit beredda att ens diskutera. Det blir konstigt att ni hävdar att det behövs en långsiktig energiprognois när ni inte ens är beredda att se realistiskt på 50 procent av Sveriges elproduktion.

Det håller inte, Ann-Kristine Johansson.

Anf. 62 LISE NORDIN (MP) replik:

Herr talman! Det gör mig glad när Nina Larsson säger att energiproduktion inte ska ha statligt stöd mer än tillfälligt. Jag undrar om Folkpartiet är konsekvent och anser att det också gäller kärnkraften.

Den svenska vindkraftsbranschen säger att man kommer att kunna klara sig helt utan statligt stöd ungefär 2020. Då kommer man att stå helt på egna ben. Kärnkraftsbranschen, däremot, säger att man inte kommer att klara att ha ett fullt skadeståndsansvar. Den internationella finansanalytikern Citigroup fastslår att det inte någonstans i världen någonsin har byggts kärnkraft utan statligt stöd.

Som jag sade i mitt anförande har det nu gått ett och ett halvt år sedan regeringen fick uppdraget att garantera att ny kärnkraft inte ges några subventioner. Det uppdraget har man ännu inte kunnat fullfölja. Jag undrar varför det dröjer.

I dag behandlar kammaren också Miljöpartiets motion som föreslår att kärnkraften ska ha fullt skadeståndsansvar. Där har regeringen sagt nej. Vad är det om inte en subvention, när man inte vill låta ett energislag betala sin egen försäkring?

Jag vill också fråga Nina Larsson på vilka grunder hon gör bedömningen att det är kärnkraften som kan leverera el till konkurrenskraftiga elpriser. Runt om i världen är det ju det förnybara som växer snabbast. Den slutsats jag drar är att det är det mest konkurrenskraftiga energislaget.

I Finland bedöms det ta ungefär dubbelt så lång tid som beräknat att bygga ny kärnkraft och kostnaden blir ungefär den dubbla. Vad jag ser finns det inga beräkningar som visar att ny kärnkraft skulle kunna leverera el till lägre priser än vad vindkraft kan göra när dagens gamla kärnkraftreaktorer behöver ersättas.

Anf. 63 NINA LARSSON (FP) replik:

Herr talman! Det finns absolut beräkningar. Man kan se att det runt om i världen byggs kärnkraft. Bedömningen är att man kan ro hem det. Nybyggnation av kärnkraft handlar om långsiktiga perspektiv. Det är en energiproduktion som kan ge en stor mängd elektricitet under väldigt lång tid till skillnad från andra typer av elproduktion.

Lise Nordin tar upp det finska exemplet. Trots att man visste att det tog längre tid och blev dyrare i den första byggnationen fattade man beslut om att gå vidare. Det tyder också på att man ser en långsiktighet i att investera i ny kärnkraft.

Vi ser lite olika på frågan om stöd, och huruvida man har helt och fullt skadeståndsansvar. Det finns andra typer av verksamhet i samhället som inte har det och där det kan bli katastrofala följder. Där står inte Miljöpartiet på barrikaderna med några krav. Jag beklagar att Miljöpartiet har en sådan låsning i fråga om kärnkraften. Jag tror att det är kontraproduktivt när det gäller att möta klimathotet och se till att vi får ned utsläppen av koldioxid. Det är det primära.

Anf. 64 LISE NORDIN (MP) replik:

Herr talman! För att möta klimathotet har vi varken råd eller tid att vänta på kärnkraft, som tar väldigt lång tid att bygga. Den ger dessutom höga elpriser och kostar mer än vad det kostar att bygga ut vindkraft, och den behövs helt enkelt inte runt om i världen. I dag byggs det förnybara ut snabbare än de fossila energislagen och kärnkraften tillsammans.

Nina Larsson hänvisar till att det byggs ny kärnkraft i världen och säger att det därmed borde vara konkurrenskraftigt. Faktum är att det avvecklas fler reaktorer än det byggs nya. Det blir färre kärnkraftverk i världen totalt sett. Den svenska debatten om att över huvud taget bygga ny kärnkraft är ganska ovanlig. Resten av världen går i helt annan riktning.

Jag konstaterar att jag inte fick något svar på frågan om kärnkraftsubventionerna.

Anser Folkpartiet och Nina Larsson att det är en subvention när kärnkraften inte tvingas betala sin egen försäkring? Det är den frågan som branschen vill ha svar på för att våga investera i förnybar energi.

Nina Larsson frågade om oppositionens energipolitik och konstaterade att vi har olika förslag. Det tycker jag inte är konstigt. Vi är fyra olika oppositionspartier som presenterar fyra olika förslag för svensk energipolitik. Det är mer besvärande att vi har en regering som säger att man har en energiöverenskommelse och gör helt olika tolkningar av vad den innebär.

Precis som jag frågade Moderaterna vill jag fråga Nina Larsson om hennes och Folkpartiets uppfattning är att det kommer att bli ny kärnkraft med den energiöverenskommelse som regeringen har lagt fram. Jag tror

Anf. 65 NINA LARSSON (FP) replik:

Herr talman! Svaret på den sista frågan är: Ja, jag tror att det kommer att bli ny kärnkraft i Sverige. En breddad fråga som också borde ställas är om det kommer att bli mer vindkraft. Svaret är ja. Kommer det att bli mer solkraft? Svaret är ja. Kommer det att bli mer biokraft? Svaret på den frågan är ja.

Vi ska inte peka ut alltför exakt vilka energislag som måste komma till. Vi behöver skapa ett regelverk som någorlunda gynnar koldioxidfria energislag i stället för att suboptimera och peka ut specifika stöd.

Kärnkraften är en så stor del av dagens energi, och jag får mycket frågor om kärnkraften. Därför har jag ägnat mycket tid åt den.

Men när det handlar om riktat stöd för andra förnybara sätt att producera energi finns det ett otal exempel på sådana satsningar som också blir fel. Pumplagen är ett av Miljöpartiet genomdrivet, horribelt exempel som inte gav den önskade effekten, utan den blev i själva verket kontraproduktiv. Utbyggnaden av biogas blev direkt påverkad i negativ riktning på grund av den lagstiftningen. Det var någonting som vi ärvde och försökte hantera på ett så korrekt sätt som möjligt.

Nej, den här religiöst negativa inställningen till kärnkraft är inte förknippad med verkligheten, och den leder tyvärr i fel riktning när det gäller att bekämpa klimathotet, och det är det vi borde ägna oss åt.

Anf. 66 HELENA LINDAHL (C):

Herr talman! Jag kan återigen konstatera att det är en oerhörd energi-effektivisering i detta hus. Eller också borde man som norrlänning kanske lära sig att klä sig bättre.

Jag tänker prata lite grann om miljöteknikutveckling. Samtidigt som vi står här i dag och debatterar en av vår världs verkliga framtidsfrågor förhandlar också miljöministrarna i Durban. Rapporterna från de senaste årens klimattoppmöten har tyvärr inte varit alltför upplyftande. När det gäller sakfrågorna tycks det inte heller gå att förvänta sig så stora kliv framåt i Durban, men förhoppningsvis kan länderna i alla fall ena sig om ytterligare några steg på vägen mot ett globalt ramverk för att sänka utsläppen. Tills ett sådant ramverk är på plats behöver vi alla ta ett ansvar för att minska klimatpåverkan i den egna verksamheten och beslutsfären. Att Sverige deltar med full kraft i klimatsamtalen är en del i detta. Att regeringen tar klimatfrågan på allvar i energipolitiken är en annan viktig byggsten.

Sverige har en ambitiös klimat- och energipolitik. Målet är att Sverige senast år 2050 ska ha upphört att bidra med nettoutsläpp av växthusgaser. Då ska vi också ha 50 procent förnybar energiproduktion. Tidiga åtgärder för att minska jordens överhettning är nödvändiga att vidta. Det kräver insatser inom en lång rad områden. Vi behöver bryta beroendet av fossila bränslen, vi måste minska vår energiförbrukning genom effektivisering och vi måste producera grön och hållbar energi.

Sverige ska ligga i framkant för att klara omställningen till ett förnybart energisystem. För att lyckas krävs det en tydligt uttalad ambition och prioriteringar från statens sida. Vi bör använda klimatkrisen som en driv-

Energi

kraft för ekonomisk tillväxt och affärsutveckling. Politiken kan bidra med en incitamentsstruktur som gör investeringar i grön teknik mer lönsamma.

Men ett sådant ramverk är inte tillräckligt. Innan en ny teknik är mogen behöver vi också hjälpa den på vägen i uppstartsfasen till lönsamhetsfasen. Med årets budget tar vi flera steg i den riktningen, det vill säga mot en grönare ekonomi genom investeringar i grön teknik och nya lösningar.

En viktig satsning är det utvecklingsstöd till biogas som finns med i budgeten för 2012. I budgetpropositionen tillförs det 60 miljoner kronor per år under 2012 och 2013. Dessa pengar ska användas för utveckling, demonstration och marknadsintroduktion av ny teknik och nya lösningar som stärker biogasens lönsamhet och bidrar till ökad produktion. Biogas är, precis som några andra har nämnt här i talarstolen tidigare, ett av de mest resurseffektiva och miljövänliga biobränslena. Biogasen har den unika förmågan att knyta ihop kretsloppet mellan stad och land. Intresset för biogas fortsätter att vara mycket stort hos bilister, kommuner, lantbrukare och olika typer av industrier.

Det nu aktuella stödet syftar till att stödja utvecklingen av ny teknik och nya systemlösningar som sänker produktionskostnaden eller på andra sätt stärker biogasens konkurrenskraft. Därmed bidrar detta till en ökad produktion. Intresset för motsvarande stöd under 2009–2011 har varit mycket stort och resulterat i ansökningar motsvarande tio gånger tillgängligt belopp. De projekt som finansierats har bedömts hålla hög kvalitet och vara väl värda att finansieras.

Satsningen innebär att Energimyndigheten kan genomföra en fortsättning på det stöd till ny biogasteknik som myndigheten hitintills har kunnat fördela under 2009 och 2011. Vid fördelningen av stödet ska erfarenheterna från det nyligen genomförda regeringsuppdraget med biogasstrategin beaktas. Det innebär bland annat att prioritet ska ges till innovativa lösningar med fokus på ökad produktion av biogas snarare än biogasanvändning. Biogasen bromsas i dag främst av att konkurrenskraften hos många nya biogassystem inte är tillräckligt stark. Med vårt förslag till stöd ger vi företagen möjligheter att utveckla och demonstrera nya förbättrade system som skapar förutsättningar både för ökad och mer lönsam produktion. Det är på det här sättet som Centerpartiet och regeringen vill att Sverige ska ligga i framkant i biogasutvecklingen.

Men det är inte bara på makroplanet som det är nödvändigt att gå fram. Mycket av den förändring som är nödvändig ligger också på individnivå. En viktig pusselbit i regeringens klimat- och energipolitik är därför satsningarna på kommunala energi- och klimatrådgivare. Deras arbete bidrar till att enskilda människor och hushåll får ökad kunskap i hur man kan minska sin energiförbrukning och därmed också klimatpåverkan. Kunskapen och råden bidrar till ökad medvetenhet hos hushåll och företag om hur den egna energianvändningen kan minskas på ett kostnadseffektivt sätt.

Herr talman! Regeringen tycker att det är viktigt att var och en kan vara med och bidra till minskade klimatutsläpp. I höstbudgeten tillför regeringen därför 140 miljoner kronor till de kommunala energi- och klimatrådgivarna. Energimyndighetens utvärdering visar att tre av fyra av kommunernas rådgivare har haft betydelse för gjorda eller planerade

inköp eller investeringar. Det är mycket som pekar på att den kommunala energi- och klimatrådgivningen har stor potential. Den är relativt känd och uppskattad och tilldelas stor betydelse hos allmänheten.

Vissa debattörer, även i kammaren, anlägger ett klimatnationalistiskt perspektiv på klimat- och energipolitiken, och det är synd. För att vi ska kunna åstadkomma en förändring måste vi arbeta gemensamt över landgränserna, i synnerhet eftersom Sverige står för mindre än 0,2 procent av världens utsläpp. Utgångspunkten måste vara att utsläppen inte ser några gränser och att insatserna ska göras där de får störst effekt. Det blir därför viktigare att vi, utöver att gå före på hemmaplan, också sprider vår kunskap och innovationsförmåga till resten av världen. Med hjälp av de föreslagna satsningarna på miljöteknikexport i budgeten gör regeringen bland annat detta.

För att sprida det svenska kunnandet har regeringen tagit ett samlat grepp för att stödja utvecklingen och skapa ökade förutsättningar för svenska miljöteknikföretag. Miljöteknikföretagen finns i hela landet. Fler och växande miljöteknikföretag kan även få en stor betydelse för utveckling och nya arbetstillfällen regionalt och lokalt. Inom miljötekniksektorn är 80 procent av företagen små och medelstora. Det finns en verklig potential för att det är inom den svenska miljötekniksektorn som de nya jobben skapas.

Jag tror på miljöteknik som en av Sveriges centrala tillväxtmotorer. Sverige ska ha en drivande roll och leverera världsledande lösningar för en hållbar framtid. Genom miljöteknikstrategin ges företagen ytterligare förutsättningar att utvecklas och ta sig ut på den internationella marknaden. Tillsammans med bredare reformer för att förbättra och förenkla livet som företagare i Sverige skapar strategin förutsättningar för grön tillväxt. Smart klimat- och energipolitik baseras på marknadsinstrument. Det är genom att få marknaden att agera draglok i energiomställningen som en riktig och långsiktig förändring kan ske.

Med den här och tidigare budgetpropositioner från alliansregeringen tar vi flera steg i rätt riktning här i Sverige. Låt oss hålla tummarna för att även klimatförhandlarna nere i Durban rör sig närmare sina mål mot ett globalt klimatavtal.

Anf. 67 KENT PERSSON (V) replik:

Herr talman! Jag tackar Helena Lindahl för anförandet. Jag vill passa på att anmäla det särskilda yttrande som vi har med anledning av betänkandet. Budgeten och ramarna är ju redan antagna.

Äntligen, säger jag, har regeringen fattat ett beslut om att stödja miljöteknikföretagen i Sverige. Det är positivt, och jag ser fram emot det. Vänsterpartiet har motionerat om det sedan 2007, om jag minns rätt. Jag blir dock lite upprörd när Helena Lindahl påstår att oppositionen skulle ha ett klimatnationalistiskt perspektiv och att vi därmed inte stöder samarbete över landgränserna.

För att vi över huvud taget ska få ut någon effekt av ett ytterligare samarbete med kontinenten måste vi ha en fungerande svensk och nordisk elmarknad. Vi måste se till att vi har produktionskapacitet så att det inte råder brist i södra Sverige. Vi måste ha överföringskapacitet inom landet, mellan Sverige och Norge och mellan Sverige och de baltiska staterna. Man måste alltså göra saker och ting i rätt ordning.

Om vi gör tvärtom och bygger ut mot kontinenten förvärrar det krisen i Sverige och Norden, med högre priser och brister i produktionskapaciteten. Det blir effekten av ett sådant förslag. Om man gör saker och ting i rätt ordning tror jag att det blir bra.

Nina Larsson från Folkpartiet sade att vi ska ersätta kärnkraften i Sverige. Är det även Centerpartiets linje?

Anf. 68 HELENA LINDAHL (C) replik:

Herr talman! Jag tror till att börja med att Kent Persson drog lite för stora växlar på det jag sade. Jag sade inte att det är oppositionen, utan att det finns vissa. Jag hoppas att han inte tog åt sig, för det var inte meningen.

Det jag ville peka på var att det är bra att vi fokuserar på våra nationella strategier, hur vi ska bli klimatneutrala etcetera, men att vi har ett globalt problem. Sverige är en mycket liten aktör i det stora hela. Jag ville peka på att klimatförhandlingarna i Durban är ack så viktiga för att vi ska komma till rätta med de stora problem vi har i dag.

När det gäller kärnkraften tror jag att Kent Persson redan vet vad jag ska svara. Jag förmodar att han bara vill höra mig säga det igen. Det är klart att om man ingår i en konstellation av fyra partier, olika sådana, tycker man inte exakt likadant i alla frågor, men vi har en energiöverenskommelse. Jag personligen älskar inte kärnkraft utan skulle helst vilja se den avvecklas. Min tro är att den snabba utbygganden av den gröna energin och energieffektiviseringen kommer att kunna fasa ut kärnkraften. Vad gäller Centerpartiet tror jag att vi gör ett bättre jobb i regeringen än utanför. Det är mitt svar på den frågan.

Anf. 69 KENT PERSSON (V) replik:

Herr talman! Helena Lindahls personliga uppfattning om kärnkraften kan vi diskutera efteråt. Jag är intresserad av hur Centerpartiet uppfattar energiöverenskommelsen. Folkpartiet uppfattar den så att kärnkraften ska ersättas. Är det också Centerpartiets bedömning?

Anf. 70 HELENA LINDAHL (C) replik:

Herr talman! Den energiöverenskommelse som vi gjorde bidrog till att vi kunde sätta fart på den gröna omställningen, vilket Kent Persson är väl medveten om. När det gäller ny kärnkraft öppnar energiöverenskommelsen för det, men det ska inte finnas några bidrag för att bygga ny kärnkraft. Såttillvida är det rätt. Men det är inte regeringen som bestämmer om det ska byggas ny kärnkraft utan marknadens aktörer. Kärnkraftens ägare bestämmer det.

Jag kan säga, precis som Lise Nordin, att det i Finland blivit oerhört dyrt att bygga ny kärnkraft. Det i sig tror jag kommer att vara avskräckande för oss. Orsaken till att svensk kärnkraft i dag är billig är att kärnkraftverken är gamla. Ska vi bygga ny kärnkraft kommer den definitivt att bli betydligt dyrare, och jag är inte så säker på att den kommer att vara konkurrenskraftig. Men, som sagt, det är upp till marknaden att avgöra.

Anf. 71 LISE NORDIN (MP) replik:

Herr talman! Helena Lindahl lyfter upp en mycket viktig fråga: hur man kan låta den svenska energipolitiken vara en del i lösningen av de globala miljöutmaningarna och hur vi bidrar på bästa sätt. Mot regeringens förslag om nedskärningar för både förnybar energi och energieffektivisering ställer Miljöpartiet en höjning med 2,5 miljarder för att vi ska få i gång en snabbare utbyggnad av förnybar energi och kunna använda vår energi smartare.

Det vi ser med regeringens energiöverenskommelse är att utbyggnadstakten saktat ned vad gäller förnybart. Det finns siffror som tydligt pekar på det. Då räcker det inte att säga att förnybart behöver byggas ut. Vi ser också med regeringens energiöverenskommelse att miljöteknikföretag flyttar utomlands på grund av osäkerheten om var den svenska energipolitiken ska ta vägen och vilken roll förnybar energi ska ha på framtidens marknad.

Jag har under dagens debatt försökt få klarhet i vad regeringens energiöverenskommelse ger för besked om huruvida det kommer att byggas ny kärnkraft i Sverige när dagens reaktorer av åldersskäl måste avvecklas. Vi har fått tre helt olika besked. Folkpartiets Nina Larsson säger att hon tror att det kommer att bli mer kärnkraft, Moderaternas Cecilie Tenfjord-Toftby säger att hon gärna ser ett generationsskifte och Centerpartiets Helena Lindahl säger att hon helst vill att kärnkraften avvecklas.

På vilket sätt ger dessa besked spelregler för de aktörer som i dag finns på energimarknaden? Helena Lindahl säger att det är marknadens aktörer som ska avgöra vad som byggs, men hur ska de kunna göra en bedömning när spelreglerna fortfarande är oklara? De som vill bygga ny elproduktion i Sverige vet fortfarande inte om svensk kärnkraft kommer att ges subventioner eller inte. Jag skulle gärna vilja höra Helena Lindahls analys av vad en kärnkraftssubvention är och hur man ska garantera att ny kärnkraft inte ges subventioner. Slutligen skulle jag vilja veta om det är en subvention att kärnkraftsägarna inte betalar sin egen försäkring.

Anf. 72 HELENA LINDAHL (C) replik:

Herr talman! Det var många frågor på en gång och dem ska jag klara av på två minuter. Nåväl, jag börjar med nedskärningar i energieffektivisering och satsningar på det förnybara.

Jag var på besök vid Passivhuscentrum i Alingsås i måndags. De har en fantastisk satsning på sitt miljonprogram som de ställer om till nollenergihus, passivhus. Det kommer att ge mycket på det gröna området men också samhällsekonomiskt. De anser att det mycket handlar om kunskap och utbildning, att det i dag skulle kunna byggas passivhus lika billigt som ordinära hus. Problemet är att kunskapen inte finns. Jag är inte främmande för att man kanske kan se över bygglagen. När det gäller energieffektivisering tror jag att man kan göra mycket på individnivå. Där har vi börjat bland annat vad gäller bidrag till klimatrådgivare i kommunerna.

Jag förstår att det är intressant att fråga om kärnkraften. Det är många som funderar och oroar sig över en långsiktig planering. Ska man bygga ny kärnkraft vill man självfallet veta hur de långsiktiga spelreglerna ser ut. Egentligen har jag samma fråga till de tre oppositionspartierna. Soci-

aldemokraterna säger att kärnkraften ska avvecklas när marknaden är mogen, eller samhället är moget, och det kommer att ske så småningom. Miljöpartiet vill avveckla i snabbare takt, Vänsterpartiet likaså. Det ger ett lika oklart besked till marknaden, skulle jag vilja säga.

Alliansregeringen har en energiöverenskommelse oavsett vad jag tycker, precis som Kent Persson sade. Antingen jag som centerpartist gillar det eller inte har vi en tydlig överenskommelse där vi säger att vi öppnar upp för nybyggnation av kärnkraft, det vill säga att ersätta befintliga reaktorer med nya. Det är upp till marknaden att lösa det.

Anf. 73 LISE NORDIN (MP) replik:

Herr talman! Jag finner det förvånande att en regeringsrepresentant säger: Vi är inte eniga, men det är inte ni heller. Om man sitter i en regering och har en energiöverenskommelse har man ett ansvar att för marknaden kunna förklara vad överenskommelsen innebär, vilka spelreglerna är och vilka energilag som kommer att byggas ut.

Centerpartiet har vid flera tillfällen uttryckt visioner om ett helt förnybart energisystem, precis som Miljöpartiet. Det finns många olika aspekter som diskuteras, huruvida kärnkraft eller förnybart vinner i konkurrensen om billiga elpriser, vad som är snabbast att bygga ut, vad som är miljövänligast och vad som är mest konkurrenskraftigt.

För att få svar på de frågorna har Miljöpartiet tillsammans med Socialdemokraterna och Vänsterpartiet i utskottet föreslagit att Energimyndigheten ska få ett sådant uppdrag. Genom att ge Energimyndigheten ett sådant uppdrag och få ett underlag på hur Sverige skulle kunna ställa om till ett helt förnybart energisystem, skulle vi i den här kammaren ha ett mycket bättre underlag att diskutera vilket energisystem som är mest konkurrenskraftigt och framtidsinriktat för Sverige.

Hur kommer det sig, Helena Lindahl, att Centerpartiet inte har ställt sig bakom förslaget att låta Energimyndigheten utreda hur Sverige skulle kunna ha ett helt förnybart energisystem? Jag hoppas också att Helena Lindahl i sin nästa replik svarar på frågan om kärnkraftssubventioner, som marknaden själv säger är helt avgörande för att i dag beräkna vilken ny elproduktion som kommer att komma till stånd.

Anf. 74 HELENA LINDAHL (C) replik:

Herr talman! Till skillnad mot de tre oppositionspartierna vill jag upprepa att trots att vissa tyckte att det jag sade var roligt tar jag själv detta på yttersta allvar. Vi har en gällande energiöverenskommelse mellan fyra partier. Däremot kan jag känna mig tveksam till de tre oppositionspartierna. Vissa av er står här och erbjuder samtal, samtidigt som ni säger något helt annat i nästa andetag. Det kan jag tycka inte bidrar till långsiktiga spelregler och skapar oro. Det stämmer inte. Om vi alla ska sätta oss vid förhandlingsbordet innebär det att även ni kommer att få hyvla av kanterna på era åsikter och inriktningar. Det är så det fungerar.

Sedan var det frågan om kärnkraftssubventioner. Det vi tydligt vet i dag är att det inte ska ges bidrag till att bygga nya kärnkraftsreaktorer. Jag håller med Lise Nordin; jag själv är osäker på vad skadeståndsansvaret innebär. Jag hoppas verkligen att Anna-Karin Hatt möjligtvis kan svara på frågan. Det kan jag inte göra eftersom jag undrar själv. Du har

Anf. 75 MIKAEL OSCARSSON (KD):

Herr talman! Jag vill börja med att yrka avslag på samtliga 38 motioner om energipolitiska frågor i näringsutskottets betänkande 2011/12:NU3. Inom parentes kan jag säga att trots att vi diskuterar energi och värme är det lite för kallt i kammaren. Det kanske vi kan ändra på.

Hållbar energipolitik och elförsörjning är en av grundförutsättningarna för svensk utveckling, tillväxt och välstånd. Så har det varit historiskt i Sverige, och så kommer det att vara i framtiden också. Så är det för omvärlden. När vi ska värna miljön och bygga upp välstånd kommer det inte att gå åt mindre el utan det kommer att gå åt mer.

Svenska företag såväl som hushåll måste kunna lita på att det finns en långsiktigt säker tillgång på elektricitet och annan energi till internationellt konkurrenskraftiga priser. Vi kristdemokrater kommer att verka för stabila och långsiktiga spelregler för energimarknadens aktörer som ger förutsättningar för investeringar i produktions- och distributionssystemen. Vi bygger vår energi- och miljöpolitik på förvaltarskapstanken. Jorden och dess resurser ska förvaltas, inte förbrukas. Energiförsörjningen ska tryggas, samtidigt som Sverige ska lämna sitt kraftfulla bidrag till kampen mot koldioxidutsläppen. Alliansregeringens energipolitik bygger på samma grund som den gemensamma energipolitik som EU slagit fast. Målet är en effektiv och hållbar energianvändning som är kostnadseffektiv med låg inverkan på hälsa, miljö och klimat. Energipolitiken ska lägga en god grund för omställning till ett ekologiskt uthålligt samhälle. Vår vision är att Sverige år 2050 har en hållbar och resurseffektiv energianvändning utan nettoutsläpp av växthusgaser.

En tillväxtvänlig energipolitik måste också ta ansvar för miljöutvecklingen. Redan 2009 godkände Sveriges riksdag flera mål inom energi- och klimatområdet. Andelen förnybar energi ska år 2020 vara minst 50 procent av den totala energianvändningen. Andelen förnybar energi i transportsektorn ska vara minst 10 procent, energianvändningen ska vara 20 procent effektivare och utsläppen ska vara 40 procent lägre än 1990.

Alliansregeringen har satt upp ambitiösa mål. Låt mig också påminna om att redan i dag är elproduktionen i Sverige nästan helt utsläppsfri och byggs inte med fossil kraft. Sverige föregår här med gott exempel, och vi ska vara ledande även i framtiden.

En av de viktigaste reformerna gäller energipolitiken. Den tog Kristdemokraterna initiativ till i Alliansens gemensamma energiuppställning, som innebär att nya kärnkraftsreaktorer får byggas på samma plats där de gamla avvecklas. Det är viktigt att både industrin och hushållen får fasta spelregler på energimarknaden samtidigt som utsläppen av CO₂ och andra växthusgaser kontrolleras och minskas. Därigenom kan all ny grön elproduktion ersätta fossila bränslen. Detta är det bästa för klimatet. En blocköverskridande överenskommelse om kärnkraften är viktig för att långsiktigt säkra energiförsörjningen till svenska företag. Jag noterar att Håkan Juholt har uttalat en vilja att bidra till en sådan överenskommelse och därmed långsiktiga spelregler.

Det finns i dag ett berättigat missnöje med att elen är dyrare i södra Sverige än tidigare. Detta har att göra med stängningen av Barsebäcks-

Energi

verket, att elen produceras i norr och att det finns flera flaskhalsar i överföringskapaciteten. För närvarande pågår stor om- och nybyggnation av stamnätet för att öka överföringskapaciteten och förbättra driftsäkerheten, förnya befintliga anläggningar och ansluta ny elproduktion. 3,5 miljarder kronor per år investeras under den kommande tioårsperioden i stamnätet, bland annat i Sydvästlänken.

Mot denna bakgrund ska regeringen ge Svenska kraftnät i uppdrag att redovisa en utvecklad investerings- och finansplan. En förstärkning av stamnätet är en förutsättning för att utveckla såväl den svenska som den gemensamma nordiska elmarknaden. En förstärkning är också förutsättningen för den planerade utbyggnaden av förnybar energi. En förstärkt överföringskapacitet bidrar till att neutralisera effekterna till följd av EU:s krav på införandet av elområden. Regeringen vidtar nu kraftfulla åtgärder för att långsiktigt minimera de prisskillnader som uppstår med indelningen i elområden, dels genom investeringar i utbyggnad av stamnätet, dels genom elcertifieringssystemet som möjliggör utbyggnaden av det tredje benet i den svenska produktionsmixen. Ökad produktion och ökad överföringskapacitet kommer att medföra ett lägre pris och på sikt minska prisskillnaden mellan elområden.

Herr talman! Regeringen kommer även att ge konsumenterna möjlighet till timmätning av sin elförbrukning. Det ökar förutsättningarna för hushållen att styra sin elförbrukning till tider då elen är billigare och därmed sänka sina kostnader. Med den politiken, herr talman, ansvarar vi för miljön och tryggar den svenska energiförsörjningen.

Anf. 76 Statsrådet ANNA-KARIN HATT (C):

Herr talman! Vad passar bättre än att fira sin födelsedag i riksdagens kammare med en energipolitisk debatt? Det känns bra.

För fem veckor sedan presenterade det internationella energiorganet sin årliga rapport *World Energy Outlook*. Den är tyvärr en dyster läsning. Den visar att fönstret för att möta klimatförändringarna snabbt håller på att stängas, att utsläppen av koldioxid fortsätter att öka samtidigt som en stor del av industrin, transporterna och världens samhällen fortsätter med business as usual. Den visar att tvågradersmålet blir allt svårare att nå och att vi riskerar en temperaturhöjning på 3,5 grader. Om det händer skulle Bangladesh hamna under vatten och vi skulle riskera att nå de punkter där uppvärmningen i sig riskerar att frigöra ännu mer växthusgaser, de punkter där tundran tinar eller landisen på Arktis smälter undan.

Samtidigt som rapporten glasklart beskriver behovet av en annan kurs visar den också att vi riskerar att bygga fast oss i en energiinfrastruktur som i sig kan leda till en ökad global uppvärmning. Ledningar och kraftverk som byggs i dag ger klimatpåverkan inte bara i morgon utan i decennier framöver.

Samtidigt har det blivit så märkligt tyst. För två veckor sedan var jag på energiministermöte i Bryssel. Trots att vi nyss hade fått nya fakta från IEA på bordet om att vi är på väg i fel riktning var vi bara två ministrar som pratade om klimatkrisen. Stora länder som Frankrike, Tyskland och Storbritannien valde att prata om annat, som om den fråga som gemensamt upptagit oss under så många år inte längre var så viktig.

Det är tydligare än någonsin att en stark svensk röst behövs i klimatfrågan. Vårt gemensamma globala ansvar är att vända trenden. Ska vi

klara att nå tvågradersmålet måste all ny infrastruktur och alla nya kraftverk från och med 2017 vara helt koldioxidneutrala om inga andra åtgärder vidtas.

Och nya investeringar behöver göras. Behoven är stora, och bara i Europa behöver 200 miljarder euro investeras i energiinfrastruktur: i ledningar för el och gas, i transformatorer och kraftverk. Samtidigt växer världens energikonsumtion, och trots att tillväxten av det förnybara slår alla rekord växer kol ännu snabbare, och snabbare än alla andra energislag tillsammans.

Sveriges viktigaste bidrag till att möta klimatförändringarna är att ställa om vårt energisystem. Därför är min viktigaste prioritering att fullfölja energiomställningen och att utveckla det tredje förnybara benet i det svenska energisystemet. Bygger vi ut det förnybara får vi en tryggare och mer förutsägbar energiförsörjning, samtidigt som priserna kan hållas tillbaka.

Och behovet av det är stort. De senaste vintrarna har visat hur sårbara vi är när vi förlitar oss på två dominerande kraftslag, kärnkraften och vattenkraften, för vår elförsörjning. De två senaste vintrarna har vi varit beroende av att kunna importera el för att klara vår elförsörjning. Och när nu Svenska kraftnät inför elområden har vi sett effekten av att produktionen är väldigt ojämnt fördelad över landet och att kraftöverföringen från norr till söder är helt otillräcklig. Just därför måste både överföringskapacitet och elproduktion byggas ut. Det är ingen nyhet, men det blev extra tydligt just nu.

Herr talman! Regeringens energiöverenskommelse syftar till just det. Den innebär en rekordutbyggnad av det förnybara. Bara de senaste tolv månaderna har 22 terawattimmar kraftvärme och vindkraft producerats. Det motsvarar hela slutanvändningen i Stockholms län under ett helt år eller hela elförbrukningen i Sveriges samlade skogsindustrier. Det sker tack vare att vi har ökat ambitionen i elcertifikatssystemet, vilket vi nu förstärker. Tillsammans med Norge kommer vi från den 1 januari nästa år att etablera världens allra första gränsöverskridande stödsystem för förnybar energi.

Elcertifikatssystemet är en stark knuff framåt för den förnybara energin, men det finns också hinder i vägen. Just därför har vi avskaffat den onödiga dubbelprövningen för vindkraft. Det är ett viktigt steg för att se till att tillståndprocesserna för både ny förnybar energiproduktion och kraftnät blir både enklare och kortare.

Vi måste också se till att förbättra informationen till alla berörda. Det gör vi bland annat genom att förlänga resurserna till Nätverket för vindbruk, som visat sig vara en väldigt framgångsrik insats.

Den senaste månaden har elnätet åter kommit i fokus genom de elområden som Svenska kraftnät infört för att leva upp till EU:s inre marknad på elområdet. Under den första månaden har vi tidvis sett olika elpriser i olika delar av landet. Den senaste veckan har priset på el i södra Sverige varit ungefär 3 öre högre än i övriga delar av landet.

Herr talman! Min och regeringens absoluta målsättning är att så snart som möjligt undanröja risken för bestående prisskillnader.

För det första genomför vi därför nu historiskt stora satsningar på en omfattande ny- och ombyggnation av våra kraftnät. Den närmaste tioårsperioden kommer vi att satsa ca 3,5 miljarder kronor per år. För det andra

bygger vi nu snabbt ut ny förnybar energiproduktion. För det tredje ställer vi tydliga krav på att kärnkraften framöver med bibehållna och höga säkerhetskrav ska klara av att leverera när behovet av el är som allra störst. Allt detta sammantaget kommer att minska risken för olika priser i olika delar av Sverige.

Den kraftiga utbyggnaden av förnybar energi, av de svenska kraftnäten och en ökad integration med våra grannländer ställer ökade krav på våra elnät. Just därför satsar vi från regeringens sida på smarta elnät, ett område där det sker en snabb utveckling och där Sverige har goda förutsättningar att ta en framskjuten plats internationellt.

Smarta elnät är nödvändiga för att kunna stärka konsumentens ställning på elmarknaden. Målsättningen måste vara en elmarknad där elkunden själv kan påverka när man använder sin el och därmed sin elkostnad.

Därför är min andra viktiga prioritering att stärka konsumentens ställning på energimarknaden, med timvis mätning där var och en kan få möjlighet att se sin egen elförbrukning och vad den kostar och därmed få kontroll på sin egen elräkning.

För att ytterligare stärka konsumentens ställning arbetar vi i regeringen med att hitta en fungerande modell för nettodebitering av el. I takt med att tekniken har blivit billigare och engagemanget större har nämligen allt fler elkonsumenter också blivit sina egna energiproducenter. Det kan handla om människor som har satt solceller på taket eller byggt ett litet vindkraftverk på tomten. Det vi ser nu är på många sätt en växande gräsrotsrörelse. För att uppmuntra det och få ännu fler att ta ansvar för sin egen elförsörjning behöver det bli enklare och mer förmånligt att leverera ut sin egen el på nätet.

Det allra snabbaste man kan göra för att minska sin energianvändning och sina energikostnader är att energieffektivisera. Här finns det en stor potential att på ett kostnadseffektivt sätt minska vår energianvändning. Men många investeringar kommer aldrig till stånd på grund av okunskap och brist på information. Därför är en av de viktiga insatserna i budgeten att vi fortsätter satsningen på de lokala energi- och klimatrådgivarna.

Omställningen av energisystemet kommer att innebära kostnader, men den kommer också att innebära stora vinster. Med mer elproduktion kommer vi att kunna hålla nere priserna. Och vid sidan av minskad klimat- och miljöpåverkan kommer många svenska företag att få nya chanser till nya affärer och export av miljöteknik.

Därför är min tredje prioritering som energiminister att använda Sveriges försprång i energi- och klimatomställningen som en språngbräda för att skapa nya jobb, nya företag och öka vår miljöteknikexport. Just därför satsar vi 400 miljoner kronor i en ny miljöteknikstrategi. Just därför ger vi stöd till utveckling av andra generationens biodrivmedel. Just därför ger vi stöd till vågkraft, där vi nu går in och bidrar till att den första vågkraftsparken kan byggas i Sverige.

Herr talman! Om vi ska klara att möta klimathotet är omställningen av energisystemet helt nödvändig. Oavsett hur utfallet av klimatförhandlingarna i Durban blir har vi i Sverige ett ansvar.

Vi har ett ansvar för att minska vår egen klimatpåverkan, för att fortsätta att berätta om det svenska exemplet, det exempel som visar att minskade utsläpp av växthusgaser faktiskt kan gå hand i hand med en stark ekonomisk tillväxt.

Vi har ett ansvar för att bistå andra länder i deras arbete med att minska sina utsläpp och möta de klimatförändringar som redan är kännbara för många människor runt om i världen.

Och vi har ett ansvar för att ta vara på våra goda förutsättningar att vara ett föregångsland som sprider goda exempel. Genom att främja svenska innovationer inom fjärrvärme, biobränslen och förnybara drivmedel kan vi skapa miljö- och klimatnytta långt utanför våra svenska gränser.

Jag vill avslutningsvis önska både herr talmannen och kammarens ledamöter en god jul och ett fridfullt gott nytt år.

I detta anförande instämde Jonas Jacobsson Gjörtler (M).

Anf. 77 ANN-KRISTINE JOHANSSON (S) replik:

Herr talman! Jag får säga ett stort grattis till energiministern. Det är väl, som du säger, trevligt att få stå här på födelsedagen och diskutera en så viktig fråga som energipolitiken.

Tyvär! Jag tror inte att Sverige har ett sådant försprång som energiministern avslutade med att prata om. Vi blir omsprungna av andra progressiva länder. Sol- och vindkraftsutvecklingen springer ifrån oss. Som jag sade i anförandet står vi i startgroparna och undrar: Var är alla de andra? Och så är de långt före oss. Det är ett problem.

Jag har egentligen många frågor, men jag vill rikta in mig på några.

Jag vill ställa samma fråga till ministern som till flera andra företrädare för borgerligheten här i dag. Om vi utgår från ministerns tal om klimatförändringar – jag håller fullständigt med dig om att det krävs långsiktighet och överenskommelser – undrar jag hur ministern ser på att bjuda in oppositionen till samtal om en stabil, långsiktig energipolitik?

Sedan måste jag komma tillbaka till elprisområdena. Vi hade en interpellationsdebatt för någon vecka sedan som jag deltog i. Min fråga är hur uppdraget till Svenska kraftnät kom med att starta planeringen för ett antal elprisområden i Sverige. Och brukar inte Sverige vara med på Nordiska ministerrådets möten?

Redan i Umeå i september 2008 var det ett uppdrag till nationella systemansvariga myndigheter att starta processen med elprisområden. I oktober 2009 fortsatte man det arbetet om att utveckla elprisområden. Den 25 oktober 2010 i Köpenhamn var det en rapport om hur arbetet går, och från energiministerns håll i Nordiska ministerrådet konstaterade man att arbetet fortskrider bra.

Då vill jag höra om inte energiministern eller i varje fall en svensk representant hade varit med på de mötena.

Anf. 78 Statsrådet ANNA-KARIN HATT (C) replik:

Herr talman! När det gäller Socialdemokraternas signaler eller frågor kring blocköverskridande samtal är jag den första att understryka att alliansregeringen och Centerpartiet eftersträvade en bred samsyn kring energipolitiken när energiöverenskommelsen slöts. Vi bjöd in till sådana samtal och satte oss ned med oppositionens partier. Men tyvärr visade det sig ganska snart att intresset från inte minst Socialdemokraternas sida då var ganska litet.

Nu kommer det olika signaler från Socialdemokraterna. Ena dagen säger Socialdemokraterna: Vi står nog fast vid kongressbeslutet om en politiskt beslutad avveckling av kärnkraften. Andra dagar kommer det andra signaler. Om det över huvud taget ska vara intressant och möjligt att resonera med Socialdemokraterna om energipolitiken måste vi först veta vilket ben som Socialdemokraterna står på.

Som jag har sagt tidigare: Skulle det vara så att socialdemokratin har landat i att man sluter upp bakom den huvudinriktning som finns i regeringens energipolitik är jag den första att välkomna det. Men det har vi än så länge inte sett.

När det gäller elprisområdena vet Ann-Kristine Johansson, som har följt frågan länge, att Sverige genom Svenska kraftnät i det längsta argumenterade gentemot kommissionen för att slippa införa elprisområden innan Sydvästlänken var på plats, innan vi hade fått tillräcklig mycket överföringskapacitet från norr till söder.

Ann-Kristine Johansson vet också att det inte var möjligt utan att vi var tvungna att införa ett system som gjorde att vi respekterade den inre marknaden, samtidigt som vi tar vara på behovet av att se till att vi har tillräckligt mycket el i Sverige för att trygga svenska företag och svenska jobb.

Anf. 79 ANN-KRISTINE JOHANSSON (S) replik:

Herr talman! Anna-Karin Hatt pratar om att det kommer olika signaler från Socialdemokraterna. Men problemet är ju att det kommer väldigt olika signaler från regeringspartierna. Vilka ben står regeringspartierna på? Kommer det att byggas nya reaktorer när de gamla tar slut? Folkpartiet säger att det kommer att bli ett antal. Centerpartiet – i alla fall förra energiministern – sade att det inte kommer några nya reaktorer. Vilken linje gäller från regeringens sida?

Anna-Karin Hatt säger att man bjuder in oppositionen: Ni får sätta er ned och får gå med på vår uppgörelse. Jag har jobbat fackligt i många år och har varit med på förhandlingar. Jag vet att man i förhandlingar ger och tar. Man sätter sig runt ett bord, diskuterar fram och tillbaka och försöker komma överens.

Det är där bristen har varit från den första uppgörelsen, när ni sade att vi socialdemokrater bjöds in. Javisst, men det var med ena handen, när ni egentligen hade kommit fram till den överenskommelse som finns i dag.

Bjud in till samtal och var öppen för att förhandla och diskutera! Då kommer Socialdemokraterna att sätta sig runt det bordet.

Till slut om elprisområden: Jag lyssnar på vad ministern säger. Men jag vill ha svar från ministern. Jag vet att Anna-Karin Hatt inte har varit med på tidigare möten med Nordiska ministerrådet. Men någon från Sverige har väl varit med redan från 2008 och sagt att vi ska ha elprisområden i Sverige och gett uppdrag till ansvarig systemmyndighet.

Anf. 80 Statsrådet ANNA-KARIN HATT (C) replik:

Herr talman! Vi har bjudit in socialdemokratin till samtal om energipolitiken. Ni fick sitta ned med oss före förra riksdagsvalet och föra samtal i detalj kring detta. Ni hade alla möjligheter att då göra upp med oss om energipolitiken. Jag välkomnade de samtalen. Jag hoppades att de skulle i lås.

Men tyvärr visade det sig att socialdemokratin – trots att jag gör bedömningen att stora delar av de intressen som ni företräder tycker att innehållet i energioverenskommelsen är riktigt bra – inte orkade med att då ingå en blocköverskridande överenskommelse. Det är jag den första att beklaga.

Från regeringens sida kommer en enda signal. Vi har en energipolitisk överenskommelse som ligger fast, med stabila och långsiktiga spelregler där vi tydligt går in med statligt stöd för att se till att det förnybara nu växer med rekordhastighet i Sverige.

Samtidigt har vi angivit mycket tydliga spelregler gentemot dem som eventuellt överväger att investera i kärnkraft i Sverige. Det enskilt viktigaste beskedet är att det inte kommer att bli vare sig direkta eller indirekta statliga subventioner till ny kärnkraft i Sverige. Sedan får andra dra sina slutsatser om vad det betyder för olika energislags konkurrenskraft.

När det gäller de diskussioner som har förts i Nordiska ministerrådet är det självklart att den svenska regeringen var representerad. De diskussioner som fördes där handlade om elprisområden som princip. Svenska regeringen har inte i Nordiska ministerrådet bundit sig för att vid något särskilt tillfälle införa elprisområden i Sverige. Däremot har det förts diskussioner om elprisområden per se.

När diskussionen kom upp som ett resultat av den danska klagan mellan Svenska kraftnät och kommissionen strävade Sverige genom Svenska kraftnät efter att slippa införa elprisområden tills Sydvästlänken var på plats. Hade den varit där redan i dag hade vi inte sett de prisskillnader som vi har sett initialt under november månad.

Anf. 81 LISE NORDIN (MP) replik:

Herr talman! Jag vill också säga tack till Anna-Karin Hatt som deltar i vår energipolitiska debatt i dag – och grattis på födelsedagen, förstås!

Det är en viktig diskussion, som utgår från att utsläppen av klimatgaser ökar. Hur kan den svenska energipolitiken på bästa sätt delta i en lösning av den utmaningen?

Miljöpartiet bedömer att Sverige gör störst nytta genom att utveckla förnybar teknik som vi kan leverera till resten av världen på ett effektivt sätt och som kan bidra till de delar av världen som i dag inte har någon koldioxidsnål energiproduktion.

Därför är vi väldigt kritiska till att regeringen skär ned stödet till förnybar energi och energieffektivisering. Frågan väcks därför hur regeringen och Anna-Karin Hatt menar att Sverige ska bidra till lösningen i fråga om att minska koldioxidutsläppen för energiproduktion när man skär ned på det förnybara.

Anna-Karin Hatt sade i sitt anförande att det nu är viktigt att ställa om energisystemet. Då undrar jag och Miljöpartiet: Till vad? Hur ska man ställa om energisystemet? Vi har i dag diskuterat vad regeringens energioverenskommelse egentligen innebär. Kommer det att bli ny kärnkraft eller inte? Det är den avgörande frågan.

Det som enligt branschen avgör om det blir ny kärnkraft är huruvida branschen kommer att ges något statligt stöd eller inte. Nu har det gått ett och ett halvt år sedan regeringen fick uppdraget att återkomma till riksdagen med garantier för att ny kärnkraft inte ges några subventioner.

Man har i dag chansen att förtydliga subventionsfrågan när Miljöpartiets motion, som innebär att kärnkraften ska betala ett fullt skadeståndsansvar i sin egen försäkring, behandlas. Det förslaget har allianspartierna i civilutskottet sagt nej till. Jag vill fråga Anna-Karin Hatt om hon delar bedömningen att det inte är en subvention vad gäller det begränsade skadeståndsansvar som kärnkraften i dag har.

Anf. 82 Statsrådet ANNA-KARIN HATT (C) replik:

Herr talman! Inriktningen är att ställa om det svenska energisystemet till ett långsiktigt hållbart energisystem. Det är just därför som vi har satt tydliga styrmedel på plats för att utveckla det tredje förnybara benet i energisystemet och framför allt det tredje förnybara benet i elproduktionssystemet genom elcertifikaten.

Vi har sedan energiöverenskommelsen ingicks inlett ett ambitiöst arbete i regeringen där vi vänder på alla stenar för att se om det finns några direkta eller indirekta statliga subventioner till den svenska kärnkraften. Det är en uppgift som vi har tagit på stort allvar, för vi menade verkligen vad vi skrev när vi ingick överenskommelsen. Därför har det arbetet behövt få ta lite tid. Jag hoppas att jag i närtid ska kunna återkomma till kammaren och redovisa resultatet av det arbetet.

När det gäller skadeståndsansvaret angav vi i överenskommelsen att kärnkraftsbolagen i ökad utsträckning ska bära sina egna kostnader också i form av ett ökat skadeståndsansvar. Det är därför som vi från svensk sida har sett till att höja skadeståndsansvaret för reaktorinnehavare till 12 miljarder, vilket är högre än i Pariskonventionen. Vi går längre än vad många andra länder i världen gör.

När det gäller att ställa om till det förnybara tycker jag att det är viktigt att se att vi har valt en strategi i Sverige som har varit väldigt framgångsrik, att använda kraftfulla generella styrmedel.

År 1991 var vi det första landet i världen som införde en generell koldioxidskatt. Samtidigt har vi ett starkt system när det gäller elcertifikaten, till exempel. Tillsammans styr detta mot en utveckling där det förnybara nu växer i rekordfart. Sedan alliansregeringen tillträdde 2006 har vi sett en femdubbling av vindkraften i Sverige, och den biobränslebaserade kraftvärmens växer väldigt starkt.

I tillägg till det har vi kompletterat med särskilt stöd till tekniker som är begynnande och som kan behöva stöd för att klara en marknadsintroduktion.

Anf. 83 LISE NORDIN (MP) replik:

Herr talman! Anna-Karin Hatt säger att det förnybara växer i rekordfart. Jag undrar hur man kan göra den bedömningen. Enligt de handlingsplaner som alla medlemsländer har skickat in till EU-kommissionen ligger Sverige i botten i vad gäller utbyggnadstakten i fråga om förnybart. Vi är näst sämst. Det enda land i EU som ligger efter oss i utbyggnadstakt i fråga om förnybar energi är Lettland.

Sverige har en stor andel förnybar energi tack vare att vi har en utbyggd vattenkraft och att vindkraften växer. Men totalt sett saktas utbyggnadstakten ned. Det beror förstås på den politik som förs. Man skär också ned stödet till utbyggnad av förnybar energi.

Jag tycker att frågan om skadeståndsansvaret när det gäller kärnkraften och att regeringen har höjt det till 12 miljarder kronor måste ses i ljuset av vad en kärnkraftsolycka bedöms kosta.

Kärnkraftsolyckan i Fukushima beräknas kosta den japanska staten ungefär 1 000 miljarder kronor, och det är bara i det skede man befinner sig i nu. Man tror att beloppet på prislappen kan bli dubbelt så högt. 12 miljarder, som man kräver de svenska kärnkraftverken på, blir en bråkdel. Slutsatsen är att det är de svenska skattebetalarna som får agera försäkringsbolag om en olycka skulle ske.

Man kan räkna på vad det blir per person. Om man tar 1 000 miljarder för olyckan i Fukushima minus de 12 miljarder som de svenska kärnkraftsägarna tvingas betala och delar det på alla människor som bor i Sverige innebär dagens villkor att varje svensk skulle tvingas betala strax över 100 000 kronor om en olycka skulle ske i våra kärnkraftverk i Sverige.

Innan vi höjer skadeståndsansvaret till vad en olycka i ett kärnkraftverk beräknas kosta är kärnkraften subventionerad. Regeringen har lovat att det inte ska vara några subventioner. Men eftersom vi inte får något besked har vi en passivitet i hela branschen. Vattenfall har under hösten gett väldigt olika besked om huruvida de vill bygga ny kärnkraft eller inte eftersom de inte vet vad regeringen kommer att landa i.

Jag vill fråga Anna-Karin Hatt: När kan vi tänkas få klarhet? När kan vi i den här kammaren och energibranschen få klarhet i vad regeringen anser är en kärnkraftssubvention?

Anf. 84 Statsrådet ANNA-KARIN HATT (C) replik:

Herr talman! Jag kan inte säga annat än att det är lite spännande att höra Lise Nordin vara så angelägen om att kraftindustrin ska få klara besked när det gäller kärnkraften därför att det eventuellt påverkar deras möjligheter att investera i ny kärnkraft. Det var en ny vändning från Miljöpartiet, om man säger så.

Jag tycker att vi borde glädjas åt att vi nu ser en rekordsnabb utbyggnad av det förnybara, att vi de senaste tolv månaderna har fått in 5 terawattimmar vindkraftsel, vilket är lika mycket som krävs för att försörja hela Jönköping med el under ett helt år, inte bara en gång utan sju gånger om. Om vi lägger ihop vindkraften och kraftvärmens har vi fått in 22 terawattimmar förnybar elproduktion, vilket är lika mycket som hela skogsindustrin, en av våra viktigaste näringar, behöver på ett helt år.

När det gäller försäkringsansvaret är jag den första att stryka under att det är jätteviktigt att den svenska kärnkraftsindustrin i ökad utsträckning faktiskt får bära sina egna kostnader och försäkra sig mot de risker som kärnkraften för med sig. Det är just därför som vi har höjt skadeståndsansvaret till 12 miljarder, och det är just därför som energiöverenskommelsen också innehåller en passus där vi faktiskt skriver att vi avser att utreda frågan om ett obegränsat skadeståndsansvar.

När det gäller kärnkraften i Sverige är jag övertygad om att många av dem som funderar på att investera i svensk kärnkraft tydligt har uppfattat vad energiöverenskommelsen innebär. Den innebär inga statliga subventioner, vare sig direkta eller indirekta. Den innebär att det aldrig får finnas mer än tio reaktorer i Sverige och att det inte kommer att bli aktuellt med

någon ny reaktor på någon ny plats. Det är tydliga förutsättningar. Utifrån det förs det samtal mellan kraftindustrin och basindustrin.

Jag kan bara notera att utfallet av de samtalen så här långt har lett till en rekordsnabb utbyggnad av den förnybara elproduktionen. Och i dagsläget förefaller det inte vara så att det av ekonomiska skäl är mest lönsamt att investera i kärnkraft i Sverige.

Anf. 85 KENT PERSSON (V) replik:

Herr talman! Jag får också instämma i hyllningskören till statsrådet på födelsedagen. Jag hoppas att du kan få fira den lite privat i kväll och inte bara hålla på med politik.

Innan jag går in på det som jag tänkte ta upp vill jag informera om att jag var en av dem här i kammaren som deltog i de energiöverläggningar som var före valet. Jag ska inte gå in i detalj på vad som sades, för det tänker jag inte säga. Men förutsättningarna för en energiöverenskommelse fanns aldrig när det inte fanns möjligheter att diskutera helheten. Energiministern kom dit med ett bundet mandat om vad det fick föras diskussion om, och kärnkraften ingick inte i det. Så låg det faktiskt till. Man ska alltså inte belasta Socialdemokraterna för att de smet ut, inte heller Vänsterpartiet eller Miljöpartiet för den delen. Det fanns inte förutsättningar att diskutera helheten.

Det var intressant att lyssna på statsrådet. Jag noterar att vi har läst samma litteratur, IEA:s årliga rapport. Den är dyster. Den säger också klart och tydligt att någonting måste göras. Då funderar jag lite grann på det som regeringen skriver i budgetpropositionen.

Regeringens målsättning är att bryta sambandet mellan ekonomisk tillväxt och ökad användning av energi och råvaror. Det låter väldigt intressant, och jag delar uppfattningen att det behöver göras om vi ska kunna klara våra målsättningar. Men det som har skett är att vi har ökat energianvändningen och ökat utsläppen under 2010. SCB har inte kommit med sin rapport. Det är USA:s energimyndighet som jag kan hänvisa till.

Anf. 86 Statsrådet ANNA-KARIN HATT (C) replik:

Herr talman! Det stämmer. Tittar man på statistiken ser man att Sverige, liksom många andra länder runt om i världen, har ökat sin energianvändning 2010 jämfört med 2009. Men då måste man ta hela historien. Vad beror det på? Jo, 2009 hade vi – det minns vi alla alldeles för väl – en stark finanskris och en stark lågkonjunktur då en stor del av hjulen i världen faktiskt stannade av. Det var en minskad ekonomisk aktivitet. Efter det har vi tack och lov sett en del återhämtningstecken, och inte minst i vårt eget land har tillväxten kommit i gång igen.

Skulle man, som Kent Persson antyder, sätta upp något slags absolut mål när det gäller energieffektivisering till exempel, som jag hörde dig nämna tidigare i debatten, skulle det i praktiken innebära att man satte strypsnara på den svenska tillväxten. Vi är ju ett exportland där det är viktigt att fundera över hur mycket energi det krävs för att producera inte bara de enheter som vi använder här hemma i Sverige utan också de vi väljer att exportera. Därför behöver man använda definitioner som fångar upp detta.

Jag är den första att understryka, precis som jag gjorde i mitt inledningsanförande, att jag är väldigt bekymrad över att IEA:s rapport pekar på att vi går i fel riktning. Vi är i ganska rask takt på väg att haverera möjligheterna att nå tvågradersmålet. Det är inte på skoj utan ett faktum som kommer att förändra våra livsbetingelser världen över.

Oavsett hur det går i Durban, och kanske ännu mer om man misslyckas i Durban, har vi i Sverige ett ansvar för att agera kraftfullt för att bidra till att hejda koldioxidutsläppen och minska klimatpåverkan.

Anf. 87 KENT PERSSON (V) replik:

Herr talman! Det kan inte vara rimligt att vi har en energieffektivisering som baseras på ekonomiska tillväxttal. Då får vi en politik som svarar. Vi får inte en politik som utgår från vad jorden tål i form av energiåtgång och förbrukning av råvaror. Det kan inte vara på det sättet.

Vad vi måste göra är att sätta mål för hur energieffektiviseringen ska gå till så att vi når upp till de målen. Vi är det land som förbrukar mest energi per invånare. Här finns givetvis möjligheter, och framför allt inom bostadssektorn. Ungefär en tredjedel av all energiåtgång kommer från den sektorn.

Jag förväntar mig att regeringen kommer med ett initiativ för hur byggnormer ska se ut för nyproduktion av bostäder och lokaler. Det kan inte vara så som jag har sagt tidigare att det är Boverket som ska sätta de normerna.

Jag vill erinra om att det här finns ett EU-direktiv som tydligt säger att vi ska nå fram till ungefär ett nollresultat fram till 2020 för nyproduktionen. Jag förväntar mig att regeringen kommer med någonting. Vi kan inte låta en statlig myndighet handha en sådan viktig fråga.

Min fråga är: När kommer det? Hur ska vi nå målsättningen att bryta sambandet mellan ekonomisk tillväxt och ökad användning av energi och råvaror? Jag delar uppfattningen att vi ska nå dit.

Anf. 88 Statsrådet ANNA-KARIN HATT (C) replik:

Herr talman! Vi har precis fått höra en av de viktigaste skiljelinjerna i svensk miljöpolitik. Antingen är det så att man tror att enda sättet att ta hänsyn till miljön och också värna klimatet är att minska vår ekonomiska aktivitet, hålla tillbaka tillväxten, och att tillväxten är problemet. Eller så tror man på att det svenska exemplet som har fungerat historiskt också kan fungera framöver.

Vi har sett att det är möjligt att förena högt ställda miljö- och klimatkrav med en hög ekonomisk tillväxt. Det är faktiskt så, vilket många av våra europeiska grannar inte tror, att om vi ställer höga miljö- och klimatkrav kan det i sig skapa ekonomisk tillväxt. Det kan skapa marknad för miljöteknikindustri inte minst här hemma som kan bidra till nya företag och nya jobb i Sverige.

Det är ett jätteviktigt område. Vi ser att miljötekniksektorn omsätter 120 miljarder i Sverige och sysselsätter 40 000 personer. Det skulle kunna bli så mycket mer förutsatt att man har en syn på miljö- och klimatpolitik där man tror på utveckling och tillväxten.

När det gäller nära-nollenergibyggnader stämmer det som Kent Persson säger. Det finns ett direktiv som vi ska genomföra i Sverige. Vi arbe-

tar precis just nu i Regeringskansliet på att ta fram ett förslag. Hur skulle en sådan definition kunna se ut?

Det handlar inte om nollenergi – då hade det varit väldigt enkelt – utan om en nära-nollenergibyggnad. Förslaget kommer inom kort att kunna gå ut på remiss. Min avsikt är att kunna lägga ett förslag på riksdagens bord under våren.

Det är väldigt viktigt. Ska vi lyckas komma åt klimatutmaningarna och lösa klimatproblemen måste vi fortsätta med energieffektivisering i de svenska bostäderna. Men vi måste också se till att ställa om det svenska transportsystemet så att vi till 2030 kan ha ett transportsystem som är helt oberoende av fossila bränslen.

(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.

(Beslut fattades under 9 §.)

8 § Integration och jämsällldhet

Föredrogs

arbetsmarknadsutskottets betänkande 2011/12:AU1

Utgiftsområde 13 Integration och jämsällldhet (prop. 2011/12:1 delvis).

Anf. 89 MARIA STENBERG (S):

Herr talman! Denna kammardebatt ska handla om integration, diskriminering och jämsällldhetsfrågor. Det är aktuella och viktiga frågor med många olika perspektiv. Jag ska belysa några socialdemokratiska vinklar.

Som socialdemokrat lever jag efter samhällsvisionen jämsällldhet, rättvisa och solidaritet. Jag tycker dessa klassiska socialdemokratiska värdeord håller än i dag. Men naturligtvis behöver de fyllas med politiska alternativ och politiska svar. Det är svar som utgår från dagens samhälle och som ser framtidens utmaningar för jämsällldheten, integrationen och den diskriminering som det går att se prov på dagligen.

Kvinnor och kvinnors arbete är en fråga om rättvisa, och det finns utmanande möjligheter på det området. Det handlar om att aktivt öka kvinnors deltagande på arbetsmarknaden, speciellt när det gäller kvinnor med utländsk bakgrund och kvinnor som är nyanlända. Det är en möjlighet att öka sysselsättningen.

Arbetslöshetsciffrorna skrämmar för den här gruppen, och deras deltagande är betydligt lägre än för gruppen kvinnor som helhet. Det behöver inte vara så. Högre ambitioner som innefattar en aktiv arbetsmarknadspolitik, en sammanhållen utbildningslinje och en stark näringspolitik har gjort och kommer att göra Sverige och de människor som bor här starkare.

Att rusta människor för nya jobb och nya utmaningar är att investera för framtiden. Det är en fråga om solidaritet. Samtidigt finns det i dag år 2011 provocerande orättvisor på den svenska arbetsmarknaden för kvinnor oavsett bakgrund, men tydligast för kvinnor med utländsk bakgrund.

Här kommer några axplock av de provocerande orättvisorna: otrygga anställningar har ökat, visserligen stimulerande arbetsuppgifter som sakta

men säkert fylls på med stress och deadlines, den lägre livsinkomsten består, hårt styrda arbetsuppgifter med en liten eller obefintlig chans att påverka, deltidsanställningar som fortsätter i en aldrig sinande ström och kvinnor som är födda i andra länder som fastnat i långtidsarbetslöshet och sällan fått chansen till ett jobb och därför har stora svårigheter med den egna försörjningen.

Det är en fråga om jämsällldhet. När jag nagelfar Arbetsförmedlingens statistik och siffermaterial hittar jag nästan ingen positiv utveckling för människor med utländsk bakgrund oavsett kön. Det är kallt och tufft på arbetsmarknaden för den här gruppen. Men det är en grupp där det finns en oanad potential i sysselsättningen. En aktiv och stark arbetsmarknadspolitik hade behövts mer än någonsin i dag.

Den borgerliga regeringens så kallade arbetslinje har misslyckats framför allt för den gruppen. Klyftor och ojämställldhet ökar genom att människor förvägras möjligheten till egen försörjning. De blir obönhörligt hänvisade till försörjningsstödet hos kommunerna. Försörjningsstödet, som är samhällets yttersta skyddsnät, har i dag med den borgerliga regeringens politik i stället blivit en bister verklighet för många familjers försörjning. I tider av arbetslöshet, och framför allt långtidsarbetslöshet, blir den förstörda a-kassan ett tydligt tecken på människors sköra förmåga till försörjning i ett borgerligt samhällsbygge. Det är en fråga om rättvisa.

Herr talman! Jämställldhet mellan kvinnor och män behöver alltid debatteras och synliggöras. Men i dagens samhälle är det också viktigt att lyfta blicken och se flyktingars och invandrades svårigheter att få ett jobb och den diskriminering som många av dem utsätts för. Det finns många andra perspektiv som vi behöver debattera i jämsällldhetens spår.

Jag vill belysa några ytterligare saker i jämsällldhetens spår som vi behöver se och debattera. Unga kvinnor, framför allt inom LO-yrken, riskerar på dagens arbetsmarknad att hamna i en aldrig sinande ström av visstidsanställningar. Det är anställningsformer som kan staplas på varandra. Det finns kvinnor med funktionshinder som upplever att handikappet blivit ett viktigare perspektiv än förmågan att arbeta och kvinnor från andra länder som ska kämpa med språket, miljön, familjen och diskrimineringen på arbetsmarknaden.

Det är klart att det går att förbättra, förenkla och klargöra. Politik spelar roll. Politiska beslut spelar också roll. Det går att göra skillnad om man anstränger sig.

Men om man inte anstränger sig eller har en annan agenda kan effekterna av politiska beslut bli som några exempel kan visa.

Ett exempel på vad jag menar är den borgerliga regeringens vårdnadsbidrag, som visat sig bli den kvinnofälla som vi socialdemokrater varnade för. En betydande majoritet av dem som använder vårdnadsbidraget är kvinnor, nio av tio senast jag kollade, och 30 procent av dem är invandrade kvinnor.

Jag påstår här och nu att kvinnor med utländsk bakgrund som står långt bort från arbetsmarknaden och har språksvårigheter absolut inte får större möjlighet till vare sig ett arbete eller större inflytande i samhället med ett vårdnadsbidrag. Jag har faktiskt alltid undrat på vilket sätt den borgerliga majoriteten anser att ett vårdnadsbidrag gynnar dessa kvinnors språkutveckling och deltagande i samhällslivet.

Ett annat exempel är införandet av en bonusutdelning till de sfi-studenter som klarar utbildningen snabbt. Här finns en övertro på ekonomiska incitament hos den borgerliga majoriteten som väljer att inte se människors olika förutsättningar och möjligheter att klara en språkutbildning. Jag kan garantera er att jag inte skulle bli bättre på arabiska om jag så fick 12 000 kronor i bonus. Jag har helt enkelt svårt med nya språk, och jag tvivlar på att jag är ensam om det. Därför väljer vi socialdemokrater att satsa de 100 miljoner som sfi-bonusen kostar, men även de 600 miljoner som finns i etableringslotssystemet hos Arbetsförmedlingen, på att förstärka samarbetet och öka samverkan mellan kommunerna kring högre kvalitet i insatserna för dem som är nyanlända.

Herr talman! Vi socialdemokrater anser att alla Sveriges kommuner ska ta ansvar för flyktingmottagandet. Det gynnar den enskilde och det gynnar kommunerna som får nya medborgare med olika och unika kompetenser och erfarenheter. Men det är klart att Sveriges kommuner måste få ekonomiska förutsättningar för det ur ett långsiktigt, förutsägbart och stabilt perspektiv. Det får ju inte bli som i dag, när etableringsreformen har bildat ett ekonomisk glapp som drabbar både enskilda människor och kommuner. Krångel och strul vittnar många handläggare hos både kommun och Arbetsförmedlingen om. Det är klart att det går att göra bättre.

Sveriges kommuner har mycket att ge och tillföra när det handlar om insatser för nyanlända: De har tillgång till praktikplatser i sina egna verksamheter, de är huvudmän för sfi-undervisningen och där finns bostäderna och all annan välfärd nära medborgarna. Detta skulle kunna användas på ett bättre sätt i integrationsarbetet. Alla skulle vinna på en ökad och mer strukturerad samverkan.

Herr talman! Helt kort vill jag säga några ord om jämställdhetsdebatten, en debatt som, vilket jag sade tidigare, skulle må så mycket bättre om vi fick in andra vinklar och perspektiv och om den även omfattade invandrade kvinnors levnadsvillkor i dagens samhälle. Många av dessa kvinnor har inget jobb och inget nätverk. De blir då helt utlämnade till make och övrig familj. Här lever de, mitt ibland oss i det svenska samhälle som tyvärr ibland uppvisar en oförmåga att se och hjälpa. Till exempel uteblir kravet på att stå till förfogande eller att fullfölja en utbildning. Rädslor och okunskap i förhållande till olika kultur och bakgrund blir ett ok för dessa kvinnor att bära.

Inget jobb – ingen egen inkomst. Ingen egen inkomst – inget självbestämmande. Inget självbestämmande – inga möjligheter till egna livsval. Det är vardagen för många av dessa kvinnor. Det går som en cirkel runt, runt utan slut.

Där ska samhället träda in. Krav ska ställas och möjligheter ska ges. Jämställdhet, rättvisa och solidaritet ska omfatta och gälla kvinnor och unga flickor oavsett bakgrund som kanske etnicitet eller religion.

Kartläggning, forskning och struktur är nödvändigt. Vi vet uppenbarligen för lite, men det är inte alltför betungande att ta reda på fakta. Regeringen borde kunna göra så mycket mer när det gäller integration och livssituation för dessa kvinnor.

Herr talman! Det är självklart att arbetsmarknadspolitiken har en naturlig och viktig roll i integrationsarbetet, och självklart står vi bakom alla våra reservationer, men för tids vinnande yrkar jag bifall endast till reservation nr 3.

Anf. 90 MEHMET KAPLAN (MP):

Herr talman! Utgångspunkten för jämställdhetsfrågorna är från regeringens sida att målet för denna politik ska vara att kvinnor och män ska ha samma makt att forma samhället och sina egna liv. Vi har ett makroperspektiv och vi har ett individperspektiv.

Miljöpartiet delar regeringens ambition när det gäller inriktningen för politiken. Under fyra punkter ser vi att det finns en idé om att inriktningen ska vara till för att uppnå det större syftet.

Det första är en jämn fördelning av makt och inflytande. Kvinnor och män ska ha samma rätt och möjlighet att vara aktiva medborgare och att forma villkoren för beslutsfattandet.

Den andra punkten handlar om ekonomisk jämställdhet. Kvinnor och män ska ha samma möjligheter och villkor i fråga om utbildning och betalt arbete som ger ekonomisk självständighet livet ut.

Den tredje punkten handlar om jämn fördelning av det obetalda hem- och omsorgsarbetet. Kvinnor och män ska ta samma ansvar för hemarbete och ha möjligheter att ge och få omsorg på lika villkor.

Den fjärde punkten handlar om mäns våld mot kvinnor och arbetet för att få detta att upphöra. Kvinnor och män, flickor och pojkar ska ha samma rätt och möjlighet till kroppslig integritet.

Det är vad som är lika. Men det är vägen dit, hur vi når målet ett jämställt samhälle, som skiljer oss gröna från regeringen. Ökad individualisering av föräldraförsäkringen är en sådan fråga. Vikten av offentlig barnomsorg för att stärka kvinnors ställning på arbetsmarknaden och omfattningen av detta är en annan, framför allt för att få fler män att ta ett ökat ansvar för det obetalda arbetet. Om vi ska uppnå ekonomisk jämställdhet och en jämn fördelning av det obetalda hem- och omsorgsarbetet måste vi ha ett mer jämställt arbetsliv, det område som vårt utskott, arbetsmarknadsutskottet, har ansvar för.

Vi måste också ha ett mer jämställt liv utanför arbetet. En avgörande aspekt här, herr talman, är föräldraförsäkringen. Miljöpartiet har tidigare fört fram idén om en ökad individualisering av den försäkringen, och vi talar om en tredelning.

När det gäller det argument som då och då kommer upp från den borgerliga sidan just när det gäller föräldraförsäkringen, att det avgörs bäst hemma vid köksbordet, måste vi förstå att den här typen av tankar inte existerar i ett vakuum. Samhällets strukturer bidrar starkt till och inskränker människors verkliga frihet att välja. En valfrihet som låter som en bra reform kan vara en instängning för många individer.

Att kvinnor i arbetslivet i genomsnitt tjänar mindre än män är också en starkt bidragande orsak till denna ojämslällda fördelning av föräldraledigheten. Utan den jämlikheten finns det egentligen ingen riktig valfrihet.

Vi blev tidigare vittne till hur Alliansen i smyg avskaffade målet om det jämställda uttaget av föräldraförsäkringen. Det togs bort ur Försäkringskassans regleringsbrev från Socialdepartementet. När ansvarig minister fick frågan om jämställdhetsingången skakade man på huvudet och ryckte på axlarna.

Ett av fackförbunden, TCO, presenterade för ett par veckor sedan ett nytt jämslällldhetspolitiskt program där det bland annat föreslås just ingångar när det gäller de så kallade pappamånaderna för att vi ska kunna hantera arbetslivet också i övrigt på ett mer jämslällldt sätt.

Vårt område, jämslällldhet och integration, som vi i dag debatterar går inte att rycka loss från helheten. Det vi gör inom ett utgiftsområde påverkar utgiftsområde 13 mycket tydligt.

Vi måste börja arbeta med jämslällldhet på ett integrerat sätt. Det har gjorts mycket på området. Men de senaste åren ser vi att problemen har blivit större när det gäller siffrorna som inte går åt rätt håll. Vi har mycket att vara stolta över när det gäller vårt land Sverige, men på jämslällldhetsområdet måste arbetet fortgå och intensifieras, inte monteras ned eller döljas bakom snygga formuleringar.

Vi lät riksdagens utredningstjänst genomföra en fördelningspolitisk analys av vår ekonomiska politik och utgiftsområde 13 som ingår där. Denna analys visar att kvinnorna får drygt 60 procent av den totala förändringen av nettoinkomsten.

Om vi tittar på hur det har sett ut de senaste åren i Sverige ser vi att skattesänkningar för redan högavlönade har betalats med försämringar i trygghetssystemen för sjuka och arbetslösa. Återigen rör vi oss inom flera olika utgiftsområden.

Under den förra mandatperioden fick den rikaste tiondelen en större inkomstökning än den halva av befolkningen som tjänar minst fick tillsammans. Det är en förskjutning och en orättvisa som sprider sig.

Nästan 60 procent av skattesänkningarna gick till män samtidigt som kvinnor i högre grad än män drabbas av försämringarna i just sjuk- och föräldraförsäkringarna.

När det gäller idén om hur vi ska få till stånd en liten förändring i det stora skepp som stävar mot framtiden tror vi att vi måste minska löneskillnaderna mellan män och kvinnor i den statliga verksamheten där vi faktiskt kan påverka. Den svenska modellen är unik och har tjänat oss väl när det gäller arbetsmarknadens parter. Men staten är en part, och kommunerna är också parter i detta. Där har vi politiker som sitter och bestämmer.

Beträffande den del som handlar om integration vill jag ta upp några frågor, och jag kommer att återkomma till det i mina repliker till de borgerliga företrädarna.

Vi vet att alla inte har samma rättigheter och möjligheter att verka i landet Sverige. I statistiska granskningar av arbetsmarknaden, den politiska arenan och brottsutsattheten framträder uppenbara olikheter mellan grupperna. Än tydligare blir skillnaderna i människors egna upplevelser av samhället om man tar sig tid att lyssna på dessa berättelser. Det handlar om fruktlös jakt på arbete, om sexistiska kränkningar i form av ord, tafs och våld, om timslångt sökande efter ett kafé där man kommer in med rullstolen.

Vi kan inte hävda att Sverige är ett jämslällldt och jämlikt land på detta område, lika lite som vi kan säga att vi är sämst. Vi är på god väg. Vi har jobbat mycket med dessa frågor. Men att luta sig tillbaka och tro att arbetet är klart är mycket förmätet, men det är det som vi ibland hör från vissa regeringsföreträdare.

Beträffande utgiftsområdet som sådant håller vi med om det som Socialdemokraternas företrädare säger om sfi-bonusen. Drygt 20 miljoner kronor har betalats ut i sfi-bonus. Bonusen har i första hand kommit de redan studievana till del, personer som även utan bonus hade klarat sina sfi-studier under utsatt tid. Precis som Maria Stenberg sade handlar det faktiskt om mer än piskor.

De medel som i dag betalas ut som bonus behövs mycket bättre i den ordinarie verksamheten för att just stärka sfi-undervisningen, sfi-lärarnas förutsättningar och alla elevers möjligheter att lära sig svenska.

Här är det viktigt att komma ihåg den inställning till språket som vi har här i Sverige. Ibland märker vi när vi är i andra länder att vi som svenskar har ett mycket märkligt förhållande till vårt språk. Jag skulle nästan vilja kalla det för språkfascism, men jag gör inte det eftersom det ändå finns en idé om att det är viktigt att lära sig språket, att intonation är viktigt och att språkmelodi är viktigt. Men hur viktigt är det, och vilken gräns sätts för att kunna hantera en ansökan när företaget skriver att man ska kunna prata och skriva flytande svenska? När vi är med utskottet eller på enskilda utrikesresor och faktiskt ser hur många andra länder har löst frågan rätas många frågetecken ut.

Vi föreslår att sfi-bonusen avskaffas och att de medel som är avsatta för detta ändamål används för att stärka den ordinarie undervisningen. Vi har därför omfördelat 100 miljoner kronor från vårt utgiftsområde 13 till utgiftsområde 16 under utbildningsutskottets domäner, vilket absolut inte ska tolkas som att vi tycker att det är mindre viktigt med svenskundervisning.

Herr talman! Jag vill avsluta med att ta upp en viktig ansats när det gäller en av våra motioner och reservation 5. Under mina resor runt om i landet då jag har besökt ett antal arbetsplatser inom de så kallade gröna näringarna har jag nämligen blivit förvånad över att det är så pass få företagare med utomeuropeisk bakgrund inom detta viktiga område, trots att vi vet att andelen utrikes födda företagare inom andra branscher är förhållandevis större. Vi vet att få nyanlända invandrare bosätter sig på landsbygden eller får arbete i företag som etablerar sig på landsbygden. Vi tror att en ökad etablering av utrikes födda på landsbygden faktiskt kan åstadkomma många positiva saker. Det går att uppnå. Det finns en utredning, *Mångfald som möjlighet*, där det föreslås en rad konkreta åtgärder såsom grön lots, grön validering, grönt kort och grön sfi, exportsatsningar med invandrare som representanter och andra strukturella åtgärder.

Att finna dessa positiva incitament till boende utanför storstadsregionerna tycker vi är en angelägenhet för alla parter. Att kommentera detta med bara någon mening i betänkandet tycker jag är lite märkligt med tanke på att det är den typen av incitament som regeringen normalt arbetar med.

Med dessa ord yrkar jag bifall till vår reservation 5, och jag hoppas att kunna återkomma i den fortsatta debatten när det gäller de andra frågorna.

Anf. 91 MIKAEL JANSSON (SD):

Herr talman! Eftersom Sven-Olof Sällström har fått stryka sig från talarlistan på grund av sjukdom är jag primärt här för att yrka bifall till

hans förslag. Jag yrkar därmed bifall till motion A388 av Sven-Olof Sällström och bifall till reservationerna 1 och 2.

Anf. 92 CHRISTINA HÖJ LARSEN (V):

Herr talman! När jag skulle skriva detta anförande kände jag att det i den integrationspolitiska debatten finns någonting som lite grann skaver i skon, så jag undrar: Vad är det som ligger där och skaver? Är det den mycket oroväckande statistik som visar att fattigdomsgraden i Sverige alltmer kopplas till etnisk bakgrund?

SCB:s siffror visar att de mest sårbara är utomeuropeiska invandrare som varit i vårt land mindre än tio år. Av dessa räknas 60 procent som fattiga – de har mindre än 60 procent av medianinkomsten.

Klasstrukturerna har fått en etnisk dimension. Fattigdomen har fått färg. Detta sammanfaller självklart med svårigheterna för dem som slarvigt kallas utlandsfödda att komma in på arbetsmarknaden. Sedan tidigare vet vi att den strukturella diskrimineringen på arbetsmarknaden gör det betydligt svårare för människor med utländskt klingande namn att kallas till intervju. Vi vet att kompetens, utbildning och yrkeslivserfarenhet inte tas till vara i samma utsträckning när din bakgrund är utomeuropeisk som när du har dina rötter i Norden.

Herr talman! Är det kanske regeringens konsekventa privatiseringsiver som skaver?

Genom systemet med etableringslotsar försöker regeringen i vanlig ordning leka affär, till synes utan att låta sig störas av att resultaten uteblir just för dem som skulle hjälpas av reformen.

TV4 visade för knappt en månad sedan att endast ett fåtal har fått arbete genom reformen trots att denna kostar nästan 1 miljard.

Just som med jobbcoacherna skapas ett system där företag utan större ansträngning kan plocka ut ersättning för oseriös verksamhet. Etableringslotsen får ersättning endast för att träffa den arbetssökande tre timmar i månaden – oavsett vilka utgångspunkter eller behov man egentligen har.

Befintlig mottagning i kommunerna slås sönder, och även om duktiga och engagerade människor tar sig an etableringsuppdraget är helhetssynen slagen i spillror. Kommunerna lägger ned arbetet med arbetsförberedande insatser eftersom de inte längre ersätts för sitt arbete, och Arbetsförmedlingen har ännu inte hunnit få till stånd nya.

Etablering för familj, barn, funktionshindrade eller gamla faller mellan stolarna i det strikta arbetsmarknadsperspektiv som numera kallas arbetslinjen. Det är som om varje människa inte också är en del av ett sammanhang som måste fungera. Barnen måste ha plats i barnomsorgen. Anhöriga med hjälpbehov måste ges assistans och gamla en plats i samhället.

Det är någonting som skaver i skon, herr talman!

Det kan även vara det faktum att det är en välutbildad amerikan som av familjeskäl flyttat till Sverige som är den typiska mottagaren av en sfi-bonus, till exempel i Malmö. Där är det få som sökt bonusen, och av de 72 personer som sedan september förra året fått pengar var 53 placerade på sfi:s högsta kursnivå. Dessa elever har generellt mer än tolv års utbildning med sig från hemlandet. På den lägsta kursnivån, som rymmer

personer som oftast har mindre än sex års skola bakom sig, har endast en enda elev lyckats få pengar.

Sfi-undervisningen är i många fall alldeles för likriktad och inte av tillräckligt hög kvalitet. Människor som redan har en yrkesutbildning och som är ivriga att komma direkt ut i arbetslivet sitter fortfarande tillsammans med människor som behöver särskilt anpassad undervisning för att påbörja den svåra alfabetiseringsprocessen.

Vid ett besök i Falköping nyligen träffade jag en kvinna som i 25 år arbetat som frisör i sitt hemland. Hon ville inget annat än att få plocka upp saxen och fortsätta att arbeta i Sverige. Hon saknade verkligen yrkesinriktad svenska för invandrare som lättare kan kombineras med yrkespraktik.

Jag vill inte veta allt om kantarell, sade hon. Jag vill bara lära vanlig svenska så att jag kan börja jobba.

Ja, herr talman, allt det här skaver naturligtvis. Men mest av allt skaver det som det *inte* sägs så mycket om i betänkandet. Det gnager att regeringen inte ser en tydlig koppling mellan hur människor behandlas i asylprocessen och dessa människors möjligheter att sedan släppas in i det svenska samhället.

När asylsökande nekas samma rätt till vård som övriga invånare skickas en tydlig signal: Du är inte som vi. Din hälsa är inte lika värdefull som vår.

När somaliska familjer nekas familjeåterförening med barn, föräldrar eller en kärlek skickas en tydlig signal: Du är inte som vi. Din familj är inte lika värdefull som vår.

När människor från andra delar av världen inte får sin utbildning eller yrkeslivserfarenhet validerad och när deras kompetens inte efterfrågas på arbetsmarknaden skickas en tydlig signal: Du är inte som vi. Ditt kunande är inte lika värdefullt som vårt.

Individen – kanske en mamma, en basketspelare eller en frisör – blir endast en del av en stor, grovt utmejslad grupp: utlandsfödda.

Stenen som verkligen skaver i skon är obehaglig. Den orsakas av en segregation som skär igenom hela samhället – det gäller då bostäder, skola och arbete. Det som krävs är en politik för full sysselsättning, för fler och bättre bostäder och för en välfärd som drivs utifrån invånarnas behov, inte utifrån regeringens behov av att låta företagen leka affär med skattepengar.

Stenen orsakas även av en strukturell rasism som drabbar delar av befolkningen i livets *alla* skeden – när dessa människor söker bostad och söker jobb och när deras barn går i skolan.

För att plocka bort den stenen ur skon krävs det en politik som utjämnar klassklyftorna samt en rejäl upprustning av välfärden.

Vänsterpartiet har en politik för full sysselsättning och utvecklad välfärd. Vi vill dessutom ersätta lotssystem och sfi-bonus med ökade anslag till kommunerna för flyktingmottagande samt lagstifta om att samtliga kommuner ska vara skyldiga att ta emot flyktingar.

Herr talman! För några timmar sedan arrangerade Fem-i-tolv-rörelsen en manifestation mot rasism här i riksdagen. Jag läste då upp ett stycke ur en text som Jonas Hassen Khemiri publicerade i DN den 19 december förra året, en vecka efter terrordådet på Drottninggatan.

Texten handlar om att reduceras till att företräda ett ”de”, om att förminska som människa så att man endast representerar en stor diffus grupp.

Ett kort utdrag ur det Hassen Khemiri skriver:

”Jag ringer mina bröder och säger: Det hände en så sjuk sak i går. Har ni hört? En man, en bil, två explosioner, mitt i city.

Jag ringer mina bröder och säger: Nej ingen dog. Eller. En dog. Han dog. Han som inte är vår bror. Men visst. Vissa kommer försöka sammankoppla honom med oss. Hans namn, hans ursprung, hans hårfärg. Tillräckligt likt (eller inte likt alls).

Jag ringer mina bröder och säger: Akta er. Ligg lågt i några dagar. Lås dörren. Dra för gardinerna. Om ni måste gå ut. Lämna Palestinasjalen hemma. Bär inte på någon misstänkt väska. Hög volymen i lurarna så att ni inte blir berörda av folks kommentarer. Blunda för att slippa folks blickar. Viska på tunnelbanor, skratta lågt på biografen. Smält in, gör er osynliga, förvandla er till gasform. Väck ingens och jag menar ingens uppmärksamhet.”

Herr talman! Så skriver Jonas Hassen Khemiri. Det är denna verklighet vi måste ändra på – en verklighet där ursprung gör att individer klumpas ihop i grova kategorier som förstärker klassklyftor och segregation. Det är denna verklighet som skaver i skon.

Naturligtvis ställer jag mig bakom Vänsterpartiets alla reservationer här och det särskilda yttrande som beskriver vår politik. Men för tids vinnande yrkar jag bifall endast till reservationerna 4 och 8.

Anf. 93 HANIF BALI (M):

Herr talman! I december 2010 genomförde Alliansen en av de viktigaste reformerna för att förstärka arbetslinjen. Det var den nya etableringsreformen för nyanlända som då sjsattes.

I slutet av 1970-talet och i början av 1980-talet störtök sysselsättningen bland utrikesfödda. Från att sysselsättningen bland utrikesfödda tidigare hade varit högre än bland inrikesfödda blev det en störtökning till en drygt 20 procentenheter lägre sysselsättning, och sysselsättningen fortsatte att sjunka. Fortfarande har det inte skett en återhämtning.

År 1982 togs beslutet att börja särbehandla invandrare. År 1982 togs beslutet att arbetsmarknaden inte längre skulle vara motorn för nyanlända in i det svenska samhället, utan det skulle vara kommunernas socialförvaltningar. På den tiden då Domus hette Domus bestämde sig Sverige för att arbetslösa svenskar behövde jobb medan invandrare skulle få en kommunal snuttefilt från socialförvaltningen.

Det är därför glädjande att Alliansen nu tar ansvar för de nyanlända och för att bryta denna negativa trend. Nyanländas första kontakt med samhället är nu arbetsförmedlare. Vi har tillsammans med Miljöpartiet öppnat för en ny form av invandring, som bygger på att man har ett jobb redan innan man sätter sin fot i Sverige. Andelen invandrare som under sitt första år har fått en kontakt med arbetsmarknaden var förut bara 50 procent – på ett helt år. Sedan denna reform har 90 procent fått kontakt med arbetsmarknaden på ett halvår.

Etableringsreformen tar också tag i de enorma skillnader som finns i kommunernas mottagande. Det gjordes en undersökning 2003 som visade att i Sigtuna var 91,9 procent av alla bosnier sysselsatta. Motsva-

rände siffra i Malmö var 52,6 procent. Denna skillnad är oacceptabel och orimlig. Vi kan inte kräva att någon, svensk eller utrikesfödd, ska ha förståelse för socialförvaltningarnas inkompetens vid val av bostadsort. Ännu mindre kan man acceptera dessa ödesdigra konsekvenser för ens framtid. Det är därför vi lyfter upp integrationsfrågan från att vara en kommunal angelägenhet till att vara en nationell angelägenhet.

Det finns dock många utmaningar kvar. Den första är bostäder. Där jobben finns, finns inte bostäder. Så ser det ut i detta land. Det drabbar alla, men det drabbar främst dem som vill ta sitt första steg i det svenska samhället – ungdomar och invandrare. Vi har hög arbetslöshet i vissa regioner och arbetskraftsbrist i andra. Samtidigt har det aldrig skett att en politiker pekat på en markplätt i Stockholm, Göteborg eller Malmö och sagt att man får bygga där, och så har ingen byggt. Det har aldrig skett. Det finns inte brist på vare sig vilja att bygga eller pengar från bostadsbolagens sida.

Det är därför jag nu vänder mig till stadsbyggnadsnämnder och kommunalråd men även nejsägande medborgare i alla landets tillväxtregioner och säger att vi behöver bostäder. Vi behöver bygga, vi behöver bygga ut och vi behöver bygga tätt, men ni står i vägen. Jag vet, jag vet; det finns alltid en ek att rädda, en buske att ockupera, en groda i fara eller en sluss att bevara – absolut! Problemet är dock att Sverige inte tog sig ur fattigdom och blev det land det blev genom att vi bestämde oss för att bo som barnen i Bullerbyn.

Det är därför vi måste vara självkritiska i alla partier, från SD till Vänsterpartiet, sossarna, Miljöpartiet och Alliansen. Vi tenderar att alltid lyssna på dem som tycker att det här med bostäder är bra – fast inte här. Det här med arbetsplatser är bra – fast ska vi verkligen bygga dem här? Den fajten måste vi ta. Från reaktionära, blåhåriga nejsägare till hampadlande trädskrämmare måste vi ta den fajten. Vi får inte Sveriges arbetsmarknadspolitik och integrationspolitik att funka annars. Det är en av de stora utmaningarna för integrationspolitiken.

Det var den första utmaningen. Den andra utmaningen är socialbidragen. Sedan nyanlända hamnade i socialbidragens fälla i början av 80-talet har det haft katastrofala följder för sysselsättningen. Vad blev svaret och reaktionen från politikerna? Jo, vi började diskutera strukturell diskriminering. Vi började diskutera skolavslutning i kyrkan. Vi började diskutera samförstånd kontra nationell identitet. Jag kan dra exempel: I Botkyrka ville kommunen ge en get till varje invandrad kvinna, för det trodde man var lösningen. I samma kommun rasar SD över att det finns separata grillar för fläsk och nötkött i vissa parker.

Samtidigt ignorerar vi det enkla faktumet att margineffekten för att ta ett jobb för en nyanländ invandrarfamilj som har två barn och går på socialbidrag är 105 procent. Man förlorar pengar på att ta ett jobb. Sedan sitter vi här och undrar varför folk inte är i arbete. Vi har konstruerat ett bidragssystem som gör att du faktiskt kan få mer pengar i plånboken av att föda ett till barn än om du tar ett jobb. Du tjänar mer på att sätta ett till barn i fattigdom – för det är vad det är – än att ta ett jobb och börja bygga en framtid, en karriär och en delaktighet i samhället. Sedan står vi här och undrar varför endast 60 procent av utrikesfödda kvinnor är i arbete.

Detta är enkla ekonomiska fakta som vi inte konfronterar. 67 procent av alla med långvarigt socialbidrag är utrikesfödda. I diset mellan batik,

kryddstarka maträtter i Folkets Hus och hetsande mot religioner och folkslag har vi glömt bort dessa enkla, grundläggande ekonomiska faktorer. Får människor mer pengar av att gå på bidrag än av att arbeta kommer de att gå på bidrag. Jag förstår Socialdemokraterna och Vänsterpartiet när de vill att bidragen ska vara höga för människor som temporärt faller, så att de kan studsas upp på detta skyddsnät till ett bättre liv. Jag har förståelse för den tanken. Men för människor som alltid har varit och är på botten är detta nät över deras huvuden inget annat än en bur.

Om jag ska vara ärlig mot människorna i denna kammare och er som tittar på detta kan vi vara aktiva här och driva på för en snabbare integration av de nyanlända. Vi kan se till att fler hamnar i arbete snabbare. Vi kan se till att svenskundervisningen blir lite bättre. Men ska vi verkligen lösa de integrationsproblem som finns i Sveriges förorter måste vi ta tag i den svenska bidragsmodellen. Den viljan måste vi ha. Vi måste se över den retroaktiva föräldraförsäkringen, vi måste se över svenskundervisningen och vi måste ta tag i socialbidragen.

Trots den alarmerande bild jag har målat upp pekar det faktiskt åt rätt håll. Sedan reformen har, enligt de preliminära siffror som kommit in, andelen människor som hamnat i arbete fördubblats. Det är fortfarande väldigt låga procent efter ett år, men det vi har gjort tyder på att det blir bättre. Alliansens skifte i mottagandet har slagit fast att det är arbete som är motorvägen i det svenska samhället – inte bidrag, getter, kryddstark mat på Folkets Hus, hets mot folkgrupp eller hets mot religioner.

Med arbetslinjen kommer Sverige att fortsätta att bli ett ännu mer fantastiskt land. Därför, herr talman, yrkar jag bifall till förslaget i betänkande AU1.

(Applåder)

Anf. 94 MARIA STENBERG (S) replik:

Herr talman! Denna debatt om integrationspolitiken är rätt intressant, och jag har lyssnat med intresse på Hanif Balis inlägg.

Jag sade i mitt anförande att kommunerna har bra förutsättningar att göra etableringen i Sverige lite snabbare och smidigare. Man har tillgång till arbetsplatser, man står för sfi-undervisning och så vidare.

Därför läste jag med rätt stort intresse Hanif Balis debattinlägg i Svenska Dagbladet på Brännpunkt för en tid sedan, och jag ska citera ur det: ”Regeringen har sedan årsskiftet lagt detta ansvar på Arbetsförmedlingen. Vi befarar att Arbetsförmedlingen inte kommer att uppnå samma goda resultat.”

Då blir min fråga: Om Hanif Bali, som är moderat och representerar regeringspartiet, nu har de goda erfarenheterna av att åtminstone hans egen hemkommun har så goda erfarenheter av att bedriva integrationsarbete, varför har då inte arbetsmarknadsutskottets moderater fått gehör hos regeringen för att även kommuner borde få bedriva lotsverksamhet?

Anf. 95 HANIF BALI (M) replik:

Herr talman! Det var en väldigt bra fråga. Svaret är väldigt enkelt, nämligen att Solna är en parentes på den svenska kommunkartan. Det är inte så att 80 procent av alla utrikes födda som kommer in i landet får arbete inom två år, som det är i Solna. Så ser det inte ut.

I Malmö, Göteborg och i gemene kommuner ser det väldigt dåligt ut. Det vi pratar om är att de kommuner som är bra ska få vara med. Men då tycker jag att vi ska vara ärliga. I Solna är vi för denna reform att Arbetsförmedlingen tar ansvaret. Vi tar en smäll, absolut, men genomgående i landet är det ett lyft. Arbetsförmedlingen kanske inte är lika bra som de bästa kommunerna, men Arbetsförmedlingen är definitivt mycket bättre än de flesta dåliga kommuner. Så är det.

Därför kräver vi inte att vi ska gå tillbaka till det system som fanns förr. Det är inte så att gemene kommun är bättre än vad Arbetsförmedlingen är på att hitta jobb och se till att utrikes födda kommer i arbete. Vi har provat det sedan 1982, och det funkade inte. Det funkade på vissa ställen, Gnosjö, Solna, parenteser på kartan. Det är därför som vi gör detta skifte och ser till att det är professionella arbetsförmedlare som tar hand om dem och att det är lotsar som ser till att de hamnar i arbete.

Sedan tycker jag att vi kan ha en diskussion, absolut, om kommuner ska kunna gå in som lotsar. Ja, om de kan garantera att de har en hög kvalitet på sin verksamhet. Det är en framtidsdiskussion som jag är redo att ta.

Anf. 96 MARIA STENBERG (S) replik:

Herr talman! Det är intressant, därför att jag tror att det finns en poäng i att även Sveriges kommuner skulle kunna få bedriva lotsverksamhet. Jag har inte sagt att alla kommuner var världsbäst på integration, snarare tvärtom. Men det var lite intressant att Hanif Bali i sitt inlägg sade att 90 procent har kontakt med arbetsmarknaden. Jag förmodar att han menade att 90 procent av de nyanlända har kontakt med Arbetsförmedlingen.

Det finns en del saker som blir lite intressanta här. När det gäller etableringsreformen handlar det om att Arbetsförmedlingen har ansvaret under de två första åren. Vi socialdemokrater har försökt debattera vad som händer efter de två första åren. Det är bara att titta på fakta, att etableringen på arbetsmarknaden tar längre tid. Då har vi befarat att en del av det ansvaret hamnar hos kommunerna. Hanif Bali konstaterar också i sin debattartikel att Solna som kommun riskerar att få betala för någon annans misslyckande. Då blir det rätt intressant att fråga om Hanif Bali tror att den borgerliga regeringen som är moderatledd kommer att underlätta för kommunerna att bidra till lotsverksamheten. Som vi hörde i en annan debatt handlar lotsverksamhet i dagsläget om tre timmar i månaden, och jag tror att kommunerna kanske kan prestera något bättre än så.

När tror Hanif Bali, som representerar Moderaterna, att vi kan få se ett förslag om att även kommunerna ska få ett mer strukturerat arbete och också kunna ingå i lotsverksamheten för nyanlända?

Anf. 97 HANIF BALI (M) replik:

Herr talman! För det första vill jag korrigera lite fakta.

Det är inte så att en lots måste ställa upp i bara tre timmar. Det är en miniminivå. Och jag tycker att det är mycket rimligare att titta på resultat än att mäta hur många timmar folk spenderar med varandra. Det viktiga är att människor hamnar i jobb.

Lotssystemet är konstruerat så att det inte går att få ekonomi i en lotsverksamhet om inte människor hamnar i arbete. Den stora kritiken

mot denna reform har ju varit att lotsutförare får för lite pengar per person. Systemet bygger helt och hållet på att lotsarna får människor i arbete, och det tycker vi är ett bra incitament.

Detta var det som jag först ville korrigera.

För det andra pratar Maria Stenberg om Solna, vilket gör mig väldigt glad. Jag har ett särintresse i denna fråga, och jag har full förståelse för att regeringen måste ha ett allmänintresse. Men jag gör vad jag kan för att se till att den handfulla duktiga kommuner som är bra på det här ska kunna få gehör hos regeringen. Vill du ansluta dig till den kampen är du varmt välkommen.

När det gäller de förutsättningar som finns har 90 procent kommit i någon form av kontakt med arbetsmarknaden, arbetsförberedande insatser och så vidare. De 10 procent som inte har gjort det har oftast blivit föräldraförsäkrade. De har fått barn och är därmed lediga.

Statistiken ser väldigt bra ut, och det ser ljus ut inför framtiden. Men för att lösa hela det här problemet måste vi ta ett helhetsgrepp på integrationspolitiken och inte diskutera bara de nyanlända utan även folk som har varit här väldigt länge.

Anf. 98 ISMAIL KAMIL (FP):

Herr talman! De integrationsåtgärder som regeringen vidtar stimulerar integrationsprocessen samt underlättar och påskyndar de nyanländas etablering i arbets- och samhällslivet i Sverige.

Syftet är att fler nyanlända ska kunna lära sig svenska språket, lättare få ett arbete och etablera sig som delaktiga individer i sitt nya samhälle.

Vi måste också få hjälp, inte minst av invandrarorganisationer, för att nå personer med invandrarbakgrund med information om hur det svenska samhället fungerar och om de grundvärderingar vi har här i landet.

Vi vet att kunskaper i det svenska språket liksom utbildning och arbete är helt avgörande för en lyckad integration. Det gäller att varje nyanländ utifrån sina egna förutsättningar får stöd för att snabbt lära sig svenska för att kunna få ett arbete och klara sin egen försörjning.

Under många år har Sverige haft en politik som fokuserat på ett omhändertagande av de personer som tagit sig till vårt land eller på att tycka synd om dem. Det är ingen nyhet för någon av oss att vi har varit dåliga på att ta till vara de nyanländas kompetens.

Det är fortfarande många personer som utestängs från den svenska arbetsmarknaden på grund av sina utländska namn.

Folkpartiet instämmer med regeringen i att en lyckad och fungerande integration är en av vår framtids stora utmaningar. Etableringsreformen, som trädde i kraft för ett år sedan, inriktar sig just på att de nyanlända snabbt ska kunna lära sig svenska, snabbt ska kunna få ett jobb och att de snabbt ska bli självförsörjande och få kännedom om sina rättigheter men också om vilka skyldigheter de har och som gäller här i Sverige.

Etableringsreformen, som utgår från varje individs behov, betonar också individens delaktighet och eget ansvar för sin framtid.

Det var mycket viktigt att regeringen förde över huvudansvaret för de nyanländas etablering från kommunerna till Arbetsförmedlingen. Genom att nyanlända tillsammans med Arbetsförmedlingen upprättar individuella handlingsplaner ökar förutsättningarna för att deras kompetens bättre

tas till vara. En förbättrad etablering är grundläggande för att kunna ta till vara den resurs som den nyanlände utgör.

Kommunerna har fortfarande en viktig roll i form av praktisk hjälp och stöd till nyanlända. Det gäller rollen att ordna bostad, att ansvara för sfi och samhällsorientering, introduktionsinsatser inom förskola och fritidshem och att i stort underlätta etableringen i det svenska samhället.

Herr talman! Enligt Statistiska centralbyråns arbetskraftsundersökning för september 2011 uppgår antalet sysselsatta utrikes födda personer i Sverige till 700 000. Det är 700 000 människor som varje dag går till sitt arbete. Över 60 000 småföretag ägs av personer med invandrarbakgrund. Utan våra utlandsfödda skulle stora delar av sjukvården och servicesektorn sluta fungera. Arbetskraftsinvandringen kan bli helt avgörande för den svenska välfärden när arbetskraftsbristen väntas öka om några år.

Invandringen har fört med sig nya kunskaper och erfarenheter som berikat vårt land och gett oss ett mer utvecklat samhälle. Utan denna öppenhet och detta bidrag till vårt välstånd hade Sverige utan tvekan varit ett fattigare land i dag.

Länsstyrelsernas roll har också förstärkts i och med etableringsreformen, genom bland annat övertagandet av det direkta ansvaret för att teckna överenskommelser med kommunerna om mottagandet av nyanlända. Den 15 augusti 2011 hade länsstyrelserna tecknat överenskommelser om att ta emot nyanlända med 267 kommuner.

De personer som i dag inte omfattas av etableringsreformen ska även i fortsättningen erbjudas stöd och service från Arbetsförmedlingen. Behov av särskilda insatser vad gäller utbildning och yrkeserfarenhet finns fortfarande kvar.

Sysselsättningsnivån för utrikes födda kvinnor är ca 10 procent lägre än för utrikes födda män. I dag finns det risk att många av dessa kvinnor fastnar i långtidsarbetslöshet och i en ekonomiskt utsatt situation. En av de stora integrations- och jämställdhetsutmaningarna i dag är att fler utrikes födda kvinnor ska kunna försörja sig själva och få makt över sin vardag.

Etableringsersättningen är utformad för att öka förutsättningarna för jämställdhet mellan kvinnor och män. En individuell ersättning som inte påverkas av inkomsterna hos andra personer i hushållet skapar starkare drivkrafter för båda makarna i en familj att delta i sfi, samhällsorientering och arbetsförberedande insatser. Detta skapar förutsättningar för nyanlända kvinnor att etablera sig på arbetsmarknaden.

Det tar i dag alldeles för lång tid innan den som fått uppehållstillstånd i Sverige kommer ut på arbetsmarknaden. Att snabbt lära sig det svenska språket och få ett arbete ger individen en snabbare etablering i samhället. Det för med sig såväl individuella som samhällsekonomiska vinster.

Etableringsreformen ökar trycket på inblandade aktörer att samordna sina insatser. Därför är det viktigt med ett välfungerande samarbete mellan samtliga aktörer på lokal, regional och nationell nivå.

(Applåder)

I detta anförande instämde Tina Acketoft (FP).

Anf. 99 MARIA STENBERG (S) replik:

Herr talman! Det är intressant med debatter som ska beskriva och ge politiska svar på samhällsfrågor. Jag ägnade en stor del av mitt anförande åt att försöka beskriva situationen för invandrade kvinnor på arbetsmarknaden.

Vi är överens om att språket är en viktig nyckel till arbetsmarknaden och samhället i övrigt. Sfi-undervisningen behöver förstärkas och anpassas till arbetsmarknadens villkor. Detta verkar vi vara överens om liksom att kombinationen av språkutbildning och praktik på en arbetsplats skulle kunna göra språket mer levande.

Jag återkommer till det jag tycker är märkligt med den borgerliga regeringen, och det är införandet av vårdnadsbidraget. Som jag sade i mitt anförande är nio av tio som har bidraget kvinnor, och sist jag kollade var tre av tio kvinnor med utländsk bakgrund. Med tanke på det undrar jag hur Ismail Kamil och Folkpartiet resonerade politiskt kring vårdnadsbidragets inverkan på kvinnors deltagande på arbetsmarknaden, framför allt när det gäller kvinnor med utländsk bakgrund, när man införde det.

Anf. 100 ISMAIL KAMIL (FP) replik:

Herr talman! Utan tvekan påverkar detta utländska kvinnor eftersom de stannar hemma längre.

Den stora skillnaden är dock att förut tyckte man synd om dem. Det var orsaken till att vi misslyckades med integrationspolitiken i Sverige under många år. Man lät dem inte lära sig svenska snabbt så att de kunde få ett arbete.

Många av de åtgärder regeringen har vidtagit hjälper. Det är inte längre fokus på dem som ofta var drabbade, och det var ju kvinnor som inte fick komma i arbete. Tio år tog det i genomsnitt för dessa kvinnor att få jobb. För männen var det fem år. För bägge könen var genomsnittet sju år. Det var inte acceptabelt. Därför har regeringen sagt två år. Man ska komma i kontakt med Arbetsförmedlingen så fort som möjligt. I dag kommer 90 procent i kontakt med Arbetsförmedlingen inom sex månader. Tidigare hade varannan inte haft kontakt ens efter ett år.

När det gäller vårdnadsbidraget är det självklart upp till var och en att bestämma. Ingen är tvingad; kvinnor och män får själva bestämma vem som ska ha vårdnadsbidraget och stanna hemma.

Som jag sade tidigare har problemet varit att vi har tyckt synd om dessa människor. Vi har inte låtit dem vara delaktiga i det svenska samhället och själva bestämma över vad de vill och inte vill göra. Det har vi ändrat på.

Anf. 101 MARIA STENBERG (S) replik:

Herr talman! Jag tackar för svaret. Det är positivt att Ismail Kamil ser att det finns problem med vårdnadsbidraget. Själv tror jag inte att det i någon större utsträckning bidrar till dessa kvinnors språkutveckling.

I lite drygt fem år har vi haft en borgerlig regering där Folkpartiet sitter med. Jag vet att vi har en lågkonjunktur, men siffrorna för människor med utländsk bakgrund på arbetsmarknaden är alltför negativa. Det gäller såväl män som kvinnor.

När man talar om en arbetslinje, om vikten av språkutveckling och om att det ska gå fortare att komma in på arbetsmarknaden är det kontra-

produktivt att man har infört ett bidrag som gör att kvinnor kan stanna hemma längre och därmed hamnar längre från arbetsmarknaden. Det gäller inte bara kvinnor med utländsk bakgrund, utan generellt hamnar man längre från arbetsmarknaden.

När jag hör att Ismail Kamil sympatiserar med det jag säger undrar jag: Tror Folkpartiet att vårdnadsbidraget kommer att finnas kvar som ett bidrag för framför allt kvinnor, eller kommer vi att se en förändring när det gäller detta bidrag?

Anf. 102 ISMAIL KAMIL (FP) replik:

Herr talman! Du vet att det inte finns några optimala system, Maria Stenberg. Det finns inget som fungerar till hundra procent.

Etableringsreformen infördes för ett år sedan. Vi tänker inte be om ursäkt för att det inte har skett något, för det har skett stora förändringar – inte minst när det gäller synen på de människor som kommer till Sverige och vill ha hjälp. Tidigare har vi inte tagit hand om dem. Vi har haft hjärtspecialister som har kört taxi. Många män och kvinnor med utländsk bakgrund har varit en outnyttjad resurs. Det är detta vi försöker att ändra på, men det kommer inte att gå över en natt.

Jag har varit ute och träffat invandrarföreningar och andra. Överallt säger de: Äntligen tycker ni inte synd om oss! Vi är inte längre parasiter. Nu vill vi jobba och vara en del av samhället.

Det är det vi försöker göra från regeringens sida. Det gäller att kunna se de här människorna. Det gäller att kunna tillvarata deras resurser, och det kan man göra genom att ge ett tydligt budskap: Ni är en del av det här samhället. Ni har rättigheter, men ni har också skyldigheter.

Tyvärr måste jag säga, Maria Stenberg, att när socialdemokratin hade makten under så många år tog ni hand om den första delen. Det handlade om omhändertagande, att tycka synd om dem och att hjälpa dem med bidrag. Men den andra delen – att låta dem förstå att de också har skyldigheter och att de måste bli aktiva och vara en del av samhället – hade ni glömt. Det är det vi försöker ändra på nu från regeringens sida.

Anf. 103 ABIR AL-SAHLANI (C):

Herr talman! Jag vill börja med att yrka bifall till utskottets förslag i betänkandet, innan jag börjar irra i väg i mina egna tankar.

Som stockholmare och centerpartist är jag extra stolt i dagar som denna. Eurostat har visat på vissa undersökningar där just stockholmarna till 88 procent är positiva till invandring. 50 procent av stockholmarna är mycket positiva till invandring. Jag är en extra stolt stockholmare i dag!

Dock är man inte lika positivt inställd till integrationen och hur den funkar i staden. Där är man lite mer negativ.

Centerpartiet kom för inte så länge sedan ut med en rapport om integration. Man kallade den för *Sverige – 40-miljonerslandet*. Det var ett provocerande arbetsnamn på vår rapport. Vi fick många kommentarer, och många blev uppretade. Jag vågar inte citera Churchill i detta sammanhang, men jag tycker att det är en rätt häftig tanke: Om Sverige hade haft en sådan invandringspolitik som Kanada har skulle vi ha haft ett land med 40 miljoner invånare – ett stort och starkt land, befolkat överallt! Kramfors kanske inte hade varit en lika svag kommun som den är nu, utan någon med positiv befolkningsökning.

Under processen med att ta fram integrationsgruppen byggde arbetet på tre ben: Vi hade rundabordsamtal med det civila samhällets organisationer. Vi gjorde studiebesök i kommuner och på arbetsförmedlingar. Vi gjorde en internationell utblick.

Vi verkar ibland tycka att vi redan kan allting, och vi vill uppfinna hjulet på nytt. Men andra länder gör på andra sätt, och ibland är de faktiskt bättre.

Från de rundabordsamtal som vi hade kommer jag att bära med mig ett av mitt livs starkaste minnen. Vi träffade en polsk kvinnoorganisation som ställde en svår fråga. De ställde mig som politiker mot väggen och frågade följande: När blir vi svenskar? Och när ska vi inte längre behöva bevisa att vi vill vara en del av det här landet? Vi vill vara med och bidra! När blir vi svenskar egentligen? När ska ni politiker, systemet och strukturen sluta betrakta oss som ett kollektiv och som en klump av människor där alla är likadana och funkar på samma sätt?

Alliansregeringen sjösatte etableringsreformen i december 2010. Den bygger just på principen om att se varje nyanländ som en individ och inte som en del av kollektivet. Det handlar om individer som har unika förutsättningar men också unika ambitioner.

Den individualiserade etableringsplanen är ett viktigt verktyg för den nyanlända när det gäller att utifrån de egna förutsättningarna, ambitionerna och drömmarna lägga grunden för sin etablering i vårt land.

Herr talman! Etableringsplanen är också ett viktigt instrument för kvinnorna. De utlandsfödda kvinnorna är en grupp som ofta inte nås av de generella integrationsåtgärderna. En individualiserad etableringsseriättning gör att kvinnorna blir friare i sina val.

I början av arbetet med etableringsreformen fanns det en oro för mottagandet och hur den kunskap som traditionellt har funnits i kommunerna skulle kunna föras över till Arbetsförmedlingen. Det har faktiskt fungerat på många håll – i de kommuner som verkligen har velat ta emot nyanlända. Vissa gap har förekommit i inkomst för de nyanlända när de överförs från Migrationsverkets och kommunernas verksamhet till Arbetsförmedlingen. Men återigen: I de kommuner där man verkligen har velat ta emot nyanlända har man kunnat komma på flexibla och kreativa lösningar för att fylla gapet. Detta visar att kommuner som på riktigt vill ta emot nya svenskar är de som är villiga att hitta lösningar och åtgärder när det gäller komplikationer som kan uppstå under resans gång. Det är därför viktigt att låta besluten om vilka kommuner som ska ta emot nyanlända ligga på kommunnivå utan att vi politiker från centralort ska behöva peka med hela handen och peka finger när det gäller vad de ska göra.

Det finns en annan sida av Myndighetssverige som gör att de nyanlända hamnar i vänteläge. Skattemyndigheten är den myndighet där en nyanländ som har fått uppehållstillstånd måste ansöka om ett personnummer. Vi vet alla att en människa utan personnummer i Sverige har stora begränsningar. En nyanländ utan personnummer kan inte heller börja med sitt etableringsarbete under denna tid. Därför måste vi i Sverige bli bättre på myndighetssamverkan – på att tänka hängrännor och inte stuprör. Det handlar om att sätta individen i centrum och inte strukturen. Vi behöver helt enkelt ändra vårt *mindset*.

Ett alternativ till dagens strukturer skulle kunna vara one door in-strukturen, som vi studerade under vår internationella utblick i integrationsarbetsgruppen. One door in innebär att en nyanländ vänder sig enbart till en enda instans som fixar allt från A till Ö i stället för att man ska springa runt till olika myndigheter. I Holland finns detta arbetssätt. En nyanländ går igenom en dörr, och där får man hjälp med personnummer, id-kort, bostad, dagisplats, språkundervisning med mera. Självfallet får man också kontakt med arbetsmarknaden.

Etableringsreformen, som Alliansen införde i december 2010, ger Arbetsförmedlingen ett tydligt ansvar för vissa nyanländas arbetsmarknadsetablering. Arbetsförmedlingen har ett samordnande ansvar, och tillsammans med den nyanlända arbetar man fram en etableringsplan som ska motsvara verksamhet på heltid. Den ska minst innehålla sfi, samhällsorientering och arbetsförberedande insatser. Den nyanlända ska få välja en etableringslots som ska vara pådrivande och stödjande i utvecklingen av etableringsplanen.

Ersättningarna till lotsarna är prestations- och resultatbaserade. Lotsarna är en oerhört viktig del av etableringsarbetet. För att den nyanlända ska få ett ansikte i det svenska samhället är den mänskliga kontakten viktig. För många nyanlända är Sverige endast myndighetspersoner. De lär inte känna den andra delen av Sverige och vad Sverige är för någonting, utan det är bara socialen, Migrationsverket och bostadsbolaget. Jag tycker att Sverige är mycket mer. Därför fyller just lotsarna en viktig social funktion utöver när det gäller hjälpen och stödet till etablering i det svenska samhället.

Jag vill därför uppmana det civila samhällets organisationer i Sverige att inkludera lotsverksamheten i sitt ordinarie arbete. En mångfald av lotsar är viktigt för etableringen. Det finns redan i dag några få organisationer, som Röda Korset och Läkarförbundet, som har anslutit sig till lotsverksamheten. Men det är alldeles för få, och vi behöver bli fler.

I Haag rev man alla hus i ett ganska begränsat område som var väldigt segregerat. I stället byggde man nya fräscha hus. Man gjorde om 50 procent av lägenheterna till bostadsrätter. När jag hörde detta med svenska öron för första gången sade jag: Gud, de har kickat ut alla stackars fattiga invandrare, och det är säkert rika holländare som har köpt lägenheterna och flyttat in! Man har gjort om det till ett vitt område!

Men faktum är att 80 procent av dem som bodde där tidigare flyttade tillbaka, och 70 procent av dessa 80 procent köpte sin lägenhet. De resterande lägenheterna flyttade nya människor in i. Det gjorde att området blev än mer mångfaldigt.

En avreglering av hyresmarknaden i Sverige är nödvändig för att Sverige ska kunna bli ett land i världsklass och för att bryta segregationen. Min mor flyttade till London för ungefär fyra år sedan. På en vecka fick hon en lägenhet. Men när hon flyttade till Stockholm från Härnösand tog det tre år för henne att få en hyresrätt. Jag kan tycka att London är en mer upptagen stad än Stockholm. När min mor flyttade ned till Stockholm fick hon efter tre år enbart erbjudanden om bostäder i invandrartäta områden, aldrig i svenska områden. Det är alldeles uppenbart att vi har ett icke-fungerande system i dag som lägger grunder för segregationen.

Men man kan också titta på segregation från ett annat perspektiv och en annan synvinkel. Den kan vara självvald. Jag tänker på alla svenskar

som flyttar till London för att arbeta eller studera eller till Spanien för att komma till ett varmare klimat. Man söker sig till dem som är lika en själv. Man vill höra lite svenska ute på gatorna. Det kan finnas någon restaurang som serverar köttbullar och Janssons frestelse när det är jul. Det skapar en trygghet och minskar främlingskapet man känner i det nya landet. Men förutsättningen är att alla har ett jobb och är innanför de samhällena som de bor i. Det är inte geografien som skapar segregationen, utan det är utanförskapet. Det är det faktum att människor inte är delaktiga i samhället som skapar segregationen.

Kommuner runt om i landet är ansvariga för att erbjuda sfi-undervisning. I vissa kommuner förekommer undervisningsformen sfi, svenska för yrkeslivet, vilket Centerpartiet välkomnar. Centerpartiet och Alliansen har arbetat för att både kvalitetssäkra sfi och göra den mer flexibel för att anpassa den till individen. En utredning ska se över hur detta bäst kan utföras. Vissa förbättringar har redan utförts. Inom ramen för det så kallade sfi-lyftet från alliansregeringen har satsningar gjorts på bland annat ökad kvalitet i undervisningen och på att kompetenshöja lärarna. Utöver detta vill Centerpartiet införa en stimulanspeng för språkundervisning hos företag. Denna kan ges till arbetsgivare som erbjuder anställda utbildning i svenska på arbetsplatsen.

Utan invandring hade många kommuner i Sverige fått en negativ befolkningsutveckling. Det är ingen hemlighet. Jag vill därför uppmana alla medelstora och små kommuner att komma till Skärholmen, Rinkeby, Tensta och Rosengård och göra reklam för sina kommuner. Det åligger kommunerna att stärka sin konkurrenskraft för att lyckas både inkludera samtliga invånare och attrahera fler för att bland annat klara av välfärdens finansiering.

Herr talman! Integration hade kanske varit ett onödigt ord i det svenska ordförandet om jag hade fått bestämma. Integrationsbegreppet bygger trots allt på ett vi-och-de-tänkande. Det utgår från olikheter snarare än likheter. Alliansen har gjort många satsningar för att minska farhågorna och klyftorna, för att föra människor samman och se det allmänningskliga. Men vi är inte klara än. Vi vill göra mer.

Återigen vill jag yrka bifall till förslaget i utskottets betänkande.
(Applåder)

Anf. 104 PENILLA GUNTHER (KD):

Herr talman! Utgiftsområde 13 omfattar områdena integrationspolitik, politik mot diskriminering och jämställdhetspolitik. I mitt anförande kommer jag att försöka väva samman dessa områden till ett mer övergripande sammanhang. Kanske står detta också i motsats till oppositionens representanter, som har blandat och gett med alltifrån vårdnadsbidrag och sjuk- och föräldraförsäkring till migrationspolitik i sina anföranden.

Kristdemokraternas utgångspunkt i integrationspolitiken är att det är viktigt att den person som kommer till Sverige möts av ett tydligt budskap: Dina erfarenheter, din kunskap och din drivkraft behövs i det svenska samhället. Personen ska mötas av att det i vårt land finns en mängd möjligheter men också skyldigheter.

För att lyckas på integrationsområdet är arbete, bostad och språk A och O. Ett arbete ger den nyanlände ett sammanhang och en miljö där han eller hon kan och får träffa andra människor, får vänner och arbets-

kamrater och kan utvecklå sin svenska i vardagssamtal med andra. Det ger naturligtvis också bättre förutsättningar till en bostad och till kontakter för fortsatt utveckling i det svenska samhällslivet.

Kristdemokraterna är därför positiva till den etableringsreform som vi hört andra tala om här och som trådde i kraft för ungefär ett år sedan, eftersom den är så tydligt inriktad på att nyanlända snabbt ska få jobb och lära sig svenska. Reformen utgår från individens behov, men betonar också individens eget ansvar för sin framtid. Den bygger på att nyanlända ska få professionellt stöd för att så snabbt som möjligt lära sig svenska språket, etablera sig på arbetsmarknaden, bli självförsörjande och få kännedom om möjligheter, rättigheter och skyldigheter som gäller i Sverige. Då bygger vi en god grund för integrationen.

Vi kristdemokrater har sedan länge ett förslag på en medborgarbok, som nu när etableringsreformen har kommit till stånd skulle kunna bli ett bra komplement för att få den demokratiska delaktigheten i samhället på ett tydligare sätt. Vi anser att varje svensk medborgare som fyller 18 år ska kunna få en medborgarbok, där de medborgerliga skyldigheterna och rättigheterna diskuteras. Denna bok ska också ges till alla som kommer till Sverige och erhåller svenskt medborgarskap.

Boken bör förmedla den värdegrund som beskrivs till exempel i skolplanen, där man pratar om människolivets okränkbarhet, individens frihet och integritet, alla människors lika värde, jämsällldhet mellan kvinnor och män samt solidaritet med svaga och utsatta. Det är de värden som samhället ska gestalta och förmedla, naturligtvis i överensstämmelse med den etik som förvaltats av kristen tradition och västerländsk humanism. Genom detta sker individens fostran med rättskänsla, generositet, tolerans och ansvarstagande.

Boken ska vara ett verktyg för utmejslandet av ett förhållningssätt där insikten om rättigheter och skyldigheter gentemot samhälle och medmänniska kommer till uttryck. En demokrati är beroende av att det finns en moralisk övertygelse som baseras på grundläggande värden, som ständigt måste diskuteras men också försvaras. Utan en medborgaranda som präglas av frihet och ansvar upphör demokratin. Ingen konstitutionell ingenjörskonst i världen kan säkra demokratins fortbestånd. Bara genom att vinna varje generation och varje ny medborgare för etiska grundvärden och i ord och handling tillämpa dem kan alla medborgare själva skapa sin folkstyrelse.

Herr talman! Språket ger makt och möjligheter – flera har talat om detta – till deltagande i en demokratisk process där man själv känner att man har möjlighet att påverka sin utveckling och sitt ansvarstagande. En grundläggande förutsättning för det är tillgången till svenska som ett gemensamt språk. En god svenskundervisning är en bra investering, inte enbart för den enskilde, utan för samhället i stort. Det vet vi.

Sfi har generellt sett tidigare haft en utformning som inte alltid varit bra, men i många fall har detta åtgärdats av alliansregeringen. Vi anser som kristdemokrater att det är bra att arbeta för ännu fler kvalitetsförbättringar. Vi har till exempel hört att det i vissa kommuner har hållits stängt för sfi-undervisning under långa tider på sommaren och att jullovet har varit ovanligt långt. Den nyanlände har då inte fått tillgång till sfi-undervisningen under ett antal månader, vilket är helt förkastligt.

Fortsatt avstämning och finjustering är viktigt. Regeringen har på sistone presenterat ett antal nya förslag: en nytillsatt utredning om ökad valfrihet genom sfi-peng, nationella mål, lärarlyft inom sfi och öppningar för att erbjuda sfi på olika tider.

Där har vi också sfi-bonusen, som oppositionen säger sig vilja avskaffa. Jag vill dock påminna om att den har funnits i bara drygt ett år. Det är kanske något tidigt att dra slutsatsen att den ska bort. Däremot tycker vi naturligtvis att det är viktigt att följa utvecklingen med sfi-bonusen.

En reformering av flyktingmottagandet är också en framtidsfråga för Sverige. Mediantiden för en nyanländ att få ett jobb har varit sju år, som vi har hört. Det är naturligtvis oacceptabelt. Ingen ska behöva vänta så länge utan att få samtidiga åtgärder som gör att man undanröjer de hinder som finns.

Etableringslotsarna har diskuterats här. Det är bara att konstatera att om de får incitamentet att inte få betalt förrän de faktiskt har lyckats hitta jobb åt den de har ansvar för är det självklart mycket bättre än det tidigare systemet, som inte har fungerat. Alla insatser måste ju prövas för att se om människor kan komma i jobb snabbare än tidigare.

Det jag skulle vilja fråga både Vänsterpartiet och Sverigedemokraterna är vad man vill ha i stället. Om man nu inte vill ha privata lotsar som tar uppdrag av Arbetsförmedlingen, vad vill man ha i stället? Vad för slags åtgärd vill man ha för att lotsa in dessa människor på arbetsmarknaden? Det skulle jag väldigt gärna vilja veta.

Herr talman! Jag vill också nämna några ord om diskrimineringslagen och Diskrimineringsombudsmannen. Genom diskrimineringslagen har skyddet mot diskriminering för samtliga diskrimineringsgrunder utökats till nya samhällsområden som allmän sammankomst, offentlig tillställning, värnplikt, civilplikt och offentlig anställning. Dessutom har förbudet mot diskriminering på grund av kön respektive funktionshinder utökats till att fullt ut gälla inom hälso- och sjukvården och inom socialtjänsten. Det känns väldigt bra. Kristdemokraterna har verkat för den samlade och framgångsrika diskrimineringsombudsman som vi ser i dag.

Motionerna på det här området spretar, som vi kan se i betänkandet, från Vänsterpartiets och Miljöpartiets påslag i sina budgetalternativ till helt ogenomtänkta indragningar från Sverigedemokraterna. Jag nöjer mig med att konstatera att som ett resultat av regeringens omstruktureringar och satsningar inom området har fler personer fått upprättelse genom DO:s försorg, och DO har väckt talan i domstol i fler fall än tidigare.

Diskrimineringsersättningen har sedan den infördes resulterat i höjda yrkanden i DO:s stämningsansökningar och höjda ersättningar i förlikningar. DO:s insatser och det strategiska arbete mot diskriminering som utförs av myndigheter och lokala verksamheter mot diskriminering bidrar i allra högsta grad till att öka kunskapen om diskriminering i samhället, inte minst bland arbetsgivare.

Herr talman! Grunden för jämställdhet mellan kvinnor och män är naturligtvis alla människors lika värde. Jag brukar alltid hävda att den kristdemokratiska ideologin är den bästa politiska grunden för jämställdhet i samhället, då den betonar inte bara alla människors lika värde utan också deras unika och lika värde. Det handlar om att se människor som egna personer med unika kompetenser.

Kvinnor och män ska ha likvärdiga villkor, både formella och informella, för att kunna utveckla sin fulla potential. Jämställdhet är att båda könen får makt över sina liv, makt att forma sina liv utifrån sina egna önskemål. Det är en viktig uppgift att undanröja traditionella föreställningar, fördomar, strukturer och juridiska hinder som försvårar och förhindrar jämställdhet mellan kvinnor och män. Det gäller familjeliv, arbetsliv och samhällslivet i övrigt. Det handlar inte bara om lagstiftning, som vi vet, utan även om opinionsbildning och inte minst om attitydförändringar. De resonemangen ingår som sagt i vårt partiprogram och säkert flera andras också.

Under den förra mandatperioden innebar alliansregeringens politik en kraftig resursförstärkning för jämställdhetspolitiken, och en rad viktiga reformer genomfördes för att skapa förutsättningar för jämställdhet mellan kvinnor och män. Men det räcker inte. Arbetet är inte färdigt med det. Vi kristdemokrater anser att det är viktigt att fortsätta reformarbetet under innevarande mandatperiod för att påskynda utvecklingen inom områden som är strategiskt viktiga för att kvinnor och män ska ha samma makt att forma samhället och sina egna liv.

Mycket återstår när det gäller exempelvis kvinnors och mäns möjligheter att komma in på arbetsmarknaden och på positioner i näringslivet, att stanna kvar och utvecklas i arbetslivet liksom att kombinera arbete och familjeliv. Kvinnors löner är lägre än mäns, och lönegapet är i stort sett lika stort som för 20 år sedan, vilket naturligtvis är helt oacceptabelt. Utifrån de insatser som regeringen genomför framöver tar vi dock ytterligare steg mot jämställdhet i samhället.

Jag vill med detta yrka bifall till utskottets förslag.
(Applåder)

Anf. 105 ANN-CHRISTIN AHLBERG (S):
Herr talman!

”Nu så är det jul igen, julmtten myser
... Alla äro glada på julaftonskväll.”

Så låter några rader i en välkänd julvisa. Men verkligheten ser tyvärr inte ut så att alla äro glada på julaftons kväll. År 2008 levde enligt Rädda Barnen 220 000 barn i barnfattigdom i vårt Sverige, och antalet fortsätter att öka. Bland barn som lever med ensamstående föräldrar är barnfattigdomen mer än tre gånger så hög som bland barn som lever med sammanboende föräldrar.

Många barn får tyvärr inte uppleva den spänning och glädje som det är att vänta på att julmyset, julmtten eller tomtten som kommer med julklappar, för familjen har inte råd. Det kan vara på grund av att föräldrar inte får tillräckligt med arbetstid eller att man är helt arbetslös eller kanske sjuk, för regeringen har försämrat våra trygghetssystem så att man blir fattig i dagens Sverige om man drabbas av sjukdom eller arbetslöshet. Kvinnor drabbas mycket hårdare och speciellt ensamstående kvinnor med barn.

Men det finns också kvinnor och män, flest kvinnor, som har ett arbete men inte en lön som det går att försörja sig på, för att man har en ofrivillig deltid, eller får ta de timmar som arbetsgivaren erbjuder, vilket

drabbar hela familjen. Ca 200 000 arbetar i dag ofrivilligt deltid, och en majoritet av dem är kvinnor.

Vår tids daglönare är en kvinna som inte står med mössan men väl mobilen i hand och väntar på ett sms om att hon får arbeta några timmar eller ytterligare en dag. Alla dessa visstidsanställningar bara staplas på varandra. Detta är omodernt och hör inte hemma på svensk arbetsmarknad 2011.

Herr talman! Klyftorna har ökat. De som redan har hög inkomst har fått mest, och de med lägst inkomster har i stället fått sänkt inkomst.

Medelålders vita män har fått det än bättre och ensamstående kvinnor med barn har fått det allt sämre.

Låt mig ta ett annat exempel: Vd:n, som tjänar lika mycket som fabriken 93 anställda tillsammans, fick tre gånger mer i löneökning än industriarbetarna. Detta är för oss socialdemokrater orättvist och måste ändras på. Det är inte bara orättvist – det är inte bra för samhället, för den enskilde eller för Sveriges tillväxt. Men regeringen går i helt andra spår.

Till exempel säger Anders Borg, Sveriges finansminister, att löneläget är för högt i kommun- och landstingssektorn. Vilka jobbar i kommun- och landstingssektorn? Jo, det är mest kvinnor, och de är inte kända för att ha särskilt höga löner.

Detta är en tydlig borgerlig politik. Klasskillnaderna ska öka, och det drabbar alltid kvinnorna mest och hårdast. Sverige är inget jämställt land, och vi halkar efter.

Enligt LO-aktuellt tjänar en man minst 3,6 miljoner kronor mer än en kvinna under ett yrkesliv. Det är en enormt stor skillnad. I Stockholm blir det till exempel en väldigt fin bostadsrätt. I Borås, som är min hemstad, blir det både ett väldigt fint hus och en väldigt fin bostadsrätt.

3,6 miljoner kronor är mycket pengar för de allra flesta och en oacceptabel skillnad mellan kvinnors och mäns inkomst i yrkeslivet. Detta är inte okej. Vi kan inte blunda för dessa siffror. Vi måste göra något åt skillnaderna.

Trots detta försämrar regeringen möjligheten att rätta till det. Det enda man gör är att öka skillnaderna och otryggheten. Samtidigt som detta sker har regeringen nämligen beslutat att försämrå våra trygghetssystem, vilket har drabbat kvinnor mycket mer än män. Jag undrar vilken analys regeringen har gjort.

I en intervju säger Sveriges statsminister Fredrik Reinfeldt att man får leva på sin partner när man blir sjuk och arbetslös, och om det inte går finns det slutligen trygghetssystem som fångar upp människor. Då menar han inte att a-kassa eller sjukförsäkring fångar upp en, utan det är socialbidrag han syftar på. Detta säger Sveriges statsminister 2011 i en intervju.

Moderaterna har skapat ett helt annat Sverige under de fem år som de har styrt Sverige. Jag undrar om Fredrik Reinfeldt och hans partivänner kan förstå hur det känns att vara beroende av sin partner eller föräldrar eller att tvingas gå till socialen och eventuellt få hjälp, bara för att man kanske inte har fått en heltid eller en tillräckligt trygg anställning så att man har möjlighet att försörja sig.

Jag undrar också hur det ska gå för alla de kvinnor som inte har en partner att leva med eller som är ensamstående med barn. Hur ska de klara sig? Regeringen driver verkligen en bidragspolitik.

För oss socialdemokrater är kvinnors möjligheter till arbete, utveckling och egen försörjning en högt prioriterad fråga. Vi har inte råd att inte ta till vara de tillväxtpöjligheter som ligger i ett mer jämställt samhälle. Vi socialdemokrater vill ha ett jämställt samhälle, och då måste vi våga ha och visa politiska muskler.

Vi har idéer och förslag. Vi vill bland annat stärka och förbättra kvinnors arbetsmiljö så att även kvinnor kan arbeta fram till pensionen. Vi vill att kvinnor ska ha möjlighet till heltid, både för dem som jobbar ofrivillig deltid och för dem som tvingas jobba mycket mer än heltid.

Vi vill att det ska finnas barnomsorg på kvällar, nätter och helger. Vi vill stoppa missbruket med rullande visstidsanställningar som bara skapar otrygghet och sliter på människors hälsa och som inte skapar någon framtidstro eller möjlighet att satsa på en familj.

Vi vill få in fler kvinnor i bolagsstyrelser. Det är inte okej att det är bättre att heta Johan eller Anders för att komma in i en bolagsstyrelse än det är att vara kvinna och ha en bra kompetens.

Vi vill också skärpa kraven på lönekartläggningar och handlingsplaner för att jobba med kvinnors orättvisa löner. Vi vet från tidigare erfarenheter att det ger resultat.

Vi vill jobba för ett mer jämställt uttag av föräldraförsäkringen och att kvinnor och män ska dela mer på det oavlönade hemarbetet. Vi vill ge papporna möjlighet att vara hemma 20 dagar i samband med barnets födelse, eftersom den första kontakten med det nya lilla barnet har stor betydelse för det framtida föräldraskapet. Det har forskningen visat.

Vi vill avskaffa vårdnadsbidraget för att inte försämra kvinnors möjligheter på arbetsmarknaden, och vi vill ha ett modernt arbetsliv som gör det möjligt att förena arbete och familjeliv. Det handlar om att få möjlighet att påverka på jobbet. Det handlar om arbetstider. Det handlar om utveckling och rätt till egen försörjning. Det handlar också om att det finns bra tillgång till barnomsorg och äldreomsorg så att både kvinnor och män kan känna sig trygga med att gå till jobbet och göra ett bra arbete.

För oss är det självklart att kvinnor och män ska ha samma rättigheter, skyldigheter och möjligheter i hela vårt samhälle. Men utvecklingen går åt helt fel håll. Sverige ligger inte i topp som världens mest jämställda land längre. Andra länder springer snabbt förbi oss.

Vi socialdemokrater vill ha ett modernt och jämställt arbetsliv som både kvinnor och män kan förena med familjeliv. Vi socialdemokrater accepterar inte att kvinnor är nutidens daglönare med mobiltelefonen i hand och otrygga anställningar som bara staplas på varandra.

Vi accepterar inte att barnfattigdomen ökar och att 220 000 barn lever i fattigdom på grund av att föräldrarna inte har möjlighet att försörja sig och sin familj.

Vi accepterar inte att män har minst 3,6 miljoner mer i livsinkomst än kvinnor. Det måste vi våga göra någonting åt.

Vi vill göra Sverige bättre, för det går. Vi har idéer och förslag. Vi vill bli det land som är bäst på jämställdhet. Det tjänar både män och kvinnor på, och det utvecklar vårt land.

(Applåder)

Anf. 106 ABIR AL-SAHLANI (C) replik:

Herr talman! Jag har ett par korta frågor, och jag hoppas att jag får lite klarare besked.

Ann-Christin Ahlberg talar om mer jämställda bolagsstyrelser och ett mer jämställt uttag av föräldraförsäkringen. Det vill nog alla se, men frågan är hur Socialdemokraterna tänker göra. Vad är det för konkreta åtgärder man tänker på som kan leda till mer jämställda bolagsstyrelser?

Jag vet att förra näringsministern Maud Olofsson bland annat, i stället för att arbeta med kvotering i bolagsstyrelser, arbetade med morötter och kompetensförsörjning genom till exempel ambassadörerna för kvinnliga vd:ar, vilket har lett till att fler bolag har en kvinnlig vd och att det finns fler styrelseledamöter som är kvinnor.

Hur resonerar Socialdemokraterna? Hur vill man konkret jobba för att det ska bli fler kvinnliga vd:ar och ett jämnare uttag av föräldraförsäkringen?

Anf. 107 ANN-CHRISTIN AHLBERG (S) replik:

Herr talman! Att bli förälder är oerhört positivt. Det är något som berikar både kvinnor och män. På arbetsmarknaden får det helt olika konsekvenser. När kvinnor får barn och blir mammor minskar deras möjlighet till löneutveckling medan männens ökar. Det ger helt fel signaler på svensk arbetsmarknad. Därför vill vi att föräldraledigheten ska delas i tre delar – en tredjedel till mamman, en tredjedel till pappan och en tredjedel som man får dela precis som man vill. Det är inte så konstigt. Det finns annat på svensk arbetsmarknad som vi inte kan flytta över till varandra. Det gäller a-kassan, sjukersättningen och semesterdagarna. Det kan vi inte flytta till varandra, utan det äger var och en av oss.

Vi anser att både mammor och pappor är bra för barnen att ha hemma den första tiden i livet. Om papporna tar ett större ansvar när barnen är små tar de ett större ansvar även längre fram. Då delar man också mer på det obetalda hemarbetet. Vi tycker därför att det är en viktig jämställdhetsfråga.

Det är inte dåligt för någon. Det är bra för arbetsgivarna som vet att vi delar så. Det är bra för de enskilda kvinnorna och männen, och det är bra för barnen. Vi kanske startar nya tankebanor i hemmen när det gäller hur man fördelar det obetalda arbetet.

Anf. 108 ABIR AL-SAHLANI (C) replik:

Herr talman! Om jag tolkar dig rätt är det en kvoterad föräldraförsäkring som Socialdemokraterna ser som en konkret åtgärd för ett mer jämställt uttag av föräldraförsäkringen.

Föräldraförsäkringen är egentligen en barnförsäkring. Barnets bästa måste få komma i främsta rummet. Det kan man inte kvotera bort. Mamma och pappa måste själva få bestämma vad som är bäst för deras unika barn. Centerpartiet och Alliansen tycker att det är en angelägenhet som familjen själv ska få bestämma om.

Min andra fråga gällde mer jämställda bolagsstyrelser. I Norge har man försökt kvotera in kvinnor i bolagsstyrelser, framför allt i de kommunala och statliga. Problemet är att med en sådan kvotering har ett fåtal kvinnor fått mycket mer makt. Det har lett till en maktkoncentration hos ett fåtal kvinnor; det har inte blivit fler kvinnor i bolagsstyrelserna.

Anf. 109 ANN-CHRISTIN AHLBERG (S) replik:

Herr talman! Man kanske kan säga att det är en barnförsäkring, men det är en föräldraförsäkring för båda föräldrarna. Vi socialdemokrater anser att man är förälder både som mamma och pappa. Därför tycker vi att det är viktigt att man delar på försäkringen så gott det går. Vi vill visa att vi måste förändra fortare än vad vi gör genom ett jämnare uttag av föräldradagarna.

Vi har en unik och jättebra föräldraförsäkring. Därför kan vi göra mer. Det handlar inte om kvotering. Det handlar om att ta vara på sina rättigheter att som mamma och pappa få ta del av de första åren med sitt barn genom att utnyttja föräldraledigheten. I vårt förslag delar vi upp föräldraledigheten i tre delar.

Många säger att föräldrarna kan bestämma själva. Det är nog inte riktigt så vid köksbordet. Det är så många andra faktorer som spelar in. Det handlar inte bara om viljan.

När det gäller kvotering eller inte till bolagsstyrelser vill vi att fler kvinnor ska komma in där. Vi accepterar inte att man i dag kvoterar män till bolagsstyrelser i så hög utsträckning. Vi accepterar inte att det är mer vanligt att heta Johan eller Anders när man sitter i en bolagsstyrelse. Vi vill påskynda arbetet med att få in fler kvinnor. Det är inte brist på kompetens hos kvinnor, utan det sker en annan kvotering – män kvoterar in män. Om det inte går fortare vill vi lagstifta om det.

Anf. 110 JENNY PETERSSON (M):

Herr talman! Det har skett en historisk kraftsamling för ökad jämställdhet sedan Alliansen vann valet 2006. Målet för Alliansens jämställdhetspolitik är att människor, såväl kvinnor som män, ska ha samma makt att forma samhället och sina egna liv.

Sverige lyfts ofta fram som en förebild när det kommer till jämställdhet, särskilt i förhållande till många andra länder. Trots detta spelar kön fortfarande en stor roll för människors livsvillkor i vårt land. Det finns åtgärder och politiska reformer som är viktiga för att skapa ett samhälle som möjliggör verklig jämställdhet. Jämställdhetsarbetet kräver därför fortsatt intresse och engagemang för att öka varje människas möjlighet att växa av egen kraft.

I detta betänkande behandlar arbetsmarknadsutskottet regeringens budgetproposition för 2012 med förslag till anslag på utgiftsområde 13, *Integration och jämställdhet*. Jämställdhet är ett område som är och fortsatt kommer att vara centralt för Sveriges fortsatta utveckling och tillväxt. För mig som moderat innebär jämställdhet frihet – friheten för både män och kvinnor att själva bestämma hur deras liv ska se ut.

Under föregående mandatperiod fick jämställdhetspolitiken en omfattande ambitionshöjning. Det tillfördes resurser som tydligt skiljer sig från tidigare regeringars satsningar på området. Nu fortsätter vi detta arbete. Under denna mandatperiod satsas totalt 957 miljoner kronor på åtgärder inom jämställdhetsområdet. Det är 239 miljoner kronor för 2012.

Herr talman! Det finns många åtgärder och politiska reformer som är viktiga för att skapa ett samhälle som gör verklig jämställdhet möjlig. Vi i Alliansen i utskottet står givetvis bakom och stöder regeringens sam-

lade långsiktiga strategi för jämslällldhet på arbetsmarknaden och i näringslivet. Vi delar regeringens ambitioner och satsningar i jämslällldhetspolitiken.

Arbetet är som sagt inte färdigt, och det finns fortfarande brister i jämslällldhet mellan män och kvinnor, exempelvis när det gäller mäns och kvinnors möjligheter att komma in på arbetsmarknaden. Fortfarande finns det ett lönegap mellan män och kvinnor, och kvinnors sysselsättningsgrad är lägre än mäns. Därför är det viktigt att ta ansvar, och att ta ansvar för hela befolkningen.

Därför har regeringen nyligen tillsatt en delegation för jämslällldhet i arbetslivet. Delegationen ska sammanställa och göra kunskap tillgänglig om kvinnors och mäns olika villkor och möjligheter i arbetslivet liksom om de förhållanden som är grunden för dessa skillnader. Uppdraget ska redovisas i oktober 2014.

En särskild utredare har getts i uppdrag att föreslå åtgärder för att öka arbetskraftsdeltagandet och påskynda etableringen på arbetsmarknaden, vilket är särskilt viktigt för nyanlända utrikes födda kvinnor och anhöriginvandrare.

Men vi får inte glömma att det har gjorts andra viktiga satsningar för att stimulera arbetsutbudet och öka den varaktiga sysselsättningen. Jobbskatteavdraget har förstärkts vid flera tillfällen. Jobbskatteavdraget gör det mer lönsamt för kvinnor och män att arbeta. Skattelättnader för hushållsarbete, det så kallade RUT-avdraget, är ytterligare en åtgärd, liksom jämslällldhetsbonusen. Bonusen ger föräldrar bättre ekonomiska möjligheter och incitament att fördela föräldraledigheten mer jämslällldt.

Herr talman! Jag vill ta tillfället i akt att lyfta fram bristen på jämslällldhet i arbetslivet när det gäller deltidsanställningar. Det har lyfts fram tidigare i debatten. Kvinnor deltidsarbetar både frivilligt och ofrivilligt i högre grad än män. Inom kommuner och landsting, där vi politiker har arbetsgivaransvaret, sysselsätts ungefär 1,1 miljon människor. Ca 80 procent av de anställda i kommuner och landsting är kvinnor. I de verksamheter där vi politiker är arbetsgivare måste vi bli bättre. I dag är vi inte tillräckligt bra. Vi måste i större utsträckning erbjuda framför allt heltidsarbete till dem som önskar det.

Regeringen har nyligen beviljat Sveriges Kommuner och Landsting 15 miljoner kronor för att ytterligare stödja jämslällldhetsintegreringen i landets kommuner och landsting. Detta sker inom ramen för SKL:s program Hållbar jämslällldhet.

Med tidigare beslut innebär den här satsningen att det blir totalt 240 miljoner kronor för att utveckla jämslällldheten i kommunernas och landstingens verksamheter fram till och med 2013. Män och kvinnor måste kunna försörja sig på sin egen lön och inte vara beroende av vare sig samhället eller en partner.

Herr talman! Avslutningsvis vill jag säga att Sverige är ett föregångsland när det gäller jämslällldhet. Vi har mycket att vara stolta över. Vi har många positiva exempel att lyfta fram när det gäller en modern syn på jämslällldhet i familjeliv och i arbetsliv. Samtidigt finns det mycket kvar att göra.

Regeringens jämslällldhetspolitik syftar till att bryta det system som bevarar en orättfärdig fördelning av makt, resurser och möjligheter mellan könen. Ingen människas liv ska behöva bestämmas av omvärldens

förväntningar eller av traditionella könsroller. Varje människa vet bäst hur hon skapar sitt liv. Därför måste vi alla ha rätt att bedömas utifrån våra personliga egenskaper och handlingar och inte med utgångspunkt i kön, ras, socialgrupp, sexuell läggning, religion eller för den delen någon annan gruppstillhörighet.

Moderat politik tar sin utgångspunkt i övertygelsen att alla människor är unika och kan och har egna beslut att fatta. Därför kommer vi att prioritera att fortsätta att jobba med jämställdhet.

Med detta vill jag yrka bifall till förslaget i betänkande AU1.

(Applåder)

Anf. 111 MEHMET KAPLAN (MP) replik:

Herr talman! Tack för dragningen av Alliansens politik i denna del av betänkandet, jämställdhetsfrågan, Jenny Petersson!

Miljöpartiet tycker att det är bra att diskrimineringslagen har ändrats under föregående mandatperiod så att det här skyddet mot diskriminering på arbetslivsområdet har utvidgats. Det är också bra att diskriminering är förbjudet även när en person gör en förfrågan om arbete och att förbudet också ska kunna åberopas av en person som söker eller fullgör praktik hos en arbetsgivare och när arbete utförs av inhyrd och inlånad arbetskraft. Så långt är allt väl.

Men när Jenny Petersson sedan pratar vidare om omfattande satsningar kan jag inte låta bli att ställa några frågor. Den ena handlar om den lagändring som gjordes under föregående mandatperiod, nämligen 2008, och som Miljöpartiet de gröna starkt motsatte sig. Det handlar om att företag med över 25 anställda ska göra en lönekartläggning av osakliga löneskillnader mellan män och kvinnor vart tredje år. Tidigare lydde formuleringen att det var företag med fler än tio anställda och att det skulle ske varje år.

Fackförbundet Unionen publicerade nyligen en rapport som visade att 42 procent av företagen som gjort kartläggningar upptäckt osakliga löneskillnader. Hur ser det då ut bland dem som inte har gjort någon kartläggning? Det är mycket svårt att veta. Det är ett mörkertal.

Regeringens företrädare har tidigare lovat att vidta åtgärder om lagen inte funkar. Lagen funkar inte, Jenny Petersson. Vad avser Moderaterna att göra för att det här ska funka? Hur svarar man på den kritik som har framförts både innan lagen trädde i kraft och efter det att man har kommit fram till att det inte funkar?

Anf. 112 JENNY PETERSSON (M) replik:

Herr talman! Tack för frågan, Mehmet Kaplan! Det stämmer att de nya jämställdhetsplaner som infördes i samband med diskrimineringslagen trädde i kraft den 1 januari 2009. Det ska ses i ljuset av regeringens ambitioner om regelförenklingar. Det var en åtgärd som minskar arbetsgivares administrativa börda.

Låt mig göra ett förtydligande. Precis som du sade går gränsen vid 25 arbetstagare. Det handlar inte bara om att upprätta planer, utan det handlar även om att de ska följas upp. Det har blivit en minskad administrativ börda, men kravet att det följs upp är jätteviktigt, precis som tidigare. Sedan ska man komma med åtgärder om det finns osakliga löneskillnader.

Anf. 113 MEHMET KAPLAN (MP) replik:

Herr talman! Tack, Jenny Petersson, för svaret! Jag har en följdfråga. Det finns sakliga skillnader i lön, och det finns osakliga skillnader i lön. Därörm är alla överens. De sakliga är lätta att förstå. Det har att göra med utbildning, erfarenhet, frånvaro från arbetsmarknaden. De osakliga, därömot, är svåra att förklara och förstå.

När vi sänker kraven på företagen att göra lönekartläggningarna, som ska kontrolleras av arbetsmarknadens parter, framför allt av fackförbunden, blir det en ren och skär diskriminering av kvinnor. Vi ser nämligen att den lön som kvinnor generellt får fortfarande är lägre än den lön som män generellt får. Och då är de sakliga skillnaderna bortrensade, de som beror på utbildning, erfarenhet eller att man varit längre tid hemma med barnen, vilket fortfarande är ganska vanligt. Men de osakliga skillnaderna består.

Det jag hör från Moderaternas företrädare är att man gjort en förändring och väntar sig att den ska ge effekt i form av lägre bördor för företagen. Så långt tycker jag att den är mycket bra. Vi är för regelförenklingar, men när det sker till priset av den viktigaste jämställdhetspolitiska frågan i Sverige i dag, nämligen osakliga löneskillnader mellan män och kvinnor, vill jag ha hjälp att förstå vad det är Moderaterna vill.

Anf. 114 JENNY PETERSSON (M) replik:

Herr talman! Även om vi ökat antalet år mellan lönekartläggningarna har vi inte sänkt kraven eller accepterat att det finns osakliga löneskillnader. Tvärtom tycker vi att det är viktigt att arbetsgivare både inom privat och offentlig sektor erbjuder en attraktiv arbetsmiljö och goda arbetsförhållanden samt att de anställda har konkurrenskraftiga löner och ges möjlighet till heltidsarbete och karriärutveckling. Vi ser allvarligt på osakliga löneskillnader.

(forts. 10 §)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 15.50 på förslag av andre vice talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 16.00 då votering skulle äga rum.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 16.00.

9 § Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde

KU1 Utgiftsområde 1 Rikets styrelse

Punkt 2 (Insyn i kungliga hovstaten)

1. utskottet

2. res. 1 (M, FP, C, KD)

Votering:

146 för utskottet
144 för res. 1
59 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 93 S, 20 MP, 1 C, 17 SD, 15 V

För res. 1: 90 M, 20 FP, 18 C, 16 KD

Frånvarande: 19 S, 17 M, 5 MP, 4 FP, 4 C, 2 SD, 4 V, 3 KD, 1 -

Per Åsling (C) anmälde att han avsett att rösta nej men markerats ha röstat ja.

Punkt 10 (Offentlig redovisning av bidrag till politiska partier)

1. utskottet

2. res. 3 (MP, V)

Votering:

254 för utskottet

36 för res. 3

59 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 92 S, 90 M, 20 FP, 19 C, 17 SD, 16 KD

För res. 3: 1 S, 20 MP, 15 V

Frånvarande: 19 S, 17 M, 5 MP, 4 FP, 4 C, 2 SD, 4 V, 3 KD, 1 -

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

NU3 Utgiftsområde 21 Energi

Punkt 1 (Mål och riktlinjer för energipolitiken)

1. utskottet

2. res. 1 (S)

3. res. 2 (MP)

4. res. 3 (SD)

5. res. 4 (V)

Förberedande votering 1:

17 för res. 3

17 för res. 4

254 avstod

61 frånvarande

Andre vice talmannen konstaterade att lika röstetal uppkommit. Utgången skulle avgöras genom lottnings.

Andre vice talmannen anmodade Tuve Skånberg (KD) och Berit Högman (S) att fungera som kontrollanter vid lottningen samt Margareta Pålsson (M) att förrätta lottningen.

Den upptagna lottsedeln visade ett ja och kammaren hade således antagit res. 3

Förberedande votering 2:

20 för res. 2

17 för res. 3

252 avstod

60 frånvarande

Prot. 2011/12:43
7 december

Kammaren biträdde res. 2.
Förberedande votering 3:
93 för res. 1
20 för res. 2
177 avstod
59 frånvarande
Kammaren biträdde res. 1.

Huvudvotering:
145 för utskottet
93 för res. 1
52 avstod
59 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 90 M, 20 FP, 19 C, 16 KD

För res. 1: 93 S

Avstod: 20 MP, 17 SD, 15 V

Frånvarande: 19 S, 17 M, 5 MP, 4 FP, 4 C, 2 SD, 4 V, 3 KD, 1 -

Punkt 2 (Uppdrag till Energimyndigheten om förnybar energi)

1. utskottet

2. res. 5 (MP, S, V)

Votering:

162 för utskottet

128 för res. 5

59 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 90 M, 20 FP, 19 C, 17 SD, 16 KD

För res. 5: 93 S, 20 MP, 15 V

Frånvarande: 19 S, 17 M, 5 MP, 4 FP, 4 C, 2 SD, 4 V, 3 KD, 1 -

Punkt 3 (Nationell strategi för biogas)

1. utskottet

2. res. 6 (MP, S, V)

Votering:

162 för utskottet

128 för res. 6

59 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 90 M, 20 FP, 19 C, 17 SD, 16 KD

För res. 6: 93 S, 20 MP, 15 V

Frånvarande: 19 S, 17 M, 5 MP, 4 FP, 4 C, 2 SD, 4 V, 3 KD, 1 -

Punkt 4 (Planeringsmål för solenergi)

1. utskottet

2. res. 7 (MP, S, V)

Votering:

160 för utskottet

128 för res. 7

61 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

*Integration och
jämslällldhet*

10 § (forts. från 8 §) **Integration och jämslällldhet** (forts. AU1)

Anf. 115 ANN-CHRISTIN AHLBERG (S) replik:

Herr talman! Jenny Petersson verkade ganska nöjd med regeringens insatser för jämslällldhet. Vi socialdemokrater är inte alls nöjda med den politik som regeringen för i jämslällldhetssyfte. Vi har inte ett jämslällldt land, tyvärr, säger jag.

Vi ser i dag att kvinnor i högre grad får ofrivillig deltid – den minskar inte. Det är tidsbegränsade anställningar, som bara ökar och staplas högre och högre, och det är kortare anställningar. Vi ser att många kvinnor drabbas av detta. Vi ser också att skillnaden mellan mäns och kvinnors livsinkomst är minst 3,6 miljoner, enligt LO-aktuellt.

Det finns i dag så mycket fakta om hur det ser ut på svensk arbetsmarknad att det nu handlar om att vidta åtgärder för att minska skillnaderna mellan kvinnor och män.

Sedan undrar jag, Jenny Petersson: Vilka signaler tycker du att ditt parti ger när vi har en statsminister som säger att man får leva på sin partner om man inte klarar sig? Är det att öka jämslällldheten? Man blir snarare mer och mer beroende av andra. Eftersom vi vet att kvinnor är mer drabbade av de sakerna än vad män är driver det verkligen Sverige allt längre bort från att bli ett jämslällldt land.

Anf. 116 JENNY PETERSSON (M) replik:

Herr talman! Tack för frågan, Ann-Christin Ahlberg! Jag vill börja med att säga, som jag nämnde i mitt anförande före voteringen, att vi absolut inte är nöjda utan att det finns många utmaningar kvar att anta. Därför är det viktigt att satsa brett på de arbetsmarknadspolitiska åtgärderna, vilket vi gör. Vi har en bred jobbstrategi för att bekämpa arbetslösheten. För unga sänker vi trösklarna in på arbetsmarknaden, och det gör vi genom att halvera den sociala avgiften för alla under 26 år. Vi har nystartsjobb och så vidare. Arbetslösheten är en utmaning.

Jag nämnde också att män och kvinnor måste kunna försörja sig på sin egen lön och inte vara beroende av vare sig samhället eller sin partner. Då är det bästa att man har ett arbete och en lön att försörja sig på.

Vi är absolut inte nöjda, Ann-Christin. Men två jämförelser om jämslällldhet publicerades under 2010, och i Women's Economic Opportunity Index var vi överst på listan när det gäller jämslällldhet, och i Global Gender Gap Report låg vi bland topp fyra. Vi är inte nöjda, men det är ändå fakta. Du nämnde det i din fråga till mig. Män och kvinnor måste kunna försörja sig på sin egen lön och inte vara beroende av vare sig samhället eller sin partner.

Anf. 117 ANN-CHRISTIN AHLBERG (S) replik:

Herr talman! Vem ska man lita på? Är det Fredrik Reinfeldt eller Jenny Petersson? Fredrik Reinfeldt är Sveriges statsminister, och det är han som säger att man får leva på sin partner om man inte klarar sig i dagens Sverige.

Vi har en finansminister, Anders Borg, som säger att lönerna är för höga i kommun- och landstingssektorn, där vi vet att många kvinnor jobbar, där vi vet att många kvinnor har ofrivillig deltid, där vi vet att många kvinnor inte har en lön som det går att försörja sig på och där vi vet att många kvinnor jobbar som är ensamstående med barn och inte heller kan få sin ekonomi att gå ihop.

Det här handlar om att vidta åtgärder som främjar jämställdhet men framför allt att kvinnor och män ska ha möjlighet till en egen försörjning, att slippa vara beroende av en partner eller sina föräldrar, som Fredrik Reinfeldt säger att man ska vara.

Regeringen driver en bidragspolitik. Regeringen driver en politik som ökar klyftorna, speciellt mellan kvinnor och män.

3,6 miljoner kronor är, om man räknar i dag, löneskillnaden mellan kvinnor och män ur ett livsperspektiv – 3,6 miljoner! Då säger Anders Borg att lönelägena är för höga i kommun- och landstingssektorn, där kvinnor jobbar.

Är det rätt? Vem ska jag lita på? Är det Jenny Petersson, som säger att man inte ska vara beroende av andra, eller är det Fredrik Reinfeldt, som säger att man får leva på en partner?

Anf. 118 JENNY PETERSSON (M) replik:

Herr talman! Tack igen, Ann-Christin Ahlberg, för dina frågor!

Det enkla svaret skulle väl vara: Du kan lita på mig. Du kan lita på Anders Borg. Du kan lita på Fredrik Reinfeldt.

Det märks väl tydligt, om inte annat för att regeringen satsar 8 miljarder kronor på en aktiv arbetsmarknadspolitik för att möta krisen. Vi har ett arbetsmarknadspaket från 2012 till 2014 som innehåller insatser för jobb, aktivitet, utbildning och praktik och insatser som gör det lättare och billigare att anställa.

Det enkla svaret är alltså att du kan lita på oss alla tre.

Anf. 119 AMINEH KAKABAVEH (V):

Herr talman! Tack, ledamöter, för en viktig debatt här i kammaren! Jag har inte så många minuter på mig, men jag vill lyfta upp invandrar-kvinnors situation på arbetsmarknaden.

Studier har, herr talman, länge visat att det är mycket svårare för utrikes födda personer att ta sig in på arbetsmarknaden än personer som är födda i Sverige. Utrikes födda har sämre jobb, sämre karriärutveckling och möjligheter, osäkrare anställningar och lägre lön än personer födda i Sverige.

Allra svårast att ta sig in på arbetsmarknaden är det för vissa grupper av utrikes födda kvinnor. Kvinnor med utländsk bakgrund är redan objekt i sitt eget hemland på grund av både hemmet och samhället i många delar av världen som ser kvinnan som objekt. Diskriminering tripplars, som man brukar säga i forskningstermer, på grund av att kvinnan dels är

kvinnor, dels är invandrare, dels också tillhör en annan klass med lägre utbildning och sämre möjligheter till arbetslivserfarenhet och så vidare.

I Vänsterpartiet har vi många gånger påpekat och vill att regeringen tar sitt ansvar och ser till att utreda situationen för kvinnor, framför allt invandrarkvinnor. Det är en grupp som vi i våra reservationer och motioner menar att det är dags att lyfta upp.

Redan under 70- och 80-talet forskade Wuokko Knocke och några andra på detta område. Sedan dess har man inte gjort någonting när det gäller kvinnors situation på arbetsmarknaden och särskilt gruppen utrikes födda kvinnor. Det är dags att tillsätta en utredning men också utvärdera de arbetsmarknadsåtgärder som berör denna grupp av kvinnor.

Det handlar inte om att det är vänster- eller högerfalanger, utan det handlar om att ta sitt eget ansvar. Det handlar också om att man pratar högt om jämställdhet och satsningar på arbetsmarknaden och när det gäller kvinnor. Men det stämmer inte, för vi vet att invandrade kvinnor ska nöja sig med vårdnadsbidraget. Det har blivit en fälla för många kvinnor. Vi vet att mer än 90 procent av dem som har ansökt är kvinnor och att mer än 80 procent av dessa är invandrade kvinnor.

Vi vet att detta också påverkar barnen, och barnfattigdomen har ju ökat i Sverige. Enligt Rädda Barnen har 49 procent av alla fattiga barn ensamstående mammor och mammor med invandrabakgrund. Vi vet att fattigdomen kommer att påverka möjligheterna för de här barnen i samhället.

För att ta sitt ansvar kan man faktiskt göra en hel del redan för de kvinnor som tillhör arbetarklassen och de invandrare som har kommit till detta land och, precis som alla andra, vill kunna ta sig in på arbetsmarknaden. Vi vet att situationen för dem på många punkter har blivit mycket bättre än i det gamla hemlandet. Men på många andra punkter har det blivit sämre när det gäller former av förtryck.

Jag yrkar bifall till våra reservationer.

I detta anförande instämde Bengt Berg och Marianne Berg (båda V).

Anf. 120 MARGARETA CEDERFELT (M):

Herr talman! Jag ska i mitt anförande beröra frågan om invandrade kvinnor och arbetsmarknaden. Jag gör detta därför att jag tycker att frågan är oerhört angelägen. Det handlar om en jämställdhetsaspekt ur kvinnoperspektiv, men det handlar också om hur de personer som har sökt sig hit till Sverige för att göra sig en framtid ska ha möjlighet att ta del av samhället och kunna uppnå sina drömmar.

Jag bor i Stockholms södra förorter. Jag ser regelbundet hur drömmar slås i kras för kvinnor som inte kan etablera sig på arbetsmarknaden. Men jag har också sett att det har fungerat och att kvinnor har fått in en fot på arbetsmarknaden – vilken skillnad det gör!

För något år sedan besökte jag Huddinge universitetssjukhus, dialysavdelningen. Där fanns 13 olika nationaliteter representerade i omvårdnadspersonalen. Det var kvinnor, och det fanns också en och annan man. Alla beskrev unisont vad det betydde för arbetslaget, att man var mångkulturell och kunde hjälpas åt, kunde ta hand om patienter från ett mångkulturellt samhälle, vilket annars inte hade varit möjligt.

Jag kan också ge ett annat exempel. Under min tid som ledamot i Stockholms läns landsting var jag med när det startades en tandläkarmottagning i Hovsjö i Södertälje, ett invandrardominerat område: Hovsjö Tandläkeriet. Där arbetade kvinnor och män, många utrikes födda, och gjorde ett strålande arbete. Det var en privat etablerad mottagning.

Jag tycker att detta är ett lysande och bra exempel på hur det kan fungera när det är en väletablerad integration. Därför blir jag uppriktigt sagt illa till mods när jag i betänkandet läser att mediantiden från folkbokföring i Sverige till sysselsättning är tio år för kvinnor. Det innebär att de kvinnor som i dag får ett arbete kom hit och blev folkbokförda 2001. År 2001 är länge sedan. Det har hunnit vara många politiska majoriteter i Sveriges riksdag och i kommuner och landsting sedan dess.

Jag tycker att det är viktigt att alla i salen tar till sig att mediantiden från folkbokföring till arbete är tio år. Därför är det mycket viktigt att välkomna den etableringsreform med tydligt jämställdhetsfokus som alliansregeringen har sett till att vi har. Det ska också bli ett uppdrag att se över vilka åtgärder som har fungerat och vilka som inte har fungerat. Jag ser också med tillförsikt fram emot en möjlighet till individuellt anpassad etablering. Vi vet ju att många kvinnor behandlas på ett mer schablonartat sätt än män som kommer hit och ska etablera sig.

Jag vill att den kompetens som invandrade kvinnor har tas till vara, att kvinnor som kommer hit och har med sig en utbildning som läkare, sjuksköterska eller tandläkare får en chans att etablera sig inom sitt yrke och att den som har hamnat lite fel från början och inte fått ett arbete på sin nivå får hjälp att ta sig dit men även att den person som börjar till exempel som vårdbiträde eller köksbiträde inom äldreomsorg eller sjukvård får en chans att komplettera sin utbildning för att kunna etablera sig och klättra lite högre och använda sin kompetens.

Men detta, herr talman, kan vi få ett väl fungerande yrkesliv i Sverige där det finns en möjlighet att förverkliga sina drömmar.
(Applåder)

Anf. 121 MEHMET KAPLAN (MP) replik:

Herr talman! Det var i slutet av Margareta Cederfelts resonemang som jag bestämde mig för att jag skulle ställa några frågor till Margareta Cederfelt.

Först och främst tycker jag att det är välkommet att en företrädare för Moderaterna lyfter upp den här oerhört viktiga frågan. Jag vet att Margareta Cederfelt tycker att frågan är viktig. Jag håller med henne i resonemanget kring att utrikesfödda kvinnor ska beredas tillfälle, med incitament och med olika typer av insatser, att vara mer delaktiga. Det finns många fördelar med detta. En del av dessa tog Margareta Cederfelt upp i sitt anförande. Jag ska inte ta upp fler. Men jag tycker också att det är viktigt.

Jag vill ställa en fråga till Margareta Cederfelt. Det här hänger delvis ihop med många andra frågor. Det hänger samman med jämställdhetsbonus. Det hänger samman med att man är hemma med barnen. Och det gäller det långsiktiga målet för föräldraförsäkringen. Frågan är: Är inte det långsiktiga målet för föräldraförsäkringen ett mer jämställt uttag? Är det inte detta som regeringen fortfarande tycker?

Det här hänger nämligen ihop med de utrikesfödda kvinnorna. Moderata ledamöter tog tidigare upp detta. Man uttrycker det inte i form av att det är en kvinnofälla. Men de är faktiskt kvar hemma med barnen i större utsträckning. Den här typen av insatser måste väl ändå syfta till att skapa förutsättningar även för dessa kvinnor att komma ut på arbetsmarknaden och den arbetslinje som regeringen företräder.

Anf. 122 MARGARETA CEDERFELT (M) replik:

Herr talman! Jag tackar för Mehmet Kaplans fråga som är viktig. Jag skulle vilja införa ytterligare en dimension i detta.

Uttag av föräldraförsäkringen är positivt. Det är positivt för barnen. Det är positivt för föräldrarna. Men det finns också andra dimensioner här. Jag tänker till exempel på kvinnan som är föräldraledig. Hur lång tid dessförinnan har kvinnan varit arbetslös? Har kvinnan hunnit etablera sig på arbetsmarknaden? Eller är det en bristfällig etablering? Även detta har betydelse när det gäller uttag av föräldraförsäkringen.

Handlar det, som i det fall som jag nämnde, om en mediantid på tio år innan personen har etablerat sig på arbetsmarknaden skulle jag vilja säga att det är stor risk att kvinnan som är föräldraledig aldrig har hunnit etablera sig på arbetsmarknaden. Det är därför som vi måste arbeta för en tidig etablering. Jag tror att det är där grundpunkten ligger. I andra sammanhang har det nämligen visat sig att en person som står utanför arbetsmarknaden har svårare att komma tillbaka. På samma sätt är det förstås för den som aldrig har etablerat sig.

Anf. 123 MEHMET KAPLAN (MP) replik:

Herr talman! Tack, Margareta Cederfelt, för det svaret! Då är min följdfråga: Hur agerar regeringen i förhållande till de myndigheter som faktiskt är med och formulerar det som så småningom innebär ett visst handlingsmönster där medborgare interagerar med arbetsgivare och parterna på arbetsmarknaden? Där har myndigheterna en viktig roll.

Vi kan skärskåda en av dessa myndigheter, nämligen Försäkringskassan. Fram till 2008 hade man instruktioner som lät så här: Det samlade uttaget ska vara jämslällldt mellan kvinnor och män. Det här gäller då föräldraförsäkringen.

År 2008 gör regeringen ingenting åt att myndigheten ändrar formuleringen till att låta så här: Förutsättningen för ett jämslällldt uttag ska förbättras.

Det är en liten glidning i mening, men det får stor betydelse, ska det visa sig. För 2009 har plötsligt ordet ”jämslällldhet” försvunnit i formuleringen. Nu lyder det så här – det är antagligen helt i linje med det Margareta Cederfelt tycker: Föräldrar ska genom Försäkringskassans information få goda förutsättningar att välja hur man vill fördela föräldrapenningdagarna mellan sig.

Det är ingenting om jämslällldhet längre när det gäller det som kanske är ett av de få incitament som myndigheter kan verka för.

Vi får också svar från företrädare från regeringshåll som faktiskt säger att det övergripande målet är att föräldrar ska dela mer lika eftersom ett jämslällldt familjeliv är en viktig grund för att skapa en jämslällld arbetsmarknad – och det är vårt utgiftsområde.

Min fråga är: Fasar man på det här sättet ut jämställdhet från arbetsmarknadsfrågorna? Är det här vad Margareta Cederfelt också tycker själv?

Prot. 2011/12:43
7 december

*Integration och
jämställdhet*

Anf. 124 MARGARETA CEDERFELT (M) replik:

Herr talman! Mehmet Kaplan är en engagerad politiker och också skicklig när det gäller att ställa och formulera frågor. Jag skulle vilja gå ett steg vidare, precis som jag gjorde tidigare.

Jag nämnde här i början att det när det gäller etableringen är en mediantid på tio år. Det innebär, som jag sade, att det handlar om kvinnor som kom hit och blev folkbokförda senast 2001. Det är tio år fram till i dag.

Då är det viktigt att göra en utredning om ökat arbetskraftsdeltagande och att inte konservera reformer som kanske aldrig har lett till något ökat arbetskraftsdeltagande. Därför välkomnar jag den politik som vi har fört inom Alliansen och också att man tillsätter en utredning. Självklart är det viktigt att de som kommer hit ska ha en chans att ta sig ut på arbetsmarknaden. De ska inte behöva vänta i tio år på att få ett arbete. I det här fallet är det 22 procent av kvinnorna som förvärvsarbetar efter tre år. Det är 50 procent av männen. Så här ska det inte se ut. Kvinnor ska ha lika stora möjligheter som män att etablera sig på arbetsmarknaden och att utvecklas som människor.

(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 8 december.)

11 § Kontroll av postförsändelser

Föredrogs
skatteutskottets betänkande 2011/12:SkU8
Kontroll av postförsändelser (skr. 2011/12:8).

Andre vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut skulle fattas den 8 december.)

12 § Skatt, tull och exekution

*Skatt, tull och
exekution*

Föredrogs
skatteutskottets betänkande 2011/12:SkU1
Utgiftsområde 3 Skatt, tull och exekution (prop. 2011/12:1 delvis).

Anf. 125 ANDERS KARLSSON (S):

Herr talman! Låt mig inledningsvis säga att skattesystemet är till för att trygga finansieringen av vår gemensamma välfärd samt för att verka utjämnande mellan unga och gamla, arbetande och pensionärer. Det är hela idén med beskattning av samhället.

Delvis ofinansierade och föga jobbskapande skattesänkningar har genomförts i en omfattning av ca 100 miljarder under regeringen Reinfeldts

första mandatperiod. Den i prognos antagna bnp-tillväxten under valperioden har tagits som utgångspunkt för skattesänkningar och inte beräkningar av långsiktiga behov i omsorgen om barn och gamla.

Vi socialdemokrater vill att skatter ska tas ut på ett rättvist och effektivt sätt. Ett rättvist skattesystem kännetecknas av att skatten tas ut likformigt och efter bärkraft. Ett effektivt skattesystem vilar på breda skattebaser.

Skattesystemet bör vara enkelt och överskådligt samt vara utformat så att det förhindrar skattefusk och skatteplanering. Möjligheterna att skjuta upp beskattning och flytta inkomster, alltså beskattning, mellan olika inkomstslag bör motverkas.

Skatterna har också en viktig roll i omställningen till det gröna folkhemmet.

Skattesystemet måste slutligen vara förenligt med krav från EG-rätten samtidigt som Sverige måste påverka EG-rätten i de delar vi anser den svenska lagstiftningen vara bättre för miljön, anställda, konsumenter och medborgare.

Herr talman! Det har gått över tjugo år sedan den omfattande skatteutredningen och skatteuppgörelsen 1990/91 mellan Socialdemokraterna och Folkpartiet som senare också fick stöd av Centerpartiet.

Vi tycker att det är hög tid för en ny, bred parlamentariskt sammansatt skatteutredning. Regeringen har tillsatt flera mindre, avgränsade skatteutredningar om företagsbeskattning och mervärdesskatteutredningen med experter och inte parlamentariker. Vi socialdemokrater menar att det behövs större tag som också förankras i riksdagen och partiväsendet.

Skatteverket är enligt socialdemokratisk uppfattning en viktig myndighet för ordning och reda samt för kampen mot den organiserade brottsligheten och den svarta ekonomin. Med ordning och reda menar vi att medborgarnas inkomster och förmögenheter registreras och beskattas på ett rättvist sätt liksom företagens intäkter och tillgångar.

Att bekämpa skattefusk handlar om att stärka välfärden men också om att skapa rättvisa villkor för företagen. Rättvisa konkurrensvillkor kräver att kraftfulla åtgärder vidtas mot dem som undanhåller delar av eller hela intäkter från beskattning eller bryter mot andra bestämmelser som hederliga företag följer.

Den svarta sektorn i Sverige har tydliga inslag av grov organiserad brottslighet som också ingår i ett europeiskt och internationellt nätverk. Skatteplanering syftande till skattefusk sker ofta med hjälp av så kallade skatteparadis.

Herr talman! Här finns det slående exemplet när vårdföretag som gett sig in i välfärdssektorn skatteplanerar och flyttar pengarna till skatteparadis. De skatter som vi som medborgarna har betalat in för att få en bra skola och en bra omsorg använder de nu till att förse sina direktörer med pengar samtidigt som aktieägarna ska ha pengar som flyttas till skatteparadis.

Herr talman! Här borde regeringen ha sett till att införa en stopplag. Det är väldigt enkelt. Det har man tidigare gjort med bara några dagars förvarning i riksdagen. Det borde man kunna göra också här om viljan finns. Men den finns inte.

Det är lite bekymmersamt att se flera före detta moderata ledamöter också finns i ledande positioner i detta företag. Finns det någon form av jäv i sammanhanget?

Det finns en risk för att världens fattiga stater blir de som får mest problem med skatteparadisen eftersom de har svårare att framtvunga informationsutbytesavtal. Sverige och andra rika länder har ett ansvar för att se till att det blir ett fritt informationsutbyte mellan länderna som alla kan ha nytta av. Sverige bör på olika sätt agera inom EU, OECD och andra multinationella sammanslutningar för att detta ska genomföras.

I den dåvarande socialdemokratiska regeringens sista statsbudget för 2006, utformad i samarbete med Vänsterpartiet och Miljöpartiet, drogs riktlinjer för ett kraftfullt arbete mot bidrags- och skattefusk upp. Skatteverket fick ökade resurser. Arbetet med att ta fram en lagstiftning för certifiering av kassaregister inleddes. En delegation mot felaktiga utbetalningar bildades. Skatteverket fick också rätt att kräva personalliggare av restaurang- och frisörsbranscherna och göra oannonserade kontroller. Den borgerliga regeringen tog under förra mandatperioden få egna initiativ mot det inhemska skattefusket. Tyvärr måste vi säga det.

Skatteverket måste nu förstärkas. Vi vill att kraftfulla åtgärder vidtas mot dem som undanhåller inkomster från beskattning eller bryter mot andra bestämmelser som hederliga företag och privatpersoner följer. Under åren 2012–2015 vill vi därför tillföra Skatteverket totalt 200 miljoner kronor för ökade resurser till att bekämpa skattefusk.

Det är en socialdemokratisk politik att se till att skatten tas in likvärdigt. Därmed ökar också skatteintäkterna med ca 130 miljoner. Vi socialdemokrater har betydligt högre ambitioner än den borgerliga regeringen.

Herr talman! Vi kan därför inte delta i det anslagsbeslut som sedermera kommer att klubbas här. Det har vi skrivit i reservationen.

Herr talman! Låt mig bara till sist också säga något om motion 2011/12:Sk252. Denna motion behandlar problemen som tullen upplever när de i sina kontroller upptäcker att misstänkt stöldgods förs in i eller ut från landet. Där har motionärerna Peter Jeppsson och Suzanne Svensson på ett utförligt sätt beskrivit tulltjänstemännens ibland hopplösa situation med att inte kunna göra det arbete de är anställda för att göra. Här borde lagstiftningen ändras i enlighet med reservationen 1 som jag därmed yrkar bifall till.

Anf. 126 DAVID LÅNG (SD):

Herr talman! De myndigheter som ingår i utgiftsområde 3, det vill säga Skatteverket, Tullverket och Kronofogdemyndigheten, är samtliga inblandade i att bekämpa brott av olika slag. Just brottsbekämpning och kriminalpolitik har kommit att bli något av en profilfråga för Sverigedemokraterna. Det är inte bara vi själva som tycker det. Enligt en opinionsundersökning från Novus som publicerades den 15 november i år framgår det att Sverigedemokraterna är det parti som har högst trovärdighet hos väljarna gällande invandrings- och integrationspolitik. Vi ligger också på tredje plats när det gäller lag och ordning. Det är inte så illa av ett parti som bara är det sjätte i storlek i riksdagen och dessutom gör sin allra första mandatperiod i riksdagen.

Sverigedemokraternas kriminalpolitik präglas av en vilja att skapa trygghet i samhället. För att uppnå det vill vi i årets budget satsa mer än regeringen på våra brottsbekämpande myndigheter. Vi vill höja 2012 års anslag till utgiftsområde 3 med sammanlagt 106 miljoner kronor jämfört med regeringen.

Av detta tilldelar vi Skatteverket 87 miljoner kronor extra. Det finns fortfarande ett stort skattefel. Vad som behövs är förbättrade och mer omfattande kontroller för att komma till rätta med det skattebortfall som det innebär. Syftet är också att upprätthålla en hög skattemoral hos den överväldigande majoritet av befolkningen som har för avsikt är att göra rätt för sig.

Vi vill också satsa mer på Tullverket. Den ökade globaliseringen leder inte bara till ökad handel, rörlighet av arbetskraft och tillväxt, som förespråkarna brukar hålla fram. Det leder också till ökad rörlighet av kriminella nätverk. Sveriges inträde i Europeiska unionen har lett till att våra gränser är mer oskyddade än tidigare. Tullen har förlorat en del av sina befogenheter, och passkontroller är numera förbjudet mellan Schengenländer. Det har lett till ökade möjligheter för kriminell verksamhet som människohandel, människosmuggling, narkotika- och vapensmuggling, och att kriminella individer kan röra sig mer fritt än tidigare. Av alla dessa skäl är det viktigt att Tullverket ges de resurser som krävs för att möta detta ökade tryck.

Som ett led i detta vill vi tilldela Tullverket 19 miljoner kronor mer än regeringen för år 2012. För hela utgiftsområde 3, det vill säga Skatteverket, Tullverket och Kronofogdemyndigheten, ökar vi successivt anslagen med 350 miljoner kronor fram till år 2015.

Dessa förslag har Sverigedemokraterna valt att redovisa i ett särskilt yttrande, så vi stöder alltså inte utskottets ställningstagande.

Beträffande Tullverkets resursanvändning och verksamhet har Tullverket i dag två mobila skannrar i drift som kan sättas in i hamnar, vid broar och andra vältrafikerade genomfartsleder vid den svenska gränsen. Den här utrustningen har kapacitet att röntga innehållet i större lastbilar och personfordon. Skanningen går till på så vis att bilar som har blivit utvalda av Tullverket blir skannade och det skapas en digital bild som sedan analyseras av experter på plats. Om misstanke om brott uppstår genomförs sedan en fysisk kontroll som kan ta alltifrån ett par timmar till flera dagar.

Det säger sig självt att de här skannrarna sparar enormt mycket tid och är ett allt viktigare redskap för tullen. De som nu är i drift köptes 2004 och det finns ett framtida behov av att också uppgradera utrustningen.

Det här är ett mycket viktigt verktyg i tullens jakt på smuggelvaror, narkotikasmuggling och människosmuggling. Tyvärr finns det alldeles för få mobila skannrar och ingen stationär skanner över huvud taget. Sverigedemokraterna har i en partimotion föreslagit inrättande av en stationär skanner vid Öresundsbron.

En stationär skanner fungerar på precis samma sätt som en mobil skanner, förutom att den inte kan transporteras till annan ort. Men det vägs till stor del upp av att priset är avsevärt lägre. Våra nordiska grannländer använder sig av sådana stationära skannrar, och det är dags för Sverige att också införa detta system. De här verktygen blir allt viktigare

och de är mindre ingripande än en fysisk kontroll. Någon sådan behöver inte göras när skanningen inte ger några misstänkta utslag.

Vi vill alltså införa en permanent skanner vid Öresundsbron. Det är det som är innebörden av Sverigedemokraternas reservation nr 2 som jag önskar yrka bifall till.

Anf. 127 JACOB JOHNSON (V):

Herr talman! Jag kan inledningsvis säga att jag delar Anders Karlsons synpunkter på behovet av en ny skatteöversyn i form av en parlamentarisk utredning. Det har Vänsterpartiet också föreslagit i en separat motion till kammaren som kommer att behandlas senare. Vi får alltså anledning att återkomma till den stora och viktiga frågan.

Skatteverket är en viktig myndighet. Den hanterar alla våra skatter som vi finansierar välfärd, infrastruktursatsningar, socialförsäkringar med mera. Myndigheten har gott anseende hos svenska folket och det har vi alla skäl att vara stolta över. Inte minst tror jag att de flesta deklareranter anser att det går lätt och smidigt att deklarerera – nog så viktigt. Det ska vara enkelt att göra rätt, och Skatteverket har nått långt i detta arbete. Inte minst är Skatteverkets goda anseende en stor styrka när det gäller att komma till rätta med skattefusket eller det som Skatteverket självt brukar kalla skattefelet.

Enligt en uppskattning från Skatteverket för några år sedan uppgår detta skattefel till mer än 130 miljarder kronor, motsvarande, tror jag, ca 8 procent av de totala skatteintäkterna. Det är ett resultat av både medvetet skattefusk och oavsiktliga misstag, men fusket står för den största delen. Det är allvarligt att det offentliga går miste om så stora skatteinkomster varje år. På sikt kan det få betydelse för välfärdssystemen, eftersom pengar som rättmätigt skulle kunna användas till exempel till fler lärare i skolan, mer personal på äldreboenden och höjda bostadstillägg inte finns tillgängliga.

Myndigheten har som målsättning att halvera felet till 2014. Även om Skatteverket enligt årsredovisningen för 2010 bedömer att skattefelet minskat något återstår mycket arbete. För att komma till rätta med problemet krävs tydlig lagstiftning och en rad åtgärder som ger myndigheter större befogenheter. Vänsterpartiet har en rad förslag på det här området som vi utvecklar i en egen motion. Det handlar till exempel om åtgärder mot riskkapitalbolagens skatteplanering genom räntesnurror – en aktuell fråga – åtgärder mot skatteläckage vid utflyttning, svartarbete, ökat användande av personalliggare, redovisningscentraler inom taxibranschen med mera.

Herr talman! När det gäller Skatteverket tror jag att ökade anslag ger ett nettotillskott till statskassan i form av ökade skatteintäkter utöver anslaget och minskade skattefel. Vänsterpartiet anser att Skatteverkets budget borde öka med 100 miljoner kronor per år mer än vad regeringen anslår från och med nästa år.

I budgetpropositionen skrivs att Skatteverkets ekonomiska läge har förbättrats. Det kan stämma. Men myndigheten har ett så kallat överhäng efter nödvändiga nyanställningar som har gjorts under detta år och prognostiserar ett stort underskott redan nästa år, 2012. Från och med 2013 bedömer verket att man tvingas minska personalen utanför it-verksamheten med 2–3 procent per år om myndigheten endast får pris- och löne-

uppräknig som en följd av det så kallade produktivitetsavdraget. Jag förutsätter, herr talman, att regeringen är beredd att ompröva anslagsnivån inför budgeten för 2013.

Vi vill också öka Kronofogdemyndighetens anslag, bland annat för att förebygga och motverka överskuldsättning. I finanskrisens spår har arbetslösheten slagit mot ekonomiskt svaga grupper. Ungefär 400 000 människor är överskuldssatta enligt Kronofogdemyndigheten, vilket uppskattningsvis kostar samhället enorma belopp, 30–50 miljarder kronor per år. Kronofogden har utarbetat ett fempunktsprogram för att kraftfullt förebygga och motverka denna överskuldssättning. Vi har fortsatt hög arbetslöshet och med en hotande lågkonjunktur runt hörnet kan man anta att problemet för överskuldssatta tyvärr kommer att vara långvarigt.

Med detta, herr talman, ställer jag mig bakom Vänsterpartiets särskilda yttrande i ärendet.

Anf. 128 ULF BERG (M):

Herr talman! Skatteutskottets betänkande 2011/12:SkU1 berör utgiftsområde 3 där vi behandlar skatt, tull och exekution, närmare bestämt budgeten för Skatteverket, Tullverket och Kronofogdemyndigheten.

Låt mig börja med att yrka bifall till förslaget i betänkandet och avslag på reservationerna.

Det är ingen tvekan om att ordning och reda i statens ekonomi är viktigt och även en förutsättning för att satsningar kan göras inom den statliga verksamheten. Det finns tyvärr för många exempel på hur länder har misskött sina ekonomier. I vart fall hade Socialdemokraterna tidigare en ledare som hade insikten att den som var satt i skuld inte var fri. Tyvärr måste jag tillstå att jag inte är lika säker på om den kunskapen finns hos dagens S-ledare.

Det är inte bara statens intäkter som är avgörande, utan det bygger också på vikten av att verksamheterna hela tiden blir effektivare och att vi kan få ut mer av våra skattepengar. Det kan ske på många olika sätt.

När det gäller Skatteverket är det viktigt att vi har bra regler för beslutade skatter och att de kommer in till statskassan. Det är viktigt att påpeka att finansministern inte har någon skattkista att ösa ur, utan det är människor och företag som betalar olika skatter. Vi kan till exempel se hur införandet av personalliggare och kassaregister har gjort det lättare att göra rätt. I en fungerande ekonomi är det viktigt att inte oseriösa företag slår ut seriösa.

Vilka kan då vara de effektivaste skatteindrivarna? Givetvis har Skatteverket en viktig uppgift, men vi får heller inte glömma bort möjligheten för oss alla att göra en insats. Tacka ja till kvittot eller begär ett om du inte får något! Tillsammans med godkända kassaregister kan vi då alla göra en insats för seriösa företag och i förlängningen se till att beslutade skatter också betalas.

Vi tar många gånger för givet att skattepengarna trillar in, men låt oss än en gång påminna om länder som fattar beslut om skatter som till stor del inte betalas av de skattskyldiga. Därför är det viktigt att vi hela tiden fortsätter att stifta lagar som gör det betydligt svårare att fuska. Men vi kan också med hjälp av reformer medverka till att den svarta sektorn minskar och övergår i en vit verksamhet. ROT och RUT är bra exempel på detta. Det visar också att sänkta skatter inte alltid behöver kosta staten

pengar. Men vinnarna är de som utför jobben, de kan nu få avtalsenliga löner och inbetalningar till framtida pensioner, och kunder som får garantier för utförda jobb.

Det finns också anledning att berömma Skatteverket för att de hela tiden arbetar med att underlätta för oss skattskyldiga att göra rätt. Att alla ska vara införstådda med vårt skattesystem är nog att begära för mycket. Många upplever en snårskog av regler. I vissa fall slutar det med att någon domstol får avgöra vem som har rätt eller fel. Jag hoppas att Skatteverkets mål att förenkla för oss som vill betala beslutade skatter ska leva vidare. Vill betala skatt behöver inte betyda att vi älskar att betala skatt. Huvudsaken är att den betalas in och inte undviks av dem som tydligen bara vill ha mer, om vi nu ska tro på det vi läser om vissa riskkapitalbolag. Osmakligt är nog rätt beskrivning i dessa fall.

Herr talman! Tullen är också en organisation som hela tiden försöker utveckla sin verksamhet. Det gäller att varor och tjänster flyter så smärtfritt som möjligt över våra gränser. Vi vet att vi är ett exportberoende land, och då är det extra viktigt. Men så finns det också varor som vi definitivt inte vill ha över vår gräns. När det gäller narkotikaflödet till Sverige gäller det att tullen hela tiden i samverkan med andra länder ser till att tillslagen i så stor omfattning som möjligt skjuter mitt i prick på narkotikasmugglingen. Vi vet vilken tragedi det blir för många som fastnar i drogmissbruk.

Men tullens verksamhet är också viktig för att vi ska få in våra skatter. Om alkohol, tobak och snus tar vägen över våra gränser i det dolda påverkar det skatteintäkterna. Men vi ska inte heller glömma att folkhälsoaspekterna kommer på skam om höga skatter i själva verket leder till att vi översvämmas av billiga varor utan skatt. Därför är det viktigt att vi har en väl fungerande verksamhet så att de som funderar på att smuggla kommer till slutsatsen att riskerna är för stora i förhållande till förtjäns-ten.

Herr talman! Även kronofogdens arbetsområde påverkas av vår politik, förmodligen betydligt mer än dess budget. I en sund ekonomi kan människor och företag betala sina räkningar. Därför är det viktigt att vi fortsätter vår arbetslinje och att fler kan lämna utanförskapet, en resa vi påbörjat men där det tyvärr är en bra bit kvar till målgång.

Vi måste även se till att företagsklimatet är sådant att vi slipper onödiga konkurser. Sedan måste vi finna oss i att vissa företag inte får luft under vingarna eller att flygförmågan upphör. Vi ser hela tiden hur företag kommer till och andra försvinner. I lågkonjunktorens svallvågor kantrar betydligt fler än vid högkonjunktorens betydligt bekvämare seglats.

Men vi vet också hur exempelvis sms-lån har ställt till det för många enskilda. Här har Kronofogdemyndigheten på ett förtjänstfullt sätt larmat om det osunda i den verksamheten. Många har lockats att ta ett snabbt lån för att kortsiktigt lösa en svår situation, men de riskerar att hamna i långsiktiga problem. När jag senast tog del av denna företeelse var det som om en viss tillnyktring skett.

Herr talman! Jag har med några få exempel visat på hur viktigt det är att vi har väl fungerade organisationer som får det att fungera utan att vi är så många som själva märker av det hela. Den budget som nu fastställs är väl avvägd. Skatteverket får tillskott, och kronofogden får en utökad

*Skatt, tull och
exekution*

budgetram för att arbeta mot organiserad brottslighet. Det har visat sig framgångsrikt att nyttja lagföring gällande ekonomiska brott för att komma åt en del kriminella ligor.

Det får mig att dra mig till minnes hur jag som polis ibland ingrep mot olaglig fiskförsäljning på p-platser efter riksvägar, där skyltar kunde tas enligt väglagen. Ibland kunde bristande livsmedelshandling beivras. Jag träffade huvudmannen långt senare, och vi hade ett ganska glatt samtal när vi såg tillbaka på hans verksamhet. Men han skrattade och sade: Om ni sett till att få fast mig för ekonomisk brottslighet i stället, då hade jag nog fått ett rejält straff. Det ligger onekligen en hel del i hans utsago.

Det är bra att betalningsviljan är hög, och den brukar i de flesta fall öka efter ett brev från kronofogden. Rädslan att få en betalningsanmärkning är stor. Det finns dock områden som jag tycker att vi borde se över. Det gäller otyget med falska fakturor till främst små och medelstora företag. Här måste det till en skärpning som gör att dessa rent kriminella förfaranden får ett slut. Många gånger går dessa mer eller mindre oklara krav till kronofogden, och många gånger anser företagaren att det är bäst att betala för att inte hamna i ett register över obetalda fakturor. När en företagare skriver avtal om en hel telefonlösning och endast får en telefon för några hundralappar känns det osmakligt. När sedan det först inblandade företaget sålt kravet vidare till ett finansbolag där summan att betala under några år kan närma sig sexsiffriga belopp är det illa. Här gör inte Kronofogdemyndigheten några fel, men oseriösa utnyttjar rädslan för betalningsanmärkningar.

Herr talman! Från Alliansen i skatteutskottet ska vi noga följa utvecklingen inom skatt, tull och exekution. Budgeten är viktig, men jag har också försökt påvisa att det många gånger är andra beslut i denna kammare som påverkar. Jag hoppas att Skatteverket kan driva in alltmer av en allt lägre skattekvot, att tullen blir ännu effektivare att stoppa narkotikasmugglingen och att kronofogden får allt mindre att göra, då allt fler är fria eftersom de inte är satta i skuld.

Anf. 129 ANDERS KARLSSON (S) replik:

Herr talman! Ulf Berg tog upp en del punkter om att skatter är viktiga att ta in men att det inte är någonting som man älskar. Vi hade en partiledare som älskade skatter. Det är inte alla som gör det.

Jag undrar om du, Ulf Berg, har funderat lite grann över det som jag sade om att era skatteuttag bygger på vilken bnp-tillväxt som finns. Sedan gör man jobbskatteavdrag utifrån det. Man tittar inte på vilken välfärd som behövs och vilka typer av verksamheter som behöver mer underlag för att kunna drivas ännu bättre. Ett exempel är omsorgsfrågorna där vi nu har sett hur det går till i Carema och så vidare. Där räcker pengarna tydligen inte till eftersom människor som finns i deras boenden ligger där och till och med blir amputerade för att de inte blir skötta ordentligt. Man väger också blöjor och så vidare.

Min fråga till dig är: Tycker du att det är viktigt att man tar ut skatt efter behov, eller är det bnp som ska avgöra vilken skatt som man ska ta ut i framtiden?

Du talar om att jobbskatteavdraget är viktigt och att det har gett många vita jobb.

Jag har ett förflutet som byggnadsarbetare. Det är min profession. Jag har här medlemstidningen för byggnadsarbetarna, nämligen Byggnadsarbetaren. Här skriver man om personer på svarta listan. Det är bland andra en man på 65 år från Västerås och en man på 47 från Eskilstuna som har undanhållit 17 629 523 kronor i skatt. Jag skulle kunna fortsätta att räkna upp dem en efter en.

Dessa personer gör, såvitt jag vet, mycket jobb utifrån ROT-avdraget.

Vårt syfte med att säga att vi skulle ha mer pengar till Skatteverket var att vi skulle komma åt dessa skojare som undanhåller samhället en massa pengar samtidigt som de inte är konkurrensneutrala i förhållande till de företag som har valt att sköta sig.

Min fråga är: Tycker du att det är oväsentligt att sådana här företag kan hantera så stora summor även i fortsättningen?

Anf. 130 ULF BERG (M) replik:

Herr talman! Låt oss först fundera lite grann över problematiken med riskkapital och om det behövs mer pengar till vården. Jag skulle kunna drista mig att säga att pengarna räcker till men att de hamnar fel. Det är det som vi kritiserar, alltså att dessa företag med stora ränteavdrag och räntesnurror kan se till att undvika skatt. Om nu medicuppgifterna är korrekta är lönerna inte heller särskilt låga.

Här är det helt uppenbart att det är fråga om, som alltmer diskuteras, urusel upphandling. Man har alltså köpt någonting och betalat för det men inte kontrollerat vad man får. Man har inte heller varit noga med att beskriva vad man ska få.

Här är det viktigt att vi naturligtvis ser till att stoppa dessa räntesnurror. Det är vi politiskt överens om. Sedan ska vi värna om att det finns riskkapitalbolag. Många är mycket bra och skapar en fantastisk tillväxt. Moderaterna i skatteutskottet besökte till exempel ett företag som sysslade med liftanordningar och som har skapat många nya jobb. Det är klart att de måste finnas.

Men det är sådana avarter som jag tror att många seriösa företagare tar avstånd från som vi ska se till att stänga kranarna för. De ska inte stå och läcka. Det är vi fullständigt överens om.

När det gäller ROT-avdrag och förtjänsten tror jag att det är mycket enklare att kontrollera företag när det blir ett kvittoutbyte mellan kund och företag och där även skatteförvaltningen har fullt inflytande över och insyn i dessa företag tack vare att man kan se dessa fakturor.

Jag tror att en och annan företagare som inte sköter sin del i ett andra steg kan få påhälsning. Då har Skatteverket en hel del på fötterna för att kunna göra en revision.

Anf. 131 ANDERS KARLSSON (S) replik:

Herr talman! Jag vet inte om jag fick svar på frågan om skatt efter bnp-tillväxt. Det vore det väl bra att i dag veta. Handlar det om de behov som finns i samhället eller om den uträkning som görs om bnp-tillväxt och om att man sedan gör sina jobbskatteavdrag?

Jobbskatteavdragen har kostat 100 miljarder, vilket jag tidigare talat om. 100 miljarder kan väl omsättas i att det är ungefär tre och en halv gång vad barnbidraget kostar i statsbudgeten. Det är också mer än två gånger försvarsbudgeten – oerhört mycket pengar som stoppats in i en konsumtionsekonomi i stället för att användas till att skapa tillväxt i samhället.

ROT-avdraget kostar ca 13 miljarder. Ulf Berg, du sade tidigare att ROT-avdraget gett pengar till statskassan. Nej, kostnaden är i stället ungefär 13 miljarder.

Jag återkommer till detta med bedrägerier. I den tidning jag här visar upp finns tio företag uppräknade – i stort sett i våra storstadsregioner. Jag rekommenderar dig, Ulf Berg, att läsa om hur det verkligen går till, om hur skatt undanhålls och seriösa företagare slås ut. Taxibranschen är ett exempel. Vi kan räkna upp många branscher.

Varför yrkar ni inte bifall till vårt förslag om obligatoriska personalliggare även på byggarbetsplatser till exempel – detta för att komma undan svartjobben?

Jag har pratat med kolleger och Byggnads ombudsmän. När de kommer in på ett bygge rusar folk därifrån därför att man inte jobbar seriöst. Det kan inte vara rimligt att vi ska godta den typen av verksamhet. Därför hade Skatteverket behövt mer pengar. Tidigare gjorde man mycket jobb inte minst tillsammans med Byggnadsarbetareförbundet för att komma till rätta med förhållandena. Taxinäringen och tömningscentralerna till exempel har vi också förslag om.

Varför säga nej till allt det här om du verkligen tycker att skatt ska tas in från alla, inte bara från de seriösa?

Anf. 132 ULF BERG (M) replik:

Herr talman! Det är lite svårt att förhålla sig till Socialdemokraternas skattepolitik när de inte har någon. Först och främst handlar det om ungefär 70 miljarder i jobbskatteavdrag.

Vissa dagar får jag intrycket att ni socialdemokrater godkänner de 70 miljarderna men inte vill ha ytterligare jobbskatteavdrag. Nu verkar det vara så att ni är emot alla jobbskatteavdrag och att vi ska se till att alla arbetare får betala en trettonde månadslönen i skatt – om jag nu får tro Anders Karlsson på hans ord. Detta är, som sagt, svårt.

Låt oss anta att ni vill ta bort jobbskatteavdragen – jag tar gärna den diskussionen. Det är klart att vi ska gå vidare med jobbskatteavdragen, men det ska vi göra när vi så att säga fått pengar i kassan så att vi kan säkra välfärden.

Vi talar om statliga skattepengar men ofta om kommunal verksamhet. Som jag sade i förra replikskiftet kan jag nog peka på att det finns en hel del som kommunerna behöver utveckla. Jag tror att vi behöver fler arbetsgivare etcetera, men vi har också sett exempel på där det inte fungerar.

Jag kan rekommendera dig, Anders Karlsson, att åka till Daljunkaregården i Falun – tidigare i kommunal drift men nu i privat drift. Jag har träffat både anhöriga och personal. Alla vittnar om att det blivit ett fantastiskt lyft för verksamheten. 75 procent av all personal från tiden med kommunal drift är kvar. Det är nu en helt annan syn. Företaget är dock inte Carema.

Goda exempel finns alltså, och dessa ska vi ta fram.

När det gäller bland annat personalliggare och kassaregister är jag förspråkare av att gå vidare och utveckla saker. Jag har svårt att se varför den som tillfälligt, i sex månader, har en blomsterhandel inte ska behöva kassaregister, medan blomsterhandlaren vägg i vägg med fast verksamhet ska ha det. Det finns alltså saker att gå vidare med, och det kan vi säkert göra tillsammans.

Anf. 133 GUNNAR ANDRÉN (FP):

Herr talman! Det är alltid lika roligt att få delta i den gastkramande debatten om utgiftsområde 3, Skatt, tull och exekution. Intresset symboliseras möjligen just i dag av antalet åhörare på läktaren ...

Det ska vara lätt att göra rätt. De myndigheter som vi lagstiftare nu hanterar och ger anslag till har över lag ett i förhållande till många andra myndigheter mycket gott anseende.

Jag tror att Skatteverket numera nästan alltid möts av ett stort och positivt gensvar från många av våra medborgare – inte kunder. Det beror på att Skatteverket under en lång följd av år har fått hjälp av lagstiftaren med olika skattereformer. Nu för tiden är det enklare att göra rätt; det är helt klart så. Det är också på det sättet att det finns många duktiga medarbetare hos de här myndigheterna. Det tror jag att vi ska tacka för. Jämför vi med många andra länder ser vi att det är svårt att ha en effektiv organisation utan att ha goda medarbetare.

Det ska ändå sägas att vi – jag håller mig till Skatteverket, den största myndigheten – under en följd av år haft mycket duktiga generaldirektörer hos Skatteverket. Lennart Nilsson var generaldirektör i många år. Anitra Steen var under ett fåtal år en duktig generaldirektör. Mats Sjöstrand, som många av oss här känner, har gjort ett mycket gott arbete med att utveckla Skatteverket. Numera är Ingemar Hansson generaldirektör. Också han har stor erfarenhet. Det spelar stor roll vem som är ledare för Skatteverket.

Det handlar om två saker: Vi kan laborera med hur mycket pengar Skatteverket ska ha. Och minst lika viktigt är vad Skatteverket ska göra.

Herr talman! Skatteverkets personal har minskat i antal. Det har också uppgifterna under en följd av år gjort. Sådana saker som taxeringsfrågor, arv- och gåvoskatt, förmögenhetsskatt, förenklingar när det gäller reseavdrag och så vidare har gjort det enklare för många att göra rätt. Skatteverkets inriktning har också kunnat ändras – detta för att ta itu med andra åtgärder som inte minst från rättvisesynpunkt känns angelägnare än granskning av de småavdrag som förr funnits.

Nu är det egentligen anslaget till Skatteverket som vi diskuterar. Av den anledningen tog jag mig för att i slutet av våren be riksdagens utmärkta utredningstjänst om en översikt över anslagsfördelningen till Skatteverket, Tullverket och Kronofogdemyndigheten under 15 år från både regering och oppositionspartier.

Med skammens rodnad måste jag väl medge att Folkpartiet under oppositionstiden var ett av de partier som ofta begärde lite mer pengar. Vi förbleknar dock, herr talman, i ett avseende, nämligen jämfört med Vänsterpartiet som när de förhandlade endera lyckades få igenom allting eller också lade sig platt. Vänsterpartiet avviker från alla andra partier. Man vill alltid ha mer pengar till den här verksamheten.

Det finns ganska mycket att säga om detta. Jag avser att lämna in de uppgifter jag fått så att alla kan ta del av dem. Det är en intressant läsning också för liberaler, kan jag säga. Man ska vara försiktig med överbud i sådana här frågor. Den avvägning som ofta görs från regeringars sida är nog ganska klok i förhållande till de uppgifter man ska ha.

Enligt en uppgift som Mats Sjöstrand för några år sedan kom med tar vårt skatteverk av vid årets början debiterade skatter in 98 ½ procent – i grund och botten en fantastisk procentsiffra. På andra områden tas ännu mer in. På momsområdet till exempel lär man ta in 99 ½ procent – detta trots att vi har ett ganska komplicerat momsskattesystem. Det här visar att man har väldigt duktiga medarbetare på området.

Antalet medarbetare hos Skatteverket har gått ned väldigt mycket. Samtidigt har tekniken väldigt mycket gått framåt. Det är nu mycket lättare att få hjälp och service än det var för några år sedan. Det är inte bara Skatteverkets förtjänst, utan det är också en teknikutveckling. Likväl är det så, herr talman, att det nu kommer extra anslag på 20 miljoner för 2012. Sedan blir det en permanent anslagshöjning på 100 miljoner i förhållande till detta.

Jag vill sedan gå över till Tullverket. Där kan man notera samma sak i den sammanställning jag lät göra, nämligen att det nästan alltid finns en lätt överbudspolitik från alla oppositionspartier. Det är lite mer varierat än när det gäller Skatteverket, för Tullverket är möjligen lite mindre känt. Jag tror dock att det är väldigt viktigt att man när man diskuterar Tullverkets anslag koncentrerar sig på dels vad anslagen ska vara till, dels vilka befogenheter verket har.

Där kan jag hålla med om den socialdemokratiska synpunkten att befogenheterna, som finns i en motion, alltid kan diskuteras. Det gjorde vi tidigare mer än vi har gjort de senaste åren. Vilka befogenheter ska Tullverket ha? Där har vi säkert inte kommit till vägs ände, utan där måste vi gemensamt se till att vi får ett tullverk som fungerar bättre än det gör i dag. Om finmaskigheten i Skatteverket är ganska hög, vilket jag skulle vilja säga, är det alldeles uppenbart att Tullverket har en svårare uppgift. Det finns också områden som är mycket mer svårbehandlade, till exempel införsel eller smuggling inte bara av sprit utan även narkotika och den typen av varor.

Det gäller också utförseln av värdesaker. När jag ser Karin Nilsson, som sitter framför mig, kommer jag ihåg att vi var i Tingsryd eller någon annanstans en gång. Då var det fråga om utförsel av båtmotorer, vilket tullen visste om – utan att kunna ta motorerna i beslag, därför att man inte hade befogenheterna. Detta är den typ av saker som vi i riksdagen – i alla partier – bör fundera över. Vilka befogenheter har tullen? Är de tillräckliga eller inte?

Nu är det sagt att Tullverket ska prioritera arbetet mot organiserad brottslighet, och jag tror att det är väldigt viktigt att man gör det och har den inriktningen. Tidigare har det nämligen under en lång rad år varit så att man lätt har velat komma åt enskilda som tagit med sig en eller annan flaska sprit. Det är allvarligt nog, men det är den storskaliga ekonomiska brottsligheten som är det verkliga problemet i detta sammanhang.

Slutligen vill jag nämna Kronofogdemyndigheten. 2010 var det 1,2 miljoner människor som fick påhälsning i någon form av Kronofogdemyndigheten. Det är väldigt många. Då måste man dock veta, herr talman, att det tyvärr är så att det offentliga ligger bakom många av dessa saker. Det är saker som indrivning av tv-licenser, parkeringsavgifter och trängselskatter samt sjukvårdsfrågor.

Man kan naturligtvis diskutera hur detta ska ske. Är det detta vi ska anslå väldigt mycket pengar till och som är det viktigaste? Jag uppfattar att det finns helt andra saker, bland annat falska fakturor och den typen av saker, som är mycket angelägnare för Kronofogdemyndigheten.

Kronofogdemyndigheten behöver också ett ökat anslag. Regeringen eller departementet behöver under de närmaste åren fundera på om Kronofogdemyndigheten har att arbeta med de viktigaste sakerna. Man kan notera en sådan enkel sak som att det nästan inte är någon indrivning på el och vatten. Vad beror det på? Jo, det beror på att människor nästan alltid känner sig tvingade att betala detta, för annars stängs elektriciteten och vattnet av.

Herr talman! Med dessa ord vill jag avsluta mitt inlägg i denna gastkramande debatt. Jag yrkar bifall till utskottets förslag.

Anf. 134 KARIN NILSSON (C):

Herr talman! Jag har talat om behovet av regelförenklingar och rätts-säkerhet i de flesta anföranden jag hållit i kammaren det senaste året, i varje fall då frågorna har inkluderat Skatteverket. Jag blir därför riktigt glad när både detta betänkande och betänkandet om skatteförfarandelagen, som vi debatterade för ett par veckor sedan, innehåller skrivningar som tar upp vikten av förenklingar och rättssäkerhet.

I dag, när vi behandlar frågan om anslagen till utgiftsområde 3 Skatt, tull och exekution, kan man läsa att regeringen framhåller att målet för utgiftsområdet är att säkerställa finansieringen av den offentliga sektorn och att bidra till ett väl fungerande samhälle för medborgare och näringsliv samt motverka brottslighet. Den meningen är väl rätt given och förväntad, men de följande meningarna visar också att regeringen vill beakta skattebetalarnas och tullkundernas perspektiv.

Där står det att myndigheterna inom utgiftsområdet ska underlätta för medborgare och företag att göra rätt för sig och att medborgare och företag ska känna förtroende för rättssäkerheten i regelsystemen. En enhetlig behandling av de företag och medborgare som kommer i kontakt med myndigheten är en viktig rättsaspekt. Det är därför viktigt att alla ärenden behandlas lika.

Herr talman! Dessa meningar kan låta lika självklara som den första meningen, men jag vet att det finns en del företag i landet som tyvärr inte upplever det så. Många av myndigheternas tjänstemän gör ett alldeles utmärkt arbete och uppskattas för det. Skatteverket, tullen och Kronofogdemyndigheten har också överlag ett gott anseende bland medborgarna, men det finns tyvärr handläggare som brister i bemötande och opartiskhet. Det leder till otrygghet och misstro.

Jag har träffat företagare som har berättat riktigt skrämmande historier om hur de behandlas av Skatteverkets skattehandläggare. Därför hoppas jag att dessa fina ord inte bara stannar vid ord utan också leder till förbättringar och förändringar – förändringar som omfattar verksamhetens alla kontor i hela landet. När skattehandläggare med polishjälp bryter sig in för att säkra handlingar som de redan varit på plats och granskat och kopierat finns det en del kvar att göra.

När de lägger beslag på företagets alla likvida medel för betalnings-säkring, så att det varken finns pengar för de anställdas löner eller utrymme för företagen att anlita juridisk hjälp till sitt försvar, finns det också en del kvar att önska.

När den skattskyldige inte kan få insyn i det egna ärendet för att få veta vad han anklagas eller misstänks för, eftersom stora delar av underlaget från Skatteverket är överstruket med svart färg på grund av sekretess, finns det uppenbart en del kvar att önska.

Så länge den skattskyldige behandlas rättsosäkert på detta vis är myndighetsutövningen långt ifrån så opartisk och rättssäker som vi har rätt att förvänta oss när vi stiftar lagar.

Herr talman! Jag har länge ansett att många av utskottets ledamöter varit alltför låsta vid att prata om förstärkta åtgärder för att komma åt skattefusk och minska skattebortfall, vilket givetvis är viktigt. Det är viktigt för trovärdigheten och för en fungerande skattelagstiftning, men man har i sammanhanget glömt bort skattebetalarnas perspektiv. Det har verkat som att vi bara brytt oss om skattepengarna från företagarna när de *inte* kommit in.

Företagarna levererar in stora delar av landets skatteintäkter, och det är de som investerar i framtidens jobb. De måste givetvis behandlas på ett rättvist och rättssäkert sätt. Jag har i flera år motionerat om rättssäkerhet för företagare under den allmänna motionstiden. Jag blev därför väldigt glad över regeringens ambition att i samband med beslutet om skatteförfarandelagen tillsätta en fördjupad utredning inom fem delområden vad gäller rättssäkerhet för skattebetalare.

I och med detta beslut finns löften om stora förbättringar vad gäller lagstiftningen. Med de inledande meningarna i just detta betänkande, som jag läste upp, verkar det också finnas en ambition från regeringen vad gäller uppföljning, tolkning och framför allt tillämpning så att det blir en bra handläggning på alla landets skattekontor.

För att upprätthålla skattemoralen är det självklart viktigt att ärliga företagare ska slippa konkurrera med oärliga skattesmitare. Det är dock också otroligt viktigt med balansen mellan myndigheters fiskala delar i jakten på uppsåtliga fuskare och hänsynen till företagens förutsättningar att bedriva sin verksamhet.

Jag ser som sagt flera uttryck i dokumentet som visar på en ambition och en förbättring, förenklingar av regelverken, enhetliga kontrollnivåer, effektiva handläggningstider, myndighetsintern styrning och uppföljning och förstärkning av rättssäkerheten.

Med dessa löftesrika ord, herr talman, ser jag fram emot att ta del av kommande regleringsbrev till de aktuella myndigheterna och yrkar bifall till regeringens förslag om anslag till Skatteverkets och Kronofogdemyndighetens verksamheter och Tullverkets resursanvändning och verksamhet, och jag yrkar avslag på motionerna.

Anf. 135 LARS GUSTAFSSON (KD):

Herr talman! Det kan vara bra att påminna oss om att detta mycket tunna betänkande handlar om skatt- och tullexécution. Vi har ju valt att utexploatera hela skattesystemet i andra delar, men det kan vi kanske avhålla oss från så här i avslutningen.

Jag tänker uppehålla mig lite grann vid vad betänkandet handlar om, och det är de här tre myndigheterna. Alla är de viktiga för den svenska samhällsstrukturen. Det är också viktigt att Skatteverket, Kronofogdemyndigheten och Tullverket fungerar väl både som självständiga myndigheter och i samverkan. Myndigheternas huvuduppgift är ju att fungera som uppbördsenhet med en rättssäker funktion.

Sakligt sett handlar betänkandet om de budgetramar som ska gälla för de här myndigheterna under kommande år. Några förslag i betänkandet avser lagstiftningar inom andra lagstiftningsområden i juridiskt hänseende. De flesta av dessa förslag tycker jag har bemötts väldigt väl i betänkandetexten och även delvis i anförandena här. Men rent generellt kan man anföra att det är viktigt att lagstiftningen ger ökat utrymme för samverkan mellan myndigheter som polis och tull för att komma åt illegal och brottslig verksamhet. Ibland kan det gälla rent praktiska åtgärder som en tullbom vid en viss station, som jag tänker på. Detta borde kunna lösas på ett praktiskt sätt på den ort det handlar om och mellan myndigheterna.

Herr talman! Enligt det som Skatteverket framförde vid sitt besök hos utskottet finns det inget akut behov av ökade anslag för nästkommande år. Myndigheten visade däremot på eventuella framtida behov av ekonomiska tillskott för att upprätthålla verksamheten på en hög nivå. Men det måste allmänt vara så att myndigheterna inom sina ramar måste prioritera vilka insatser som ska göras och att de i sina redovisningar beskriver vad som kan vara kommande behov enligt sina givna uppdrag.

Herr talman! Det betänkande vi behandlar här nu är tämligen tunt med tanke på underlaget. Jag ser inte någon anledning att ytterligare förlänga mitt anförande, utan jag avslutar med att yrka bifall till utskottets förslag till beslut.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 8 december.)

13 § Slopade Lundinregler och vissa andra skatteåtgärder för företag

Föredrogs
skatteutskottets betänkande 2011/12:SkU6
Slopade Lundinregler och vissa andra skatteåtgärder för företag (prop. 2011/12:17).

Talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut skulle fattas den 8 december.)

*Skatt, tull och
exécution*

Genomförande av det nya EU-direktivet om bistånd med indrivning samt ändrad beräkning av dröjsmålsavgift i vissa fall

14 § Genomförande av det nya EU-direktivet om bistånd med indrivning samt ändrad beräkning av dröjsmålsavgift i vissa fall

Föredrogs
skatteutskottets betänkande 2011/12:SkU7
Genomförande av det nya EU-direktivet om bistånd med indrivning samt ändrad beräkning av dröjsmålsavgift i vissa fall (prop. 2011/12:15).

Anf. 136 DAVID LÅNG (SD):

Herr talman! Skatteutskottets betänkande nr 7 gäller regeringens proposition *Genomförande av det nya EU-direktivet om bistånd med indrivning samt ändrad beräkning av dröjsmålsavgift i vissa fall*. Direktivet antogs våren 2010 och syftar till ”ömsesidigt bistånd för indrivning av fordringar som avser skatter, avgifter och andra åtgärder”.

Sverigedemokraterna är ett parti som värnar det svenska självbestämmandet och vill minimera det överstatliga inflytandet över Sverige. EU:s ökande inflytande över svensk politik i allmänhet och svensk ekonomisk politik i synnerhet är mycket oroande. Direktivet om bistånd med indrivning innebär ytterligare makt till EU på viktiga skattepolitiska områden.

Sveriges politik för bistånd med indrivning är i dag huvudsakligen utformad på bi- eller multilateral basis. Jag menar att denna linje har tjänat oss väl. Propositionen om bistånd med indrivning är ett avsteg från tidigare svensk praxis där skatteavtal inte utformats på överstatlig nivå. De viktigaste nationella bestämmelserna finns i lagen om ömsesidig handräckning i skatteärenden. Andra viktiga överenskommelser är det nordiska skattehandräckningsavtalet, Europaråds- och OECD-konventionen om ömsesidig handräckning i skatteärenden, som alltså är utformad på mellanstatlig nivå, och vissa bilaterala skatteavtal och tull-samarbetsavtal. Dessa avtal har tjänat oss väl och är i högsta grad tillräckliga. En gemensam EU-politik på området behövs inte.

Sverigedemokraterna menar att inga lagändringar borde göras i det här avseendet och att direktivet inte ska implementeras i svensk lagstiftning. Det är oroväckande att svensk lagstiftning i allt högre grad EU-anpassas. Direktivet är omfattande och kommer på ett markant sätt att påverka svensk skattepolitik. Det konstateras bland annat att enbart en ändring av det befintliga direktivet inte är tillräckligt och att tillämpningsområdet bör utvidgas.

Indrivning ska inte längre gälla bara tullar och jordbruksavgifter utan fordringar som avser ”alla skatter och avgifter som tas ut av en medlemsstat eller på en medlemsstats vägnar eller av dess territoriella eller administrativa enheter, däribland de lokala myndigheterna, eller på deras vägnar eller på unionens vägnar”. Det är värt att påpeka att direktivet redan finns men främst reglerar fordringar på tullar och jordbruksavgifter. Eftersom dessa fordringar utgör en liten och minskande del av fordringarna på den inre marknaden vill EU utöka direktivet.

Jag menar att de föreslagna ändringarna av direktivet är långtgående och på ett allvarligt sätt påverkar svensk skattehandräckningspolitik. Det innebär långtgående EU-reglering av Sveriges politik för bistånd med indrivning.

Förslaget är också tveksamt med hänsyn till proportionalitetsprincipen, då de föreslagna åtgärderna över huvud taget inte står i proportion till ändamålet. Det råder obalans mellan mål och medel.

Dessutom är förslaget i sig väldigt svårt att harmonisera i unionens medlemsstater. Medlemsstaternas olika befogenheter för indrivning är mycket olika, och därför blir direktivet felriktat. Det står att indrivningsmetoderna inte ska påverkas av direktivet, men att det är nödvändigt att ”säkerställa att varken skillnaderna mellan nationella lagstiftningar eller bristen på samordning mellan behöriga myndigheter förhindrar ett väl fungerande system för ömsesidigt bistånd enligt detta direktiv”. Det är dock sannolikt så att ett effektivt enhetligt system förutsätter enhetliga befogenheter för indrivning, och där är vi inte i dag.

Direktivet slår fast att Sverige, när vi ingår bilaterala eller multilaterala överenskommelser i frågor som omfattas av detta direktiv, är tvunget att underrätta kommissionen om detta. Kommissionen underrättar i sin tur de övriga medlemsstaterna. Sverige ska enligt min mening inte ha någon skyldighet att bedriva underrättelseverksamhet till kommissionen. Därför kan syftet med detta ifrågasättas. Sverige äger rätten att ingå egna skattepolitiska avtal utan att underrätta EU.

Vi sverigedemokrater menar att ett enhetligt system för bistånd med indrivning är en dålig idé och att verklig effektivitet och ändamålsenlighet för ett lands skattehandräkningspolitik bäst uppnås genom landets specifika avtal med andra länder. De europeiska länderna vill inte ha enhetliga system för skattepolitiska angelägenheter i strid med nationellt självbestämmande.

Herr talman! Med anledning av allt detta yrkar jag avslag på propositionen i sin helhet och bifall till Sverigedemokraternas reservation.

Anf. 137 FREDRIK SCHULTE (M):

Herr talman! Det sägs att det är 20 000 personer som tittar på riksdagsdebatter varje dag. Om det nu inte skulle ske på grund av att människor zappar förbi av misstag utan verkligen planerar att titta på debatterna, att man går in på riksdagens hemsida ungefär som när man tittar i tv-bilagan vad det är för debatter som visas, tror jag att det är ganska få som skulle bli jätteexalterade över rubriken på den här debatten, genomförande av det nya EU-direktivet om bistånd med indrivning.

Men, herr talman, man ska inte döma boken efter omslaget. Det här är en väldigt viktig fråga, en fråga som kommer att göra skillnad och som handlar om att sätta dit skattebrottslingar som rör sig över gränserna just genom att öka informationsutbytet över gränserna.

I tider när man mest hör negativa nyhetsrapporter om det som händer i Europa, som ekonomisk kris och ett ansträngt eurosamarbete, kan det vara bra att påminna sig om att EU handlar om att bygga en union med fri rörlighet över gränserna för att binda ihop länder, föra oss samman, bygga broar och skapa ömsesidig respekt. Handel och rörlighet över gränserna gör nämligen precis detta, och då kan förhoppningsvis den kontinent som varit historiens mest krigsdrabbade utvecklas i fred, frihet och demokrati.

Genomförande av det nya EU-direktivet om bistånd med indrivning samt ändrad beräkning av dröjsmålsavgift i vissa fall

Jag tycker att EU har lyckats bra med detta under de nästan 20 år som Sverige varit med. Det går att flytta till alla länder i Europa och börja studera eller jobba och bygga sitt liv. Jag tror att det flesta tycker att det är positivt, inte minst för att vi som ett litet land uppe i norr inte kan isolera oss.

Men den ökade globaliseringen skapar också problem med organiserad brottslighet och skatteflykt, och detta ställer krav på att man även måste jobba tillsammans för att lösa dessa problem. På denna punkt har EU kanske inte varit riktigt så framgångsrik som vi hade önskat och hoppats.

Jag tycker att det är ett bra förslag, för det handlar om att vi ska kunna få mer informationsutbyte mellan myndigheter i Europa. Det är vansinnigt att vi har en europeisk ekonomisk union där våra myndigheter inte kan prata med varandra för att lösa problem som hör till det ganska grundläggande som en stat ska syssla med. Det har till exempel varit nästan omöjligt och ett byråkratiskt trassel att få en tysk turist som fått en p-bot i Sverige att betala denna.

Nu ändras detta. Nu får man standardiserade mallar och dataprogram som gör att kronofogden i Sverige kan prata med kronofogdar runt om i Europa. Det kan handla om en svensk som flyttar från Sverige till Spanien för att slippa betala skatt. Det kan också handla om människor som flyttar till Sverige för att de inte vill betala skatt i sina hemländer.

Jag tror inte att man ska underskatta betydelsen av detta. Försäkringskassan och andra typer av myndigheter som Kronofogdemyndigheten och Skatteverket har tillsammans varit framgångsrika bekämpare av organiserad brottslighet i Sverige under senare år.

Den kända amerikanska gangsterledaren Al Capone dömdes inte för något av alla de mord han begick eller beställde eller för all den smugelsprit han tjänade pengar på, utan han sattes dit för skattebrott. Det vore trist om en svensk Al Capone kommer undan bara för att han flyttar till Spanien.

Det är klart att vi måste ha ett ökat informationsutbyte så att det blir lätt för kronofogden i Sverige att ringa kronofogden i Spanien.

Detta hindrar inte Sverigedemokraterna från att vara emot. Vi har precis hört David Lång säga att han motsätter sig att vi ger mer makt till EU.

Jag tycker att man ska vara restriktiv med att skjuta över mer makt och inflytande till EU. Jag kan dock inte förstå hur David Lång kommer till sin slutsats. Jag skulle verkligen vilja att han begär replik och förklarar för mig, kammaren och dem som följer debatten i tv hur vi flyttar mer makt till EU genom att kronofogden i Sverige får prata med kronofogden i Spanien.

Hur ger vi mer makt till EU om kronofogden i Sverige hjälper kronofogden i Litauen eller Rumänien när personer som har en massa skatteskulder flyr från dessa länder och undan rättvisan till Sverige? Hur flyttar vi över mer makt till EU genom att tillåta detta? Nej, vi ger mer makt till de enskilda länderna att kunna ta itu med dessa problem.

Jag kan inte tolka det på annat sätt än att Sverigedemokraterna vill skydda människor som har flytt till Sverige för att de vill slippa betala skatt i sina hemländer. Är det så vi ska tolka Sverigedemokraternas ståndpunkt i denna fråga?

Herr talman! Det finns ett gammalt ordspråk som säger att det goda inte får bli det bästas fiende. Vägen till helvetet är kantat av goda intentioner. Det är viktigt att komma ihåg att man även med goda avsikter kan landa fel om man inte ser till helheten och försöker greppa hela frågan.

Jag tror att Sverigedemokraterna har misslyckats med detta. Man har inte sett till helheten och det större perspektivet, att det blir enklare att sätta dit skatteflyktingar och andra kriminella om vi godkänner förslaget.

Sverigedemokraterna är inte det parti jag har i åtanke när jag tänker på goda intentioner, så ordspråket är kanske inte applicerbart i detta sammanhang. I stället ska vi kanske uppmana Sverigedemokraterna att inte låta det onda bli det sämstas fiende. Det är nämligen precis detta som kommer att hända om man gör som de förespråkar.

EU är ett projekt för att öka samarbetet mellan Europas länder och göra det lättare för människor, varor och tjänster att röra sig över gränserna. Det är något positivt som binder ihop en kontinent som har varit krigsdrabbad och krigssargad och gör att vi förstår varandra bättre och skapar välbefinnande och bättre grogrund för demokrati. Ska detta arbete bli verkligt framgångsrikt måste vi också arbeta på andra planhalvor, till exempel genom att sätta dit dem som flyr över gränserna undan rättvisan. Hur man kan vara emot detta är en gåta.

Jag yrkar bifall till förslaget.

Anf. 138 DAVID LÅNG (SD) replik:

Herr talman! På vilket sätt ger det mer makt till EU? Ja, det är ett EU-direktiv. Vi har redan i dag avtal som har tjänat oss väl. Vi har skatteavtal som reglerar bistånd med indrivning, och de har utformats på bilateral eller multilateral basis. Nu blir det överstatligt.

De viktigaste nationella bestämmelserna som finns i dag finns i lagen om ömsesidig handräckning i skatteärenden. Andra viktiga överenskommelser är som jag nämnde tidigare nordiska skattehandräckningsavtalet, Europaråds- och OECD-konventionen om ömsesidig handräckning och vissa bilaterala skatteavtal och tullsamarbetsavtal.

Jag menar att dessa avtal är tillräckliga och visar att en framgångsrik politik inte behöver implementeras på överstatlig nivå. En gemensam EU-politik behövs därför inte. Dessutom är förslaget tveksamt med hänsyn till proportionalitetsprincipen. Det får långtgående konsekvenser och står inte i paritet till det mål som det syftar till.

Ser inte Fredrik Schulte något problem med det? Ser inte Fredrik Schulte att det är fråga om ökad överstatlighet?

Anf. 139 FREDRIK SCHULTE (M) replik:

Herr talman! Som jag sade i mitt anförande ska vi vara försiktiga med att flytta över makt från det svenska parlamentet till EU. Men det handlar inte om att släppa makt och inflytande över viktiga politiska beslut som välfärd, skatter eller lagstiftning som ska upprätthålla det speciella och unika med Sverige. Det handlar om att det ska bli enklare att sätta dit kriminella. I dag är det svårt att driva in skatteskulder och driva in olika avgifter som människor åker på och sedan undslipper genom att röra sig över gränserna.

Genomförande av det nya EU-direktivet om bistånd med indrivning samt ändrad beräkning av dröjsmålsavgift i vissa fall

Genomförande av det nya EU-direktivet om bistånd med indrivning samt ändrad beräkning av dröjsmålsavgift i vissa fall

Jag var i Spanien i somras. Min kompis hade hyrt en bil och åkte dit för fortkörning. Han mejlade mig och beklagade sig över att han fått en fortkörningsbot. Jag ringde till Kronofogdemyndigheten och Skatteverket och frågade hur myndigheterna i Spanien skulle kunna tvinga min kompis att betala fortkörningsboten. De svarade att han kan strunta i att betala, för det är så gott som omöjligt för dem att driva in dessa böter. Det är ett byråkratiskt krångel av sådan enorm omfattning att det är omöjligt.

Detta är bara anekdotisk bevisföring. Men jag tror att David Lång ska göra lite efterforskningar, för det är inte enkelt att ta itu med dessa problem. Att säga att den lagstiftning vi har i dag är tillräcklig är inte i linje med verkligheten.

David Lång och Sverigedemokraterna vill förhandla enskilt med varje land och inte ha en enhetlig lagstiftning i EU. Det kommer att bli ett härke och så gott som omöjligt.

Det du gör, David Lång, är att skydda människor som kommer till Sverige med skatteskulder. Grattis!

Anf. 140 DAVID LÅNG (SD) replik:

Herr talman! Lagstiftning som är otillräcklig går att utveckla. Jag ser inga som helst fel eller problem med avtal på mellanstatlig nivå. Det är klart att det kan bli mer omfattande, men ökad demokrati och ökat självbestämmande har också ett egenvärde, skulle jag vilja säga.

Jag tycker att det är tråkigt att utskottets majoritet vill lägga sig för EU och mena att vi inte ska säga något om att EU kräver att vi genomför en ny lag. Jag företräder ett EU-kritiskt parti, och jag menar att som EU-kritisk politiker är det min rätt och rent av min skyldighet att yrka avslag på propositioner som inte ligger i den svenska nationens intresse.

Det är svårt att harmonisera förslaget över unionens medlemsstater. Deras befogenheter för indrivning är mycket olika, som jag nämnde tidigare. Direktivet blir felriktat. Jag tyckte att Fredrik Schulte nästan medgav att det blir ökad överstatlighet, men att det är värt det eftersom det leder till ökad praktisk möjlighet att komma åt de problem som finns. Det är helt enkelt en fråga om vad man väljer att prioritera. Jag prioriterar nationellt självbestämmande högt.

Anf. 141 FREDRIK SCHULTE (M) replik:

Herr talman! I den mening som detta beslut skulle leda till ökad överstatlighet är det nästan i form av ett kommatecken i lagstiftningen. Detta är fråga om teknikaliteter. Det är inte en stor ödesfråga om att lämna över viktig beslutandemakt på viktiga områden som vi vill ha kvar här i Sverige för att gynna ”den svenska nationens intresse”, för att citera dig, David Lång.

Det handlar snarare om att just gynna den svenska nationens intresse genom att sätta dit skurkar och banditer som kommer till Sverige från andra länder. Du skyddar dem, David Lång! Du skyddar människor som kommer till Sverige och som undflyr rättvisan därför att du tycker att det är viktigare med avhållsamhet i frågor om att flytta makt till EU – när det egentligen bara är teknikaliteter det handlar om.

Det är ganska intressant att David Lång säger att man säkert kan ingå fler avtal för att underlätta processen. Det erkände han precis här nu. Detta är ett stort problem. Det är knepigt för Skatteverket och kronofogden att sätta dit människor som har olika typer av skatteskulder i andra länder. Det är knepigt för oss att sätta dit människor som lämnar landet och åker till Spanien, till exempel. Det är därför beklagligt att Sverigedemokraterna gör detta ställningstagande.

Man kan också fråga sig om Sverigedemokraterna tänker rösta nej om vi ponerar att de skulle få en majoritet i den här kammaren för att rösta nej till alla EU-direktiv som påförs Sverige. Då skulle det vara ganska höga viten som vi skulle behöva betala till EU-kommissionen, utdömda av EU-domstolen. Sverige har skyldighet att implementera denna typ av lagstiftning.

I grund och botten handlar det om att du vill skydda kriminella som kommer till Sverige. Det är beklämmande.

Anf. 142 GUNNAR ANDRÉN (FP):

Herr talman! Jag skulle kunna instämma totalt med herr Schulte i allt han sade.

Jag vill ändå lägga till någonting när jag har hört Sverigedemokraternas företrädare. Detta är en lagstiftning eller ett direktiv som är exakt det man ska använda Europeiska unionen till. Jag förstår bättre nu, herr talman, varför Sverigedemokraterna ville ha 87 miljoner extra till Skatteverket alldeles nyss. En stor del av pengarna – jag vet inte hur stor – ska tydligen användas till att ingå ytterligare 26 olika handräckningsavtal med olika länder när man kan få detta nästan gratis.

Det är rent löjeväckande att tala om överstatlighet i sammanhanget. Det är i en mellanstatlig handel som detta sker, men det sker via EU som administration. EU har absolut inget egenintresse av detta. Det har inte någonting med makt att göra, utan det har att göra med var man bäst ska lägga sina pengar. Detta är en bra och rationell sak.

Det är just sådant här vi ska använda EU till. Det är ungefär som fiskeripolitiken. Den har vi för att förhindra rovfiske. Miljöpolitiken har vi därför att partiklar och vad det nu kan vara inte känner några gränser. Det är exakt detta som det är bra att vi använder EU till.

Ni menar att vi ska ingå en massa avtal – 26 extra avtal som vi ska ha bara för att klara ut det här. Nej, det tror jag inte är bra. Fredrik Schulte uttryckte det försiktigt, men här ser vi någon som säger sig vara Sverigevän men som i själva verket är skattefiffelnas bästa vän. Det är sanningen i sammanhanget. Det är lite tuffare uttryckt, men så ser jag det.

Vi ska begränsa denna form av brottslighet. Men när man driver in skatter, avgifter och så vidare är det någon som betalar. Här är det ytterst fråga om de svenska företagen. Ska de ha samma villkor, eller ska man öppna en gräddfil för skattebrottslingar till andra länder? Jag tror att de sju andra partierna säger nej. Det är det här vi säger nej till. Det blir ingen gräddfil för dem som väljer att använda olagliga metoder och flyr till andra länder.

Genomförande av det nya EU-direktivet om bistånd med indrivning samt ändrad beräkning av dröjsmålsavgift i vissa fall

Prot. 2011/12:43
7 december

*Genomförande av det
nya EU-direktivet om
bistånd med indrivning
samt ändrad beräkning
av dröjsmålsavgift
i vissa fall*

På samma sätt är avtalet ömsesidigt. Vi ska bistå de 26 andra länderna. De ska inte ha Sverige som en fristad.

Herr talman! Detta är ett alldeles utmärkt avtal. Det är precis det här vi ska använda EU till. Jag är glad att jag inte står på samma linje som Sverigedemokraterna i frågan.

Anf. 143 KARIN NILSSON (C):

Herr talman! Också jag har svårt att förstå vad Sverigedemokraterna har att invända mot i frågan. Vi har i utskottet tidigare behandlat en mängd ärenden som rör informationsutbytesavtal med olika skatteparadis. Jag vet inte om det kan röra sig om 40–50 stycken – det är i alla fall otroligt många. Det har handlat om Monaco, San Marino, Bahamas, Luxemburg och många fler.

I dag tar vi ställning till ett samarbete mellan EU:s medlemsländer om ömsesidigt bistånd med indrivning av skatter och avgifter i varandras länder. Om Sverige ställer sig utanför ett sådant samarbete riskerar vi att gå miste om hjälpen från de övriga länderna med att driva in svenska skattemedel som har hamnat i andra länder.

Om vi riskerar att Sverige blir ett nytt skatteparadis för laglösa skattesmitare, vad har vi då vunnit på det? Det är en nationell angelägenhet att Sverige får in sina skatter lika väl som att Danmark eller Tyskland får in sina skatter. Att förslaget sedan har kommit till genom ett samarbete inom EU innebär inte att vi lyfter ifrån oss makten och att den hamnar i EU.

Herr talman! Sverigedemokraternas motion om avslag på propositionen upplever jag som fullständigt inkonsekvent i sammanhanget. Jag yrkar bifall till utskottets förslag och avslag på Sverigedemokraternas motion.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 8 december.)

15 § Värdering till verkligt värde

Föredrogs
civilutskottets betänkande 2011/12:CU10
Värdering till verkligt värde (prop. 2011/12:26).

Talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut skulle fattas den 8 december.)

Föredrogs
civilutskottets betänkande 2011/12:CU3
Avgifter enligt lagen om ansvar och ersättning vid radiologiska olyckor
(prop. 2010/11:149).

*Avgifter enligt lagen
om ansvar och
ersättning vid
radiologiska olyckor*

Anf. 144 JONAS GUNNARSSON (S):

Herr talman! Vi ska nu debattera civilutskottets betänkande nr 3. I betänkandet behandlas regeringens proposition om ändring i lagen om ansvar och ersättning vid radiologiska olyckor samt två motioner.

I betänkandet finns två rödgröna reservationer som jag börjar med att yrka bifall till.

De ändringar som regeringen vill göra i lagen om ansvar och ersättning vid radiologiska olyckor är något som vi glädjande nog verkar vara överens om i utskottet. Det är rimligt att lagen kompletteras med ett uttryckligt bemyndigande att meddela avgifter. Det ska självklart vara möjligt att ta ut avgifter för de provningar som görs. Om detta tror jag inte att vi behöver orda så särskilt mycket. Det verkar som att vi är överens.

Det som däremot skapar en hel del huvudbry hos mig är det faktum att lagen inte kommer att träda i kraft i och med det regeringen föreslår. Vi står fortfarande kvar med ett förhållandevis lågt och begränsat skadeståndsansvar. Regeringen hävdar att det beror på att samtliga EU-stater som är anslutna till Pariskonventionen samtidigt måste ratificera 2004 års tilläggsprotokoll till konventionen och dess tilläggskonvention. I andetaget efter att regeringen har hävdat detta sägs att om processen drar ut på tiden skulle Sverige ensidigt kunna gå vidare för att sätta vissa delar av lagstiftningen och nödvändig författning i kraft tidigare än andra konventionsstater.

Herr talman! I april i år svarade dåvarande miljöminister Andreas Carlgren i en interpellationsdebatt i kammaren att bedömningen var att lagen skulle kunna träda i kraft vid det kommande årsskiftet. I dag vet vi att regeringens bedömning inte höll och att ikraftträdandet kommer att bli ännu mer försenat. Regeringen hävdar också att arbete fortfarande pågår med den förordningstext som kommer att krävas till följd av lagens ikraftträdande.

Jag tycker att regeringen har hanterat frågan på ett nonchalant sätt. Regeringen har trots insikten om problemen med ikraftträdandet, och trots det den tidigare miljöministern har sagt i kammaren om ett ikraftträdande vid det kommande årsskiftet, valt att inte hålla riksdagen informerad och valt att inte påbörja ett arbete för att sätta de delar av lagen och förordningen i kraft som skulle kunna göras giltiga utan ett gemensamt tillträde till tilläggsprotokollet.

Det finns en sak till som är anmärkningsvärd med frågan. Ett så kallat obegränsat skadeståndsansvar är en av beståndsdelarna i den borgerliga kärnkraftsöverenskommelsen. Det är en överenskommelse som innebär att det är möjligt att bygga ny svensk kärnkraft samtidigt som det är tänkt att lägga tyngre ansvar på kärnkraftsägarerna vid en eventuell olycka. Vi har en situation som innebär att det är möjligt att bygga nytt men att

skadeståndsansvaret är kvar på en låg nivå. Det är helt på tvärs mot det som lovades när förbudet mot ny kärnkraft togs bort.

Låt mig kort sammanfatta frågan. Vi har en regering som i april säger i kammaren i Sveriges riksdag att ett ikraftträdande är något försenat men kommer att ske vid årsskiftet 2011/12. Ett drygt halvår senare får vi veta att det ännu inte är möjligt på grund av att regeringen inte är klar med sitt interna arbete och att andra stater inte är redo att ratificera protokollet. Det här är en försening som regeringen inte verkar ta på allvar, trots att man tidigare har sagt att om processen drar ut på tiden kan man sätta vissa delar av lagen i kraft – något man nu inte ger sken av att vilja. Resultatet är alltså att man tillåter kärnkraft utan ökat ansvar.

Herr talman! Vi föreslår tillsammans med de två andra rödgröna partierna att det som i lagen kallas obegränsat ansvar förstärks för att faktiskt närma sig ett ansvar som är obegränsat. Vi anser att principen om att förorenaren betalar ska gälla också kärnkraften. För att leva upp till den principen måste kärnkraften stå fullt ut ansvarig vid en eventuell olycka. 1,2 miljarder euro kan vi lugnt anta är alltför lite pengar vid en stor olycka. Jämför gärna med de kostnader som har uppstått i Japan med anledning av olyckan i Fukushima.

Principerna i svensk aktiebolagsrätt gör gällande att en aktieägare i nästan alla fall inte kan göras personligt betalningsskyldig för de förpliktelser ett bolag har. Det är en god princip som för det mesta tjänar oss väl. Men när det kommer till kärnkraftsbolag bör man ändå överväga om en försäkring mot ansvar som ett avgränsande av ett kärnkraftverk till ett eget aktiebolag innebär faktiskt borde upphöra. Med tanke på de konsekvenser en eventuell olycka har och vilken exceptionell händelse det ändå är måste vi betrakta det som att det vore rimligt med ett ansvarsgenombrott för bolagen. Rimligt vore också att ta bort preskriptionstiden för ansvar vid en olycka samt vem som ska svara för samhällets kostnader för sjukvård. Utskottsmajoriteten menar att få skador kan konstateras så sent som 30 år efter en eventuell olycka samt att staten ändå garanterar vård och sociala förmåner. Man väljer att bagatellisera en fråga som är intimt kopplad till den moraliska hållningen om att förorenaren betalar.

Jag vill än en gång påpeka att vi inte har något emot de ändringar regeringen föreslår i propositionen. Det vi vänder oss emot är hur lättvindigt man hanterar frågan om ikraftträdandet samt oviljan att ens fundera över en förstärkning av det som kallas obegränsat ansvar.

Med detta vill jag än en gång yrka bifall till de två gemensamma rödgröna reservationerna.

Anf. 145 JAN LINDHOLM (MP):

Herr talman! Först vill jag instämma i Jonas Gunnarssons synpunkter när det gäller regeringens proposition.

Men vad är det mer vi har att ta ställning till i detta betänkande? *Avgifter enligt lagen om ansvar och ersättning vid radiologiska olyckor* låter inte särskilt allvarligt eller kontroversiellt, men det döljer sig mer än så i betänkandet.

För att man ska förstå allvaret bakom den här tämligen obetydliga och tunna propositionen från regeringen och det lilla betänkande som utskottet tagit fram måste man gå tillbaka till den lagstiftning om ansvar för så kallade radiologiska olyckor som det här hänvisas till.

Lagen handlar om hur ansvar ska utkrävas och hur ersättningar till drabbade ska utformas vid en total härdsälta, en kärnkraftskatastrof, när en reaktor exploderar och radioaktivt material sprider sig över hela vårt jordklot. Lagen handlar om ansvar vid en situation som ingen, herr talman, vill ska inträffa. Ja, ingen vill nog ens försöka tänka sig in i hur vårt land skulle se ut efter en total härdsälta i någon av de reaktorer vi har i drift.

Lagen handlar, herr talman, visserligen även om ansvarsfrågan vid olyckor i mindre anläggningar som hanterar radioaktivt material och där resultatet av ett misstag självklart också kan få stora konsekvenser. Men lagen är tyvärr i första hand anpassad för den typen av mindre missöden och har stora brister när det gäller de större olyckor som många, och särskilt den borgerliga regeringen, tycks utgå från aldrig kommer att inträffa.

Olyckor har skett, herr talman, och de kommer att fortsätta att inträffa. Det är den bistra sanningen.

År 1952 skedde en explosion i en reaktor i Chalk River i Kanada med en partiell härdsälta.

År 1957 exploderade en tank med radioaktivt avfall i uppberbningsanläggningen i Kyschtym i Ural.

År 1973 skedde en stor explosion i Windscales uppberbningsanläggning.

År 1979 skedde en olycka i Three Mile Island utanför Harrisburg. Också det resulterade i en partiell härdsälta.

År 1986 skedde olyckan i Tjernobyl, en av de hittills alvarligaste olyckorna i en kärnreaktor. Olyckan pågår fortfarande – lägg märke till det – och torde pågå under överskådlig framtid. Här handlar det om en fullständig härdsälta med omfattande läckage till omgivningen. Över 600 000 personer kommenderades ut till räddningsarbete, som på grund av strålningsnivåerna gjorde att många av arbetsuppgifterna kunde utföras endast under någon eller några minuter innan personen i fråga utsatts för sin livsdos av strålning.

År 1999 startade en okontrollerad kedjereaktion i bränslefabriken Tokaimura som ledde till mycket stora radioaktiva utsläpp.

År 2005 läckte 20 ton plutonium- och uranhaltig syra ut från Thorp, som är en uppberbningsanläggning i Sellafeldkomplexet i England. Det påverkade också fisket utanför den norska kusten. Efter många års reparationer startades åter anläggningen. I februari i år läckte ytterligare 500 000 liter radioaktiv vätska ut från anläggningen enligt de ansvariga myndigheterna.

År 2006 var en av reaktorerna i Forsmark strömlös i 22 minuter. Många internationella bedömare anser att Forsmark då var mycket nära ett okontrollerat förlopp som kunde ha slutat i en härdsälta.

Den 12 mars i år exploderade reaktor 1 i Fukushima i Japan. Totalt har fyra reaktorer skadats. Konsekvenserna är det fortfarande för tidigt att uttala sig om, men ingen olycka har tidigare varit så omfattande som denna. Att en av reaktorerna har drabbats av en total härdsälta torde i dag vara helt säkert.

Man har dessutom genom mätningar kunnat konstatera att över 5 000 av dem som deltagit vid räddningsarbetet i Fukushima har fått i sig radioaktivt damm och partiklar som innebär att de går omkring och ständigt

består sina egna kroppsvävnader inifrån. Och då har man – lägg märke till det – bara hunnit mäta 10 procent av alla som deltagit i räddningsinsatserna.

Av de olyckor som jag har räknat upp känner de flesta bara till tre, några kanske fyra. Ändå är det långt ifrån alla olyckor som har inträffat. Kärnkraftsindustrin har drabbats av ytterligare ett hundratal större olyckor. Alla olyckor är unika, och dessutom är varje reaktor på något sätt unik till sin konstruktion, så det är svårt att ta med sig erfarenheter från en olycka till en annan.

Det tidigare Miljöpartispråkröret Jan Axelsson sammanfattar beskrivningen av en stor kärnkraftsolycka så här: Det som skiljer en stor kärnkraftsolycka från alla andra tänkbara olyckor är utbredningen i tid och rum. De som betalar är de som varken kan fly från tiden eller rummet. Det finns helt enkelt inga alternativ.

Det är mot den här bakgrunden, herr talman, som vi diskuterar avgifter för den kontroll som vi hoppas ska förhindra att det vi inte vill ska ske inte heller ska kunna inträffa.

Naturligtvis skulle vi alla vara glada om det vore så att ett avgiftssystem kunde utformas så att kontrollen blir så säker att ingen olycka inträffar. Men vi vet att den mänskliga faktorn inte gör det möjligt. Därför behandlas även själva ansvarsfrågan i betänkandet, och därmed en motion från Miljöpartiet. Är det möjligt att se till att det blir tvingande för de ansvariga att även ta sitt ansvar fullt ut om det värsta skulle inträffa?

Miljöpartiet menar att regeringen har valt att blunda för den frågeställningen. Det ansvar med vilket regeringen låter sig nöja är reaktorinnehavarnas ansvar enligt Pariskonventionen på 12 miljarder kronor, vilket övergår till statens ansvar i de fall reaktorinnehavarna inte kan leva upp till sitt ansvar plus det gemensamma ansvar som konventionsstaterna har enligt samma konvention för ersättningar till skadelidande på 3 miljarder kronor, alltså totalt 15 miljarder kronor.

Lagen säger därutöver att staten har obegränsad återkravs rätt gentemot anläggningsinnehavaren. Värdet av den rätten kan man verkligen ifrågasätta.

Reservation 2 i betänkandet handlar om just detta: förutsättningarna för ansvarstagandet vid en allvarlig olycka.

Den japanska regeringen har nyligen publicerat kalkyler över skadeståndsanspråk orsakade dels på grund av beordrad evakuering, dels på grund av spontan evakuering, men även på grund av beräknat produktionsbortfall hos kunder till Tepco som äger kärnkraftverket. Dessa beräkningar visar att skadeståndsanspråken uppgår till ungefär 400 miljarder svenska kronor. I förhållande till 400 miljarder framstår konventionsstaternas åtagande enligt Pariskonventionen på 3 miljarder som något i underkant.

Till detta kommer sedan kostnaderna för katastrofinsatsen vid olyckstillfället, själva räddningsarbetet efter katastrofen och en framtida inneslutning av åtminstone en reaktor, som troligen blir ett långvarigt problem för de japanska myndigheterna. De faktiska strålningsskador som uppstått inte minst bland alla de räddningsarbetare som riskerat sina liv för att minimera olyckans omfattning representerar också kostnader som man inte får glömma bort.

Vi vet att redan efter fyra månaders riskfyllda insatser hade runt 5 000 räddningsarbetare andats in radioaktiva partiklar och damm så att de kontinuerligt blir bestrålade inifrån. Hur många människors arbetsförmåga som saneringsarbetet totalt kommer att radera ut kan bara framtiden utvisa. Alla dessa kostnader har man därför självklart ännu inte kunnat uppskatta.

Att det handlar om hundratals miljarder står dock helt klart. I kontrast till exemplet Fukushima kan man nästan betrakta den svenska lagstadgade ansvarsnivån, som på grund av regeringens försumlighet fortfarande bara uppgår till 6 miljarder, som ett skämt.

Och då ska vi komma ihåg att man har haft mycket tur i Japan. Vinden och regnet har fört det mesta av de radioaktiva utsläppen ut över och ut i havet så att utspädningen gör att hela klotet drabbas, om än då med låga nivåer. Vid en ogynnsam vindriktning kunde kostnaderna ha blivit mycket större. Vi kan ju tänka oss vad en utrymning av Stockholmsområdet och hela Mälardalen skulle kosta om vi drabbades på ett liknande sätt.

När vi från Miljöpartiet i motion C328, som behandlas i betänkandet, nämner en nivå på 1 000 miljarder som kostnad vid radiologiska olyckor av det här slaget är det alltså inte fråga om någon överdrift utan i allra högsta grad en indikation på en nivå som speglar vad det handlar om. 1 000 miljarder är ungefär vad olyckan i Tjernobyl kostat fram till nu enbart i påverkan i det geografiska närområdet, i Ryssland, Ukraina och Vitryssland. Då har läckaget ännu inte stoppats, och den slutgiltiga inneslutningen är bara på planeringsstadiet och beräknas i sig kosta ett par hundra miljarder. Den nordiska rennäringens kostnader och andra förluster av till exempel älgkött och bär i svenska skogar finns exempelvis över huvud taget inte med i några beräkningar. Där drabbas vi i Sverige fortfarande på vissa ställen.

I förhållande till de verkliga summor som skadestånd, sanering, räddningsinsatser och skador vid större olyckor kan antas innebära förefaller alltså regeringens ambition att säkra en ansvarsnivå – om man nu genomför den lag som riksdagen har beslutat om – hos reaktorinnehavarna på 12 miljarder inte vara något annat än ett dolt stöd till kärnkraftsindustrin.

Om man tittar på OECD:s definition av stöd står det så här: Enligt OECD:s definition, som är en av de mest vedertagna, är en subvention ett resultat av en handling från staten som innebär en fördel för konsumenter eller producenter i syfte att öka deras intäkter eller minska deras kostnader.

Om man använder sig av OECD:s definition på statliga subventioner är detta att nivån ligger så lågt i förhållande till verkliga kostnader en tydlig fråga om dolt stöd till kärnkraftsindustrin.

Flera utredningar har berört det som i motionen kallas ansvarsgenombrott, och som tillämpas i en del länder, och vi i Miljöpartiet tycker att även Sverige borde göra det. Vad innebär då ett ansvarsgenombrott, frågar sig kanske några.

I Sverige har kärnkraftsindustrin löst ansvarsfrågan på det sättet att de har bildat särskilda ägarbolag för var och en av de tre kärnkraftsanläggningar som vi har i landet, Forsmark, Oskarshamn och Ringhals. Det är dessa bolag som är anläggningshavare – eller anläggningsinnehavare, om man ska prata lite mer begripligt än vad som står i lagtexten. Det är dem

som man i lagens mening pekar ut. I dessa bolag finns nästan inga andra tillgångar utöver själva reaktorerna på platsen, vilket innebär att de efter en olycka riskerar att stå helt utan tillgångar.

Industrin riskerar alltså i verkligheten inga kostnader utöver anläggningarna.

Den lag som riksdagen beslutade om i juni 2010 innebär att ägarna, i huvudsak Vattenfall, Eon och Fortum, tvingas att gemensamt avsätta en säkerhet på 12 miljarder som regeringen kan godkänna som realiserbar för att täcka kostnader vid en större olycka. Det skulle till exempel kunna ske genom någon form av försäkring.

Rimligen borde det innebära att säkerheten i vart fall inte kan bestå av de tre anläggningsinnehavarnas egna tillgångar, eftersom man bör utgå från att de tillgångarna blir värdelösa vid en större olycka.

Det folkliga kravet på en omedelbar stängning av samtliga reaktorer om en av de tio vi har i Sverige skulle drabbas av en härdsvälta blir förmodligen så stort att ingen regering kan motsätta sig det. Säkerheten måste därför bestå av andra värden, som finns kvar även efter en fullständig härdsvälta. En försäkring för kostnaden skulle även fungera som ett sätt att synliggöra riskkostnaden.

Ett ansvarsgenombrott, för att binda ägarna vid kostnader utöver de 12 miljarder som jag nu tror att ni har förstått är nödvändigt, skulle i detta fall innebära att anläggningsinnehavarnas ägarbolag – de tre som jag har nämnt och några mindre ägare som faktiskt finns – tvingas gå in med sitt eget kapital för att täcka kostnaderna om olyckan är framme.

Motståndarna till förslaget om ansvarsgenombrott brukar argumentera ganska felaktigt, som om förslaget till ansvarsgenombrott i det här fallet skulle innebära att vanliga privatpersoner i egenskap av aktieägare i ägarbolagen skulle ställas inför ett direkt ekonomiskt ansvar. Det gäller möjligen om någon privatperson direkt skulle äga aktier i något av de tre anläggningsägande företagen, inte i deras ägarbolag.

Motståndarna brukar även hävda att en lagstiftning om ansvarsgenombrott skulle drabba samtliga företag i aktiebolagsform i landet. Det är helt fel, eftersom en sådan lagstiftning tydligt måste anpassas till ägandet av just de här tre anläggningsinnehavarna och inget annat.

En lagstiftning om ansvarsgenombrott måste självklart också konstrueras så att de tre huvudägande energibolagen till de anläggningsägande bolagen verkligen binds med hela sin tillgångsmassa till ansvaret vid en eventuell framtida olycka. Konstruktionen får inte ge utrymme för att bygga företagskedjor, där medellösa dotterbolag eller filialer av olika slag blir de som i praktiken formellt kan ställas till svars. De utredningar, herr talman, som har gjorts om detta visar att detta är mycket svårt men inte omöjligt att klara av.

I Japan ser vi nu hur ägarbolaget Tepco, ett av Japans dominerande energibolag, tvingas använda alla företagets tillgångar för att ta sin del av ansvaret. Då ska man veta att Tepco genom sin dominerande ställning har haft möjlighet att ta ut mycket höga priser på den el man har levererat genom åren och på så vis har kunnat bygga upp mycket stora reserver och dela ut mångmiljardbelopp till sina ägare.

Miljöpartiets avsikt, herr talman, är inte att ansvarsgenombrottet ska kunna föras vidare till Vattenfalls, Fortums eller Eons aktieägare. Självklart har ändå de som genom åren har tagit del av vinsterna ett moraliskt

ansvar, som man bara kan önska visar sig i någon form, om det som vi alla hoppas aldrig ska inträffa ändå skulle drabba oss.

De tre anläggningsinnehavande bolagen har genom åren betalat in ungefär 1 miljard vardera per år i skatt till staten, så staten har också fått en liten skärv av vinsterna. Men de totala skatteintäkterna är ändå ganska små om man sätter dem i relation till de enorma kostnader som riskerar att drabba staten om en olycka skulle vara framme. I bästa fall kanske de räcker för ett reaktorhaveri vart trehundra år.

Miljöpartiet anser att det bästa vore om de verkliga kostnaderna synliggjordes redan från början, att anläggningsinnehavarna tvingades avsätta säkerheter eller betala försäkringspremier som motsvarar nivån på de verkliga kostnaderna vid en eventuell olycka. Ett sätt att formalisera det, utan att binda upp kapital i onödan, menar vi vore att lagstifta om en form för ansvarsgenombrott för de stora ägarna, så att de, om det värsta ändå skulle inträffa, tvingas stå till svars med sina bolags totala tillgångar.

Lagen om ansvar och ersättning vid radiologiska olyckor, som jag har refererat till i mitt anförande flera gånger och som riksdagen beslutade om i juni 2010, har fortfarande inte trätt i kraft, vilket också Jonas Gunnarsson påpekade.

Regeringen skyndar i snigeltakt i den här i mitt tycke mycket allvarliga frågan. På det sättet kan vi naturligtvis inte ha det i en fungerande demokrati här i Sverige. Regeringen påstår att man har agerat för att höja företagens ansvarsnivå från 6 till 12 miljarder, men det har man verkligen inte bidragit till. Riksdagen har beslutat, men regeringen har inte verkställt – så är läget.

Jag hoppas, herr talman, att det finns en riksdagsmajoritet för reservationerna 1 och 2, som jag yrkar bifall till.

Den som inte ställer sig bakom de två reservationerna röstar medvetet för en fortsatt mycket ansvarslös styrning av säkerhetsfrågorna för all kärnteknisk verksamhet i vårt land. Miljöpartiet har större ambitioner än så.

Slutligen vill jag, herr talman, påminna kammaren om att många gruvprojekt står i startgroparna och att godsvolymer ökar. Vi riskerar att för landet viktig industri flyttar utomlands om inte järnvägsinvesteringarna kommer i gång och dubbelspåret mellan Falun och Borlänge snarast börjar byggas.

Anf. 146 JESSIKA VILHELMSSON (M):

Herr talman! Riksdagen fattade i juni 2010 flera beslut under rubriken *Kärnkraften – ökat skadeståndsansvar*. Bland annat fattades beslut om en ny lag som ska ersätta dagens atomansvarighetslag och som vi nu har diskuterat, lagen om ansvar och ersättning vid radiologiska olyckor.

Jag var inte ledamot i riksdagen då. Men jag har av protokoll kunnat utläsa att man trots oenigheten ändå var ganska eniga om rätt mycket, att det var en bra lagstiftning. Precis som Jonas Gunnarsson sade är vi av samma uppfattning om förorenaren-betalar-principen, polluter pays principle.

I den proposition som vi i dag behandlar föreslås ett tillägg i den lagen om att tillsynsmyndighet ska ha rätt att ta ut avgifter för att kontrol-

*Avgifter enligt lagen
om ansvar och
ersättning vid
radiologiska olyckor*

lera anläggningshavarnas ansvarsförsäkringar eller andra säkerheter som har ställts. Därom är vi också ense.

Socialdemokraterna har i en följdmotion föreslagit att lagen ska börja gälla den 1 januari 2012 i stället för, som det står i lagen, ”den dag regeringen bestämmer”.

Här kan jag säga att vi återigen är hyfsat överens på så vis att det är beklagligt att lagen ännu inte har trätt i kraft. Men jag anser att det är fel att besluta att den ska gälla redan från det årsskifte som kommer. Det förklaras av följande skäl.

För det första pågår ett arbete med att färdigställa en förordning till lagen. Det arbetet pågår för fullt. Det är många remisser som har kommit in, och arbetet är tyvärr inte riktigt klart. Det vore av det skälet olyckligt om lagen skulle träda i kraft redan nu.

För det andra har det framkommit av remissvaren att det är viktigt att det finns god framförhållning för bland annat de försäkringsbolag som ska ta fram lösningar för försäkringarna. Det rör mycket stora pengar, och det tar så klart tid att ordna detta.

För det tredje finns det också konventions- och EU-rättsliga aspekter som hindrar ett ikraftträdande just nu. Bland annat har rådet beslutat att samtliga konventionsländer ska tillträda samtidigt, men där är vi tyvärr inte än.

Just nu har vi att förhålla oss till Pariskonventionen. Såvitt jag har förstått av de förarbeten som fanns till den här lagen går det inte att enligt Pariskonventionen ha ett obegränsat ansvar, som i den nya lagen. Men det verkar inte oppositionen ha tagit hänsyn till.

Min uppfattning är att regeringen arbetar hårt för att få lagen till stånd. Men att kräva att den ska gälla redan från den 1 januari 2012 tycker jag inte är rimligt.

Herr talman! Det finns ytterligare motioner och reservationer kring obegränsat ansvar, preskriptionstid och ansvarsgenombrott.

Vad gäller det obegränsade ansvaret säger lagen, som Jan Lindholm har sagt, att det är ett obegränsat ansvar. Därtill finns det regler om säkerhet för ansvaret, exempelvis ansvarsförsäkring. Som jag har uppfattat det kommer det också i förordningen att specificeras om andra säkerheter, till exempel moderbolagsborgen.

Sedan inser jag och säkert alla andra också att det i dag inte går att säga hur mycket en kärnkraftsolycka skulle kosta. Det är hisnande belopp. Jag vet inte om det som har framkommit tidigare skulle vara rimligt. Det vet vi som sagt inte.

Men de belopp som finns i lagen är de som det har varit meningsfullt att kräva som säkerhet. Den uppfattningen delar jag. Jag anser att de beloppen är väl avvägda.

Preskriptionstiden har i den nya lagstiftning som riksdagen fattade beslut om 2010 förlängts till 30 år vid personskada. Det är en förbättring. Också det är en rimlig avvägning, tycker jag. Jag skulle vilja drista mig till att säga att det skulle vara omöjligt att ytterligare förlänga den tiden, för det går inte att så lång tid efteråt bestämma någonting om sambandsfrågor, och det skulle ställa oss inför svåra beslut.

Jag ska säga något kort om ansvarsgenombrott. Såvitt jag har förstått har ansvarsgenombrott utretts flera gånger, i varje fall två gånger, av olika regeringar. Det har alltid resulterat i samma slutsats, att det inte går,

det vill säga ingen lagreglering. Det är för krångligt. Det skulle innebära för stora svårigheter att konstruera en sådan lagstiftning. Det skulle också innebära en ökad osäkerhet för dem som bedriver verksamheten över huvud taget. Dessutom finns det redan i dag en praxis på området som reglerar ansvarsfrihet, och det är tillfyllest.

Herr talman! Med de här orden vill jag yrka bifall till utskottets förslag i betänkandet och avslag på reservationerna.

*Avgifter enligt lagen
om ansvar och
ersättning vid
radiologiska olyckor*

Anf. 147 JAN LINDHOLM (MP) replik:

Herr talman! Det finns oändligt många frågor som man skulle vilja ställa. Men jag tänkte börja med det obegränsade ansvaret.

Majoriteten håller fast vid själva formuleringen och ser det som något reallt, att det är någonting som kan användas. Då måste frågan bli: Hur ska det obegränsade ansvaret kunna utkrävas utöver de 12 miljarder som lagen talar om? Hur ska det kunna utkrävas? Det tror jag att väldigt många vill veta.

Anf. 148 JESSIKA VILHELMSSON (M) replik:

Herr talman! Jag sade i mitt inlägg att lagen säger att det är ett obegränsat ansvar. Det belopp som nu är beslutat i lagstiftningen är det som är meningsfullt att utkräva som säkerhet. Därtill kommer det naturligtvis att finnas egendomsförsäkring. De pengarna kommer inte att gå till någon annan än anläggningshavaren, det vill säga inte till något av de ägarbolag som det talades om tidigare. Där skulle det också bli en hel del mer pengar. Staten har, precis som Jan Lindholm sade, också en obegränsad återkravs rätt senare.

Det här är i alla fall någonting som är tillräckligt bra för att man ska kunna få ut någonting av bolagen.

Anf. 149 JAN LINDHOLM (MP) replik:

Herr talman! Återkravs rätten gäller ju de anläggningsägande bolagen, som saknar tillgångar utöver de reaktorer de har. Hur stora försäkringsbelopp kan det handla om som de anläggningsägande bolagen har?

Som mest har vi fyra reaktorer i Ringhals. Nu vet jag vad ni på regeringssidan anser att det kostar att bygga nya reaktorer. Då skulle det som mest kunna handla om ett försäkringsbelopp på kanske 200 miljarder. Nu är inte de här reaktorerna nybyggda. Jag skulle kunna tänka mig att det handlar om ett antal tiotal miljarder i försäkringsbelopp. Tyvärr har jag inte tagit reda på det före den här debatten. Men det handlar om väldigt små summor, eftersom det fortfarande handlar om de anläggningsägande bolagen, som kan utkrävas.

Det vi pratar om är hur vi ska kunna få resurser för att åtgärda de problem som därutöver inträffar. De anläggningsägande bolagen har ju inga resurser efter en olycka utom möjligen ett försäkringsvärde.

Hur ska vi kunna se till att det obegränsade ansvaret utkrävs? Var finns den obegränsade resursen i er modell?

Anf. 150 JESSIKA VILHELMSSON (M) replik:

Herr talman! Det obegränsade ansvaret är till viss del förstås teoretiskt. Vi vet ju inte vad en kärnkraftsolycka skulle kosta. Men det här är ändå ett belopp som man har bedömt som rimligt att begära.

Det går inte heller, som jag har förstått det, att försäkra till hur stora belopp som helst. Det går heller inte att begära borgen för hur stora belopp som helst. Men det här är ändå ett bra sätt att komma närmare att anläggningshavaren betalar, det vill säga att polluter pays. Det är principen om att förorenaren betalar.

Anf. 151 JAN ERTSBORN (FP):

Herr talman! Det förslag som regeringen har lagt fram om bemyndigande för att ta ut avgifter för att pröva försäkringslösningar och säkerheter är vi överens om i utskottet. Det är alltså inte det som är frågan att debattera här i kväll. Det är i stället de två frågor som väcks i de två reservationer som finns i vårt betänkande.

Vi har i civilutskottet haft en föredragning av företrädare från Näringsdepartementet som har förklarat hur läget är när det gäller att sätta den här lagen i kraft. Vi har i varje fall på allianssidan full förståelse för att det inte är möjligt att göra det den 1 januari 2012. Vi kan känna sympati för tanken att det skulle vara ett snabbare ikraftträdande eftersom det faktiskt är en förbättrad lag för den som kan bli skadelidande. Men det är omöjligt. Regeringen är inte färdig med sitt arbete. Som opposition kan man naturligtvis alltid hävda att det beror på att regeringen inte har prioriterat de här frågorna i tillräcklig utsträckning, men det finns faktiskt en hel del komplikationer när det gäller försäkringslösningar för kärnkraftsindustrin och försäkringsbranschen.

Sedan kan man inte låta bli att även titta på de konventionsrättsliga och EU-rättsliga bitarna. Ändringsprotokollet, från 2004, till Pariskonventionen är ännu inte ratificerat av tre stater. Och det är inte alldeles lätt för den svenska regeringen att se till att regeringar och parlament i andra länder ratificerar och går snabbare fram.

Det finns alltså två olika förklaringar, och från allianspartiernas sida är vi fullt på det klara med att detta är acceptabelt i detta skick.

Sedan är det den andra frågan att debattera. Det är uppenbarligen framför allt Miljöpartiet som vill göra det. Det är bara att konstatera att det är tredje gången på en ganska kort tid som vi hör samma resonemang och samma frågeställningar. Man kan fundera över om de tidigare debatterna har gett någonting, men det tycker i alla fall jag.

När man läser motionen och även reservationen ser man att oppositionspartierna nu har förstått att det finns ett strikt ansvar och ett obegränsat ansvar för den som äger kärnkraftsreaktorer och att begränsningen sedan ligger i försäkringslösningen på 1,2 miljoner euro eller 12 miljarder svenska kronor.

Om det beloppet kan vi naturligtvis ha olika uppfattningar. Det kommer vi säkert att få leva med. Men personligen har jag ingen annan uppfattning än den som regeringen har.

Frågan om så kallat ansvarsombrott har vi också diskuterat vid de tidigare tillfällena. För oss i Folkpartiet är det i alla fall så att vi värnar om aktiebolaget och de principer som gäller för ett aktiebolag, och då ska vi inte ha något ansvarsombrott i först det ena fallet. Sedan kan man

ju ställa sig frågan: Vad kommer sedan? Och hur ska ansvarsgenombrott egentligen konstrueras?

Jag utgår från att Jan Lindholm har rätt när han säger att kärnreaktorerna i dag innehas av dotterbolag till de stora elkraftsproducenter som vi har här i landet. Men det är en fråga som kan förändras. Det är inte något som alltid är givet.

Man kan fråga sig hur det skulle vara om kärnkraftverken ligger i moderbolaget och moderbolaget är ett börsnoterat bolag. Då är man med en gång inne på frågan om vem som ska stå för de skador som kan komma.

Jag har också väldigt svårt för att man ska ha ett ansvarsgenombrott gentemot moderbolaget eller koncernen, som det har uttalats i vissa sammanhang. Det skulle innebära att andra bolag i en koncern också skulle komma att dras in.

Jag värnar om aktiebolagets idé. Den idén är att det är det bolag som äger kärnkraftsreaktorn och har tillstånd att driva verksamheten som har ett obegränsat ansvar. Så ska det naturligtvis vara.

Det vi kan diskutera och ha olika uppfattning om är hur stort försäkringsbeloppet ska vara. Jag stannar vid att jag delar den uppfattning som vi har haft tidigare att beloppet är en rimlig avvägning och vad man kan åstadkomma i den här frågan.

Jag yrkar bifall till förslaget i betänkandet och avslag på de båda reservationerna.

Anf. 152 JAN LINDHOLM (MP) replik:

Herr talman! Jan Ertsborn representerar det parti i riksdagen som såvitt jag känner till är mest kärnkraftsvänligt. Folkpartiet borde ha tänkt igenom detta mer än andra partier.

Jag fick från Jessica Vilhelmsson klart att från Moderaternas sida finns inga tankar över hur man ska kunna realisera ett obegränsat ansvar. Därför måste frågan till Folkpartiet också bli: Hur ska det obegränsade ansvaret utöver de 12 miljarderna realiseras den dag det behövs?

Lite grann antydde Jan Ertsborn i sitt anförande att beloppet på något sätt är rimligt. För att sätta det i relation till något annat är vi inte det enda land som har kärnkraft. Det är många länder som har kärnkraft.

Det finns ett land som har försökt att sälja ut kärnkraftverk till privata företag, nämligen England. Margaret Thatcher gjorde ett försök. Även de hade beräkningar om riskkostnader. Men vad var det som gjorde att det aldrig gick att sälja kärnkraftverken?

Det var att när marknaden värderade riskerna visade det sig att de i verkligheten var åtminstone tio gånger högre än de risker som låg till grund för kalkylerna för byggandet av kärnkraftverken i England.

Frågan är inte oberättigad utan tvärtom högst väsentlig. Hur ska det obegränsade ansvaret utkrävas?

Anf. 153 JAN ERTSBORN (FP) replik:

Herr talman! Det obegränsade ansvaret vid en kärnkraftsolycka är att skadeståndsanspråket, vilket belopp det nu kommer att handla om, riktas mot det bolag som äger reaktorn och anläggningen. Förutom reaktorn som tillgång kan det hos det bolaget finnas andra tillgångar. Så brukar det se ut på balansräkningar när i varje fall jag tittar på redovisningar.

*Avgifter enligt lagen
om ansvar och
ersättning vid
radiologiska olyckor*

Skulle skadeståndsbeloppet bli så stort att det inte täcks av försäkringar eller de kvarvarande tillgångarna i bolaget blir den skadelidande faktiskt skadelidande. Det är precis så det fungerar med våra aktiebolag när man bedriver någon typ av verksamhet och inte kan betala sina skulder.

Jag ser inte detta annorlunda med kärnkraften än med andra aktiebolag. Det finns heller ingen anledning att göra det. Kärnkraften är inte så speciell för oss att den kräver speciell lagstiftning när det gäller till exempel ansvarsgenombrott. Vi har inte gjort den bedömningen. Jag står fast vid att aktiebolagsrättsliga regler ska gälla.

Anf. 154 JAN LINDHOLM (MP) replik:

Herr talman! Jag kan bara konstatera att kontentan och resultatet av det Jan Ertsborn säger är att utöver 12 miljarder är det samhället som tar ansvaret. Det finns inga tillgångar någon annanstans än det lagstadgade beloppet på 12 miljarder.

Jag har mycket svårt att tänka mig att om en reaktor skulle explodera eller om vi skulle få en härdsälta i någon av våra tre kärnkraftverk som finns i Sverige – Forsmark, Oskarshamn eller Ringhals – att de resterande värdena där skulle uppgå till 12 miljarder. Försäkringsvärdet skulle möjligen kunna vara på det beloppet.

Att dessa företag skulle kunna ha andra tillgångar i sin balansräkning utöver 12 miljarder har jag väldigt svårt att föreställa mig. Jag har inte sett någonting som tyder på att de ägarbolagen har intresse av det. Ägarbolagen plockar ut de vinster som görs i de anläggningsägande bolagen kontinuerligt. Det är där vinsterna hamnar och resurserna finns.

Nu har Jan Ertsborn argumenterat emot den här formen av ägaregenombrott som han definierar. Men det är inte sagt att det inte skulle kunna göras på andra sätt. Skulle man till exempel från Folkpartiets sida kunna tänka sig att agera för att ägarbolagens tillgångar skulle föras över till de anläggningsägande bolagen?

Då skulle det i realiteten finnas några tillgångar som åtminstone rimligen korresponderar mot de kostnader som skulle uppstå om det vi inte vill ska hända händer.

Anf. 155 JAN ERTSBORN (FP) replik:

Herr talman! När man driver affärsverksamhet i koncerner finns det alltid stora möjligheter att flytta tillgångar och skulder mellan olika bolag inom en koncern eller till och med utanför genom att avyttra vissa delar. Om man skulle beskära de möjligheterna skulle man göra väldigt stora ingrepp i avtalsfriheten och aktiebolagsrätten.

Jag förstår att vi sitter i den situationen att vi i Folkpartiet vill driva kärnkraft i det här landet. Jan Lindholm och Miljöpartiet vill helst att den så snart som möjligt avvecklas. Då gäller frågan hur man ska göra det så svårt som möjligt för att fortsätta driften eller för att bygga nya anläggningar.

Jag kan inte se annat än att den argumentation som vi egentligen skulle föra och som jag kanske är lite dålig på att göra är om beloppet är riktigt. Är de 1,2 miljoner euro som man har satt som försäkringsbelopp i sammanhanget en bra avvägning?

Jag kan personligen inte ta ställning till detta. Jag förlitar mig på att regeringen har kommit fram till en rimlig avvägning i den delen. För Miljöpartiet är det på den punkten som man kan argumentera för ett högre belopp. Det är den vägen man borde gå och inte via aktiebolagsrätten.

*Avgifter enligt lagen
om ansvar och
ersättning vid
radiologiska olyckor*

Anf. 156 OLA JOHANSSON (C):

Herr talman! Jag yrkar avslag på reservationerna och bifall till utskottets förslag i betänkandet.

Det är lätt att som Jan Lindholm dras in i diskussioner om sannolikheter och hypoteser om konsekvenser av om en stor radiologisk olycka skulle inträffa. Det är också lätt att som den kärnkraftskritiker som jag är ifrågasätta den energipolitik som har förts under ganska många år.

Den har gjort oss beroende av radiologisk verksamhet i den omfattning som vi har i dag. Vi tvingas bära dess konsekvenser under generationer framöver alldeles oavsett om kärnkraften avvecklas i morgon eller inte, eftersom vi har avfallet att ta hand om.

Här skiljer sig inte Centerpartiets, min och Jan Lindholms uppfattning åt. Men vad vi har lyckats med är att bidra till ett långsiktigt hållbar energipolitiskt beslut som förenar ekologisk hållbarhet med konkurrenskraft och försörjningstrygghet. Jag tycker att det ligger en styrka i det.

Risken för olyckor med radioaktiva utsläpp som följd lär vi, oavsett vilken annan energipolitik vi skulle välja att ha, få leva med under lång tid framöver. Därför borde hur-frågor som den här, kring avgifter, ansvar och ersättning vid radiologiska olyckor, vara en gemensam angelägenhet och inte en arena för ytterligare debatt om kärnkraftens farlighet och risker.

Kärnkraftens framtid i Sverige är villkorad i energiöverenskommelsen, bland annat med principen om det obegränsade skadeståndsansvaret för anläggningshavaren och dess ägarbolag. Detta, Jonas Gunnarsson, gäller ju fortfarande. Vi ska inte blanda bort korten här.

Den grundläggande principen är vi överens om, nämligen att den som åsamkar skadan är den som måste ta ansvar för konsekvenserna av en olycka och att det ansvaret i ekonomiska termer ska vara obegränsat för ägarbolagets del.

Här går Sverige längre än vad som krävs enligt den Pariskonvention som vi pratar om, med tilläggsprotokollet som kommer att komma. Vi går alltså längre än vad andra länder känner sig nödgade att göra utifrån den konventionen.

Om jag har förstått reservanternas rätt vill de ha ett högre ansvarsbelopp ställt som säkerhet, men det är oklart vilket belopp. Det är inte preciserat över huvud taget. Så långt som möjligt motsvara de verkliga kostnader som kan uppkomma, säger Veronica Palm i sin motion C8, och 1 000 miljarder sägs det i motion C328 från Miljöpartiets Lise Nordin.

Mot detta står regeringens förslag om att säkerheten ska vara 12 miljarder kronor. Också det är ju en stor summa, som vi kan utgå från kanske inte kommer att räcka till den dagen som det ofattbara eventuellt skulle inträffa och någon kraftproducent skulle ställas till ansvar för en katastrof av det värsta slaget. Vi har hört flera exempel på det från Jan Lindholm.

Tanken med det obegränsade ansvaret är ju att även denna summa ska kunna överskridas så att ansvar ska kunna utkrävas utöver den aktuella säkerhet som är ställd och göra anspråk på bolagets totala tillgångar.

Här vill förslagsställarna införa ett ansvarsgenombrott som skulle syfta till att kunna kräva även ägarna till anläggningens ägarbolag på deras tillgångar. Det har bestämt avråts från att införa en sådan ny princip i bolagslagar och associationsrätt. Man ifrågasätter om det är rimligt att i efterhand utkräva ett sådant ansvar av aktieägare trots att de har handlat i enlighet med alla lagar och regler som finns.

Man kan också fråga sig vilken nytta det skulle göra i ett samhälle som har slagits sönder av en allvarlig och omfattande olycka att ta ifrån banker, försäkringsbolag och privatpersoner ekonomiska resurser som skulle behövas väl i återuppbyggnadsarbetet.

Herr talman! Principen att förearen ska betala måste ju gälla i stort såväl som i smått. Tro det eller ej, men det mest sannolika scenariot är trots allt att det sker mindre olyckor av en mer begränsad omfattning, där de här säkerheterna skulle kunna vara fullt tillräckliga.

Att blanda samman kostnaderna för en olycka av typ Fukushima- eller Tjernobylstorlek med de säkerheter som krävs för tillstånd att driva en kärnanläggning i Sverige tycker jag är att göra ansvar och ersättning till en större fråga än det egentligen är. Att diskutera varför summan 12 miljarder svenska kronor inte är tillräckligt och i stället bestämma något annat är som att försöka bestämma hur långt ett snöre är eller hur många träd som finns i skogen.

Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet kan inte heller i sin gemensamma reservation ge något besked om vilka säkerheter de önskar. Frågan är om man ska grunda det på ett worst case-scenario eller försöka göra en rimlig bedömning av vad som är en tillräckligt stor summa för att kraftbolagen redan från början ska kunna ta höjd för en olycka av hyggligt stor dignitet.

Jag kan inte heller avgöra om det är rätt. Det gäller även frågan om preskriptionstid för personskador. Vi vet ju att det efter att bomben föll över Hiroshima 1945 fortsatte att födas barn med skador även efter väldigt lång tid.

Det är viktigt att markera att det nu, till skillnad från tidigare, går att utkräva ett ansvar av kraftbolagen för skador och sjukdomar till följd av radiologisk olycka. Men det är inte realistiskt att ha en oändlig preskriptionstid. Jag tycker att 30 år är en tidsutdräkt som skulle kunna vara tillräcklig för att kunna fastställa om en skada kan härledas till ett radioaktivt utslag eller inte.

Även här blir det en knivig gränsdragningsfråga om rimligheten i ansvarets omfattning. Vi människor har ju lite svårt för det här med oändlighet. Vi förstår oss inte riktigt på det.

Slutligen handlar det här, herr talman, också om tidpunkten för lagens ikraftträdande. Jag kan bara konstatera att det borde te sig som helt orealistiskt att här och nu fastställa ett datum som i dag den 7 december bara ligger tre veckor bort. Under den här tiden ska de flesta av oss dessutom vara lediga. Det är snart dags att önska varandra god jul och gott nytt år.

Regeringen vill inte fastställa ett datum ännu, eftersom de helst ser att Pariskonventionen som reglerar ansvarsfrågan i tilläggsprotokollet från 2004 kan träda i kraft och ratificeras av de återstående tre staterna. Men

de är öppna för att låta lagen träda i kraft innan och meddelar också att de arbetar för fullt med de förordningar som krävs för att kunna låta lagen träda i kraft.

Sedan är det också så att försäkringsbranschen, som måste ta fram produkter som svarar mot det här kravet, måste veta vad som gäller, ha rimlig tid att ställa om och ta fram de här produkterna och göra dem användbara och tillämpbara för det här fallet. Därför tycker jag, herr talman, att regeringens hållning är klok, att först avvakta och sedan, om det behövs, fastställa en tidpunkt som det ges rimliga förutsättningar för parterna att anpassa sig till.

*Avgifter enligt lagen
om ansvar och
ersättning vid
radiologiska olyckor*

Anf. 157 JONAS GUNNARSSON (S) replik:

Herr talman! När det kommer till frågan om ikraftträdandet blir min fråga ändå till Ola Johansson: Hur lång tid är det rimligt att vi ska vänta? När har vi nått den tidpunkt då vi ska börja fundera över att sätta vissa delar av lagen och författningen i kraft. Det är ändå så att tidigare miljöministern Andreas Carlgren, även Ola Johanssons partikamrat, stod här i kammaren i april och sade att vid årsskiftet ska det här nog vara klart. Nu är det inte klart. Jag måste ställa samma fråga till Ola som jag ställde till den dåvarande miljöministern: Är det inte dags att vi sätter ned foten, tar ett beslut och ser till att vi faktiskt sätter lagen i kraft?

Om vi inte ska göra det vore det ändå klädsamt om vi kunde få ett besked om hur lång tid man är beredd att vänta innan man faktiskt tycker att det har gått för lång tid och man ska ta de här stegen för att sätta de delar i kraft som går att sätta i kraft på riktigt.

Anf. 158 OLA JOHANSSON (C) replik:

Herr talman! I den reservation som Jonas Gunnarsson företräder stipulerar man den tid som det återstår tre veckor till. Jag hade kanske mer förstått argumentationen om tidsangivelsen hade legat ett år framåt i tiden. Då hade det funnits en rimlig tid att arbeta fram de förordningar som krävs för att kunna tillämpa det här på ett bra sätt.

Frågan är dessutom i vilket läge som den här lagstiftningen behöver finnas på plats. Om jag har uppfattat det hela rätt är det i samma ögonblick som en reaktorägare bestämmer sig för att lämna in en ansökan om att få i gång en ny kärnanläggning, en ny reaktor. Då kommer alla de här fallen att prövas och säkerhet utställas. Ur den aspekten och med min bedömning av hur intresserade kärnkraftsägarna är av att investera i ny kärnkraft tror jag att det datumet kommer att dröja ganska lång tid.

Men jag är ju full av tillförsikt och förhoppning om att de återstående tre staterna så snart som möjligt kommer att ratificera Pariskonventionens tilläggsprotokoll och att regeringen noga följer detta och vid lämplig tidpunkt bestämmer sig för att lagen ska träda i kraft, förutsatt att dessa stater drar ut ytterligare på tiden.

Anf. 159 JONAS GUNNARSSON (S) replik:

Herr talman! Nu lägger vi vår beslutskraft i händerna på länder som Belgien. Vi ska väl vara glada att man där har fått en regering, men man har ändå haft regeringskris i 18 månader. Vi lägger vår beslutskraft i händerna på Italien.

Är det rimligt? Ska vi ha det på det här viset? Det är dessutom länder som har fullt sjå med annat än att pyssla med kärnkraftsfrågor.

Man försöker att få en budget som går ihop i dessa länder. Det är deras högsta prioritet.

Då blir det mycket konstigt att man från Sveriges regering och från utskottsmajoriteten väljer att vänta och inte ge något besked om när man faktiskt önskar att denna lag ska träda i kraft. Den gäller inte bara ny kärnkraft. Den gäller också den kärnkraft vi har och det ansvar som ägarerna av den kärnkraften har.

Jag tycker fortfarande att det vore klädsamt att få höra vad man tycker vore ett rimligt datum eller en rimlig tidsutdräkt tills vi får denna lagstiftning eller delar av den på plats.

Anf. 160 OLA JOHANSSON (C) replik:

Herr talman! Det som Jonas Gunnarsson företräder är en ordning där vi först ska koka skinkan, sedan servera och äta den och därefter äta rester några dagar. Sedan ska denna lagstiftning träda i kraft. Det är helt orimligt att förvänta sig att det skulle vara ett realistiskt alternativ.

Nu är jag mycket glad och nöjd över att denna brasklapp finns om att regeringen kan tänka sig att låta denna lagstiftning träda i kraft om det skulle vara så att dessa nationer som Jonas Gunnarsson nämner skulle dra ut på tiden med sitt beslut. Jag tror att det är just därför som denna brasklapp är skriven. Men jag sitter inte i regeringen.

Anf. 161 JAN LINDHOLM (MP) replik:

Herr talman! Den politik som Ola Johansson företräder innebär att olyckan ska inträffa först. Sedan ska man fundera på hur man löser detta.

Jag häpnar när jag lyssnar på Ola Johansson. Det är faktiskt regeringen som har formulerat att vi ska ha ett obegränsat ansvar. Det är inte oppositionen som har gjort det. Sedan får vi kritik för att vi inte kan tala om hur många miljarder det obegränsade ansvaret innebär. Det är väl i så fall någonting som ni ska svara på själva?

Jag häpnar ännu mer när jag hör Ola Johansson säga att det, om en sådan situation skulle inträffa med kaos i samhället, är orimligt att ta ifrån banker, försäkringsbolag och aktieägare deras tillgångar. Det betyder alltså att Ola Johansson anser att de bönder som får sin jordbruksmark förstörd och som de aldrig kan odla någonting mer på är mindre värda. Arbetarnas intressen, alla de tiotusentals arbetare som kommer att drabbas av strålskador och kanske inte kommer att ha någon arbetsförmåga kvar efter att de har gjort en heroisk insats för att begränsa skadeverkningarna, är mindre värda än aktieägarnas, bankernas och försäkringsbolagens.

Jag trodde faktiskt inte att vi hade sådana politiker i denna kammare. Det är beklagligt.

Ett ansvarsgenombrott kan faktiskt organiseras på andra sätt. Man skulle kunna tänka sig att dessa ägarbolag får teckna försäkringar. Det skulle bli en rent marknadsmässig fråga då och en riskpott i Eons, Vattenfalls och Fortums portfölj. Varför tror ni att de inte äger reaktorerna själva? Jag har hört det kastas fram som en möjlighet här. Varför har de bildat detta, som jag har beskrivit i mitt anförande, med de anläggningsäggande bolagen? Det är just därför att marknaden gör bedömningen att

man vill komma ifrån denna kostnad. Denna kostnad är just obegränsad och kan inte preciseras.

Frågan även till Ola Johansson kvarstår: Hur ska det obegränsade svaret utkrävas?

Anf. 162 OLA JOHANSSON (C) replik:

Herr talman! Nu är politikerrollen inte att definiera hur-frågorna utan snarare att besluta i vad-frågorna. Därför känner jag inte att jag är fullt ut svaret skyldig när Jan Lindholm ställer frågan: Hur?

Frågan om ansvarsgenombrottet är större än denna fråga. Det handlar om vilken bolagstradition, bolagsordning och lagstiftning som vi har i landet. Jan Ertsborn var inne på det tidigare. Det är en ganska stor sak att i ett enskilt fall införa en modell för ansvarsgenombrott när det är någonting som vi mycket sällan tillämpar i detta land.

Regeringen arbetar med förordningar som ska gälla när denna lag träder i kraft. Jag utgår från att mycket av det som det ställs frågor om här är sådant som kommer att definieras där.

Sedan är detta inte en fråga förrän den dag som ett bolag kommer in med en ansökan och det ska prövas huruvida tillstånd ska ges eller inte och den säkerhet som vi ska fatta beslut om är ställd.

Anf. 163 JAN LINDHOLM (MP) replik:

Herr talman! Jag måste återigen fråga: Menar Ola Johansson att böndernas förstörda mark är mindre värd än försäkringsbolagens tillgångar? Menar Ola Johansson att arbetsförmågan för alla de människor som drabbas av strålningskador om en sådan här olycka skulle inträffa är mindre värd än försäkringsbolagens, bankernas och dessa bolags tillgångar? Är det så vi ska tolka Centerpartiets syn på stora olyckor, alltså att det obegränsade ansvaret inte är värt något för dem som drabbas utan bara för de stora bolagen, bankerna och försäkringsbolagen?

Sedan klamrar man sig fast vid aktiebolagslagen som konstruktion. Vi har i vår motion visat att ansvarsgenombrottet kan ske på många andra sätt än det som utredningen har fastnat för. Utredningen har inte sagt att det är omöjligt. Utredningen har sagt att det är svårt. Men det kan till exempel ske genom att de anläggningsägande bolagens ägarbolag själva står för försäkringsansvaret. Det är ett sätt att organisera ansvarsgenombrottet som är mycket traditionellt och fungerar i andra sammanhang. Om de anläggningsägande bolagens ägarbolag inte är intresserade av detta beror naturligtvis på att detta är en risk som man vill slippa ifrån. Det är så hela konstruktionen ser ut.

Återigen: Man kommer inte ifrån frågan. Man kan inte bara blunda och säga att detta är någonting som vi inte tar ställning till. Det ska komma någonting i framtiden. Frågan finns fortfarande kvar.

Organisationsstrukturen för den svenska kärnkraften är medvetet konstruerad så att det finns ett tak. Om 12 miljarder är det som de anläggningsägande bolagen kan få fram vet vi inte. Men någonstans där ligger taket. Det är långt ifrån de summor som behövs för att de som eventuellt drabbas ska kunna få sina rättigheter tillgodosedda.

Anf. 164 OLA JOHANSSON (C) replik:

Herr talman! Det obegränsade skadeståndsansvaret gäller det ägarbolag som är aktuellt i fallet. Att utsträcka frågan utöver det kräver en helt annan syn på bolagsordningar än vad jag har.

Jan Lindholm vill förmå mig att svara på frågor av karaktären: Har du slutat slå din fru? Det tänker jag inte göra.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 8 december.)

*Subsidiaritetsprövning
av kommissionens
förslag till förordning
om en gemensam
europeisk köplag*

17 § Subsidiaritetsprövning av kommissionens förslag till förordning om en gemensam europeisk köplag

Föredrogs

civilutskottets utlåtande 2011/12:CU11

Subsidiaritetsprövning av kommissionens förslag till förordning om en gemensam europeisk köplag (KOM(2011)635).

Kammaren biföll utskottets förslag att ärendet fick avgöras efter endast *en* bordläggning.

Anf. 165 JONAS GUNNARSSON (S):

Herr talman! I civilutskottets utlåtande 11 prövar utskottet om kommissionens förslag till förordning om en EU-gemensam köplag är förenligt med närhetsprincipen. Syftet kommissionen har med förslaget är att underlätta den gränsöverskridande handeln och därmed stärka den inre marknaden.

För att kortfattat beskriva vad kommissionen vill göra tänkte jag säga några ord om förslaget. Man kan säga att förslaget innebär att en näringsidkare och en konsument som ingår ett gränsöverskridande avtal om försäljning av varor, tillhandahållande av digitalt innehåll eller liknande ska kunna välja att den gemensamma köplagen tillämpas i stället för nationell lagstiftning.

Nämnas bör också att förslaget inte innebär någon harmonisering av det slag som vi är vana vid.

Herr talman! Kommissionens uppsåt är gott. Den inre marknaden behöver förbättras och göras mer lättillgänglig för konsumenterna. Frågan är dock om detta är rätt väg att gå. Både utskottsmajoriteten och regeringen konstaterar att det är tveksamt om medlemsstaternas skillnader i nationell lagstiftning på detta område verkligen utgör något större hinder mot en välfungerande inre marknad.

Vi delar denna tveksamhet, och det gör också att vi kommer till slutsatsen att detta förslag i dagsläget strider mot subsidiaritetsprincipen. Vi, de nationella parlamenten, klarar uppenbarligen av att parera de hinder som skulle kunna uppstå för den inre marknaden på detta område.

Jag vill också påminna kammaren om det yttrande som riksdagen gjorde med anledning av kommissionens grönbok om politiska alternativ för främjande av en europeisk avtalsrätt för konsumenter och företag. Riksdagen var väldigt tydlig när vi i och med yttrandet antog hållningen

att EU på detta område endast bör fatta beslut om icke bindande modellregler och hjälpmedel för medlemsstaterna.

Kort tänkte jag också beröra det verktyg kommissionen har valt. Det är en förordning som är tänkt att löpa parallellt med medlemsstaternas nationella lagstiftning. Vi ser stora risker med en sådan ordning. Tvärtom kommissionens önskan att få den inre marknaden att fungera bättre riskerar vi att få en situation där konsumenterna på grund av osäkerhet över vilka regler som gäller väljer att avstå att handla gränsöverskridande. Det måste nog också anses tveksamt att den enskilda konsumenten kommer att ha särskilt stort inflytande över vilken ordning som ska väljas.

Herr talman! Jag måste avslutningsvis få säga att förslaget om en gemensam köplag är ett dåligt förslag. Det är ett förslag som förmodligen inte kommer att underlätta gränsöverskridande handel men däremot riskerar att urholka konsumenternas tilltro till den inre marknaden. Vi ska pröva om förslaget är förenligt med subsidiaritetsprincipen, men jag tycker också att vi måste tillåta oss att göra en lämplighetsbedömning. När vi har granskat och funderat över den tänkta ordningen kommer vi fram till att förslaget varken är lämpligt eller förenligt med närhetsprincipen.

Med det, herr talman, yrkar jag bifall till reservationen i utlåtandet.

Anf. 166 CARINA HERRSTEDT (SD):

Herr talman! Den europeiska köplagens intentioner är bland annat att förenkla för konsumenten vid gränsöverskridande handel. Jag menar att detta är bra intentioner, även om jag likt Jonas Gunnarsson inte är helt övertygad om att problemen är så stora som i dag görs gällande.

Civilutskottet har haft en tydlig linje från första början att detta bör ske på frivillig väg och att förslaget snarare ska ses som ett verktyg att ta till vid behov. Jag är inte helt övertygad om att detta har införlivats. Sverige tvingas på detta sätt att införa en parallell lag vid sidan om den befintliga, en lag som således står över vår nationella lag. Den europeiska köplagen blir alltså tvingande för Sverige som land men frivillig för konsumenterna. I regeringens svar är det inte heller glasklart att förslaget inte kommer att strida mot subsidiaritets- och proportionalitetsprincipen, vilket ger ytterligare osäkerhet.

Frågetecknen är alldeles för många, och ingen kan i dag svara på hur förslaget slutligen kommer att se ut. I praktiken tror jag inte heller att den europeiska köplagen kommer att innebära ett direkt aktivt val från konsumentens sida eller att konsumenten kommer att veta vad de olika förslagen innebär. Konsumenten ska då ha vetskap om skillnaderna i de båda lagarna och huruvida det innebär en förenkling eller inte. Det ställer jag mig väldigt tveksam till. Följden riskerar, likt Jonas Gunnarsson påtalar, att bli att konsumenter kanske helt avstår från köp.

Herr talman! Frågetecknen är alltså alldeles för många i dagsläget. Jag väljer därför att yrka bifall till reservationen.

Anf. 167 ANTI AVSAN (M):

Herr talman! Inom EU har det under de senaste tio åren pågått ett omfattande arbete med att stegvis gå mot en övergripande europeisk avtalsrätt. Denna gemensamma europeiska avtalsrätt kan man ha många syn-

punkter på, men nu har arbetet kommit så långt att kommissionen har presenterat ett förslag till en förordning om en gemensam europeisk köplag. Riksdagen har att ta ställning till om förslaget är förenligt med subsidiaritetsprincipen.

Subsidiaritetsprövningen ska inte avse förslaget i sak utan i stället ge svar på frågan om det som föreslås inte i tillräcklig utsträckning kan uppnås av medlemsstaterna och därför, på grund av den planerade åtgärdens omfattning eller verkningar, bättre kan uppnås på unionsnivå. Om det är så strider förslaget inte mot subsidiaritetsprincipen. För att kunna svara på frågan om förslaget bör genomföras på unionsnivå måste man se till förslagets övergripande syfte.

Herr talman! Enligt kommissionen är det övergripande syftet med förslaget att förbättra villkoren för etablerandet av den inre marknaden och dess funktionssätt genom att erbjuda en frivillig och enhetlig uppsättning av avtalsrättsliga regler. Förslaget har enligt kommissionen en klart gränsöverskridande dimension och kan inte i tillräcklig utsträckning uppnås av medlemsstaterna inom ramen för deras nationella system. Kommissionen menar att många hinder för den inre marknaden beror på olikheter i medlemsstaternas nationella avtalsrätt.

Om medlemsstaterna skulle vidta åtgärder nationellt skulle man inte heller kunna undanröja de extra transaktionskostnader och den rättsliga komplexitet som näringsidkare drabbas av i den gränsöverskridande handeln, eftersom det ändå skulle kvarstå skillnader mellan de nationella avtalsrättsliga systemen.

Kommissionen påpekar att syftet med förslaget är att bidra till en väl fungerande inre marknad. Bland annat framhåller man att för näringsidkare innebär olikheterna komplexitet och kostnader, speciellt vid export av varor och tjänster till flera andra EU-länder. Olikheterna sägs också göra det svårare för konsumenter att handla i andra länder än det egna. Detta är enligt kommissionen särskilt påtagligt vid köp på internet.

Sammantaget framförs ytterligare argument från kommissionens sida för att denna ordning är lämplig just för att stärka den inre marknadens funktion. Det viktiga i sammanhanget är att den föreslagna förordningen om en gemensam europeisk köplag inte kommer att vara tvingande. Det har nämligen tidigare varit en ståndpunkt från svensk sida. Vi har inte önskat något sådant. Det blir alltså en möjlighet för parter i en gränsöverskridande transaktion att komma överens om att tillämpa den föreslagna gemensamma europeiska köplagen.

Också regeringen anför ett antal invändningar, precis som vi har hört från oppositionen tidigare. Det är klart att man kan ha en mängd olika invändningar, framför allt på saklig grund, mot detta förslag. Konsekvensen av det är att regeringen i dagsläget inte kan ställa sig bakom förslaget i sak. Det har dock egentligen inte med själva subsidiaritetsprövningen att göra. Regeringen sammanfattar med att förslagets syfte och inriktning ändå är av gränsöverskridande karaktär, och dess målsättningar bedöms inte kunna uppnås genom reglering av medlemsstaterna var för sig.

Det finns också en särskild notering om att artikel 8 i den föreslagna förordningen innebär att den gemensamma europeiska köplagen redan i ett tidigt skede också får företräde inte bara framför nationell rätt utan också i FN-konventionen om internationella köp, om parterna har valt att tillämpa den gemensamma europeiska köplagen. Det kan ifrågasättas om

denna lösning är förenlig med proportionalitetsprincipen, men den frågan får avgöras vid ett senare tillfälle.

Herr talman! Det övergripande målet med förslaget i förordningen är att förbättra den inre marknadens funktion genom att underlätta den gränsöverskridande handeln. Man kan naturligtvis i vidare mening ifrågasätta om problemen är tillräckligt stora i dag. Trots det kan olikheter i medlemsstaternas nationella lagstiftning på de aktuella områdena bidra till de hinder som ändå finns. Olikheterna kan föra med sig att näringsidkare får anpassa sina avtalsvillkor till utländsk lagstiftning, vilket kan leda till extra kostnader. Det är också svårt att se att medlemsstaterna utan EU-åtgärder skulle kunna samordna sina nationella lagstiftningar på ett sätt som undanröjer de hinder som finns.

När det gäller risken för parallella system kan jag bara framhålla att det finns en mängd olika standardavtal som ser olika ut. Det finns olika branschavtal. Det är också så att de internationella privaträttsliga lagradsregler som finns kan leda till väldigt olika resultat i fråga om vilka regler som faktiskt ska tillämpas. Det innebär att det i vart fall finns en valmöjlighet när det gäller en enhetlig lagstiftning som reglerar ett ganska begränsat antal fall som alltså gäller försäljning av varor, tillhandahållande av digitalt innehåll och vissa därtill anknutna tjänster. En tillämpning av förordningen kräver dessutom att parterna avtalat det, som jag har nämnt flera gånger. Det ska också följa en särskild form.

Sammantaget innebär förslagets syfte en ambition att lösa de gränsöverskridande problemen. Målsättningarna kan knappast uppnås genom en reglering av medlemsstaterna var för sig. Så öppen måste man vara när man gör den här prövningen. Därför blir bedömningen att kommissionens förslag till förordning om en gemensam europeisk köplag inte kan anses strida mot subsidiaritetsprincipen. Det finns därför inte heller anledning att avge något motiverat yttrande.

Herr talman! Jag yrkar att riksdagen ska besluta att lägga utlåtandet till handlingarna.

Anf. 168 JAN LINDHOLM (MP):

Herr talman! Civilutskottets utlåtande om subsidiaritetsprövning av kommissionens förslag till förordning om en gemensam europeisk köplag – nu stakade jag mig i alla fall där – är ju ingen kioskvältare direkt. Men visst vore det väl praktiskt om samma lag alltid gällde när man åker på semester eller när man handlar på nätet. Jag tror att det är det som är bakgrunden till kommissionens initiativ.

Jag har skrivit ett anförande som jag tänkte hålla, men jag släpper det. Jag har redan tagit kammarens tid i anspråk så mycket att jag känner att det är lite oförskämt att hålla hela anförandet, och det känns inte så himla viktigt. Jag ska bara göra några korta kommentarer.

Jonas Gunnarsson förklarade att bakom Socialdemokraternas övervägande ligger en viss lämplighetsprövning. Det gör att jag har förståelse för varför man har valt att göra som man gör, men jag tycker inte att det är detta vi ska göra i det här läget. Det här är ju ett utlåtande beträffande subsidiaritetsprövningen och inget annat.

Prot. 2011/12:43
7 december

*Subsidiaritetsprövning
av kommissionens
förslag till förordning
om en gemensam
europeisk köplag*

Bara väldigt kort yrkar jag avslag på reservationen och bifall till förslaget till beslut.

Anf. 169 JAN ERTSBORN (FP):

Herr talman! När man ska göra subsidiaritetsprövningen – det är inte bara svårt att uttala den utan det kan också vara svårt att göra den – bör man kanske först titta på vad det är för regler som gäller i dag.

Om jag tar mig före och åker på en privat resa till Prag och handlar kontant i en butik och tar med varorna hem, vad är det då för lagstiftning som gäller vid reklamation? Om jag låter firman skicka varorna hem, är det då samma lagstiftning som gäller? Om jag beställer varorna över internet och de skickas, är det fortfarande samma lagstiftning? Och vilken lagstiftning är det som gäller? Jag tror inte att någon i den här salen kan svara så där rakt ut på frågorna, och inte heller den svenska allmänheten.

Om vi, som kommissionen vill, som ett alternativ skulle ha en frivillig gemensam europeisk lagstiftning på köplagsområdet skulle man faktiskt kunna komma överens nere i Prag om att nu är det den här lagstiftningen som gäller eller komma överens via internet.

Det finns, som jag ser det, uppenbara fördelar med att försöka samordna detta. Sedan kan jag medge att det är en lite annorlunda konstruktion att föreslå en förordning och att den ska vara frivillig. Men jag tror att det är på det sättet som man kan åstadkomma ett bra instrument när det gäller handeln på den inre marknaden.

När det gäller själva subsidiaritetsprövningen är det uppenbart att vi här har en gränsöverskridande fråga och att det inte är möjligt att de 27 medlemsländerna ska kunna komma överens utan att det sker på EU-planet. Jag tycker därför att det är uppenbart att det här inte strider mot subsidiaritetsprincipen utan att vi ska gå vidare med förslaget. Sedan får vi naturligtvis se hur innehållet blir i förslaget.

Jag nöjer mig med dessa korta ord och yrkar att riksdagen beslutar att lägga utlåtandet till handlingarna.

Anf. 170 OLA JOHANSSON (C):

Herr talman! I likhet med Jan Lindholm kommer jag att fatta mig kort, kanske ännu kortare.

Frågan om en subsidiaritetsprövning gäller inte om ifall lagen är rimlig. Jag kan utifrån den beskrivning som Jan Ertsborn gjorde av olika fall av köp av varor, dels på nätet, dels på plats, dels av varor som skickas hem till mig, inse att det finns väldigt stora problem och frågetecken för mig som konsument.

Som konsument är det också begripligt att en sådan här lagstiftning skulle behövas. Sedan riskerar den naturligtvis att bli väldigt krånglig. Men jag har svårt att föreställa mig en situation som är krångligare än att jag som affärsidkare eller konsument ska kunna hålla reda på vilken konsumentköplag som råder i det land som jag för tillfället bestämmer mig för att göra affärer med. Går jag ut på nätet och letar efter varor, vilket inte händer så väldigt ofta, kan jag tänka mig att de företags hemsidor som jag besöker finns i ganska många länder. Under en tidsutdräkt på kanske 15 minuter är det företag i ett antal länder som jag har besökt och övervägt att göra affärer med innan jag till slut bestämmer mig för att

köpa en vara från exempelvis Tjeckien. Att känna till att det finns en frivillig europeisk konsumentköplag som jag skulle kunna tillämpa om jag känner mig osäker på vilken lag som råder i det aktuella landet skulle jag nog uppleva som en stor trygghet.

Därför, herr talman, ser jag ingen logik i att mena att införandet av den här lagen, alldeles oavsett dess kvalitet och omfattning, skulle strida mot subsidiaritetsprincipen. Jag är väldigt nyfiken på att se det förhandlingsresultat som vi kommer fram till i den fortsatta prövningen, och jag ser gärna att vi får se ett sådant här förslag.

Jag yrkar i likhet med övriga att utlåtandet ska läggas till handlingarna.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 8 december.)

Prot. 2011/12:43
7 december

*Subsidiaritetsprövning
av kommissionens
förslag till förordning
om en gemensam
europeisk köplag*

18 § Bordläggning och beslut om förlängd motionstid

Anmälades och bordlades
Proposition
2011/12:45 Kustbevakningsdatalag

Kammaren biföll talmannens förslag att motionstiden för propositionen skulle förlängas till *fredagen den 20 januari 2012*.

19 § Anmälan om interpellationer

Anmälades att följande interpellationer framställdes

den 7 december

2011/12:166 It i skolan

av *Monica Green* (S)
till utbildningsminister Jan Björklund (FP)

2011/12:167 Samverkan för minskad ungdomsarbetslöshet

av *Esabelle Dingizian* (MP)
till arbetsmarknadsminister Hillevi Engström (M)

2011/12:168 Funktionshindrades förutsättningar att resa

av *Isak From* (S)
till statsrådet Catharina Elmsäter-Svärd (M)

Interpellationerna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 13 december.

20 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Anmäldes att följande frågor för skriftliga svar framställdes

den 7 december

2011/12:218 Arbetsmiljön för anställda i mindre företag

av *Ylva Johansson* (S)

till arbetsmarknadsminister Hillevi Engström (M)

2011/12:219 Resor hem från BB för asylsökande mödrar

av *Åsa Lindestam* (S)

till statsrådet Tobias Billström (M)

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 13 december.

21 § Anmälan om skriftliga svar på frågor

Anmäldes att skriftliga svar på följande frågor inkommit

den 7 december

2011/12:170 Stöd till den som drabbas av afasi

av *Lennart Axelsson* (S)

till socialminister Göran Hägglund (KD)

2011/12:179 Rätten till abort i Europa

av *Carina Hägg* (S)

till statsrådet Birgitta Ohlsson (FP)

2011/12:186 Företagsklimat

av *Carina Hägg* (S)

till näringsminister Annie Lööf (C)

2011/12:187 Underhållet av järnvägarna

av *Stina Bergström* (MP)

till statsrådet Catharina Elmsäter-Svärd (M)

2011/12:188 Polisens användning av informatörer

av *Lena Olsson* (V)

till justitieminister Beatrice Ask (M)

2011/12:189 Riktlinjer för AP-fondernas placeringar

av *Ulla Andersson* (V)

till statsrådet Peter Norman (M)

2011/12:190 Polisens förhör med unga brottsmisstänkta

av *Lena Olsson* (V)

till justitieminister Beatrice Ask (M)

2011/12:191 Trafikverket och banunderhållsföretaget Balfour Beatty

av *Siv Holma* (V)

till statsrådet Catharina Elmsäter-Svärd (M)

2011/12:193 Veteranpolitik

av *Roza Güçlü Hedin* (S)

till försvarsminister Sten Tolgfors (M)

2011/12:194 Bredband i försörjningsstödet

av *Lars Mejern Larsson* (S)

till statsrådet *Maria Larsson* (KD)

2011/12:195 LOV i särskilt boende

av *Lena Hallengren* (S)

till statsrådet *Maria Larsson* (KD)

2011/12:199 Bidrag till ungdomsorganisationer

av *Andreas Carlson* (KD)

till statsrådet *Nyamko Sabuni* (FP)

Prot. 2011/12:43

7 december

Svaren redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 13 december.

22 § Kammaren åtskildes kl. 19.28.

Förhandlingarna leddes

av talmannen från sammanrådets början till och med 7 § anf. 40 (delvis)

av andre vice talmannen därefter till och med 7 § anf. 73 (delvis)

av talmannen därefter till och med 8 § anf. 103 (delvis)

av andre vice talmannen därefter till och med 12 § anf. 128 (delvis)

av talmannen därefter till och med 16 § anf. 160 (delvis) och

av andre vice talmannen därefter till sammanrådets slut.

Vid protokollet

PER PERSSON

/Eva-Lena Ekman

Innehållsförteckning

1 § Justering av protokoll	1
2 § Beslut om senaste dag för avlämnande av propositioner	1
3 § Meddelande om skriftliga frågor och svar under juluppehållet.....	1
4 § Hänvisning av ärenden till utskott	1
5 § Förnyad bordläggning.....	2
6 § Rikets styrelse	2
Konstitutionsutskottets betänkande 2011/12:KU1	2
Anf. 1 PETER ERIKSSON (MP).....	2
Anf. 2 PER BILL (M)	4
Anf. 3 PETER ERIKSSON (MP) replik	6
Anf. 4 PER BILL (M) replik	6
Anf. 5 PETER ERIKSSON (MP) replik	7
Anf. 6 PER BILL (M) replik	7
Anf. 7 KARIN GRANBOM ELLISON (FP).....	7
Anf. 8 PETER ERIKSSON (MP) replik	10
Anf. 9 KARIN GRANBOM ELLISON (FP) replik.....	10
Anf. 10 PETER ERIKSSON (MP) replik	11
Anf. 11 KARIN GRANBOM ELLISON (FP) replik.....	11
Anf. 12 PER-INGVAR JOHNSSON (C).....	11
Anf. 13 PETER ERIKSSON (MP) replik	13
Anf. 14 PER-INGVAR JOHNSSON (C) replik.....	13
Anf. 15 PETER ERIKSSON (MP) replik	13
Anf. 16 PER-INGVAR JOHNSSON (C) replik.....	13
Anf. 17 JONAS ÅKERLUND (SD).....	13
Anf. 18 MIA SYDOW MÖLLEBY (V)	15
Anf. 19 TUVE SKÅNBERG (KD).....	17
Anf. 20 MIA SYDOW MÖLLEBY (V) replik	19
Anf. 21 TUVE SKÅNBERG (KD) replik	19
Anf. 22 MIA SYDOW MÖLLEBY (V) replik	20
Anf. 23 TUVE SKÅNBERG (KD) replik.....	20
Anf. 24 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (S)	20
Anf. 25 PETER ERIKSSON (MP) replik	23
Anf. 26 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (S) replik	23
Anf. 27 PETER ERIKSSON (MP) replik	23
Anf. 28 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (S) replik	24
Anf. 29 MIA SYDOW MÖLLEBY (V) replik	24
Anf. 30 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (S) replik	24
Anf. 31 MIA SYDOW MÖLLEBY (V) replik	25
Anf. 32 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (S) replik	25
Anf. 33 ANDREAS NORLÉN (M)	25
Anf. 34 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (S) replik	27
Anf. 35 ANDREAS NORLÉN (M) replik	28
Anf. 36 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (S) replik	29
Anf. 37 ANDREAS NORLÉN (M) replik	29

Anf. 38	ROGER HADDAD (FP)	30
Anf. 39	MARIA ABRAHAMSSON (M)	31
	(Beslut fattades under 9 §.)	32
7 § Energi		32
	Näringsutskottets betänkande 2011/12:NU3	32
Anf. 40	ANN-KRISTINE JOHANSSON (S) replik	32
Anf. 41	LISE NORDIN (MP)	35
Anf. 42	LARS ISOVAARA (SD)	37
Anf. 43	KENT PERSSON (V)	39
Anf. 44	CECILIE TENFJORD-TOFTBY (M)	42
Anf. 45	ANN-KRISTINE JOHANSSON (S) replik	46
Anf. 46	CECILIE TENFJORD-TOFTBY (M) replik	46
Anf. 47	ANN-KRISTINE JOHANSSON (S) replik	47
Anf. 48	CECILIE TENFJORD-TOFTBY (M) replik	47
Anf. 49	KENT PERSSON (V) replik	47
Anf. 50	CECILIE TENFJORD-TOFTBY (M) replik	48
Anf. 51	KENT PERSSON (V) replik	48
Anf. 52	CECILIE TENFJORD-TOFTBY (M) replik	49
Anf. 53	LISE NORDIN (MP) replik	49
Anf. 54	CECILIE TENFJORD-TOFTBY (M) replik	50
Anf. 55	LISE NORDIN (MP) replik	50
Anf. 56	CECILIE TENFJORD-TOFTBY (M) replik	51
Anf. 57	NINA LARSSON (FP)	51
Anf. 58	ANN-KRISTINE JOHANSSON (S) replik	53
Anf. 59	NINA LARSSON (FP) replik	54
Anf. 60	ANN-KRISTINE JOHANSSON (S) replik	54
Anf. 61	NINA LARSSON (FP) replik	55
Anf. 62	LISE NORDIN (MP) replik	55
Anf. 63	NINA LARSSON (FP) replik	56
Anf. 64	LISE NORDIN (MP) replik	56
Anf. 65	NINA LARSSON (FP) replik	57
Anf. 66	HELENA LINDAHL (C)	57
Anf. 67	KENT PERSSON (V) replik	59
Anf. 68	HELENA LINDAHL (C) replik	60
Anf. 69	KENT PERSSON (V) replik	60
Anf. 70	HELENA LINDAHL (C) replik	60
Anf. 71	LISE NORDIN (MP) replik	60
Anf. 72	HELENA LINDAHL (C) replik	61
Anf. 73	LISE NORDIN (MP) replik	62
Anf. 74	HELENA LINDAHL (C) replik	62
Anf. 75	MIKAEL OSCARSSON (KD)	63
Anf. 76	Statsrådet ANNA-KARIN HATT (C)	64
Anf. 77	ANN-KRISTINE JOHANSSON (S) replik	67
Anf. 78	Statsrådet ANNA-KARIN HATT (C) replik	67
Anf. 79	ANN-KRISTINE JOHANSSON (S) replik	68
Anf. 80	Statsrådet ANNA-KARIN HATT (C) replik	68
Anf. 81	LISE NORDIN (MP) replik	69
Anf. 82	Statsrådet ANNA-KARIN HATT (C) replik	70
Anf. 83	LISE NORDIN (MP) replik	70

Anf. 84 Statsrådet ANNA-KARIN HATT (C) replik	71
Anf. 85 KENT PERSSON (V) replik.....	72
Anf. 86 Statsrådet ANNA-KARIN HATT (C) replik	72
Anf. 87 KENT PERSSON (V) replik.....	73
Anf. 88 Statsrådet ANNA-KARIN HATT (C) replik	73
(Beslut fattades under 9 §.)	74
8 § Integration och jämställdhet.....	74
Arbetsmarknadsutskottets betänkande 2011/12:AU1	74
Anf. 89 MARIA STENBERG (S).....	74
Anf. 90 MEHMET KAPLAN (MP).....	76
Anf. 91 MIKAEL JANSSON (SD).....	79
Anf. 92 CHRISTINA HÖJ LARSEN (V)	79
Anf. 93 HANIF BALI (M).....	82
Anf. 94 MARIA STENBERG (S) replik.....	84
Anf. 95 HANIF BALI (M) replik.....	84
Anf. 96 MARIA STENBERG (S) replik.....	85
Anf. 97 HANIF BALI (M) replik.....	85
Anf. 98 ISMAIL KAMIL (FP).....	86
Anf. 99 MARIA STENBERG (S) replik.....	87
Anf. 100 ISMAIL KAMIL (FP) replik	88
Anf. 101 MARIA STENBERG (S) replik.....	88
Anf. 102 ISMAIL KAMIL (FP) replik	89
Anf. 103 ABIR AL-SAHLANI (C).....	89
Anf. 104 PENILLA GUNTHER (KD).....	92
Anf. 105 ANN-CHRISTIN AHLBERG (S).....	95
Anf. 106 ABIR AL-SAHLANI (C) replik	97
Anf. 107 ANN-CHRISTIN AHLBERG (S) replik	98
Anf. 108 ABIR AL-SAHLANI (C) replik	98
Anf. 109 ANN-CHRISTIN AHLBERG (S) replik	98
Anf. 110 JENNY PETERSSON (M)	99
Anf. 111 MEHMET KAPLAN (MP) replik.....	101
Anf. 112 JENNY PETERSSON (M) replik	101
Anf. 113 MEHMET KAPLAN (MP) replik.....	101
Anf. 114 JENNY PETERSSON (M) replik	102
(forts. 10 §).....	102
Ajournering.....	102
Återupptagna förhandlingar	102
9 § Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde.....	102
KU1 Utgiftsområde 1 Rikets styrelse.....	102
NU3 Utgiftsområde 21 Energi	103
10 § (forts. från 8 §) Integration och jämställdhet (forts. AU1).....	105
Anf. 115 ANN-CHRISTIN AHLBERG (S) replik	105
Anf. 116 JENNY PETERSSON (M) replik	105
Anf. 117 ANN-CHRISTIN AHLBERG (S) replik	106
Anf. 118 JENNY PETERSSON (M) replik	106
Anf. 119 AMINEH KAKABAVEH (V).....	106
Anf. 120 MARGARETA CEDERFELT (M).....	107

Anf. 121 MEHMET KAPLAN (MP) replik.....	108
Anf. 122 MARGARETA CEDERFELT (M) replik.....	109
Anf. 123 MEHMET KAPLAN (MP) replik.....	109
Anf. 124 MARGARETA CEDERFELT (M) replik.....	110
(Beslut skulle fattas den 8 december.).....	110
11 § Kontroll av postförsändelser.....	110
Skatteutskottets betänkande 2011/12:SkU8	110
(Beslut skulle fattas den 8 december.).....	110
12 § Skatt, tull och exekution.....	110
Skatteutskottets betänkande 2011/12:SkU1	110
Anf. 125 ANDERS KARLSSON (S).....	110
Anf. 126 DAVID LÅNG (SD).....	112
Anf. 127 JACOB JOHNSON (V).....	114
Anf. 128 ULF BERG (M)	115
Anf. 129 ANDERS KARLSSON (S) replik.....	117
Anf. 130 ULF BERG (M) replik	118
Anf. 131 ANDERS KARLSSON (S) replik.....	118
Anf. 132 ULF BERG (M) replik	119
Anf. 133 GUNNAR ANDRÉN (FP).....	120
Anf. 134 KARIN NILSSON (C).....	122
Anf. 135 LARS GUSTAFSSON (KD).....	124
(Beslut skulle fattas den 8 december.).....	124
13 § Slopade Lundinregler och vissa andra skatteåtgärder för företag.....	124
Skatteutskottets betänkande 2011/12:SkU6	124
(Beslut skulle fattas den 8 december.).....	124
14 § Genomförande av det nya EU-direktivet om bistånd med indrivning samt ändrad beräkning av dröjsmålsavgift i vissa fall.....	125
Skatteutskottets betänkande 2011/12:SkU7	125
Anf. 136 DAVID LÅNG (SD).....	125
Anf. 137 FREDRIK SCHULTE (M).....	126
Anf. 138 DAVID LÅNG (SD) replik.....	128
Anf. 139 FREDRIK SCHULTE (M) replik.....	128
Anf. 140 DAVID LÅNG (SD) replik.....	129
Anf. 141 FREDRIK SCHULTE (M) replik.....	129
Anf. 142 GUNNAR ANDRÉN (FP)	130
Anf. 143 KARIN NILSSON (C).....	131
(Beslut skulle fattas den 8 december.).....	131
15 § Värdering till verkligt värde.....	131
Civilutskottets betänkande 2011/12:CU10	131
(Beslut skulle fattas den 8 december.).....	131
16 § Avgifter enligt lagen om ansvar och ersättning vid radiologiska olyckor.....	132
Civilutskottets betänkande 2011/12:CU3	132
Anf. 144 JONAS GUNNARSSON (S)	132
Anf. 145 JAN LINDHOLM (MP).....	133
Anf. 146 JESSIKA VILHELMSSON (M).....	138

Anf. 147 JAN LINDHOLM (MP) replik	140
Anf. 148 JESSIKA VILHELMSSON (M) replik.....	140
Anf. 149 JAN LINDHOLM (MP) replik	140
Anf. 150 JESSIKA VILHELMSSON (M) replik.....	141
Anf. 151 JAN ERTSBORN (FP)	141
Anf. 152 JAN LINDHOLM (MP) replik	142
Anf. 153 JAN ERTSBORN (FP) replik	142
Anf. 154 JAN LINDHOLM (MP) replik	143
Anf. 155 JAN ERTSBORN (FP) replik	143
Anf. 156 OLA JOHANSSON (C).....	144
Anf. 157 JONAS GUNNARSSON (S) replik.....	146
Anf. 158 OLA JOHANSSON (C) replik.....	146
Anf. 159 JONAS GUNNARSSON (S) replik.....	146
Anf. 160 OLA JOHANSSON (C) replik.....	147
Anf. 161 JAN LINDHOLM (MP) replik	147
Anf. 162 OLA JOHANSSON (C) replik.....	148
Anf. 163 JAN LINDHOLM (MP) replik	148
Anf. 164 OLA JOHANSSON (C) replik.....	149
(Beslut skulle fattas den 8 december.).....	149
17 § Subsidiaritetsprövning av kommissionens förslag till förfordning om en gemensam europeisk köplag	149
Civilutskottets utlåtande 2011/12:CU11	149
Anf. 165 JONAS GUNNARSSON (S)	149
Anf. 166 CARINA HERRSTEDT (SD).....	150
Anf. 167 ANTI AVSAN (M)	150
Anf. 168 JAN LINDHOLM (MP).....	152
Anf. 169 JAN ERTSBORN (FP)	153
Anf. 170 OLA JOHANSSON (C).....	153
(Beslut skulle fattas den 8 december.).....	154
18 § Bordläggning och beslut om förlängd motionstid.....	154
19 § Anmälan om interpellationer	154
20 § Anmälan om frågor för skriftliga svar	155
21 § Anmälan om skriftliga svar på frågor	155
22 § Kammaren åtskildes kl. 19.28.	156

Tryck: Elanders, Vällingby 2011